ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
ЛЮТИЙ
Ч. 2
РІК III

КРИЛАТІ

THE WINGED ONES
Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES
revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS
revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN
ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редагує Колегія

Головний редактор
Леонід Полтава

Технічний макет
Євгенії Єнсен

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріали та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.3. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

****

Це число оформили: Іван Матура – обкладинка, Олег Русич, Семен Корканюк, Є. І., Герасимчук Є. і сумівці-фотографи у різних країнах вільного світу.

* Через Осередок СУМ ім. Т. Шевченка в Парм 33-й Відділ Союзу Українок Америки, яким кер є п-ні Юлія Тарнавська, передав 15 дол., і другі 15 дол. – через Осередок СУМ ім. Б. Хмельницького у Клівленді; спасибі за підтримку!

* Друг Харчук Василь з Нью-Йорку – 5 дол.;

* Д. Зрадя переслав з Чікаґо 15 дол., зібраних на весіллі шановного П-ва Коників. Щастя, здоров'я і многих літ!

* Найближчі друзі Йоанни й Михайла Терлецьких, з нагоди виїзду родини до Англії, склали в Детройті на юнацький сумівський журнал 10 дол. Щасливої дороги і ще кращих успіхів у праці для України!

* Проф. С. Демчишин у Нью-Йорку передав 5 дол.

Видавництво щиро дякує усім жертводавцям за економічну підтримку журналу та моральну підтримку зростаючого за кордоном юнацтва України!

* * *

Молода українська пара у США – Емілія Возняк та Василь Коник прийняла тайну супружества в УКЦеркві св. Михаїла в Чікаґо, з рук Отця Олешка. Весільне прийняття відбулося в парафіяльні залі УПЦеркви св. Михаїла, в Гемм-монд-Індіяна.

Під час весільної гостини на заклик п. М. Білецького, – за згодою господарів друг Вол. Савчак та подруга Туня Ватаманюк перевели збірку на Визвольний Фонд і пресфонд "Крилатих", яка дала 75.00 дол. З того п-во Возняк пожертвували 20.00, а молода пара 5.00. Збірку розділено: 60.00 на Визвольний Фонд, 15.00 на пресовий фонд "Крилатих". Гостям та родичам щира подяка, а Молодим – сто літ!

* * *

Кущ молодих юначок "Євшан-Зілля" ім. Анни Ярославни, в Торонті, Канада, зібрав на пресфонд "Крилатих" 11.00 дол. і переслав до Адміністрації. Цей гарний жест занотовуємо з подякою та ставимо за приклад іншим клітинам ЮСУМ, а юначкам з куща "Євшан-Зілля" бажаємо гарних успіхів у праці і самовихованні!

Картина мистця Івана Матури – на обкладинці фраґмент – зветься "Кияни читають ІУ-й Універсал" – проголошення незалежної соборної Української Держави.

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965 ЛЮТИЙ Ч. 2 РІК III

світі постійно відбувається боротьба світла і темряви, як у простому так і в фігуральному значенні цього виразу.

Для нас світло, це воля нашої славної України, нашого поневоленого українського народу. А темрява для нас – це власне поневолення того народу і визискування його імперіялістичною Москвою.

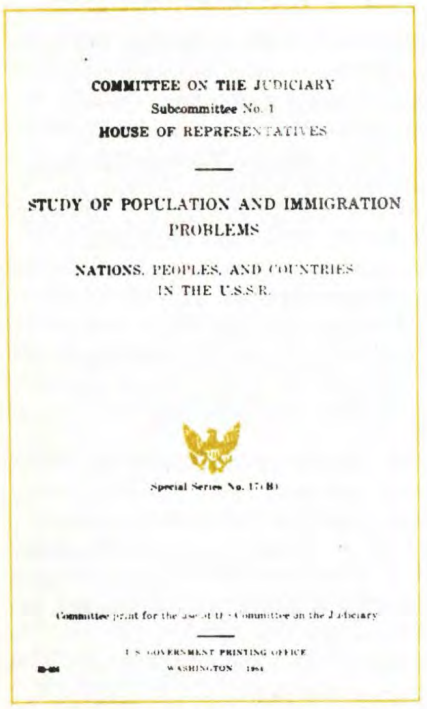

COMMITTEE ON THE JUDICIARY
Subcommittee No. 1
HOUSE OF REPRESENTATIVES

STUDY OF POPULATION AND IMMIGRATION PROBLEMS

NATIONS, PEOPLES, AND COUNTRIES IN THE U.S.S.R.

Special Series No. 17(B)

Committee print for the use of the Committee on the Judiciary

U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE
WASHINGTON 1964

У В-ві Державної Друкарні ЗДА саме появилася брошурка на 105 сторін, яка засуговує на масове поширення. На її зміст складаються зізнання та звіти, приготовані Президентом УККА, проф. д-ром Л. Е. Добрянським для Правничої Комісії Палати Репрезентантів. Її наголовок: „Студія людностевих та іміграційних проблем — Нації, народи і країни в СССР". Ця брошурка виконає велику й корисну освідомлюючу ролю серед американського громадянства та серед народів усіх континентів.

ЗАСВІТИ ХОЧ ОДНУ СВІЧКУ!

Глибока темрява поневолення вкриває тепер всю нашу Україну і поширюється звідти і на нашу еміґрацію. Ми всі боліємо, відчуваючи брак нашого духового сонця і блукаємо в сутінках по непроглядних нам вулицях чужих міст. Блукаємо, натикаємося в темряві один на одного і – нарікаємо. (Сюди відносяться всі наші безконечні сварки). А тим часом в боротьбі з темрявою існує один лише засіб – засвітити бодай одну свічку, від якої відразу відступила б темрява.

Що це значить засвітити свічку в нашім еміґраційнім житті?

Це значить насамперед не залишатися в боротьбі світла із темрявою невтральним, не казати, що "моя хата скраю", бо таке наставлення допомагає темряві поширювати своє панування.

Це значить – не бути пасивним і зневіреним скептиком, що вважає боротьбу з темрявою безнадійною: нема свічки, що, коли б її засвітили, не розганяла б бодай частини темряви.

Це значить, що коли хто має організаційний хист, мусить вжити його на зорганізування бодай одної клітини українців, що ходять ще самопасом, у владі темряви.

Це значить, що хто вміє користатися нашою, фактично майже єдиною на еміґрації зброєю проти ворога, пером, повинен використовувати кожну хвилину, щоб тим пером творити щось гарне і тим підтримати нашу пресу і дати цікавий пожиток українським читачам; хто ж знає до того ще й яку чужу мову так досконало, що може нею дописувати до чужинецької преси, інформуючи про долю і недолю нашого українського народу, повинен максимально вживати цієї своєї здібности для власного морального задоволення і для добра нашої Батьківщини, щоб скорше зігнати з неї навісну темряву.

Кожна з цих дій, це власне засвічена свічка, що поборює темряву поневолення нашого народу. І коли таких свічок буде багато, – нас в світі таки багато! – зіллється світло тих свічок і відкриє світові нашу Славну Україну, що з неї нашими спільними зусиллями буде прогнана темрява.

Отже, не залишайся байдужим чи зневіреним скептиком, не залишайся стояти осторонь в великій боротьбі світла з темрявою, і не нарікай на неї, бо наріканнями нічого не допоможеш, а засвіти бодай одну свічку!

Євген Онацький

Микола ПЕТРЕНКО

НАВІКИ!

Ти — мій хліб, моє сонце, мій дім
Мої руки, натруджені в праці.
Народивсь я під серцем твоїм
На Дніпровому березі вранці.
Так під серцем твоїм я живу,
І під серцем закрию повіки —
Наче зірка, що впала в траву,
Щоб росою бриніти навіки.
Бо навіки я вірний твій син,
Без вагання вросту, мов клітина,
У ті сорок мільйонів клітин,
Що у серці твоїм, Україно.

ІСТОРІЯ ОДНОГО

„КОМЕРСАНТА"

Як і чому загинув керівник комуністичної партії Західньої України Мирон Заячківський, відомий під псевдом "Косар"?

Мирон Т. Заячківський – родом із Львова. Скоро після 1917 року він опинився на сході України і там пристав до комуністів. Коли московські червоні полки перемогли війська Української Народної Республіки і, як тоді говорили в народі, Симон Петлюра відступив, – Заячківський приєднався до комуністів, можливо, гадаючи, що вони і справді несуть щастя і свободу Україні та іншим народам. Він гарно володів, крім української – польською і німецькою мовами. Тому комуністичні керівники призначили Мирона Заячківського для підривної комуністичної діяльности за кордоном.

"Розпочалося життя під чужим прізвищем. Модно зодягнений, з документами на ім'я німецького комерсанта, він повільно йшов вулицями рідного міста Львова"(Львів опинився під польською окупацією). Заячківський, під партійною комуністичною кличкою відомий уже як "Косар" – організував комуністичну партію Західньої України, КПЗУ, що перебувала в підпіллі. У 1928 р. він став першим секретарем центрального комітету тієї компартії, керував комуністичною пропаґандою в Західній Україні під Польщею, організовував червоні демонстрації у Львові, в Бориславі, в Коломиї...

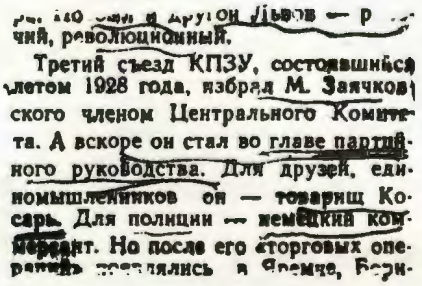
чий, революционный.

Третий съезд КПЗУ, состоявшийся летом 1928 года, избрал М. Заячковского членом Центрального Комитета. А вскоре он стал во главе партийного руководства. Для друзей, единомышленников он — товарищ Косарь. Для полиции — немецкий комерсант. Но после его торговых операций

У 1930-31 роках він уже добре знав, що на Україні Москва вистрілює селян та інтеліґенцію, заводить колгоспну панщину... – але й далі вірно служив Москві. Коли польська влада почала сильніше переслідувати комуністів, у тому числі й збаламучених "Косарем" та совєтською пропаґандою членів КПЗУ, тоді "Косар" із деякими членами виїхав у Німеччину, в Берлін. Звідти він продовжував керувати КПЗУ. "У ті роки часто бачили на Берлінській пошті людину в окулярах. Він завжди приходив із хлопчиком"...

Минуло 5 років. Сусіди-німці вірили, що герр Косар – німецький комерсант. Вони не знали, що він робить "комерцію" на свободі України, що він продає Україну Росії, займається для тієї Росії шпигунською діяльністю.

Раптом – "Косаря" викликали в Харків, до УССР, очевидно – з наказу тієї ж Москви. "Його, за наклепом провокаторів, обвинуватили в націоналізмі", – читаємо в одній газеті. Можливо, що врешті-решт Мирон Заячківський у Німеччині збагнув, що він працює проти українського народу, для влади, яка винищувала поневолені нації. Як було – не знаємо. Але знаємо, що "Косаря" викликали в Харків і розстріляли.

"Товариш Косар став жертвою неоправданих репресій", – читаємо в київській "Рабочей Газете" з 1 листопада 1964 року. До речі, ця газета виходить російською мовою у столиці України! Чи й за це боровся "Косар"?

Випадок з ним – це лише один з багатьох прикладів, чим і як кінчається будь-яка співпраця з ворогами України.

Лесь

Біля могили св. п. Степана Бандери

Юний сумівець Борис Шарван, із м. Буфало у США, їздив влітку минулого року до Европи, де побував у Італії, Швайцарії, Австрії і Західній Німеччині. Прибувши до Мюнхену, цей юнак із українсько-німецької родини вважав своїм найпершим обов'язком відвідати могилу св. п. Провідника ОУН Степана Бандери. Поклавши китичку квітів на надмогильному пам'ятнику, юнак Борис віддав честь пам'яті великого сина України. Батько Бориса, п. Василь Шарван, є керівником щоденної української радіопрограми, яку чути не тільки в Буфало, й у Торонто, в Канаді, і яка не раз передає Сумівські Вісті.

Олександер Архипенко — скульптор світової слави

25 лютого 1964 року помер у Ню Йорку від розриву серця світової слави український скульптор Олександер Архипенко.

Життя і творчість Олександра Архипенка, визначного сина України, докладно розглянено в одинадцяти монографіях українською, англійською, французькою, італійською та іншими мовами світу. Його скульптури оглядали мешканці Києва і Москви, Берліну й Парижу, Риму й Мадриду, Ню Йорку і Оттави. Про Олександра Архипенка, як українського скульптора-модерніста писала нераз преса всього світу, бо ж він увів нові матеріяли в скульптуру, якто шкло, метал, світло тощо, а також ввів нові естетичні елементи у ділянці скульптурного мистецтва, зокрема моделювання простору.

Олександер Архипенко народився 1887 року в Києві. Там він закінчив Мистецьку Школу та ще задовго до Першої Світової Війни брав участь у образотворчих виставках у Києві й Москві. У 1908 році Олександер Архипенко виїхав із України до Франції. Там у Парижі мистець студіював у Бозарт, тобто в Академії Мистецтв, одночасно працював у музеях та влаштовував виставки власних творів. Берлінська виставка скульптур Олександра Архипенка у 1910 році була така успішна, що її перетворили на мандрівну і повні життя, в новому стилі виліплені й висічені в камені статуї Архипенка оглядали німці у всіх великих містах Німеччини. Окрилений успіхом, Олександер Архипенко відкрив у Парижі свою мистецьку школу, у якій вчилися десятки молодих французьких скульпторів, захоплені сміливістю трактування тем і духом новаторства свого вчителя. Таку ж мистецьку школу провадив Олександер Архипенко у 1921-23 роках і в Берліні, звідки переїхав до Злучених Держав Америки.

Олександер Архипенко біля створеного ним пам'ятника Шевченкові на Союзівці

У Ню Йорку Олександер Архипенко спочатку вів свою школу мистецького різьбярства, згодом викладав в Університеті у Вашінгтоні а в 1937 році у школі мистецтв міста Шікаго. Від 1939 року високоталановитий скульптор керував Школою різьбярства у Ню Йорку з філією у Вудстоку,— ця мистецька школа вважалася однією із найкращих у Злуч. Державах, бо майстер Архипенко не лише був чудовим педагогом: він мав що дати учням і, крім знань, давав їм велику творчу свободу.

Мало, здається, є тем у житті, яких би не опрацьовував Олександер Архипенко у скульптурних формах, що завжди вражають виразно - індивідуальним баченням світу. Скульптор-модерніст, який лише з замолоду жив на Україні, ніколи не губив духових звязків із своєю Батьківщиною; він часто брав участь в українських мистецьких зїздах; Олександер Архипенко був учасником Першої зустрічі українських мистців Канади й Америки у Торонто, у 1954 році. За кордоном загальновідоме погруддя Тараса Шевченка роботи Олександра Архипенка — його привіт і уклін українському народові, нашій рідній культурі.

ва.

Олена Теліга

* * *

Гострі очі розкриті в морок,
Б'є годинник: чотири, п'ять . . .
Моє серце в гарячих зморах,
Я й сьогодні не можу спать.

Але завтра спокійно встану,
Так, як завжди, без жадних змін,
І в життя, як в безжурний танок,
Увійду до нічних годин.

Придушу свій невпинний спогад,
Буду радість давати й сміх,
Тільки тим дана перемога,
Хто й у болі сміятись зміг!

З англійської мудрости

Такт людини — це здібність стояти на власних ногах, не наступаючи нікому на пальці.

*

Світ був би багато кращим, якби кожен був хоч на половину таким добрим, яким він бажає бачити свого сусіда.

*

Людина котра думає, що не робить помилок, скорше всього їх не помічає.

КОЗАЦЬКА ПОШТА

Понад триста років тому на березі Чорного моря курінь стомлених довгим переїздом козаків розташувався наніч відпочити. Більшість козаків були мокрі, бо вони щойно повитягали на піщаний берег свої важкі на землі, але які ж легкі в морі — чайки-човни.

Між козаками було троє сивих, дуже виснажених запорожців. Їх щойно виручили з турецької неволі відважні брати: напавши на турецький корабель-галеру, після короткого завзятого бою, вони відбили цих трьох запорожців-галерників, яких турки були присудили до смерти гребти на галері із закованими руками.

Визволили своїх братів-невольників, а галеру підпалили й пустили до турецького берега, щоб побачили палаючий корабель турки й більше не пробували нападати на українську землю!

Козаки тихо говорили між собою, покурювали люльки, грілись біля вогню. Ось вони відпочинуть і помандрують в Україну, яку міцно любили й на чужині, в далекій Туреччині. Ото буде щастя!

— Доки ви зайдете, вже в Чигирині знатимуть про ваше звільнення, панове-запорожці, — радісно промовив ще молодий козак, а вже курінний отаман — обрали його за отамана козаки за особливу відвагу, силу, розум і грамотність.

— Як же то так? — дивувались звільнені з неволі запорожці.

— А так, що в Чигирині, дарма, що звідси туди може й п'ятсот верстов буде, знатимуть про вас уже завтра.

— Люблю тебе, брате — обізвався один із запорожців — і шаную за відвагу. Спасибі, на все життя спасибі, що з неволі врятував. І старий козак аж поклонився молодому курінному отаманові. Ось, вибач мені, братіку, не вірю я в те, що ти кажеш! Найкращим конем не можна звідси до Чигирина за ніч доскакати, щоб вістку донести. Як же це так?

— А ось як — відповів на те молодий курінний, славний не тільки своєю відвагою, а й тим, що ще заки до козацтва пристав — він учився аж десь у Маґдебурґії різним наукам на чужих мовах. — Навчився я в заграничних школах однієї мудрости... І в нас такі люди є, самоуки, що це діло знають від своїх дідів. А я в школі навчився.

Сказавши ці слова, курінний отаман покликав козака-джуру. Той приніс до гурту щось на зразок скриньки, легко розгорнув накидку й усі побачили перед собою майстерно зроблену клітку, в якій сидів гарний голуб.

— А бодай тебе!.. — скрикнули запорожці — Так ми вже знаємо, що це: це ж поштовий голуб, який вістку донесе! Він уже добре навчений тобою та знає куди летіти до Чигирина, хоча б ти голуба й за три моря заніс!

Зненацька розмову обірвав вигук вартового козака. І в ту ж мить залунали перші постріли з козацьких пістолів, а десь, біля самої води, брязнув кривий турецький ятаган! Розпочався бій — це ще одна турецька група пристала до українського берега й в темряві напала на козацький табір!

Всі залягли колом, приховавшись, хто за каменем, хто за пеньком старого дерева. Як вуж, повз між лавами джура, розносячи наказ отамана: стримувати турецький наступ аж до ранку, доки почне розвиднюватись!

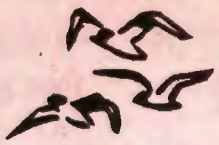

З ЖИТТЯ

Петрові Кірикові 1951 року дала в Ньюйоркському порті Американська Католицька Акція три доляри, бо він прибувши на землю Вашинґтона, немав ні цента при душі. Він, отже, щиро працює і заробляє до кілька тисяч долярів. І закладає курячу фарму (один курник на 5.000 штук). І то на спілку. Але на цім не кінчить і береться, щоб мати аж 6 курників. Спільник не вірить в успіх і вони спілку розв'язують. Працює дальше сам. Позичає гроші в приятелів і в банках. Нині має 12 курників і 60 тисяч курей, де автомати харчують та відбирають знесені яйця. Машина знову на годину сортує 14 скринь яєць, а в кожній по 360 штук. До того цей наш промисловець з Нью Джерзі не жалує грошей на українські установи та радіогодини. Отак то є добрий і працьовитий українець!

Виявилось, що турків було набагато більше, ніж козаків. А в козаків ще й троє немічних друзів на руках, щойно визволених із неволі! У пітьмі не можна було наступати, доводилось тільки боронитись.

Рідкі постріли та посвисти стріл порушували нічну тишу, хоч мало завдавали шкоди обом сторонам. Турки напевно теж чекали ранку, бо козаки погасили всі вогні й у пітьмі не було видно, де вони саме причаїлись.

А тим часом крилатий козацький поштар — голуб — ніс записку від свого пана отамана. Прохав отаман негайної підмоги з моря, щоб оточити турків, забрати до полону, а потім за них виміняти своїх козаків-невольників і забрати їх в Україну.

І послав на цей раз отаман свого голуба не до Чигирина, а в близьку козацьку заставу, що стояла все в степу над Дніпром.

Тільки почало розвиднятись, як розумний птах, вірний помічник людині в нещасті, повернувся до свого отамана. Голуб був дуже втомлений, важко дихав і не сів, як звичайно, отаманові на плече, а впав біля нього. Мов рідну дитину, притиснув отаман дорогого крилатого друга до грудей, щоб голуб зміг краще відпочити.

Тим часом, повідомлені голубом козаки, кинулись щодуху гребти до самого берега Чорного моря. Випливши в море ще в пітьмі, вони звернули вправо й потихенько понад берегом веслували до обложених братів-козаків.

Коли стало благословити на світ, напасники-турки вже лежали пов'язані на піску, тільки яких п'ятнадцять-двадцять встигли добрести до свого великого човна й ним утекти в море, до галери. Між козаками були теж і поранені, й забиті. Поранено було й молодого курінного отамана — поранила його турецька куля в руку, якою тримав голуба. Голуб — всім на радість! — залишився живий.

Отаман, коли хотіли йому перев'язати поранений лікоть, підвівся з піску на коліна й сказав:

— Перев'яжіть спочатку нашого рятівника — голуба. Його теж трохи зачепило.

І всі побачили, що з рожевої лапки птаха точилась кров.

Так козацький курінний отаман показав усім, що треба турбуватись за людину, але треба не забувати й про тварину, чи птаха, які вірно служать людям.

Л. Полтава

ОЦЕ ТАК СТАРІ!..

31 липня 1654 року кардинал д'Арманьяк, прогулюючись по вулиці, побачив заплакано го 80-літнього старого. На запитання кардинала дідуган відповів, що його побив батько. Тут же з'явився бадьорий дідок якому було 113 років. Він пояснив кардиналові, що побив сина за те, що той зневажливо поставився до свого діда. Увійшовши до хати, зацікавлений кардинал побачив там ще одного старого, якому було 143 роки.

Летять журавлі *)

Минуло вже літо, ключем неквапливим
В осінньому небі летять журавлі,
Останнім привітом прощальним, тужливим
Курликання їхне пливе по землі.

По рідній землі, де вони виростали,
Де вперше побачили світло життя.
Тепер холоди їх від неї погнали
У вирій, шукати тепліші місця.

Хоч, може, за морем їх сонце зустріне,
І втомлене тіло спочинок знайде,
Неспокій душі журавлів не покине,
Бо другу вітчизну не знайдуть ніде.

Летять журавлі, і женуть їх морози,
Та вірять вони (хоч тепла і нема),
Що знову їм сонечко висушить сльози
На рідній землі, як скінчиться зима.

*) Автором цього вірша є молодий українець, який проживає тепер в окупованій Україні. Вірш цей був написаний ще на весні того року, а висилаючи його до Канади, в супровідному листі він нарікав на холодні травневі дні, коли температура знижувалась майже до приморозків. Він писав: "надсилаю вам відповідного "осіннього" вірша, дещо алегоричного, але все ж не весняного".

Алегорично під журавлями треба розуміти українських втікачів з рідної землі, що через "морози" (московський режим) мусіли покинути Рідний Край і повернуться, як "скінчиться зима" (коли Україна стане вільною).

"Канадійський Фармер"

СУМІВСЬКИЙ СПІВАНИК готує до друку Центральна Управа СУМ. У ньому будуть поміщені Гимн СУМ, сумівські й молодечі пісні, марші. ЦУ СУМ прохає присилати до Брюсселю всі пісні, по змозі з нотами, створені по наших таборах, а коли відомо — прізвища й сумівський ступінь їх авторів. Зберіть усі пісні, навіть жартівливі, "коломийки" тощо і пошліть до ЦУ СУМ. Кращі з них увійдуть до "Сумівського Співаника".

Вже кінчається 2-й місяць 1965 року. Чи ви вже відновили свою передплату "Крилатих" на цей рік? Чи приєднали передплатника? Чи поклали свою цеглинку в будову єдиного молодечого сумівського журналу у вільному світі? Читайте, бережіть, шануйте ваш журнал. Пам'ятайте, що мільйони українських дітей на поневоленій Батьківщині позбавлені права одержувати таке видання.

Іван Людин

МОРЕ НАМ ПО КОЛІНА

21

Галя обурилася:

— Ну, й що ж такого, що в Клівленді чи Боффало були? Хіба це міста? Фабрики й більше нічого! А в Гюстоні були?

— Ні-і...

— То, що ви знаєте, якщо не були в Гюстоні? Це місто — і велике, і просторе! Ось поглянете! А як відїдемо з вами якихось із сто миль на північ чи захід, то всі тільки ахнете! Про Клівленд і не згадуватимете! Справжні прерії! Так, як у Купера описано. А які там коні! Тут ви й коня живого не побачите, хіба що дресованого в поліцая. А хіба дресований кінь, це кінь? А там коні, що й не підходь, — вільні коні; як такий кінь скочить, то... Ось, сідайте зо мною, та гайда у світ широкий! Андрійку, сідаєш?!

— Ні. Як це так відразу сідати? Так несподівано... Може пізніше...

— Як ні, то ні. А „пізніше" ніколи нічого не вийде. А ще й винахідник! Читав Джека Лондона? Пригадуєш, як там: сьогодні до Канади, завтра до Аляски, післязавтрого до Тексасу. Це були хлопці! Ріки перепливали, снігами мандрували, прерії переходили, золото шукали, дівчат викрадали. Такі були! Ну, поїдеш, Андрійку?

— Ні... себто не ні, бо я хотів би, але як же так — відразу...

— Розбери його! І пощо таке на світі живе? Вдома нікого не маєш! Як потяг розіб'ється, то й так ніхто не буде журитись. А до школи і в Гюстоні підеш. Ще кращі школи! А літом! Літом у вас люди не повітрям, а парою дихають. Тому всі ковбої і повтікали на південь. Чи не так? Скажи, хіба не повтікали? А потім до Мексики поїдеш. Там краса!

— Їдь, Андрійку! Справді, їдь! Напишеш нам, як там...

— Що ви, хлопці! Як це так несподівано їхати?

Андрійко поглянув навкруги, зупинив зір на Петрикові, але жодного спочуття не спіткав:

— Їдь, брате! Чого там?! Кімнату твою передамо комусь із своїх, книжки та інструменти вишлемо. Будеш там працювати, — винахідником станеш. А нам з Мексіки не забудь написати... Чи гарні там дівчата... Та гітару не забудь купити! Серенади співати навчися!

Андрійко мовчав. Він ще посміхався розгублено, але вже всі бачили, що його гадки майнули за тисячі миль, що він вже перехилився в інший бік.

— А румбу чи самбо танцювати вмієш? Бо без того там годі. А в степи воду потрапити провести? Як потрапиш — мільйонером станеш!

Провідники викрикнули якісь незрозумілі речення. Потяг рушив, не здригнувши. Сотні рук піднялися з прощальними привітами. Галя, вихилившись через вікно, вигукувала, щоб їй написали про тих злодюг. І щоб світлини прислали. Щоб були разом і— Настя, і Женчик, і Андрійко, — а де цей Андрійко?

Всі озирнулись. Андрійка не було. Але відразу біля Галі з'явилося у вікні його усміхнене обличчя. Він, перекрикуючи шум потягу, устиг вигукнути, що він не такий домосід, як інші, що він...

Кричав він, кричала щось і Галя, але потяг миготів щораз швидше перед провожальниками. З-за останнього вагону ще можна було у темряві тунелю добачити дві руки, але й вони стерлися за поворотом. Там була тепер темна порожнеча й низка притьмарених ліхтарів. Настя зідхнула:

— Петрику, як це ти колись деклямував мені „про радість зустрічів і тихий сум прощань". Це гарно: „і тихий сум прощань"...

— А Андрійко який! Відважний, але якщо б там не Галя...

— Замовчіть, хлопці! Знову свої дурниці розпочинаєте!!

На розі Тринадцятої вулиці розпрощались. Настя взяла Женчика під руку й вони, — вже самі, — пішли Бродвеєм у напрямку Чотирнадцятої.

Женчик був поважний, а вона посміхалась

і наспівувала, — тихо, а далі голосніше:

Нас не злякає лявіна,
Ані Сахари піски...

Море нам поколіна, а Місісіпі по — кістки! — підхопив голосно Женчик. Засміялися.

— А Місісіпі по кістки! — А далі, Женчику?

— Що? Далі я тебе хочу про щось попрохати... Тільки, Насте, пообіцяй...

— Ніяких обіцянок!! Що за мода? Кажи і вже, а ніяких „пообіцяй"!

— Знаєш, я не знаю, чи ти знаєш.... Себто я знаю, що ти...

— От заговорив! Кажи по-людськи! Певно до кіна хочеш намовити?

— Ну так! А звідки ти знаєш!?

Настя поглянула на його здивоване обличчя, на волосся, що легко хитав вітерець, в очі з відблиском автового прожектору... Подумала про Галю, що тепер мчить потягом на далекий південь і посміхнулася:

— Який ти дурненький котик... Тільки щоб у фільмі не було стрілянини й биття, а щоб було... про дурних звіряток...

***

Вже зовсім стемніло. На всі сторони розбіглися вогні настороженних вулиць. У небо простяглися освітлені вежі хмаросягів...

Пахло морем, близькою осінню і несходимими мандрами цікавого життя.

Кінець

Іван Людим

З цим числом "Крилатих" закінчуємо друк однієї з кращих українських повістей для молоді — "Морем по коліна" Івана Людима, якому Редакція від себе й на основі листів читачів висловлює велику подяку за цей твір і за співпрацю. З цього ж числа розпочинаємо друкувати історичне оповідання "Над Бугом-рікою" (оригінальна назва "Голос предковіччя") Йосипа Строцького з Австралії, що йтиме у 5 числах; після нього — історичну повість із козацьких часів. Одночасно повідомляємо, що коли закінчиться репортаж "На острові Мієн", так цікаво написаний нашим молодим ученим-сумівцем Ігорем Стебельським, тоді розпочнемо публікувати повні цікавих описів невідомих країн, мисливських пригод і переживань "Нотатки параґвайського мисливця" д-ра Бориса Лісовецького з Параґваю.

Центральна Управа СУМ та Редакція "Крилатих" шкодують, що ці прегарні твори і досі немає змоги відповідно ілюструвати через нестачу фондів. Це одна з тих прогалин, яку і при найкращій волі співробітників не можливо поправити без відповідної уваги усієї сумівської громади, усіх читачів.

Сумівська Капеля Бандуристок із Детройту, під диригуванням Петра Потапенка, виступає на Шевченківському концерті в Нью-Йорку. Півтори тисячі слухачів довго не хотіли відпустити юних бандуристок із сцени, прохаючи нових і нових пісень, що їх Тарас Шевченко не даремно назвав "славою України". Такою ж славою України є і наша Капеля Бандуристок за океаном.

СУМІВКА ІЗ ШВЕЦІЇ

Марія Марчук мешкає зі своїми батьками в Осльо. Там лише декілька українських родин, але Марія розмовляє прекрасно українською мовою. Влітку 1964 батьки послали її на сумівський табір до Бельгії. Вона сама подорожувала до Брюсселю і назад. На таборі в Бельгії вона підучила рідну мову в письмі та склала іспит на ступінь "Звідуна". Побут на таборі їй сподобався і Марія обіцяла приїхати на другий рік. Вона є також передплатником "Крилатих".

Бажаємо нашій подрузі з країни фіордів гарних успіхів у праці!

ТВОРЧА МОЛ

Танцювальний гурток "Полтава" Осередку СУМ Звартбер у Бельгії, який здобув мин. року переходовий прапор Ю СУМ. Хоч усі любі полтавки народилися поза Україною – вони вірні доньки українського народу.

КАНАДА

Пшенична провінція Канади, Саскачеван, з населенням, що сягає мільйона, – має майже 90 000 мешканців-українців. Відсотково людей з найновішої еміґрації тут мало. Чисельні і добре зорганізовані обидві українські церкви. У більших скупченнях діють Організації Визвольного Фронту. СУМ зорганізовано в столиці провінції, Ріджайні, і в сусідньому місті Мус-Джо в 1960 р., а в 1963 – і в місті Саскатуні, центрі українців. У 1964 р. було орґанізовано на оселі "Пайк-Лейк" перший сумівський табір "Саскачеванська Діброва" ім. Т. Г. Шевченка. Учасників було 36. Також проведено контест популярности, який закінчився бенкетом з коронацією королеви. Це було в Саскатуні. На світлині – контестантки з усіх трьох клітин Ю СУМ у провінції. Від ліва праворуч стоять юначки: Марта Ю. Саґаш, Леся Леочко (королева) і Маруся Горбай. Їхні супровідники це юнаки Мирон Ващишин, Ігор Кінчик і Роман Горбай. У місяці вересні Ю СУМ в Саскачевані розпочав свої річні зайняття, щоб дотримувати кроку всім іншим осередкам Спілки у праці і службі для Бога і України.

ОДЬ УКРАЇНИ

Віта бреве — Коротке життя, поеми Олени Колодій. Про цю збірку в жіночій літературній сторінці "Ґазети до Пово" з Куритиби дає рецензію неякий Ласерда Пінто. (Неділя 20 вересня м. р.) З його листа до Авторки ми бачимо, що наша Поетка творить на здорових християнських засадах, на яких має виховуватися молоде паранське покоління. Це слава для цілої української громади в Бразилії, що маємо таланти і то такі, що ходять із весільною одежею! *"Праця"*

"ОЙ НЕ ХОДИ,ГРИЦЮ..."

Вже віддавна доводилося мені чути гарну мелодію цієї нашої народньої пісні,перелицьовану на модерний "шляґер" у німецькому радіо. Ця пісня відома різним німецьким молодіжним групам. На жаль, співається досить спримітивізований, незугарний текст. Недавно ми поїхали з нашим гімназійним хором у одно містечко в Німеччині, щоб у "Домі молоді" підготовити концерт, який мав незабаром відбутися. Увечорі ми сиділи малими гуртками при дружніх розмовах і співах. Моя товаришка і я привезли із собою гітари, щоб трохи поспівати поза програмою веселішого. Сидимо вечором поміж школярами в дружньому гурті, коли раптом моя товаришка починає співати по-німецькому "Ой не ходи, Грицю"!.. Всі підхоплюють спів, бо пісня широко відома. "А чи ви знаєте, що ви співаєте?" Наближається до нас наша вчителька. "Це російська пісня", – відповідають їй мої товаришки. "Ні, помиляєтесь, ця дуже гарна пісня – жидівська", – дає нам вчителька відповідь... "Дозвольте вас усіх поправити, – кажу я. – Ця пісня є українська. Ви знаєте всі, що я українка і на доказ, що це наша пісня, я її по-українському заспіваю". Всі були захоплені, що зможуть почути цю улюблену пісню в ориґіналі! Вона так сподобалася, що мої товаришки вивчили український текст і ми тепер співаємо "Ой не ходи, Грицю" по-українському з німецькою молоддю.

Катруся Горбач *(14 років)*

Зах. Німеччина

У "ПОСТОЇНСЬКІЙ ЯМІ"

Коли ми верталися літом із літньої мандрівки по Югославії, ми їхали через Словенію. Тут нас батько повіз подивитися на славну "Постоїнську яму", що тягнеться близько 30 км. під землею. Ми в'їхали малим відкритим поїздом у печеру, досить холодну. Ця печера славиться на увесь світ чудовими сталяктитами і сталяґмітами. Печера дуже гарно освітлена. Людині здається, що вона їде крізь закам'янілий ліс кактусів. Місцями вузькі проходи розширюються у величезні печери, де є місце для кількох тисяч людей. В одній з таких "заль" відбуваються навіть раз на рік концерти! Залізничка робить всякі викрутаси, щоб відвідувачам показати найцікавіші місця, де вапняк створив дивовижні фіґури: величезні "банани", закам'янілі "отари овець", безлистий "ліс". Частину дороги ми пройшли і пішки. Тут під землею тече і річка, що то зникає, то знову виринає деінде. В цій річці живе єдиний у світі рід білих, сліпих риб-ящірок. Нас водив водій і розказував, коли постали ці печери, що поодинокі групи сталяктитів і сталяґмітів мають означати. Барва їх жовтаво-рожева, вони слизькі й холодні. Ми ходили й їхали години півтори немов у казковому царстві. А надворі – очі не могли привикнути до сонця.

Марко Горбач *(10 років)*

Учасники юнацького табору в Чикаґо, США, зфотографувалися на згадку про чудовий час із членами своєї Команди. Тепер, узимку – всі вони працюють у сумівських гуртках самодіяльности, вивчають українську мову, українознавство.

Українські діти в Ле Като, у Франції, були на Оселі ім. Митрополита А. Шептицького, із виховницями п-і Госейко та Марійкою Ющишин. До наступного літа, юні друзі!

Оригінальний портрет Тараса Шевченка – мозаїка мистця Олега Русича у Нью-Йорку. В такій же техніці він виконав і другу працю – зображення Матері Божої із Сином.

УКРАЇНСЬКИЙ МАЙСТЕР РІЗЬБИ

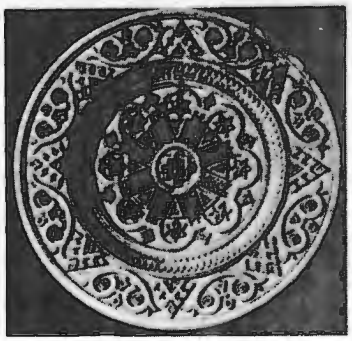

Це дерев'яне мереживо зробили невтомні руки різьбяра.

В гірському селі Яворові в Івано-Франківщині живе прославлений різьбяр Семен Іванович Корпанюк. Ще десятирічним хлопчиком він разом з братом пильно придивлявся до чарівних візерунків, які виникали під вправними руками його діда Юри Шкрибляка.

Все життя Корпанюки присвятили цій нелегкій справі. Їхні художні вироби побували на виставках у Львові, Коломиї, Ворохті. З часом прізвища різьбярів стали популярними не тільки на Прикарпатті, а й далеко за його межами.

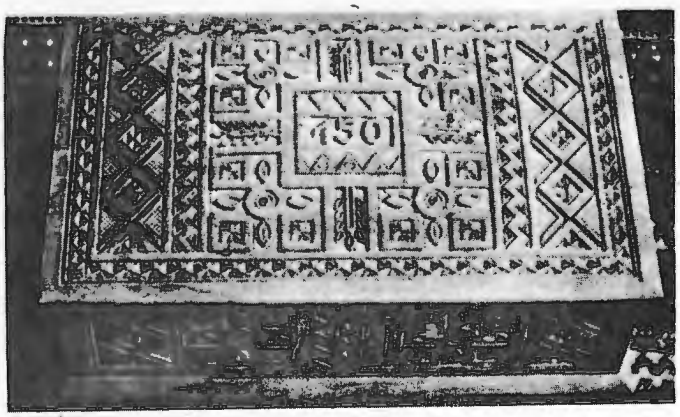

Ігор Стебельський

НА ОСТРОВІ МІЄН 20

У хатині Лері складав саме знаряддя до подорожі. На підлозі, коло стола з інструментами, він приготував фарбу і щітку, дві метрові міри для проміру глибини снігу і нотатник із твердою обкладинкою для записів під час подорожі.

Лері Борн випростувався і глянув за переділку, щоб перевірити, чи Кіт спить, і тихим голосом промовив:

– Ця робота мені не подобається. Вислали нас туди, де чорт добраніч каже. Де не глянеш – пустеля. Завжди холодно, завжди зима. Ні товаришів нема, щоб з ними розважитись, ні родичів, щоб з ними поговорити. Уяви собі! Тепер я щотижня б їздив на пляж, грівся б на сонці, гуляв би з товаришами, з дівчиною. А тут навіть зимовим спортом нема як займатись. Льоду для ковзанім нема, горбків на лещетарство також нема. А головне, тут товариства нема. Всі ходять якісь замкнені в собі, пустеля впливає. Тут життя нема.

Лері притих. Його карі очі запалали гнівом, і він знов почав напівшепотом:

– Ти думаєш, що мені мило тут працювати під керівництвом чоловіка, якому здається, що він властитель цього острова і який рядить на цім острові, мов деспот державою? Шкодую, що я відразу не покинув праці, коли був ще в Оттаві.

Знову мовчанка. Я думав, як відповісти, як заспокоїти стурбованого товариша. Він рветься до свого давнього товариства, до розмови і забав. А тут – тиша, з дня на день, з тижня на тиждень.

Зненацька до нас долетів з далечини гуркіт мотору. Це малий, одноциліндровий мотор тарахкотить десь на північ від табору. Вибігаємо надвір.

Крізь мряку видно темну сельветку, не більше як за двісті метрів від нас на північ. Ми махаємо руками, і бачимо, як замрячена постать махає до нас рукою. За хвилину мотор став коло хатки, а Лері і я вітали Дейвида, розпитуючи його про подорож. Ми вели його в хатку з такою радістю, немов члени спортової дружини свого колеґу, який щойно забив гол у чужі ворота.

Арнольда, очевидно, також збудив звук мотору. Він уже сидів на ліжку, радий, що Дейвид повернувся. Лері зварив каву, а Дейвидові подав пиво, і ми розпитували Дейвида про труднощі їзди при такій погоді та по м'якому снігу на краю льодовика. Потім Лері і я віднесли різні речі до моторового візка, позапихали нотатники у глибокі кишені, попрощалися з друзями і опівночі поїхали в нову мандрівку по пустельному острові.

(далі буде)

МАРІЯ СТРУТИНСЬКА

„АМЕРИКАНКА"

П'єса на 3 дії з життя молоді

Кімната. У глибині двері, праворуч – друзі. З лівого боку в розі тапчан зі столиком. Посередині стіл і стільці. На задній стіні етажерка з книжками. На тапчані сидить недбало ТАМАРКА, років 17-18 і читає журнал. При столі ОЛЬКО, років 12 та РОСТИК, років 19-20, грають у "скрабля", складають поняті літери.

І ДІЯ

ОЛЬКО (викладає на стіл букви): Бар-бе-к'ю. Ага? Мені лишилося всього чотири букви. Запиши мені 25 пунктів!

РОСТИК: Дуже гарно. *(Записує):* А тепер дивися сюди! *(Викладає на стіл букви):* Тридцять пунктів! *(Записує).*

ОЛЬКО: Що це за слово ти виклав? Я такого не знаю.

РОСТИК: Ксильофон. Музичний інструмент. Тепер я позбувся свого "екс" і всіх інших буков. Бачиш? *(Показує на порожній стіл перед собою).*

ОЛЬКО: О-о-о, ти знову перший скінчив!

РОСТИК: Випадково. Не журися цим, Ольку! Другий раз ти скінчиш перший. Але я вже піду.

ОЛЬКО: Чуєш, Тамарко? Ростик хоче вже йти. А ви мали ще щось читати?

РОСТИК: Тамарка, здається, не дуже зацікавлена.

ТАМАРКА (з-понад журнала): Якщо маю бути щира, то – не дуже. А ти напевне не хочеш, щоб я слухала тебе з чемности, як ти з чемности граєш з Ольком у "скрабля"?

РОСТИК: Я не роблю з себе жодної жертви, як пограю трохи з Ольком. А щодо читання... я тобі нічого не накидаю. Ти сама сказала тоді, що хотіла б послухати дещо з Липиних думок.

ТАМАРКА: Ти вже мені стільки говорив про Липу...

РОСТИК: О, пробач, якщо я говорив забагато. Я тобі, певне, здавався навіть нудним педантом? Перепрошую!

ТАМАРКА: "Невер майнд". Я знаю, що тебе найбільше з усього цікавлять книжки.

РОСТИК: Ти так думаєш? Значить, таки нудний педант... А я тільки хотів, щоб саме ти... Ну, годі! Я пішов. *(Виходить дверима в глибині).*

ОЛЬКО: Ти, Тамарко, сама не знаєш, чого хочеш. Насамперед кажеш Ростикові приносити книжку...

ТАМАРКА: Я казала йому приносити книжку?

ОЛЬКО: Певно, що казала. Я сам чув! І ще навіть при кінці пригадала йому, щоб він не забув!

ТАМАРКА: Можливо, це було так давно, що я вже не пам'ятаю. Може мені тоді здавалося, що мене це цікавить. Але тепер я вже не хочу того всього слухати.

ОЛЬКО: Чого "того всього"?

ТАМАРКА: А тих усіх мудрощів! *(Передражнює):* "Знахідки трипільської культури!" "Збуджувати в українців почуття гордости"! Справді, є чого бути гордим! Не вміли навіть збудувати держави, а на кожному кроці критикують американців!

ОЛЬКО: Ми мали свою державу тисяча років тому, а американці...

ТАМАРКА (перебиває): В кожному американському підручнику написано, що то була російська держава.

ОЛЬКО: Бо росіяни вкрали у нас історію!

ТАМАРКА: То йди, судися з ними! Воно й так нічого не поможе.

ОЛЬКО (стрибає з кріселка й підбігає до Тамарки на тапчані): Певно, що я буду домагатися правди! Але я мушу перед тим ще багато вчитися. А ти також не хочеш, щоб тебе мали за будь-що, правда?

ТАМАРКА: Яке знову "будь-що"? Я така сама американка, як кожна інша, і маю такі самі шанси.

ОЛЬКО: Тато каже, що шанс має тут той, хто має гроші.

ТАМАРКА: Не тільки гроші, Ольку. Також – своє добре місце в американському світі.

ОЛЬКО: Бачиш? А ми не маємо ні грошей, ані жодного доброго місця.

ТАМАРКА: Ти, Ольку, ще замалий, щоб ці справи розуміти. Усе можна мати, тільки не треба силою пхатися в ґетто.

ОЛЬКО: У яке ґетто, що ти плетеш? Ґетто було за німців, там сиділи жиди. Я бачив у кіні.

ТАМАРКА (розсміялася): Не таке ґетто, Ольку. Добровільне.

(Дверима ліворуч входить МАМА)

МАМА (весело): Діти, я маю для вас сьогодні несподіванку: ми йдемо до театру.

ТАМАРКА (підозріло): До якого театру, до "мувіс"?

МАМА: Що за "мувіс", Тамарко, по якому ти говориш?

ТАМАРКА: Ну, добре вже, до кіна? А може раз нарешті до Шуберт "тієте"? Або може знову на якусь страшну "академію"?

МАМА: І як тобі не соромно, Тамарко! Ну, лишім це тепер. Сьогодні ми йдемо до справжнього українського театру. До "Театру в п'ятницю". На драму "Невольник".

ТАМАРКА: І що ті українці так люблять говорити про неволю! Жадної неволі ми тут не маємо, то пощо її згадувати? Краще подивитися на щось нове.

МАМА: То я біжу з праці, варю похапцем обід, аж уся впріла, хочу зробити їм приємну несподіванку...

ТАМАРКА: То саме й біда, мамо, що ти ніколи не знаєш, чим можеш зробити нам приємну несподіванку.

МАМА: Я купила квитки й не думаю їх змарнувати. Ідіть обідати!

ТАМАРКА: "Окей", мамо. Я можу зробити тобі ще раз приємність і піти до твого театру. – *(Здвигає плечима і виходить за мамою й Ольком).*

(Дверима з правого боку входить ТАТО. Він кидає портфель на малий столик коло тапчана, бере в руки покинутий Тамаркою журнал, читає вголос заголовок "Сабербен лайф", крутить головою, наміряється кинути його на землю, але подумав і кладе його назад на тапчан. Лягає. Вбігає Мама, бачить Тата, підходить до тапчана).

МАМА: Іване! Іване! Ми чекаємо там тебе на обід, а ти тут спиш собі!

ТАТО (порушився на тапчані, сонно): Ні, ні, я так тільки трошки... дрімаю. Воно, знаєш, не так легко...

МАМА: Знаю, ти мені казав: нелегко переключитися знову на свій фах. Звикнеш, помаленьку. Але тепер ти не можеш відпочивати, бо ми йдемо з дітьми до театру. Ти забув?

ТАТО: Ага, справді, справді... я забув. *(Поволі зводиться з тапчана, сідає).*

МАМА: Ну, не марудь уже, ходи обідати! Бо ми готові ще спізнитися на виставу.

(Мама і за нею тато виходять. Через мить тими самими дверима вбігає Олько, хапає з етажерки камікс і запихає собі в кишеню).

ОЛЬКО (до себе): Може там не буде так темно, в тім театрі...

II ДІЯ

Веранда садиби на елеґантній периферії міста. Тростинові кріселка, стіл. У глибині стіл з відсвіжувальними напоями, склянками, з тарілками, повними коржиків. При першому столі сидять дві дівчини – ЛЮЇЗА і БЕТТІ.

ЛЮЇЗА: Що, підемо вже грати?

БЕТТІ: Не маю найменшого бажання. І пощо ти запросила ту якусь Тамару?

ЛЮЇЗА: Я її запросила?! То Стів її запросив!

БЕТТІ: Але ти познайомила його з нею.

ЛЮЇЗА: Ти знаєш дуже добре, Бетті, що я вчу російську мову і що Тамара мені потрібна. І що я винна тому, що Стів саме навинувся, як ми розмовляли в кафетерії? І що з того часу він з нею водиться?

БЕТТІ: А твої батьки не мали нічого проти, коли він її запрошував?

ЛЮЇЗА: Формально, вони не могли мати. Ти знаєш, що мій батько кандидує на сенатора, а його партія спирається і на етнічні групи.

БЕТТІ: Але я знаю також, що твоя мама завжди старається підібрати вам відповідне товариство.

ЛЮЇЗА: Тамара не є вже таким зовсім невідповідним товариством, остаточно. Її батько – дипльомований інженер, а її дід був якимсь славним хірурґом.

БЕТТІ: Хірурґом! Хіба там, на сході Европи, є якісь хірурґи? Може він був там санітаром!..

ЛЮЇЗА: Як є санітари, то мусять бути й хірурґи, ні? А в тім, чи це таке важне? У нас, через татову політику, бувають часом люди, яких батьки були бідаками.

БЕТТІ: Ми з такими не знаємося, хіба, що вони займають якесь дуже важливе місце в адміністрації. Але завше це є люди британського, а в найгіршому разі західньоевропейського походження.

ЛЮЇЗА: Не завжди, Бетті. Мені здається, що ти приятелюєш зі Семом? А його дід приїхав сюди з Росії і ходив і довгому халаті до божниці, – каже мій тато.

БЕТТІ (дуже вражена): Сем – цілком вийнятковий випадок. Він уже тепер має перед собою велику політичну кар'єру...

ЛЮЇЗА: ... Яку поможуть йому зробити мільйони його батька.

БЕТТІ: І що з того? Якщо б він не був такий обдарований, ніякі мільйони йому не помогли б!

ЛЮЇЗА: Бетті, ми саме тепер вчимося льоґіки. Якщо кожному треба дати можливість...

БЕТТІ: ... То ти хочеш дати можливість тій Тамарі увійти до вашої родини? Ґратулюю, але не завидую!

ЛЮЇЗА: І що ти видумуєш, Бетті?! І чого ти, взагалі, причепилася до мене? Мені зовсім не залежить на цій дівчині, а ти конче хочеш посваритися зі мною через неї. Може ти заздрісна, що вона така гарна?

Члени СУМ! В періодах між появою АВАНҐАРДУ, КРИЛАТИХ, ЗАПИСОК ВИХОВНИКА читайте ті українські газети, які відпускають місце для цілих сторінок, редаґованих членами СУМ, або обширно інформують про життя і діяльність СУМ!

Підтримуйте українську патріотичну пресу — пропаґатора наших ідей і лучника українців у розпорошенні!

БЕТТІ: Я зовсім не вважаю її гарною. Я тільки не можу знести того, як вона веде себе тут.

(Вбігають СТІВ, ТАМАРКА, БІЛ і ДЖЕК).

СТІВ: Знаєш, Люїзо, ця Тамара – феноменальна! Вона грала в теніс тільки двічі, в якомусь ресорті у Кетскіл, а сьогодні вона малощо не набила нам!

БЕТТІ: Вона, здається мені, взагалі феноменальна.

СТІВ: Що ти хочеш сказати цим, Бетті?

БЕТТІ: Щось дуже просте: вона сьогодні вперше у цьому домі, а поводиться...

СТІВ (перебиває): Бетті, що ти говориш? Тамара веде себе перфектно!

БЕТТІ: Саме. Боюся, що занадто перфектно.

ЛЮЇЗА: Бетті, що це за такі розмови про чиюсь поведінку? Я тебе не пізнаю.

СТІВ: Люїзо, може ти почастуєш нас? Ми вмираємо від спраги!

(Люїза й Джек підходять до столу в глибині, подають води й солодке. Інші садовляться за перший стіл, мішають напої, не розмовляючи).

БЕТТІ: Я завжди хочу спитати тебе, Стів, про ті мідерити у вашій їдальні. Я вчуся, як ти знаєш, історії мистецтва...

СТІВ: Мистецтво – не моя спеціяльність. Ти мусіла б спитати маму.

БЕТТІ: Вони дуже старі, правда? Ще від вашого прадіда?

СТІВ: Так, по бічній маминій лінії. Люїзо, дай мені ще джінджерелу!

БЕТТІ: По бічній, чи не по бічній, а воно таки щось значить, мати за собою добрих предків!

СТІВ: Всі мають за собою якихось предків. А чи вони були добрі – важко сказати. Найстаріші роди виводяться від піратів і навіть деякі від пройдисвітів.

ЛЮЇЗА: Ну, Стів, ти вже верзеш Бог-зна що!

БЕТТІ: Мої предки – інтелектуали з Нової Англії, які заснували Кембрідж.

СТІВ: Це не твоя заслуга. Кожне покоління мусить само себе виправдати. Побачимо, який інтелектуал виросте з тебе!

БЕТТІ: У всякому разі, всі знають, від кого ми походимо. Ти бачив у нашій їдальні портрет того мого прадіда, що був першим ректором Кембріджу?

СТІВ: Бачив. І що з того?

БЕТТІ: Те, що ми не потребуємо творити леґенд, як усі ті росіяни, що подають себе за нащадків князів чи генералів, або, принаймні, славних на ввесь світ хірурґів!

ТАМАРКА (обурено): Якщо це натяк у мій бік, то я попрошу тебе, Бетті, залишити мене поза своєю увагою.

СТІВ: І Тамара, ще до того, цілком не росіянка!

БЕТТІ: Не росіянка?

СТІВ: А так, що ні. Вона у... українка.

ДЖЕК: Українка? Ага, я чув щось. Це ті, що приїздили з балетом. Вони гарно танцювали.

БЕТТІ: О, я також пригадала! Сем розповідав мені про тих козаків... І про те, що це нація фармерів, яка не має навіть тієї верстви, що називається *(зірдливо)* "інтеліґенція".

ТАМАРКА: Ти, Бетті, цілком неосвічена, з усіма твоїми вченими предками. Я... Я...

СТІВ: Бетті, ти нетактовна, Тамара може сама розказати нам про країну свого походження, і я певний, що це буде тільки щось гарне.

БЕТТІ: Якщо хтось із вас має бажання цього слухати...

ТАМАРКА (схопилася з місця): Пробач мені, Люїзо, але я не можу залишатися тут довше. Бай!

(Вибігає з веранди, звертає поза будинок. За нею біжать Стів і Люїза. Всі інші сидять мовчки, Бетті бавиться серветкою. По хвилині вбігає Люїза).

ЛЮЇЗА: Тепер вся забава попсована! Стів відвіз її додому. Ти, Бетті, повела себе, справді, дуже...

БЕТТІ: ... Некоректно, я знаю. Я зробила це навмисне. Така... слов'янка, і вона хоче дістатися в найкраще американське товариство!

ДЖЕК: Я мушу вже йти, Люїзо.

БІЛ: Так, ми з Джеком домовилися, що підемо ще до Волтера на круглі.

ЛЮЇЗА: Що це ви так раптово пригадали собі, що мусите йти? Ти, Бетті, також відходиш?

БЕТТІ: Коли ти сама піддаєш мені таку думку...

ЛЮЇЗА: Я не піддаю тобі жадної думки! Але, я не знаю, чи варто продовжувати цю невдалу зустріч.

БЕТТІ: Справді, якщо Стів думає залишитися там з тією Тамарою...

ЛЮЇЗА: Бетті, я не знаю, що Стів думає! І в мене... розболілася голова. Ну, до побачення, коли ви всі вже йдете.

БЕТТІ: До побачення, Люїзо! І не забудь розказати твоїй мамі про мій "нетакт". Я певна, що вона не погнівається на мене за нього!

(Бетті, Джек і Біл відходять. Люїза нервово прибирає зі столу. Вбігає Стів).

СТІВ: Куди всі поділися?

ЛЮЇЗА: Пішли, я їх не затримувала. Я не знала, що ти так скоро вернешся!

СТІВ: Як це "скоро"? Що ж я мав там робити?

ЛЮЇЗА: Ну, ми думали, що ти підеш кудись із нею...

СТІВ: Вона не була в настрої, ти сама знаєш. Я відвіз її додому.

ЛЮЇЗА: І вона не запропонувала тобі зайти до них?

СТІВ: Вона щось згадала, але я подякував. Що ж я мав би там робити, між тією родиною?

ЛЮЇЗА (веселим тоном): Знаєш, Стів, ти розумніший, ніж я думала!

СТІВ: Я не знаю, Лю, що ти думала і чи я такий розумний. Але йти туди я не бачив ніякої потреби.

(Іде до столу в глибині, бере пляшку наливає у склянку соди, випиває. Потім, звертаючись до Люїзи, що сіла за стіл спереду):

СТІВ: І чого та підстрелена Бетті попсувала нам забаву! А я дістав такі гарні платівки рок-енд-рол!

(далі буде)

ГУМОР

Вчитель: Не уявляю, як одна людина могла зробити стільки помилок.

Том: Це не одна. Мені тато допомагав.

***

«Дорога мамо, — пише син матері, — я провалився на екзаменах. Підготуй, будь ласка, до цієї неприємної звістки тата».

«Дорогий синок, — відповідає мама, — тато підготувався, підготуйся й ти...».

Йосип Строцький

НАД БУГОМ-РІКОЮ

(історичне оповідання для молоді)

Моїм найулюбленішим друзям – українським дітям на чужині присвячую.

Автор

ДІД ХОМЕНКО

Діда Якова Хоменка знали всі. Було, поїде хтось у сусіднє село, а тамошні люди зараз і питають:

– А як там поживає дід Хоменко? Все ще рибальчить?

І так було по всіх околичних селах. Бо ніде не знайшовся хтось, кому дід Яків чогось відмовив. Ніхто такого не пам'ятав. Чи то старий, чи молодий, чи, навіть,малий звернувся до діда Якова з якимось проханням – дід Яків робив, що міг. На нову владу – комуністичну – він наче не звертав жодної уваги.

Бувало, хтось захворіє на якусь невідому хворобу. Що робити? До лікарні далеко, а до діда Якова близько.

Або, бувало, хтось хоче на другу сторону річки. Як? Де? Ні мосту нема, ні броду не знає. Але знає, що є дід Яків. Лише гукне: – Діду Якове-е!! – А дід Яків, як відгомін: – А зараз, зараз! – І вже й похлюпує веслом.

А що хлопці, то, здавалося б, набридли дідові; ввечері на гулянки в чергу біля діда стоять, а вночі з гулянки те саме. Але він і не думав гніватися. За те хлопці то тютюну дідові принесуть, то люльку котрийсь подарує, бо дід часто їх губив, а в неділю, часом, збереться ціла ватага та й завітають до діда на Клепаний острів. От-тоді в діда свято! Наварить найкращої риби, посідають колом, а дід навчає:

– Рибу готувати треба знати як. Треба на березі річки, де зловиш рибу, розкласти вогонь, почистити рибу, налити її водою, посолити і поставити на вогонь. Але не накривати горщика, бо втратить смак. Як закипить – треба слідкувати: як тільки очі повилазять – значить готова. Треба зняти з вогню, негайно виложити рибу на дошку, присолити і накрити чистою шматкою. Поки риба пройде сіллю, треба з'їсти юшку, а від риби й за вуха не відтягнеш!..

Лише пізно ввечері дід перевозить гостей на берег. Послухає їхнього співу, що так мило діє на старечу душу, та й попливе по своєму ремеслу.

МАЛИЙ ЙОСИП

Та найкраще знали й найбільше поважали діда Якова в Клименковому хуторі. Там він був майже щоденним гостем, бо хутір був найближчим від Клепаного острова селищем. І чим частіше дід відвідував хуторян, тим частіше хотіли хуторяни його в себе бачити. А що вже діти, то й не казати! Як побачуть діда, то біжать аж перевертаються та кричать одне перед одним "то мій дідусь!" А він, хоч би їх було й десять, всіх попестить і почастує дикими грушками та горішками. Та найціннішим гостинцем для дітей були дідусеві оповідання. Сидять, було, годинами непорушно та слухають. А дід розказує і казки-чуда, і правду про сиву давнину Української Землі, про княжу славу, про славні часи козаччини. Та так гарно, так захоплююче оповідає, що й молодь та дорослі не раз слухають з неменшою цікавістю ніж діти.

Між усіма дітьми дід найбільше любив малого Йосипа. Частенько, бувало, візьме Йосипа з собою на острів чи до лісу, чи й по рибу, та й розповідає йому без кінця. А Йосипові все мало, він все хоче більше й більше.

Одного разу, пливучи з дідусем в човні, Йосип спитав:

– Що це таке, дідусю, правда?

Дід Яків аж веслом гребти перестав.

– А хто це тобі говорив про правду?

– Я чув, як тато казав, що нема тепер на світі правди.

– Ти, синку, цього нікому не говори, – попередив дуже поважно дід, – бо це можуть почути лихі люди і твого тата за це заберуть у в'язницю або на Сибір москалі зашлють...

– Я нікому, дідусю, не кажу того, що чую від тата, тільки вам, – виправдовувався Йосип. – Ви ж, дідусю, не лихий чоловік?

– Мені, синку, можна все розказувати. – Правда, Йосипе, – почав дід, – це чистота людського сумління. Правда – це почуття, дане Богом лише людині, без якого людина не може бути людиною, а обертається в хижого звіря, у змію, або в камінь. Коли Бог сотворив світ і все, що на світі тепер є, то чорт почав глузувати з нього, що ті люди, яких він сотворив на свою подобу, не будуть його слухати, що він не зможе їх встерегти, і що чорт їх викрадатиме для своєї темноти. Тоді Бог йому сказав: "А я ось зроблю так, щоб ні я не стеріг, ні щоб ти не крав. Я даю на світ правду і ти щось дай". А чорт каже: "А я даю зло". "От і все, – сказав Бог. – Тепер будемо дивитися: хто помре зі злом – того береш ти до свого пекла, а хто помре з правдою – того беру я. А щоб дати можливість людям вибрати правду чи зло, я даю на це певний час, після якого прийде кінець світу. Помре до того часу більше справедливих людей – світ залишиться в моїх руках. Помре більше несправедливих – забереш світ у свої руки".

Так і зробили. Бог дав писані закони свої, а чорт дав неписані беззаконня. З того часу Бог дав людям розум, щоб самі могли собою керувати і вибирати. З того ж часу почалася боротьба правди зі злом. Одні люди тяжко працювали, добували собі в поті чола хліб, допомагали нещасним і калікам, нікого не вбивали, нічого не крали, старших поважа-

ли, а молодших поучали. Як знаходили щось загублене – намагалися повернути його власнику. Вони ніколи не робили іншим того, що їм самим не було милим. Оце й є правда. Ці люди були справедливі. Вони жили по законах Божих, вони – християни.

Були ж і такі люди, що робити не хотіли, крали в інших, вбивали, змушували слабших працювати на себе, не поважали старших, не жаліли дітей. Ці люди зневажали закони Божі. Це – зло. Такі люди не справедливі. Вони нападали на справедливих, а справедливі боронилися, боронили правду і з цього виникали жорстокі війни. Такий стан на світі затримався аж до сьогодні. Подивися, як є тепер. Приїде червона міліція, із зірками на кашкетах, заарештує когось, нічим невинного, і в тюрму. Партійні мають що їсти і нічого не роблять, а бідні люди працюють і нічого не мають. Це тому, що тимчасово силу мають люди несправедливі. Коли б силу мали справедливі люди, то ми всі жили б однаково – Україна була б сильна і щаслива.

– Я буду справедливий! – не витримав Йосип.

– Великі війни ще пройдуть по всій землі, говорив дід – будуть вони найтяжчі, бо нарід наш є найсправедливіший, а край наш – найбагатший. Лихі сили хмарами налітатимуть на наші землі, щоб нарід наш працьовитий поневолити, а багатства наші незмірені пограбувати. Жорстоко буде боротися наш нарід з темною навалою, густо скроплена буде земля наша і злою, і доброю кров'ю. Ти також, Йосипе, будеш воювати. Воюй за правду, за свій нарід, за свою землю, за рівність і за любов до ближнього. Така боротьба є справедливою.

Дідусь замовк.

Йосип дивився по-дитячому замріяними очима на дідуся і також мовчав. Але він уже виходив на шлях правди.

КЛЕПАНИЙ ОСТРІВ

Човен плив серединою річки.

Дід Яків сяяв з радощів: "Така дитина, а вже про такі речі питає", – думав він і чекав, про що ще Йосип його спитає.

Човен легенько підстрибнув "носом" і спинився, лігши грудьми на піщаний берег.

– Ось ми й приїхали, – промовив дід Яків. Йосип вискочив з човна на берег і оком знавця місцевости подивився навколо. Він дуже любив перебувати на цьому острові і знав тут кожний камінець, кожний кущик.

– Чому цей острів, дідусю, зветься Клепаним островом? – спитав він.

– Це, синку, довго розказувати, – обізвався він.

– А сідай-но, я розкажу тобі все, що чув від старих людей.

Вони сіли на прибережному піску.

– Було це, синку, дуже і дуже давно. Тоді ще люди не вміли ні писати, ні читати, тому це, що я тобі розповім, передавалося усно з покоління в покоління і дійшло аж до наших часів. І ти не забувай цього, а як виростеш – переказуй іншим. Хай знають люди минуле свого краю. В ті часи на землі нашої України жили племена. Таких племен, що розуміли значення організованого життя, було тоді дуже мало. Між тими племенами, що жили на теперішніх українських землях, точилися війни. На правому березі річки Бугу жило велике чуже нам плем'я. Його очолював дуже сильний і дуже лихий хан. Він мав тисячі невільників. Столиця його племени була тут, де тепер острів. Цього острова колись не було. Хан зігнав багато невільників і наказав вибити в скелі по лівій стороні своєї столиці широку й глибоку канаву, якою потім пустив з Бугу воду. Так утворився цей острів. Хан був певний, що через воду його ніхто ніколи не завоює. Він спокійно жив на острові, а невідбники днями й ночами безперервно клепали з заліза мечі і кайдани. Від цього й пішла назва – Клепаний острів.

ПУГАЧ

На лівій стороні Бугу, як я вже згадував, – продовжував дід, – жило тоді велике слов'янське плем'я – предки українців. Очолював його славний ватажок на ім'я Пугач. Це плем'я постало в той спосіб, що сім'я Пугачів прийняла до себе інші менші сім'ї і так разом жили, доки розрослися у велике плем'я. Отож, славний Пугач очолював сильне плем'я, що звалося "Пугачі". Хоч Пугач і не був войовничим, все ж лихий хан боявся його сили і тому й відгородився від нього водою. В старого ватажка Пугача був син на ім'я Сила – дуже сильний і дуже добрий. Він часто над'їздив конем над оцю ось скелю і дивився з неї, що робиться в столиці хана. Він бачив, як клепали зброю для воєн, що їх думав провадити лихий хан. Бачив, як мучилися невільники в столиці хана. Це дуже турбувало молодого Силу-Пугача. Пугачі ніколи невільників не тримали. Вони всі були однакові, всі працювали на землі, всі розмножували і випасали худобу, розмножували бджіл та полювали. Вони всі однаково користалися здобутками праці. Такий був закон у наших предків. Тому молодий Сила не міг спокійно дивитися на знущання над невільниками в володіннях лихого хана. Одного разу звернувся він до свого батька, ватажка племени, з такими словами:

– Ватажку наш і мій батьку. Я вже їжджу конем краще від тебе самого. Я вже ношу зброю, тяжчу від твоєї. Я вдвічі більше здобичі добуваю на полюванні, ніж кращий твій дружинник. Я найбільшого дикого звіря однією рукою з ніг збиваю. Мій кінь ударом копита вибиває землю в коліно глибиною. Моя стріла джмеля на лету влучає, а моє серце не може перенести навіть дитячого плачу. Я не можу спокійно дивитися, як кривдить лихий хан невільників у своїй столиці. Дозволь мені піти на нього війною. Я зруйную його ханство лихе і визволю невинних людей з неволі!

(далі буде)

У СВІТІ ЦІКАВОГО

КОЛИ ЛЮДИНА ПРОКИНЕТЬСЯ...

8 лютого 1919 року норвежка Ауґуста Ленґгард народила в рибальському селищі Торенсен чудову дівчинку. Все було гаразд. Але за 6 годин 28 хвилин після пологів молода мати могла пити чай лише в напівсонному стані. Незабаром вона міцно заснула. На всі дії Ауґуста реаґувала автоматично. Її поведінка нагадувала — саме в цьому й була таємниця! — поведінку людини, яка все розуміє. Якщо, наприклад, хтось подавав їй руку, Ауґуста подавала свою, ніби хотіла привітати співрозмовника. Коли їй приносили їжу, вона відкривала рот. Але на уколи, удари не реаґувала. Іноді їй приносили гарячу їжу, Ауґуста їла, обпікалася, але на біль не звертала уваги.

У маленькому норвезькому будиночку віконниці не відчинялися. Іноді приходив лікар з університетської клініки в Осло, перевіряв діяльність серця і давав вказівки про режим харчування. Пульс був нормальний, але розбудити Ауґусту ніхто не зумів.

Минали роки, а жінка не прокидалася. Дочка, народжена до летаргії, вже доглядала за матір'ю. Цікаво: в той час, як усі люди навколо старіли, Ауґуста зовні майже не змінилась, виглядала так, як і в 1919 році. Лежала вона в ліжку до 1941 року. 23 листопада цього року раптом на мить відкрила рот і сказала:

— О, Фредерік, мабуть, уже пізно. Дитина, очевидно, хоче їсти. Дай її мені, хочу погодувати.

Вона прокинулась! Підвелася з ліжка і здивовано глянула на старого чоловіка з сивим волоссям, що нагнувся над нею, і на «чужу дівчину» — її дорослу дочку. О жах! Вона побачила жінку, яка виглядала старше неї.

Ауґуста Ленґгард проспала 22 роки!

А потім? Потім сталося щось незвичайне... Ауґуста почала швидко старіти. Здавалося, ніби природа спохватилася і надолужує прогаяне. За один рік вона постаріла на 20. Сили занепадали набагато швидше, ніж звичайно.

Жила вона ще 5 років. За цей час квітуча жінка, якою вона ще була після 22 років летаргічного сну, стала бабусею. Померла на початку жовтня 1946 року.

Що ж таке летаргія? Чи можна вивести людину з цього жахливого стану?

"Молодь України"

ПТАШЕНЯТА

Взимку серед хащ гірського Криму можна побачити невеличких пташок з досить довгим трохи схожим на ножиці дзьобом. Надворі мороз і хуґа, а клести якраз заходилися виводити пташенят. Життя в лісі завмирає, і пташкам зручно заготовляти корм, рихтувати гнізда. І ще — ніхто не заважає співати пісень, цієї холодної пори вони одні на «лісовій сцені». Харчуються клести насінням, яке виколупують з шишок, різними ягодами. Пташенята, звісно, народжуються голі, але ж теплі гнізда і природна «загартованість» допомагають їм перебути найлютіші морози.

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

ПРОРАХУВАВСЯ...

Для першого публічного показу своїх фільмів брати Люм'єр відшукали собі приміщення в Парижі. Антуан Люм'єр (старший) знайшов те, що їм було потрібно. — підвал одного з кафе. Правда, він був незручний, публіка його не любила, а з настанням холодів майже зовсім не відвідувала. І тоді хазяїн кафе мсьє Вольпіні завжди опинявся в скрутному становищі. І все ж коли до нього звернувся Люм'єр, мсьє Вольпіні не виявив особливого захоплення. Про кінематограф він ніколи не чув і тому з обуренням відхилив пропозицію прийняти як арендну плату 20 процентів прибутку від експлуатації винаходу. Він зажадав «твердих» 30 франків на день.

Дійсно виручка в перший день складала лише 35 франків, і мсьє Больпіні був задоволений своєю передбачливістю. Але потім трапилося щось несподіване. Перед Ґранд-кафе цілу добу стояли величезні черги. В кілька місяців кінематограф приніс 50 тисяч франків прибутку.

НАЗВИ-ВЕЛЕТНІ

Наприкінці минулого століття в американському штаті Вісконсін помер ватажок індійського племені. Майстер, якому замовили зробити пам'ятник, довго мудрував над тим, як розташувати на ньому ім'я небіжчика. Адже воно складалося з... 122 літер. В цій же місцевості чималеньке озеро зберігає свою індійську назву. В перекладі це слово означає: «Ви ловите рибу на своєму березі, ми — на своєму, і ніхто не ловить рибу посередині». На південно-західному узбережжі Англії є невелична станція. Назва її простяглася майже над усією платформою. Вона складається з 58 букв. Правда, мешканці селища створили з цього слова своєрідну абревіатуру — «Лайнвайр».

Я. ЯСИНСЬКИЙ.

МУРКА

Так звати нашу велику сіру кішку. Кажуть, буцімто вона сибірської породи. В усякому разі свої обов'язки виконувала добре — мишей не тільки в нас, а навіть у сусідів не було. Не лінькі було їй вистежити горобчика чи якусь іншу пташку. Оце влітку Мурка привела кошенят. Але трапилося так, що якась звірина залізла в стайню і поїла їх. Довго побивалася Мурка, шукала кошенят. Якось заходжу в стайню і бачу: на соломі сидить Мурка, тихо муркоче та облизує наченят.

— Пропали наченята, — подумав я. — І заніс їх у сіни. Та вранці застав Мурку в сінях. Вона спала разом з наченятами.

Вирішив не чіпати їх. Кішка по одному перенесла наченят в стайню. Разом з ними прогулювалася по подвір'ї, а ввечері «загонила» на місце. Так було, доки наченята підросли і потяглися до річки.

М. КАМІНСЬКИЙ.

ПТАХИ — СТОРОЖІ

Ще древні римляни вірили в надзвичайну чутність гусей; як відомо, вони і «Рим спасли». Цю їхню здатність використала дирекція одного горілчаного заводу в Шотляндії: на посади сторожів взяли... сімдесят гусей. Коли у величезних складах, заставлених бочками з віскі, з'являється стороння людина, птахи здіймають страшенне ґелґотіння. Утримувати таку охорону дуже вигідно — адже вони не вживають алкогольних напоїв.

Виявляється, гуси не єдині «сторожі з крилами». На одній австралійській фермі трирічний страус-ему, якого звуть Ватсон, з успіхом замінює двох собак при овечій отарі. Невтомний, витривалий і досить «суворий» опікун має авторитет серед своїх підопічних. Гострий зір, прудкі ноги, міцний дзьоб та ґренадерський зріст — 1 метр 98 сантиметрів — у кого завгодно викличуть повагу.

Фермери Південної Америки мають іншого пернатого помічника, аґамі, — птаха з родини журавлиних. Його не треба довго приручати. Як пес, він біжить, коли кличе хазяїн; поважно походжаючи по двору на довгих ногах, стежить за порядком: розборонює півнів, які зчинили бійку, жене сусідських курей, підгодовує «своїх» добутим на полі зерном. Іноді індійці беруть аґамі з собою на полювання замість собаки.

Раз океанський Корабель,
Пливучи із чужих земель,
Почув, як крізь густий туман
Гукав Лиман:
„Усім бажаючи добра,
Уже й тебе пора
Закликати на тихі води
Від непогоди!"
І гордо велетень сказав:
„Хоч я і океанський пароплав,
Тебе ж не обмину." —
Приплив та й сів... на мілину!

Іван Манило

НАДЗВИЧАЙНА ПОДІЯ

Ми живемо далеко за містом. Гуртом ми зліпили велику снігову бабу, але забули дати їй носа. Увечорі сестричка і я дивилися крізь вікно. Раптом бачимо: підбіг до нашої снігової баби зайчик! У кошику він мав дві великі моркви, мабуть ішов з крамниці... Зайчикові стало шкода безносої снігової баби. Він став на лапки і приткнув їй носа! Діставши морквяного червоного носа, снігова баба аж засміялася з радости! Ще й мітлу вгору підняла! А зайчик пішов собі далі, дуже задоволений з витівки!..

Як жаль, що саме тоді я проснувся!..

(Малюнки С. Герасимчука, текст Л. П.)

ДЕ ГОРОБЧИК?

На кущі сиділи птички.
Дві — горобчик і синичка.
І спитав сестру Прокопчик:
— Покажи, де тут горобчик?
Усміхнулася сестричка
Та й сказала до Прокопчика:
— Як покажеш, де синичка,
Покажу тобі горобчика.

НАШ КОНКУРС!

Дорогі діти! Подивіться уважно на цей малюнок: маляр навмисне намалював тут багато недоречностей, такого, чого насправді не може бути. Ну, скажіть, чи верблюд може вилізти на дах будинка? Напишіть до "Крилатих", які саме помилки ви знайшли. Хто відповість найкраще – одержить дуже цікаву українську книжечку. Участь у конкурсі можуть брати молодші юначки і юнаки.

ЗИМОЮ

День такий ясний, блискучий,
Бо тепер — зима.
Дід Мороз такий щипучий,
А мені — дарма!

В кожушок по самі вуха
Одягли мене:
Хай подмуха завірюха, —
От і не вщипне!

Нагуляюсь — п'оце поки!
В хату прибіжу,
Червоненькі свої щоки
Мамі покажу.

Мама скаже: „От такої!
Вік я прожила,
Та й не знала, щоб зимою
Рожа в нас цвіла!"

О. Кобець

У кінці 1964 р. відбувся в Нью-Йорку З'їзд Спілки Української Молоді Америки, про який багато писала преса, адже це був успішний з'їзд делеґатів від понад 3 500 осіб молоді. Щирими оплесками подякували делеґати другові Михайлові Фурді (*) за довгорічну важливу працю на чолі Спілки у США; новим головою Головної Управи СУМ Америки був одноголосно вибраний кол. командир УПА, відомий громадський діяч д. Лев Футала (**).

НАШ ФОТОКОНКУРС

Зустрічають Батька і зиму!

Світлив юнак М. Іванчук, у Канаді.

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
БЕРЕЗЕНЬ
Ч. 3
РІК III

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НЕ МОЖНА СОБІ УЯВИТИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

І ТИ ЗАКОВАНА І Я...

...О, святая!
Свята батьківщино моя!
Як поможу тобі в одчаї, —
І ти закована, і я...
Скажу тиранам Божу волю,
Не зрозуміють, не приймуть!
І на твоїм широкім полі
Камінням вісника поб'ють!
Знесуть високії могили
І понесуть їх словом зла!
Тебе убили, розчавили
І восхвалять заборонили
Твої великії діла!
О, Боже, сильний і правдивий,
В Твоїй руці — життя і смерть -
Вдягни у славу Твою твердь
І сотвори святеє диво, —
Воскреснуть мертвим повели!
Благослови возстать собором
На подвиг новий і суворий —
На чин іскуплення землі —
Землі, повитої в неславу,
Стократ политої криваво,
Колись преславної землі!

(З поеми «Безталанний»)

Тарас Шевченко

КРИЛАТІ

THE WINGED ONES

Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES

revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS

revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN

ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редагує Колегія

Видавництво повідомляє, з подякою за працю, що з нового числа письменник Леонід Полтава не редагує "Крилатих", у зв'язку з переїздом на іншу працю, у Вашингтоні.

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріяли та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.5. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півн. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

Це число оформили: П. Сидоренко – "Катерина", обкладинка, П. Холодний мол. – портрет Митрополита Йосифа Сліпого, П. Невідомий – Церква Івана Хрестителя, Крук – пам'ятник у Ґмюнді, І. Стебельський – іл. з "Щоденника", В. Степаненко, М. Колодка і сумівці-фотографи.

НА ФОНД "КРИЛАТИХ" В 1964 Р. У США І КАНАДІ

Команда Злету в Чікаго–100.00 долярів, В. Окіпнюк, збірка в Торонто–80.00, Команда Злету в Огайо –48.89, Л. Іванищук, збірка–40.00, О-к СУМА в Пассейку–38.00, О-к в Бостоні–28.60, Б. Ком. при О-ку в Асторії–27.00, Т. Кузьмів, збірка–24.00, О-к СУМА ім. Орлика в Дітройті–23.00, О-к СУМА в Акроні–15.00, Д. Зрада, Чікаго–15.00, О-к СУМА в Нью-Брітен–11.00, Кущ мол. юначок "Євшан-Зілля", Торонто–11.00, Відділ ООЧСУ в Перт Амбой–10.00, Д. Залізняк–10.00, О. Стецька–10.00, Терлецький–10.00, В. Саґаш–6.00, І. Макар–5.00, С. Демчишин–5.00, В. Харук, П. Й.–5.00, Є. Ганущак–3.35, О-к СУМ в Монтреалі–3.00, М. Гаврилюк–2.00, М. Андрусів–2.00, О. Джура–1.00, Відділ СУА в Клівленді–15.00, О-к СУМА ім. М. Павлушкова в Чікаґо–15.00, С. Підсадний, Мюлюза, Франція–5.00 ф. фр., Л. Госейко, Рубе, Франція–5.00 ф. фр.

Центральна Управа СУМ і Видавництво "Крилаті щиро дякують всім жертводавцям за підтримку сумівського журналу та за зрозуміння потреб виховання молоді!

* * *

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ "КРИЛАТИХ" НА 1965 Р.:

Юначка Орися Делятинська з Лінтен, Франція, – 5 передплатників.

Юнак Любомир Госейко з Рубе, Франція, – 1 передплатника.

10 дол. пожертвував о. Іван Ткачук із Нью-Йорку.

Усім – щире спасибі! Хто черговий?

* * *

НА ПРЕСФОНД "КРИЛАТИХ" В КІНЦІ 1964 Р. – З РІЗНИХ КРАЇН СВІТУ:

Осередок СУМ Звартберг, Бельгія, – 1000 б. фр.

Осередок СУМ Рубе, Франція, – 50.00 ф. фр.

Осередок СУМ Сошо, Франція, – 50.00 ф. фр.

З хрестин п. І. Зубрицького, Вам, Бельгія, – 385 б. франків.

З весілля І. Терефенка, Тразені, Бельгія, – 640 б. франків.

Ю СУМ, Соляно, Аргентина, – 1365 пезо.

Осередок СУМ Везін-Шалет, Франція, – 50.00 ф. франків.

ХТО НАСТУПНИЙ?

ПОШИРЮЙТЕ КРИЛАТІ

КРИЛАТІ

1965

БЕРЕЗЕНЬ

Ч. 3

РІК III

ТАЄМНИЦЯ ГРУДКИ ЗЕМЛІ

(Уривок із »Листка Отця Капеляна« ч. 2 до СУМ-у)

Дорогі Юнаки і Юначки,

Запитайте свого батька, матері: що люблять вони, коли говорять Вам, що люблять нашу Батьківщину? Вони відповідять: — ми любимо нашу землю... І це правда. Оповідають, що наші поселенці за океаном, прибувши до нової незнаної їм досі землі, відкривали, розвивали зі своїх клуночків грудку української землі, пригортали її... і плакали. Американці, дивлячись на них, не розуміли їх дивувались їм, бо не знали їхніх почувань серця, не знали таємниці любови до рідної землі, якої ота грудка була символом і реліквією...

Грудка землі!

У чому ж — таємниця, що вона має у собі стільки значення, звідки у неї та сила, що порушує душу і серце людини?

— Звідти, що та грудка землі — це земля могил і курганів, а в них найдорожчі спогади...; звідти, що вона двигала на собі родинну хату, церковцю і пам'ятники народньої слави...; звідти, що у ній просякла кров геройська, відбились терпіння і болі, радість і надія...

І ота землиця наче б знала, яку силу вона має, наче б відчувала, як люблять її. І тому не старається накидатись, не намагається пристроїтись в кращі шати, бо її люблять таку, якою вона є. Ніхто не назве її мачухою, але матір'ю!

І не лякається вона суперників. Запитайте араба, чи захоче він проміняти свою пустелю за наші зелені луги і поля? Він відповість: — ні! Нам важко те зрозуміти, як можливо є на тих пісчаних просторах жити, подібно, як не міг зрозуміти мешканець чудової соняшної Італії, філософ і історик — Тацит, коли писав про життя жителів Ґалії, порівнюючи їхнє понуре небо зі своїм голубим. Вкінці одначе він зрозумів ту таємницю. Це підсказало йому власне серце. І він, написав: »Той хіба там, у Ґалії, видержить, для кого та земля є батьківщиною«.

Земля наших батьків — це неначе б тіло нашої Батьківщини. Ви її дорогі Юнаки і Юначки, не бачили, але сліди, що залишив на ній дух цілих поколінь, Ваші батьки принесли на чужу землю, на якій Ви родились. І як кожному з Вас є важнішою душа від тіла, так і в Батьківщині нашій важніший є її дух. Ви виростаєте тут так, як виростало колись нове покоління вибраного народу у Вавилоні. Воно, хоч там родилось, хоч подивляло його здобутки і красу, серцем своїм линуло до найдорожчого Єрусалиму... І Ви линете до свого Дніпра, до свого святого міста — до Золотоверхого Києва..., в Україну.

Здоровлю Вас щиро християнським і сумівським привітом,

Ваш у Христі,

о. д-р А. Михальський

МИХАЙЛО СИТНИК,

Земля

Знаю, що не рушила там крига ще,
Все одно з-під снігу, що вдалі,
Дайте, дайте, трохи, хоч півпригорщі,
Київської чорної землі.

Тут для неї виплету я кошика
З довгих ниток найдорожчих мрій
І до неї помолюся пошепки
При ворі тремтячій і блідій.

Ту, що вже повисипалась з пам'яти,
Покладу я в себе на столі —
Вистачить, щоб зовсім не зів'янути,
Жменьки тої рідної землі.

Я її розміряю наперстками,
Ці пилинки радости й жалю,
І собі на груди замість хрестика
У малій торбинці почеплю.

І коли давитиме гадюкою
Чужина, що аж крівиця бризне, —
Серцем в рідну землю я постукаю,
Як у браму золоту Вітчизни.

Юрій КРУГЛЯК

ІМЕНЕМ ЛЕВА

Одвічним, незайманим бором,
Що виріс на глиці грузькій,
Здіймались два витязі вгору
По стежці звіриній вузькій.

Та стежка у далеч манила,
Звиваючись поміж дерев,
Великого князя Данила
І княжича з іменем Лев.

Ішли вони цілу годину,
Від батька Левко ні на крок —
Дістались на саму вершину
Данило й Данилів синок.

Літав над вершиною сокіл
І краяв лазурову вись...
Данило, оглянувши окіл,
Промовив до Лева: — Дивись!..

Мені князювати, мій сину,
Недовго лишилось... Тобі
В бою боронить Україну,
Відстоювать честь в боротьбі.

Тож, сину, берись до роботи
І наші кріпи рубежі,
Щоб круки не мали охоти
Літати на землі чужі.

І, мрійно поглянувши в далеч,
Очима майнув по полях:
— Там ляже дорога на Галич,
На Київ простелеться шлях.

Над Полтвою селище буде
Побіля цієї гори,
І мирні в нім житимуть люди —
Міщани, купці та майстри.

А тут, на місцині високій,
Спорудиш укріплення ти,
Щоб мир в тому місті і спокій
Від вражих навал берегти.

Тобі будувати те місто,
Тобі боронити мечем.
Його ми... — сказав урочисто, —
Іменням твоїм наречем...

Княженко не мовив ні слова,
Лиш очі палали яскі —
Він бачив вже обриси Львова,
Майбутнього міста вогні.

Привіт і уклін Українському Кардиналові!

24 січня 1965 р. у Ватикані Папа Павло 6-й іменував нових Кардиналів – членів найвищої Ради Католицької Церкви. Між іменованими є Митрополит-ісповідник Кир Йосиф СЛІПИЙ, який 17 років зазнав у Сибіру на московському засланні найбільших комуністичних безвірницьких знущань за віру – і не лише не зрікся Христа, а й проповідував там Його науку. Уся понад десятитисячна сумівська родина у вільних країнах світу щиро вітає Українського Кардинала та прохає в молитвах Бога, щоб дав Йому силу, здоров'я і найбільших успіхів у змаганнях за вільну християнську Україну! Дотепер Кардинал Йосиф Сліпий, найвищий Достойник Української Католицької Церкви, є четвертим кардиналом-українцем, першим у нашому столітті.

Під час 10-го З'їзду СУМ Америки в Нью Йорку в кінці 1964 р. була показана в Домі Організацій Визвольного Фронту дуже цікава й багата Шевченківська Виставка. Усі експонати – а їх разом понад 3 000 – збирав впродовж понад 25-ти років українець-патріот із Закарпаття друг Василь Харук, якого бачимо вгорі. На цьому З'їзді головою СУМ Америки був обраний д. Лев Футала, колишній старшина УПА.

У Києві і Вашінґтоні,
У Вінніпезі – бронза, мідь:
На щиру радість міліонам –
Шевченка пам'ятник стоїть.
Але йому за вільне слово,
За все велике і нове
Найбільший пам'ятник любови –
У серцю нашому живе!
І в час чудовий, новорічний
Від серця ми радієм тим,
Що не лише Шевченко вічний,
А вічні й ми – коли ми з ним!

П.

НАШ КОБЗАР

Тарас Шевченко жив і ще живе в українських серцях. Хоча він вже помер більше як сто літ тому, його вірші і другі твори, в літературі і в малярстві, ніхто не може забути.

Він був найславніший український поет. Він своїми поезіями дав людям нову силу для боротьби проти зла. Тому українські люди ставлять пам'ятники Т. Шевченкові. Вже є багато пам'ятників: у Арґентіні, в Канаді. Є парк у Пасейку ім. Т. Шевченка. І є пам'ятник Кобзареві в Америці, у Вашінґтоні.

Тепер ті люди, які ще не знали про Т. Шевченка, можуть поїхати до Вашінґтону, побачити його, прочитати вірші. Ми, молоді українці, є дуже горді з цього.

Іванна Охрик

Наш Кобзар помер давно, але пам'ять про нього живе у наших серцях. Він боровся пером за ту саму ціль, що ми ще і тепер боремось, – за свободу для українського народу.

Ми пам'ятники ставили йому і будемо ставити, щоб йому віддати честь і щоб інші народи не думали, що ми не маємо історії та славних героїв. Ми хочемо показати іншим націям, що Україна не тільки була державою, а ще буде знову самостійною, бо народ про неї дбає і її не забуває.

Пам'ятники вже стоять у Америці, Бразілії, Австралії і вже у Арґентіні робота зачинається, щоб і там був пам'ятник Тарасові Шевченкові.

Галя Притула

ЗРАЗОК ДЛЯ ВСІХ

На ім'я Голови ЦУ СУМ д. Омеляна Коваля в Бельгію надійшов такий лист:

"Діти Рідної Школи ім. Т. Шевченка при Осередку СУМ в Монтреалі – місто, склали на Різдво 42 дол. для бідних сумівських дітей в Европі. Пересилаємо на Ваші руки, з проханням призначити найбільш потребуючим дітям. Рівночасно пересилаємо Вам фото "Вертеп" – 1964 р. в постановці дітей "Рідної Школи".

З Різдвом Христовим і Новим Роком пересилаємо Вам і всім членам СУМ щирі побажання та всього найкращого!

Учителі і діти Рідної Школи
СУМ у Монтреалі, Канада".

ВІДПОВІДЬ ЦУ СУМ:

"Центральна Управа СУМ дуже зворушена подарунком для незаможних сумівців у Европі і щиро дякує учителям і дітям Рідної Школи в Монтреалі за їх гарний жест сумівської солідарности. З цієї суми фондуємо 13 річних передплат для дітей, яким батьки не мають змоги передплатити "Крилаті". Бажаємо вам, дорогі діти, багато успіхів у науці та в сумівській праці й остаємося з юнацьким привітом – Гартуйсь!"

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ КАТЕДРАЛЬНИЙ СОБОР СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ЕДМОНТОНІ

ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ПРО УКРАЇНУ?

Щодо населення Україна займає шосте місце в Европі, а щодо території вона не менша від Франції. Українська мова слов'янська. Вона цілком відмінна від московської. Українське шкільництво досить сильно розвинене, але діти мусять вивчати також московську мову. На 1.500 часописів в Україні понад 900 виходять українською мовою. З 74 театрів України є 64 українських. На Україні є 7 університетів, 150 інститутів та каледжів і 34.000 народніх шкіл. Є Академія Наук.

Столицю України Київ часто називають зеленим містом, тому що він потопає серед зелені та парків. Київ має 1.200.000 населення. Він з усіх міст Совєтського Союзу найбільш приступний для західної цивілізації. Харків має найкращий університет, в Дніпропетровську скупчена продукція сталі — так само в Кривому Розі. Керч має залізну руду. Херсон славить ся текстильним виробництвом. Біля Нікополя є великі поклади манґану. Львів — прекрасне місто Західньо-українських земель.

Треба знати, що 60 відсотків цукру в Совєтському Союзі продукує Україна. Україна дає СССР 55% залізної руди, 51% інших металів, 40 відсотків сталі й 33 відсотків вугілля.

Чужинець Джон Ґюнтер назвав українців «італійцями з над Дніпра». Українці, на його думку неспокійний і співучий народ. Та нещастя українців заховане в тому, що в Україні урядовий апарат, політика, промисел і все народне господарство є опановане окупантами — москалями й підпорядковані Москві. Таким чином большевицька Росія, насправді, нічим не відзначається від царської Росії».

Отож Україна є самовистачальна і може бути самостійною державою. На жаль, їй приходиться жити під непрошеною опікою Росії, яку Достоєвський 1871 року назвав «всесвітнім хаосом».

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Лист із УКРАЇНИ

Від одного з відомих у США українських діячів ми отримали точну копію листа, одержаного з-під совєтської займанщини. Це лист від онуки, селянської дівчини, яка весною року 1965 закінчить середню школу.

* *
*

"Слава Ісусу Христу.

Низький уклін Вам з рідної землі, дорогі мої, Дідусю і Бабусю. Велике Вам спасибі за Ваш лист, що повідомив нас, що Ви живі і здорові. Ми б завжди прийшли до Вас, та дуже далеко, води і гори розділяють Вас від нас. Як ті билини у полі, доля порозкидала нашу велику родину по всьому світі. Які ми всі були б раді, якби раз зійшлися разом, хоч на Святий вечір один раз покуштувати святої пшениці. У нашій родині Ви, Дідусю й Бабусю, найстарші й найрідніші всім нам. Як Ви наробились, набідились на своєму віку і ще на схилі свого віку допомагаєте нам, своїм дітям і своїм внукам. Щиросердечне Вам спасибі, наші старенькі, Дідусю і Бабусю, земний уклін Вам за те, що Ви не забуваєте нас, сиріт. Ми всі молим Бога за те, що Ви ще живі і здорові. Тато пишуть лист і мені захотілось поговорити, перемовитись з Вами коротеньким листом: Д. і тато ходять на роботу. А я рано ходжу до школи, а по полудні дещо вдома роблю...

Я вчусь добре, ще від початку цього навчального року "посередньо" не мала, а тільки "добре" і "дуже добре". Щоправда, нелегко дається та наука, та що поробиш, потрібно тепер помучитись, щоб потім легше було і щоб татові віддячити за їх хліб. Мені вже небагато залишилось до кінця...

Після закінчення думаю поступити десь вище вчитись. Не знаю, чи поступлю, бо поступити з першого року важко, але якщо цього разу не поступлю, то другий рік ще буду поступати. Дідусю, з того, що Ви вислали на костюм, Д. вшила собі пальто, а я напевне вшию на другий рік, як поступлю вчитись і як буде з чого. Дідусю, мені соромно такій молодій у Вас стареньких просити, щоб Ви мені помогли, але пробачте мені, бо я ще не на своїм хлібі. Я прошу Вас, якщо будете здорові і будете висилати нам пакунок, то вишліть мені на сукенку. Бо всі мої однокласниці на випускний вечір у школі будуть мати н. сукенки, а я не маю за що купити, бо дорогий. Пробачте мені, Дідусю, що прошу у Вас, але не маю кого іншого попросити, Ви у нас єдині, що допомагаєте нам. Бувайте здорові, цілую Ваші натруджені руки. До побачення і ще раз бувайте здорові!

Ваша внучка...

ЧИ МОЖНА ТАМ ЗАЛИШИТИСЯ

На з'їзді Комуністичної Партії в Москві закликали трудящих докласти всіх зусиль, щоб догнати й перегнати ЗДА. Всі промови передавалися по радіо. Чуючи це, селянин запитав біля гучномовця:

— А як наздоженемо, то чи можна буде там залишитися?

Зима спита, де літом був.
Сумний грудень і в свято і в будень.
Зимою бійся вовка, а літом мухи.

Зимова днина така: сюди тень, туди тень, та й минув день.
Зима без снігу — літо без хліба.
Сім погод на дворі: сіс, віс, мутить, крутить, рве, зверху ллє, знизу мете.
Сухий марець, мокрий май — буде жито, як той гай.
Зима з'їдає, а літо збирає.

Міст ім. Є. О. Патона у Києві

«МОЛІТЕСЬ БОГОВІ ОДНОМУ, МОЛІТЕСЬ ПРАВДІ НА ЗЕМЛІ, А БІЛЬШЕ НА ЗЕМЛІ НІКОМУ НЕ ПОКЛОНІТЕСЬ!»

Тарас Шевченко

— — — —

Київ – ПРОТИ МОСКВИ

За "Вільною Думкою" (Австралія)

10-та Конференція Антикомуністичної Ліги Народів Азії (АПАКЛ) відбулася в столиці Китайської Республіки — в Тайпеї, Тайван. У Конференції приймали участь 21 членів-націй:

Комітет поневолених народів репрезентував проф. Лев Добрянський (голова УККА), який з іншими американськими делеґатами репрезентував водночас різні антикомуністичні поважні американські організації або дослідні чи обмінні центри.

АБН мав трьох делеґатів: Ярослава Стецька, проф. Л. Катона (угорець), мґр. Славу Стецько (секретар делеґації).

В Конференції взяв участь теж кол. віцепрезидент США, Ніксон, який виголосив цікаву і гостро протикомуністичну промову. З ним мала нагоду зустрітися делеґація АБН.

В Тайпеї створився був дійсно фронт водночас проти Москви і проти Пекіну. З уваги на те, що обсерватори мали фактично однакові права по формуванні змісту резолюцій, а теж стосовно їх прийняття, треба відмітити, що позиції АБН були прийняті однодушно речниками різних країн і континентів світу. Деякі міжнародні організації мали по 20 членів-народів, як напр. ІКОК (Інтерамериканська Конфедерація) чи ЦІЯС, які віддавали свої голоси за резолюції АБН.

ДОПОВІДЬ В ТОКІО П-ні СЛАВИ СТЕЦЬКО

Після привітання на летовищі в Токіо директором «Асоціяції Вільної Азії», проф. др. Кітаока, пані Слава Стецько, секретар Делеґації АБН на X Конференцію АПАКЛ, була прийнята обідом на її честь за приявністю дванадцяти почесних гостей, видатних антикомуністичних діячів Японії на чолі з др. Т. Ватанабе, головою «Асоціяції Вільної Азії», колишнім амбасадором ген. Г. Ошімою, з яким 1941 р. Ярослав Стецько був у контакті, й іншими та представниками преси.

Після обіду 3.12.64 відбулася доповідь п-ні Слави Стецько з довгою, інтересною дискусією, з успіхом для нашої визвольної справи.

5 грудня ц.р. відбулася зустріч п. Слави Стецько в Сан Франціско з українською громадою та з представниками АБН.

Йосип Строцький

НАД БУГОМ-РІКОЮ

2

Багато молодих пугачів хотіло піти з Силою, бо міцні всі були та здорові, та коней мали під собою велетнів, що відпочивали роками і чекали на волю своїх вершників. Але старий Пугач відмовив.

– Мирне ми плем'я, трудолюбиве і чесне, – сказав він. – Вже давно ми нікого не воюємо, людей не вбиваємо, сиріт не робимо і добра чужого не грабуємо, а потрібуючим і слабшим навіть допомагаємо. Наші жінки вже й плакати не вміють, бо не гинуть мужі їхні в боях, не лишають своїх дітей безбатченками. Наші слабші сусіди нас не бояться, бо знають, що ми їх не пограбуємо, а сильніші, ось хоч би й лихий хан, відгороджуються від нас мурами-ріками, бо знають, що ми свого будемо боронити і кривд, заподіяних нам – дарувати не обіцяємо. І хоч хан плюгавий нашому племені ні сват, ні брат – все ж ми не повинні ступати на його землю з власної волі. Крім того, я вже старий, а ти ще молодий. Нема в нас правдивого ватажка.

Нічого було робити. Мусів молодий Сила покоритися.

Та коли Пугач-батько помер, а Сила-Пугач став ватажком племени пугачів, він відразу пішов війною на хана. А що ханство було відділене від володінь пугачів водою, то Сила-Пугач рішився на нечуваний лицарський вчинок.

Він вибрав собі сотню найкращих воїв і повів їх за собою. Вони над'їхали над цю скелю і Сила крикнув: "Боронися, лихий хане, до тебе в гості їде Пугач!" І стрибнув конем з цієї скелі на острів. Ще й стрибав, то вдарив долонею, а кінь копитом по вершку скелі. Ще й тепер там виразно видно відбиток руки й копита. За Силою пострибали всі його вої і за кілька хвилин оволоділи столицею хана, розігнали сторожу і пустили на волю невільників. Хан втік на правий берег Бугу і вже ніколи в пугачів острова не відбирав. А цю скелю назвали вони Пугачем в честь свого молодого і відважного ватажка.

Йосипові оченята мимоволі побігли в напрямку скелі.

Він бачив Пугач щодня. Та лише сьогодні побачив його велич і красу. Сьогодні ця стометрова скеля, що стоїть прямовисно над водою, як сторож історії, говорила йому про славні чини предків українського народу, показувала їхню велич і співала про їхню хоробрість. Йосипові здавалося, що це не скеля непорушна, а той легендарний Сила-Пугач стоїть непорушно, слухаючи, як дідусь правду про нього оповідає.

ЦЕРКВА

Дідусь продовжував оповідання.

– На пам'ятнику про перемогу пугачі викули собі в скелі посеред острова святиню. Вона й тепер в доброму стані і своєю формою дуже нагадує нашу православну церкву. Ти вже її багато разів бачив і знаєш. Тому я про неї оповідати не буду, а розповім про те, чого ніхто не знає.

Дід помовчав хвилинку, розправив вуса і продовжував:

– Сила-Пугач знав, що в хана є дочка-красуня, яку хан тримав у своїй кімнаті, прикутою золотим ланцюгом до стіни. Він також знав, що хан робив це тому, що його дочка намовляла людей проти нього, бо він знущався над невільниками. А знав це все Сила ось чому: одного разу він стояв на Пугач-скелі і дивився на острів. В цей час по острові ходила ханна-красуня і давала знесиленим невільникам пити. За це вона Силі дуже сподобалася і він крикнув їй зі скелі: "Добра красуне! Одного дня я приїду до тебе в гостину!" Дівчина не розуміла його мови, але бачила, що він гарний, вродливий, могутній юнак і крикнула йому у відповідь: "Лицаре! Визволи нас із цієї неволі! За це я добровільно стану твоєю рабинею!"

Сила також не розумів її мови, але він знав, що вона хотіла від нього якоїсь допомоги. Він також бачив, як її, на наказ хана, схопили і закували золотим ланцюгом.

Як тільки пугачі оволоділи островом, Сила вирішив відшукати ханову дочку і, якщо вона згодиться, одружитися з нею. Цим він хотів поєднати своє і її племена в одне плем'я. А в цій святині, що ще й тепер стоїть, він хотів узяти з ханною шлюб. З одного найглибшого льоху Сила випустив ворожку, яку туди хан закрив на вічну темноту за те, що вона вгадувала йому смерть в неволі. Сила звернувся до неї і спитав:

– Що мені робити, щоб знищити хана і забрати його дочку?

Ворожка сказала: – В хана є інша ворожка, яка навчить його, що робити. Але як ти понасипаєш своїм воям у взуття своєї землі і негайно підеш на хана походом, то його ворожка не зможе вгадати, де ви і що ви робите, бо ви будете завжди стояти на своїй землі.

Сила-Пугач послухав ворожку. Він звелів воям понасипати у взуття землі і пішов на хана походом. Сторожа доносила ханові, що йде Пугачове військо, а ворожка говорила, що те військо стоїть на своїй землі. Хан вірив ворожці і війська свого назустріч пугачам не висилав.

Так Сила-Пугач прийшов аж до нової ханової столиці, розбив його військо, а самого хана взяв у полон. Взяв він також і його дочку-красуню, з якою мав одружитися.

(далі буде)

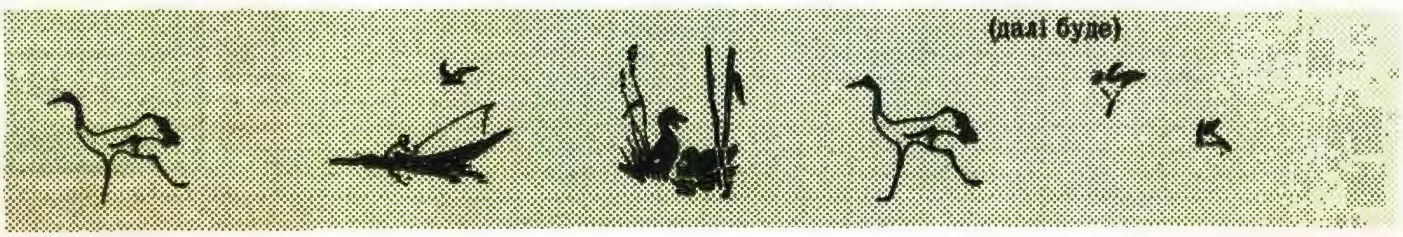

ТВОРЧА МОЛО

СУМІВЦІ З НЬЮ-ЙОРКУ НА ТЕЛЕВІЗІЇ

З почину представника Центральної Управи СУМ мґр. Є. Гановського – по телевізії в Нью-Йорку, на каналі 13, декілька разів з успіхом виступали два мистецькі гуртки Осередку ім. ген. Т. Чупринки: Капеля Бандуристок під диригуванням П. Данилива і Танцювальний, під кер. О. Гензи, з солістками танцю п. Дарією Гензою та п. Оленою Сохан. Старша юначка О. Юрченківна пояснювала сотням тисяч глядачів зміст українських пісень, назви танців, а також розповідала про Осередок СУМ у Нью-Йорку. Кількакратний виступ, з повтореннями, відбувся 10 грудня 1964 р. Багато для цієї вдалої демонстрації досягнень української молоді зробив пресовий референт Осередку д. Д. Мотрук. Виступові сприяла американка п-і Домінік Патерно – представник Відділу Освіти міста Нью-Йорку.

ОДЬ УКРАЇНИ

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО ВІДВІДАВ СУМІВСЬКИЙ ТАБІР У АВСТРАЛІЇ

Осередок СУМ ім. ген. Т. Чупринки в Сіднеї, Австралія, закінчив свій табір у січні 1965 року (там саме тепер літо). Табір був присвячений 150-річчю народження великого українського поета і мислителя Тараса Шевченка. Незабутньою була зустріч з останнім прем'єром вільного Уряду України, тепер головою ЦК Антибольшевицького Бльоку Народів достойним Ярославом Стецьком. В таборі було 105 юнаків і юначок, крім команди і обслуги. Сумівці з жалем залишали свою "Запорізьку Січ", своє орлине гніздо, щоб знову злетітись тут наступного року, здобувати українські знання, гартувати тіло і душу.

Марія Струтинська

„АМЕРИКАНКА"

(Закінчення)

III ДІЯ

Та ж кімната, що і в першій дії. На задній стіні додано велике дзеркало й телефон зі столиком. Мама порядкує книжки на етажерці, поглядає на двері й зідхає. Входить (ліворуч) Тамарка, кидає на тапчан торбинку й рукавички.

ТАМАРКА: Не було до мене телефону, мамо?
МАМА: Ні, не було. Хочеш з'їсти щось, Тамарко? Ти сьогодні нічого не їла.
ТАМАРКА: Ні. *(Поправляє перед дзеркалом волосся):* Може ти кудись виходила, мамо?
МАМА: Ти знаєш, що в суботу я нікуди не ходжу, бо не маю часу. Тамарко, ти мусиш з'їсти щось. Не будеш хіба виголоджувати себе на смерть?
ТАМАРКА: Мамо, прошу тебе, дай мені спокій з їжею! Де Олько?
МАМА (перейшла до столу, стирає з нього порох): Пішов кудись на годинку.
ТАМАРКА (позіхає): Боже, як тут нудно, в цій хаті! *(Лягає на тапчан, не зводячи очей з телефону).*
МАМА: Незадовго тато матиме відпустку і ми поїдемо над море.
ТАМАРКА: Дуже мені потрібне те море! Все той самий пісок і те саме нудне товариство!
МАМА: Давніше ти дуже любила їхати над море.
ТАМАРКА: Любила, але давно вже перестала. Я цілком інакше уявляю собі вакації.

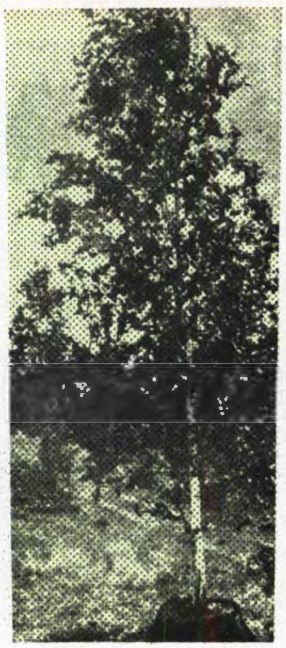

Березіч дрібного насіннячка берези розлітається щороку восени, щоб з теплом проростити молодими деревцями. Одне таке сім'ячко потрапило на дубовий пень. Вітер закотив його в дірку, що утворилася в зогнилій серцевині. Навесні воно проросло зеленим пагінцем.

Щороку берізка набиралась нових сил, пучерявила свої гілочки.

Кожен, хто мандрує дорогами Полісся, неодмінно зверне на неї увагу.

Береза в „горщику"

МАМА: Я також не люблю того піску. Може нам вдасться переконати тата і знову поїхати до Гантеру, як ти думаєш? Ми не дали ще над морем завдатку.
ТАМАРКА: Ні, ні, нізащо в світі! В тому Гантері я була б уже зовсім відтята від усього! А втім, не журися, мамо, моїми вакаціями!
МАМА: Не гнівайся на мене, Тамарко, але, якщо ти думаєш про якісь можливості з твоїми американськими приятелями...
ТАМАРКА: То що, як я думаю?
МАМА: То я боюся, що ти дуже розчаруєшся. Той Стів міг би був подзвонити тобі вже десять разів. Або – взагалі не дзвонити.
ТАМАРКА: Ти, мамо, зовсім цим не журися. Стів мав додаткові іспити. Він сьогодні подзвонить, напевне, а може й сам прийде. Він...
(Дзвонить телефон. Тамарка підбігає й бере слухальце.)
ТАМАРКА: Гелов! Ти, Стів? Дякую, от-так. А ти? Новини? Що?? До Европи?.. На три місяці?.. Ти не згадував... Ага, ти не знав напевне... приємна несподіванка... Я розумію... Може навіть залишишся там... Дуже гарно. Ага. Чудово. Так. Ні. Дякую. Я не знаю. Щасливої подорожі. "Бай, нав". *(Кладе поволі слухавку, йде до тапчана, сидить, як заворожена.)*
МАМА (вже від дверей): Я забула сказати тобі, Тамарко, що дзвонив Ростик.
ТАМАРКА (вибухає): Не говори мені тепер, мамо, про Ростика! Не говори до мене взагалі! Чи ти нічого не розумієш?!
МАМА (лагідно): Розумію, доню, все розумію. *(Мати виходить. Іншими дверима вбігає Олько).*
ОЛЬКО: Ти ще далі пильнуєш телефона?
ТАМАРКА: Мовчи! Не обзивайся до мене!
ОЛЬКО: Можу й не обзиватися. Але я маю для тебе новину.
ТАМАРКА: Мовчи, кажу тобі! Ти маєш для мене новину! Всі ваші новини нічого не варті для мене! Я маю свої власні. *(Стримує плач.)*
ОЛЬКО: Справді, ти маєш рацію. Моя новина тебе не потішить.
ТАМАРКА (зідхнула глибоко, хвилинку дивиться на Олька, потім): Ну, кажи вже, коли так дуже хочеш. Певне Ростик переказав щось там для мене. Дуже воно мені потрібне!
ОЛЬКО: А може, власне, потрібне. Будеш вже мати спокій з Ростиком.
ТАМАРКА: Що, може він збирається вмирати?
ОЛЬКО: Цілком навпаки: він їде з Марійкою на два місяці до Канади.
ТАМАРКА (в'яло): Чого до Канади? З якою Марійкою?
ОЛЬКО: З тією самою, що була твоєю приятелькою, поки ти не замериканізувалася! Він з нею давно вже ходить.

ТАМАРКА: Брехня. Все брехня.
ОЛЬКО: Я не знаю, чому ти така певна Ростика. Він не був у нас вже півроку.
ТАМАРКА: Не був, бо я не заохочувала його приходити. Але, аби я схотіла...
ОЛЬКО: Ану, схоти! Побачиш!
ТАМАРКА: Слухай, Ольку, дай мені спокій зі своїм Ростиком! Я знаю, що ти все те вигадав, бо конче хочеш... Що ти робиш?!
ОЛЬКО (накручує номер телефону): Гальо? Тут Олько. Можу просити Ростика? Дякую. Ростик? Тамарка хоче з тобою попрощатися. Передаю.
ТАМАРКА (сидить непорушно, потім поволі підводиться, йде до телефону.): Ростик? Ти куди виїжджаєш? До Вінніпеґу? Курси? Ага, українські... Багато вас їде? Тільки ти з Марійкою? Дуже гарно. Щасливої дороги. Бай-бай!.. *(Кладе слухальце, йде до канчана, сідає. Мовчить.)*
ОЛЬКО: Ну, що? Маєш вже спокій з Ростиком?
ТАМАРКА (вибухає): Іди звідси в цю ж хвилину! Забирайся! Вже!!!
(Олько поволі виходить. Тамарка закриває лице руками і плаче. За хвилинку входить Мама, тихенько підходить до канчана, ставить на столику склянку помаранчевого соку, так само тихо виходить. Тамарка відкриває заплакане обличчя, шукає на канчані хусточку в торбині, витирає сльози, полізає носиком, витирає сіх. Лягає на канчані лицем до стіни, її плечі здригаються від плачу. У дверях з'являється Олькова голова, він дивиться на Тамарку, потім зникає. За мить чути за стіною награну на платівку "Марічку". Тамарка лежить непорушно. Пісня стихає. Тамарка лежить. Дзвонить телефон. Тамарка сідає, потім підводиться, йде, як автомат, до телефону.)
ТАМАРКА: Гелов! О, Ростик? Що? Я? Ти казав, що їдеш з Марійкою? Ага, ще одне місце... Хто, хто дзвонив з Канади? Вона має там хлопця? О... Я не знаю... Чекай! Я поїду. Завтра вночі? Добре! Формальності? Добре. До побачення.
(Кладе слухавку, стоїть, задумана, потім її личко ясніє, ясніє... Раптово схоплюється з місця й біжить до дверей ліворуч, кличучи): Мамо, Мамо! *(Вибігає.)*
(Середущими дверима входить Тато. Йде до канчана, бачить покинуті Тамаркою речі, бере в руки її рукавички, дивиться на них хвилину, зідхає, кладе. Вбігає Тамарка, бачить Тата, підбігає до нього.)
ТАМАРКА: О, татку, ти вже прийшов! Як добре. Правда, що ти також не маєш нічого проти моєї поїздки до Канади? Правда, що ні?
ТАТО: Як то – до Канади? Ти – до Канади? Чого? За чим знову?
ТАМАРКА: Так, до Вінніпеґу! На два місяці. На такі курси, знаєш? Ну, українські... З Ростиком і з Марійкою, тією, пам'ятаєш?...
ТАТО: Свят, свят, свят! А з тобою що сталося? Дай-но, я попробую твою голову! *(Підводиться й кладе руку на Тамаркине чоло.):* Наче б нема гарячки...
ТАМАРКА: Я цілком притомна, татку. Мені... мені, навіть, здається... що я саме тепер опритомніла... І не турбуйся, відтепер я знаю, де моє місце.
(На порозі непомітно стає Олько).
ТАТО: І радію, доню. Дуже радію! *(Обіймає Тамарку й притискає її до серця.)*
ОЛЬКО (підбіг до тата з Тамаркою): Ага, а мене, тату?
ТАТО (сміючись): І тебе, синку. *(Обіймає Олька вільною рукою.)* Вас обох, діти, вас обох.
(Входить Мама. Спиняється. Спостерігає тих троє, потім, усміхаючись): А за маму ви забули, що?

(З а с л о н а)

К І Н Е Ц Ь

Драмгуртківці!
Поставте цю п'єсу на Вашій сцені!

На крайовому сумівському балі в Лювені, Бельгія, вибрано королеву СУМ на 1965 р. Ірку РУДАКЕВИЧ, активну сумівку з Осередку Ля Лювієр, яка на минулорічному таборі виконувала функцію бунчужної. Поздоровляємо й бажаємо дальших успіхів!

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ...

...що винахідник приладу для запису і відтворення звуку Едісон був глухим.
...що в «Аналітичній механіці» Лагража не було жодного креслення.
...що мука з риби в п'ять разів корисніша, ніж риба, з якої її виготовляють.
...що якби тридцять мільйонів тонн арктичного льоду розтопити, рівень океанів піднявся б на шістдесят метрів
...що стального моста через Дунай, який важить десять з половиною тисяч тонн, нещодавно пересунуто більш як на сім метрів.

Дбайте, щоб кожний юнак і юначка — українці мали
» К Р И Л А Т І «
журнал Спілки Української Молоді

УКРАЇНСЬКИЙ ПАМ'ЯТНИК У АВСТРІЇ

Пам'ятник у Ґмюнді роботи скульптора Григора Крука.

У 1964 р. в гірському місті Ґмюнді, в Австрії був відслонений і посвячений пам'ятник українським скитальцям – "Втікачі" –, які загинули в таборі Ґмюнд під час першої світової війни. На п'єдесталі із східцями стоїть висічена скульптором Григором Круком у ґраніті українська родина – батько і мати з двома дітьми. Скульптура вражає своєю монументальністю і величчю. На цьому місці під час першої світової війни був австрійський табір для інтернованих українців з Галичини й Буковини, в якому від голоду й холоду з 70.000 людей померли майже 30.000 мужчин, жінок і дітей. На місці колишнього, давно занедбаного, цвинтаря постав парк, прикрашений тепер оцим пам'ятником жертвам Австрійської імперії. Комітет будови очолював спочатку д-р Станислав Буш, а потім інж. Лука Гавриш, також ініціяторка цієї справи п-і Стефанія Тайль-Люта. До зібраних українцями в Австрії, з заокеанською допомогою, 43.000 шилінґів на будову Мін-во Внутрішніх Справ Австрії та уряд для Долішньої Австрії додали 45.000 шил.

У день відкриття Ґмюнд був прикрашений австрійськими і синьо-жовтими українськими прапорами. Після Богослуження і Панахиди відбулася церемонія відслонення пам'ятника в присутності ляндесгавптмана для Долішньої Австрії, інж. Леопольда Фіґоля. Промовляли: д-р В. Залозецький, посадник Ґмюнду П. Халоупек, гофрат Е. Ваґнер, гофрат Ґільґарт, який сказав, між іншим, що "відтепер ніхто не буде порушувати тут спокою спочилих українців". На відкритті були представники СУМ та інюнацьких організацій. Хор церкви св. Варвари у Відні, під дириґуванням А. Гнатишина, проспівав український національний гимн, а австрійська оркестра виконала гимн Австрії. Під пам'ятником покладено багато вінків. Преса й радіо відгукнулась на цю подію. На святі відкриття пам'ятника було також декілька українців, які пережили страхіття Ґмюндського табору.

Цей пам'ятник доказує, що жодні жертви українського народу не минають безслідно, як не минають і зусилля, скеровані на те, щоб тих жертв не було. Справжньою ґарантією щастя і волі українського народу буде тільки наша Українська Соборна Самостійна Держава.

Лесь

БУДЬМО ЗНАЙОМІ:

Павло Маренець – актор, автор інсценізацій: "Весна", "Україна" та ін., вміщених у "Крилатих".

Нар. в 1911 році на Чернігівщині, походить із роду реєстрових козаків Стародубського полку. З професії – хемік. Працював в Науково-Дослідній лябораторії військового промислу. Крім того, маючи педагогічну освіту, працював учителем. Акторську працю почав в експериментальному театрі "Синя Блюза". На еміґрації в Австрії, брав активну участь у "Театрі малих форм" під дирекцією Кліановського, а в Арґентіні – у Театрі – Студії реж. Ю. Григоренка.

Тепер, Павло Маренець, у зв'язку із гостро-актуальною проблемою національного виховання, працює над репертуаром для юнацького театру.

БУЛО КОЛИСЬ...

Відомий у свій час французький співак П'єр-Жан Ґарат (1762–1823 рр.) володів однаково вільно голосами: сопрано, альтом, тенором та басом. Він міг, один раз прослухавши оперу, запам'ятати її та повторити. А нот Ґарат не знав зовсім.

Ігор Стебельський

НА ОСТРОВІ МІЄН 21

ВЕСЕЛА ПРОГУЛЯНКА У ПРАЦІ

Сидимо верхи на санях, мов на коні. Лері Борн сидить спереду, керує саньми. Я присів боком ззаду нього і, дивлячись на хатку, напрям вітру і хвилі снігу, – стараюся вибрати вірний напрямок. Наша перша спроба скерована на те, щоб натрапити на перші дві палички, на вершку льодовика, яких дві милі на південь від табору. Ми обоє були на полудневому кінці льодовика лише один раз тоді, коли нас возив туди Кіт Арнольд кілька тижнів тому. Ні Лері, ні я не були зовсім певні дороги. Одначе, я почував себе трохи більше певним. Жартуючи, вдягнув червоного мисливського капелюха і намагався розвеселити свого смутного товариша.

Через кілька хвилин сніговія і мряка заховали хатку, і тільки гусеничний слід моторових санок за нами залишився однією ниткою, яка в'язала нас із табором. Одноциліндровий мотор тарахкотить монотонно... Раптом я відчув, що мотор тратить силу! Його удари переходять на якесь кашляння – і сани зупинились!

– Ой, цей дурний мотор! – зітхнув Лері. Він вискочив із сидження, витягнув з пачечки шруботяга і давай реґулювати доступ бензини в карбюратор. Я взявся реґулювати клапан для тиску газу. Але мотор ще трохи покашляв і стих.

Я взяв шнурок, обкрутив його навколо махового колеса і потягнув з усієї сили. Мотор знов почав кашляти. Лері покрутив шрубку в другий бік, і мотор набрав сили. Але тільки ми сіли на сани, і рушили, як мотор знову втратив силу.

Лері зліз, поворожив щось шруботягом у повітрі і помуркотів під ніс кілька незрозумілих слів. Він підійшов до мотора ззаду і знов покрутив якусь гайку. Мотор так шарпнув, що я ледве встиг вхопитися за задню дошку на санях. Лері залишився ззаду.

Держучись міцно за дошку, я підбився ногами від землі і підтягнувся вперед, сповільнив швидкість ходу машини й об'їхав саньми коло, щоб забрати товариша. Цю пригоду я занотував згодом у щоденнику таким малюнком на колінах:

Лері підбіг, вхопив мій червоний капелюх із снігу, скочив на сани і поклепав мене по плечах. Ми раділи, що не втратили наших санок – дорогоцінного транспорту у снігах біля північного полюсу.

– Ох ти ж і смішно виглядав Ігоре! В момент, коли сані шарпнули вперед і мало не скинули тебе на сніг, я ще тебе такого переляканого зроду не бачив!.. Ти був білий, як простирало, і летів над саньми майже догори ногами! Але добре, що ти втримався.

Я оглянувся, перевірив, чи тримаю вибраний напрям, і відповів:

– Уяви собі, коли б я потрапив під махове колесо. Міг згубити життя... А коли б схопило за штани!.. – не до жартів!..

Так перемовляючись, ми проїхали вже з десять хвилин. Я пильно приглядаюсь до похилу льодовика і глибини снігу, щоби триматися самого хребта, самого найвищого пункту, де мають бути наші палички. І ось Лері і я, майже один мент, бачимо ліворуч високу бамбукову палку! Під'їжджаємо ближче. Бамбукова палиця, висотою в три метри, міцно прив'язана до металевого стовпчика. Я вискочив із саней, зміряв глибину снігу навколо металевої палиці, а Лері за той час пильнував мотора, щоб не загас або не набрав охоти втікати, і записував цифрові дані, які я йому диктував. Потім ми легко під'їхали до другої палички, захованої за фіранкою мряки, яких триста метрів на південь.

ДЕЛЬФІН — ПРИЯТЕЛЬ ЧОЛОВІКА

В Атлантійському океані живе рід китів, що звуться по-латинському дельфіни. Молодий дельфін зразу добре бачить і має добрий слух, а зі своєю мамою порозуміється свистом та бурчанням. Він кормиться молоком своєї матері до півтора року життя, хоч уже від шести місяців їсть малі морські животвори.

Треба нам знати, що дельфіни не є рибами, але ссавцями, що віддихають легенями, які мають отвір на верху голови, що замикається автоматично, коли дельфін поринає під воду. Під водою він може витримати 6 хвилин без віддиху. Дельфін живе до 30 років.

Малий дельфін родиться без зубів, а в часі свого розвитку дістає 160–200 зубів.

Дельфіни є дуже солідарні. Великими їх ворогами є риби-акули. Коли ж акула хоче пожерти малого дельфіна, то він свистом взиває на поміч других своїх побратимів. Тоді зібрані дельфіни б'ють своїми головами в боки акули доти, поки розірвуть у акули внутрощі і в цей спосіб убивають її.

Дельфіни мають привілей кормитися не тільки молоком своєї мами, але також і чужа мати постачає голодному немовлятку поживу.

Дельфіни мають дуже чуткий прилад, яким відчувають близькість різних предметів біля себе.

Дельфіни не роблять пакости людям. Навпаки, вони висувають утоплених на побережжя. Дуже люблять дітей. Навіть дозволяють дітям їздити на собі й радо з ними бавляться, а також наслідують звуки.

(»У. Г.«)

Б. Лісовецький

НОТАТКИ ПАРАҐВАЙСЬКОГО МИСЛИВЦЯ

Передмова

Це – оповідання мого знайомого мисливця які я й подаю тут, разом із своїми власними приводами та спостереженнями.

Автор.

Від Редакції: Друкуємо ці нотатки мисливця в Параґваї – країні, де в хащах і тепер повно дикого звіря і птаства. Там полювання не тільки спорт, а й засіб, щоб жити. Мандруючи з українським мисливцем, пізнаємо тваринний і рослинний світ Параґваю, звичаї й повір'я того народу. Багато опудал із птахів і звірів були приготовані для Природничого Музею.

15 серпня. Звечора довго ридає в близькому лісі тутешня, параґвайська "нечиста сила" – якась вечірня птиця. Її ніколи не бачив, але кожної вечірньої зорі чую її розпачливі, хапаючі за серце, довгі, сумні зойки, бо ж віддаль від того лісу до моєї хати на "чакрі" (фармі) лише 450 метрів, а праворуч, через сусідську чакру – ледве яких 250 метрів.

Бабуня, що мешкає в мене, хреститься: "То ж той "лісовик" так "заводить" – тремтить вона з переляку і її старечі вуста побожно шепочуть "Богородицю". Параґвайці, цей південно-американський народ, побожний, але ще забобонний.

Дійсно, то якийсь "лісовик", і жодний параґваєць (так було ще до недавнього часу) ні за які гроші не згодиться вночі піти в темні, зелені обійми того таємничого його ("лісовика") царства, боячись появи якоїсь мари. І одразу пригадується мені стара параґвайська (чи ж параґвайська? – чи не індіянська?) леґенда про того птаха: "Був одного разу в матері неслухняний синок. Як вона не намовляла його, але він не згодився на її слізні прохання й помандрував від неї вештатись десь по країні. А коли повернувся, не застав вже її живу на світі. В розпуці він залився гіркими сльозами, а Бог, щоб навернути людей до послуху своїм батькам, обернув його на ту птицю й оце він щовечора гірко так ридає в лісі"...

Але денна втома від праці на "чакрі" бере своє й, не дивлячись на увесь чар чудової теплої (хоч нині ще лише кінець тутешньої зими) ночі, залитої сріблястим сяйвом чаклуна-місяця, що велично так світить з небосхилу серед цілої отари незрівняних зірок, – йду в хату на нічний відпочинок. Завтра маю йти на полювання.

Та не довго довелося перебувати мені в обіймах Морфея: вже десь коло першої години ночі розбудив мене страшенний лемент моєї свійської птиці, що ночує на широкому, розлогому дереві всього в двадцяти кроках від хатніх дверей (такі тут майже в усіх "курники" – лише дуже рідко зустрінете випадково справжній, збудований людськими руками). Гадаючи, що це – черговий наскок дикого кота на моїх любих білих курей "Леґґорнів", що дають мені стільки яєць щороку, й на м'ясних великих червоних "Ред-Айландів", – хапаю рушницю-дубельтівку і, як хуртовина, біжу на двір до дерева. Але це не те: це лише "комадреха" (щось подібне до нашого звірка-тхора, але неохайне, паскудне, смердюче створіння, шкіра якого не така, як тхоряча, що має добру вартість на хутра – ця не має жодної ціни). Мої пси вибігли назустріч і підняли страшенний гавкіт. "Паскуда" зістрибнула з дерева, не зробивши сьогодні жодної шкоди моєму дробові: у місячному світлі я одразу влучив з рушниці й поклав її на місці, а мої пси докінчили справу... Така незавидна була моя перша мисливська здобич у Параґваї!

16 серпня. Рано-вранці дружина будить мене, сповіщаючи приголомшуючу новину: "У нас у спіжарці гадюка!.." Беру гостру сапу і йду туди. Бачу – на землі під полицями лежить, скрутившись кільцем, чимала ряба джарара, місцева кобра, як її всі тут рахують у Параґваї. Зарубав її сапою й урочисто виношу розрубані шматки на дорогу, щоб свійська птиця не тягала їх по двору й не клювала. Довідуємося, що вона потрапила до спіжарки крізь шпарину в долівці. Це був другий мій мисливський трофей. Поснідав і виходжу з дубельтівкою на "патреру" (пасовисько для худоби при "чакрі"). Заходжу в гущавину невеличких дерев і бачу на них малесеньких, таких завбільшки, як наші шпаки, попелястих голубів. Всі верховини кількох дерев укриті ними. Сидять на них один коло одного. Постріл дробом і вся зграйка (сотні дві у ній), як хмарка, раптово зривається в повітря й зникає з очей. Підходжу до дерев, де вони сиділи, підіймаю дванадцять голубів і приношу дружині, щоб приготувала з них печеню. "Такі маленькі!" – чую від неї. – "Доведеться мені досить напрацюватись, обскубуючи їх... Але ж робили ми в Україні пілав з малих птахів, зробимо й тут щось і з цих голубчиків".

→

2351 West Chicago Avenue
Chicago 22, Illinois
Phone: HUmboldt 9-0520

Хоч нема в кишені грошей,
Ти, юначе, зберігай
Звичай мудрий і хороший:
Марно центів не пускай!
Заощадження із центів
Вчать у коледжах студентів!

„САМОПОМІЧ"

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

За деякий час я знову на "патрері". Поволі посуваюся до дерев і чую з одного з них незнайомий мені пташиний крик. Навшпиньках підкрадаюся до дерева. О, це вже мені щастить сьогодні! Високо на верховині його "засідають" три "тукани" й кидають в просторінь немелодійні, сухі звуки. Це вже справжня екзотика: чорний птах, розміру великої дикої качки, у нього величезний широкий, яскравочервоний дзьоб. Блискавкою рролітає в голові: "Та це ж ті самі тукани, якими попередники сучасних параґвайців – індіяне-ґварані завжди прикрашували свої обличчя, закладаючи оті їхні червоні дзьоби собі за вуха"... Стріляю – два зірвалися й полетіли, а один забитий. Ось він нерухомо лежить під деревом! Беру його й радо повертаюся до хати. Показую його дружині: "Ну, я сьогодні не піду вже більше на полювання. Зараз беруся до праці – робитиму з нього таке незвикле для нашого ока опудало". Сідаємо: жінка порається з голубчиками, а я цілісінький день з "туканами". Це – третя й четверта моя здобич і перше моє опудало в Параґваї, цінна річ для Природознавчого Музею.

(далі буде)

Анатолій КОСМАТЕНКО

БАЙКА

Така пішла Мишва —
І метикована, і полохлива,
Що чорта з два
Спіймати хоч одну з дурного дива.
Задумавсь Кіт: «Невже дається голова
Лише на те, щоб там росло два вуха!!»
Кіт ніч не спав. Кіт лоба чухав.
«Ні,— врешті каже,— в нас такого не бува,
Щоб хтось із не пустою б головою,
Ходив з порожнім животом.
Ми щось придумаєм. Не буть мені Котом!»
Уранці Кіт засів надворі під стіною,
При дірці слухав, крутячи хвостом,
Як усередині, в коморі, йшов содом:
Покинувши безпечні нірки,
Мале й старе
До дірки
Пре
Ордою!
Наш Кіт — лиш хап та хап! —
Нема відбою!
Мишва сама пливе до лап...

Що сталось із Мишвою!!
Здуріла! Очманіла! З перепою!
Ні те, ні се. Ні, ні.
Кіт, перш ніж сісти чатувать надворі,
Вночі над діркою в коморі
«Вхід заборонено!» надряпав на стіні.

ЯК ВИНИКЛИ НАЗВИ ЧАСТИН СВІТУ

ЕВРОПА. Це слово фінікійського походження. Фінікіяни перші почали робити довгі морські подорожі й торгувати з найдальшими середземноморськими країнами. Щоб під час мандрівок легше орієнтуватися у відкритому морі, вони дали окремим землям свої назви. Частину світу, яка лежить на захід від Середземного моря, назвали Ереб, що означає одноразово «захід» і «пітьма». Пізніше греки стали вимовляти слово «Ереб» як «Європа». В такому вигляді воно й дійшло до наших часів.

АЗІЯ — також фінікійська назва. Ассі — «схід», або «світ». Щодо Середземного моря ця частина світу лежить на сході.

АВСТРАЛІЯ спочатку називалася Новою Голландією, бо відкрили її голландці. Але потім англійці перейменували країну на «Терра аустраліс», тобто «Південний материк». Для скорочення слово «Терра» було відкинуте.

АМЕРИКА названа так за іменем італійця Америго Веспуччі (1451—1512 рр.), що неодноразово відвідував і досліджував цей континент. Відкрив Америку, як усім відомо, Христофор Колумб, проте він усе своє життя вважав її за Азіатську Індію. Америго Веспуччі першим висловив думку, що Колумб відкрив ще нікому невідому країну.

АФРИКА. Фінікіяни мали багато колоній по берегах Середземного моря, в тому числі й на африканському узбережжі (Карфаген). По сусідству з Карфагеном жили ночові племена «африці». Проникаючи вглиб материка, фінікіяни зустрічали й там таких же кочівників. Тому вони назвали цю землю «країною африців». Згодом римляни трохи переробили назву.

АНТАРКТИДА. Назву шостого континенту утворено з двох грецьких слів: «анти», що означає «проти», й «Арктика». В свою чергу, слово «Арктика» походить від сузір'я Віз (російською мовою — Большая Медведица), яке на Півночі ніколи не заходить за лінію обрію. Греки називали його Арктос, тобто — ведмідь. Антарктида — країна, що лежить в протилежній від Арктики частині земної кулі.

Ю. КОЛЕСНИЧЕНКО

ПТАШКА-АРХІТЕКТОР

В Австралії живе невеличка, але дуже гарна альтанкова пташка. Вона відзначається чудовими архітекторними здібностями, і в гущавині чагарників часто можна зустріти її оригінальні будови. Сплетені з хмизу й гарно вкладених у нього стеблинок трави, вони являють собою своєрідні альтанки-курені. З великим смаком і різноманітністю прикрашають ці пташки свої гнізда різнокольоровими та блискучими предметами. Поміж прутиків вони встромляють строкате пір'я папуг, барвисті ганчірочки тощо, а на землі, перед входом до гнізда, кладуть білі й кольорові камінчики, блискучі черепашки, кісточки, шматочки скла.

Гнізда мають також і освітлення. Для цієї мети пташки ловлять жучків, які світяться, і прикріплюють їх до стінок. Уночі в чагарнику ці комфортові »пташині будиночки«, завдяки світінню жучків, роблять дуже гарне враження.

ЧЕМНІСТЬ

Молодий чоловік приходить дуже запізнено на прошений обід.

— Ах, дорогий приятелю — зустрічає його сердета господиня — ви прийшли запізно, всі гарні пані вже розійшлися.

— Нічого, ласкава пані, я прийшов побачити тільки вас!

НАША ПОВЕДІНКА

"Ідеал" модерної жінки, який хотіли б бачити деякі "реформатори світу".

Штани чи суконка на українській дівчині?

Гляньте на одяг дівчат на вулицях американських міст: багато їх забуває свою традиційну одежу, устійнену від багатьох сотень літ вбирається у штани. Деякі аргументують це тим, що у штанцях літом холодніше, зимою тепліше, що вигідніше в праці та відпочинку...

Чи воно справді так – можна б довго дискутувати. Може один спорт лещатарства міг би оправдати вживання цього роду одягу. Всі їхні твердження можна легко відкинути.

Одяг має на меті не тільки охороняти тіло від атмосферичних впливів, але має також за ціль підкреслити красу тіла, надати естетичного вигляду цілій постаті, а перш за все – виявляти скромність та пошану до нашого Творця і до людей навколо.

Тим часом бачимо, що деякі штанці, що їх носять молоді дівчата, дуже далеко відбігають від того, що було сказане. Вони або надто короткі, або надто обтислі і тим самим унагляднюють всі вади в будові тіла їх власниць. Часто бачимо криві ноги, непропорційно розвинуті частини тіла тощо.

Більше чим тисячоліття традиція українського народу устійнила одяг для всіх людей різного віку, різної статті та різного місця замешкання. Годі припускати, що теперішні фабриканти, які мають на увазі тільки одиноку мету – здобуття грошей, мали більший досвід, більше знання та більше розуму, як сотні поколінь наших предків.

Тому кожна, шануюча себе та Божі закони, українська дівчина повинна всюди вбиратися згідно з наказами нашої моралі та згідно з поняттям естетики, а не летіти за наказом реклями, як мухи на мед, що ним підправлено отруту. Не треба одягу, який збуджує відразу.

Сумівки, вдягайтеся відповідно до місця й оточення. Але треба пам'ятати, що те, що пасує вдягати в лісі чи на пляжі, ніяк не пасує на вулиці – нікому.

П. Сом...

Коли пляшка краща за пароплав...

Мабуть, найнезвичайніший спосіб поштового зв'язку існує в Індонезії, між островами Палан і Надіне. За поштаря тут править морська течія, що омиває обидва острови, утворюючи замкнене коло.

Лист, відправлений у пляшці, проходить відстань від одного острова до другого за двадцять чотири години. А пароплав робить рейс тільки один раз на тиждень.

БІБЛІОГРАФІЯ ПОДРУЖЖЯ ДЕМЕТЕР

В одному з районів Будапешту проживає подружжя Деметер, славне тим, що разом досконало володіє 12-ма іноземними мовами, а читає і розуміє 59 світових мов. Майже два десятиріччя це подружжя стежить за перекладами мадярських книг у різних країнах світу і має повну бібліографію видань мадярської літератури за кордоном, бібліографію, яка налічує 50 тисяч доказів того, що мадярську літературу знають на всіх континентах. У світі існує 43.000 перекладів на 59 мов 1.100 мадярських письменників, що працювали з 1800 до 1961 рр.

Як повідомляють мадярські джерела, бібліографія подружжя Деметер є великою науковою цінністю, бо подібних до неї зібрань у світі не так багато.

АКУРАТНІСТЬ

Капітан пароплаву, відомий своєю педантичністю й акуратністю, записав одного разу під час відбування вахти в корабельному журналі: »Другий помічник був сьогодні п'яний«. Помічник, дуже здібний і сумлінний молодик, прибіг до капітана з проханням викреслити цю нотатку, жахливу для його дальшої кар'єри, запевняючи, що він ніколи не пив раніш і не питиме далі.

— Що ви робили раніш чи далі робитимете, мене тепер не цікавить. Але вчора ви були п'яні — це факт, і я цього викреслити не можу, — відповів капітан.

Наступного дня він приймав вахту від помічника й, жахнувшись, побачив у корабельному журналі такий запис: »Капітан був сьогодні тверезий«.

Порада

— Тату, де Альпи? — спитав хлопчик у батька, який не міг відірватися від телевізійного апарату.

— Спитай, сину, мами, вона завжди любить переставляти все з місця на місце.

ЖЕРТВА МОДИ

Побувши в пташнику, у шкоді,
Свого хвоста позбувся Лис.
А Котик думав, що то мода,
І сам собі хвоста відгриз!

Сміх

Біля кінотеатру

— Скільки коштує квиток у кіно? — питає касира хлопчик.

— Дві німецькі марки.

— От шкода... У мене тільки одна марка... Але, може б, ви все-таки пустили мене, я буду дивитися одним оком.

ТРИ МАТУСІ

Є у кожної дитини
Матінка єдина,
Та, що любить нас і дбає,
Розуму навчає.

Є у кожної дитини,
Навіть сиротини,
Наша Мати солов'їна —
Рідна Україна.

І у кожному серденьку
Є і буде жити
Божа Мати — наша Ненька,
Мати всього світу.

Леонід Полтава

Коли хочеш ти лічити,
То мене повинен вчити.
Бо коли мене не знаєш,
То нічого не пізнаєш.

(Таблиця множення)

Д. ПЕЧЕНІВСЬКИЙ

ЖУК

Жук лобатий коло хати
Став малих діток лякати:
—Жу-жу-жу, жу-жу-жу,
Я вам зараз покажу!

І Ганнуся, і Юрась,
Навіть я—і то злякавсь!

Тільки півник не
злякався,
За жуком страшним
погнався,
Наздогнав, ковтнув жука:
Хай нікого не ляка!

Восьмирічна здібна учениця Наталя Базюк з Канади прислала декілька своїх розповідей. Одну тут друкуємо:

ГОРОБЧИК

Горобчик – сіренька пташка. Горобчик не відлітає на зиму. Горобчик не мерзне, бо його гріє кожушок із пір'я. Під стріхою гніздечко в'є. Дітям пісеньку співає, розвеселяє. Такий то горобчик – славний хлопчик!

ЦЕ НЕ ЛЕБІДЬ, а дуже гарна канадська качка з діточками-каченятками. Качину родину зфотографував для нас сумівець Микола Колодка з Монтреалю.

КОЗА? – чого це вона сюди заблукала? А для того, щоб сказати, що вона, як і кінь, свиня, корова, бик – завжди жила на Україні та в інших країнах Европи. Зате, наприклад, крілика на Україні довго не знали, аж доки його не привезли з Болеарських островів. Золотого фазана-павича завезли на Україну аж із Китаю. Вам буде напевно цікаво довідатися, що всі наші коти, оті киці-миці – потрапили до різних країн світу з азійської країни Арабії.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР "ЗАГРАВА" у Торонто, в Канаді, під мистецьким керівництвом реж. Слава Теліжина, за понад 10 рр. праці поставив багато п'єс українських і закордонних авторів. Тут бачимо сцену з "Жайворонка" – переклад п'єси французького автора Жана Ануї, у головній ролі Жанни д'Арк – молода талановита акторка В. Орловська (посередині, з мечем). Український театр за кордоном – це одна з дуже важливих ділянок рідної культури, це – частина національної України.

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

Христос Воскрес!

1965
КВІТЕНЬ
Ч. 4
РІК III

КРИЛАТІ

THE WINGED ONES
Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES
revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS
revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN
ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редагує Колегія

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріяли та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.3. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

Уляна Кравченко

ДЕНЬ ВОСКРЕСІННЯ

До найсвятіших рук,
Ісусе Христе,
Принос складаєм чистий
Із наших мук.

Поглянь, —
Україна ген по Кубань
Уся в хрестах, —
В хрестах. . .
При брязкоті заліз, кайдан. . .
Ми молимо Тебе,
Ми плачемо без сліз:
Щоб Правда нам воскресла,
Щоб волю нам принесла!

Ти перебув хресну дорогу,
Над смертю відніс Ти перемогу.
Мерців з могил збудив,
Тому нас вірою в життя скріпив.
— Хоч шлях в хрестах.
Прокинуться мерці із домовини,
Прокинеться і Мати-Страдниця
Із піснею побіди на устах!

Щезають з овиду злі хмари,
Світає ранок золотий,
Оділи небеса блакитні шати
Розлилися весняні аромати,
Розвіяв тіні блиск зоріння,
Спливає повінь світляних іскор,
Життя підносить свій прапор:
День воскресіння України!

Дбайте, щоб кожний юнак і юначка — українці мали
» К Р И Л А Т І «
журнал Спілки Української Молоді

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
КВІТЕНЬ
Ч. 4
РІК III

Веселих Свят
ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВОГО!

ВОСКРЕСІННЯ

Завтра рано з верховини
Срібні дзвони задзенять
І від гулу в небі синім –
Сколихнеться вся земля!

Вмер Христос... – Але, як завжди,
Страх охопить ворогів,
Бо ніхто не знищить правди
І свободи прапорів!

Сталі в м'язи, міді в жили
Нам та віща смерть дала:
Він Воскрес – і дав нам крила,
Дав нам силу – проти зла!

Ярослав ПЕТРОВИЧ

І Ти Воскреснеш!

Лунає спів — Христос Воскрес!
Чому ж мовчать твої уста
Коли і сонце із небес
Співає пісню про Христа?
Тому, що ти сьогодні скутий,
В дому твоїм, немов мана,
Панує дикий, хижий, лютий
В кривавих шатах сатана!
Та прийде час — на рідним полі,
В бою, в громах розірвеш пута,
І переможно гомін волі
Покотить хвилями Славута!
Тоді з просторів України
Полине пісня до Небес,
Як з уст Марії Магдалини:
Христос Воскрес! Христос Воскрес!
І ти Воскреснеш, мій народе,
У чарах здійснених надій,
Бо ти достойний нагороди,
Достойний! Чуєш, Краю мій?

Т. Сидоренко

"ЖИВИ, ЗРОСТАЙ ДЛЯ ПЕРЕМОГИ!"

Під цим гаслом, взятим з одного з нових сумівських маршів, С У М проведе 1965 рік, присвячений 40-літтю від постання СУМ в Україні і 15-літтю від героїчної смерти сл.п. Генерала Тараса ШУХЕВИЧА-ЧУПРИНКИ.

Вітаючи Вас з Святами Воскресіння Христового, ЦУ СУМ і Редколегія "Крилатих" висловлюють Вам, Дорогі Юні Подруги і Друзі, найщиріші побажання Радісних Свят і успішної реалізації повищого гасла.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Ігор Стебельський

НА ОСТРОВІ МІЄН 22

Після другої палички нам уже не пощастило у мряці знайти третю й четверту. Останні дві палички були всвердлені на стрімкому схилі льодовика на південь. Було трудно зорієнтуватися, в котрий бік південь, бо схил льодовика був однаково стрімкий на південний схід і на південний захід. Трудно було провірити напрям вітру на рухомих санях. Поверхня льодовика була дуже мерзла, і я не міг бачити слідів наших саней на більшу віддаль, як п'ять метрів і не був певний, чи я тримаю той самий напрямок.

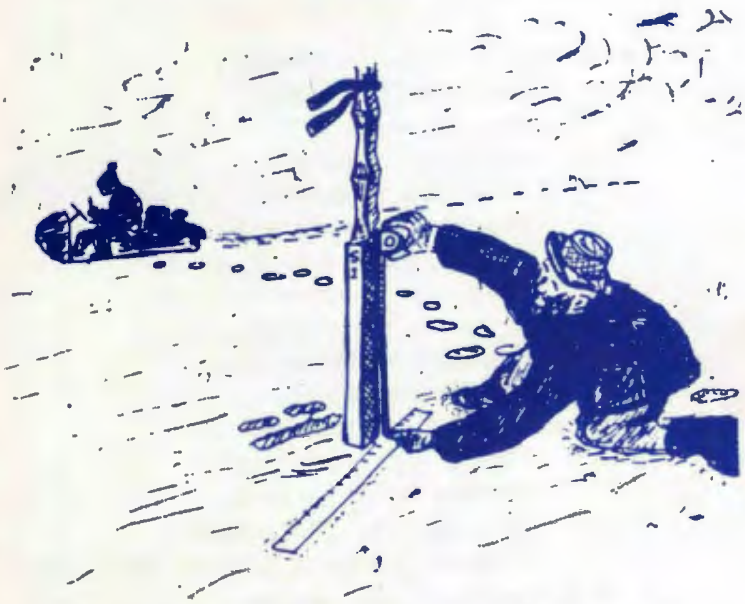

Крім того, стало дуже темно. Сильний вітер звівав сухий сніг з вершка льодовика, і ніс його в повітрі, замітаючи наші сліди. В додаток, сонце тепер було заховане не тільки за мрякою, але також за хребтом льодовика. Темно, мов у тумані перед світанком, або зимою уночі, у хмарну погоду, коли рівномірне світло місяця, яке ледве пробивається крізь хмари, тьм'яно освітлює небо і сніг. Їдемо вже довший час, а палиць ніде не видно. Нарешті крізь мряку і сніг пробиваються сірі форми шутрових горбків, а перед ними, у долині, три високі бамбукові палиці перегороджують нам дорогу!..

Я відразу зорієнтувався, куди ми потрапили: ми заїхали на південний кінець льодовика, яких двіста метрів на захід від траси до пункту, до якого прямували. Я звернув сани на схід, і договорився з Лері, що вступимо до третьої і четвертої палиці по дорозі назад, до табору. Ми звернули знову на полудень, себто південь, і поїхали шутровою долиною-рівниною, ще вкритою снігом, в напрямку метеорологічної скриньки на шутровім горбку, одну милю від льодовика на полудень. Доїхавши до найдальше висунутого кінця снігу на півдні, ми погасили мотор, взяли з собою фарбу, пензлі та інші матеріяли, і подалися по шутрі до далекого горбка. Сильний вітер пхав нас у плечі, немов підганяв. Сухий сніг пролітав білими поясами. Ті білі пояси нагло появлялися, мов промені світла, що пролітали біля наших ніг, ворушилися, мов білі гадюки, на тлі чорного шутру, і зникали, а інші пояси снігу з'являлися в другому місці.

Під шутровим горбочком вітер пролітав ще сильніший. Здавалося, що ми, сани і пісок, – все летіло вгору! Над горбочком небо чорно-сіре, і тільки біла метеорологічна скринька блищала, мов замок, високо на скелі, десь у зачарованих горах.

На шутровій горі вітер гнав немилосердно. Метеорологічна скриня стояла на місці, тільки завдяки сильній підпорі з важких дерев'яних балок, обкладених великими каменюками. П'ять кроків на схід від скрині стояла бензинова бочка, заповнена шутром. До вершка банки був примонтований анемометр, себто прилад, що вимірює силу вітру. Його три ложечки не крутилися, бо були вкриті льодом, і рухома частина була примерзла до підстави і аж до бочки. Також дверцятка до метеорологічної скриньки, в її північній стіні, були забиті товстим шаром льоду.

– Вперед! – крикнув я бадьоро, щоб розвеселити товариша. Ми з Лері витягли з піхви свої ножі "фінки" і кинулися пробиватися крізь лід до дверцяток. Дібравшись до середини, я швидко прочитав інструменти, а Лері занотував усі дані. Потім ми вичистили пачку від снігу і взялися до гайґротермографа.

Лері зняв з нього циліндер, що обертається навколо з діяграмою, і взявся міняти діяграму. Це дуже делікатна робота. Треба скинути рукавиці, щоб могти маніпулювати діяграмою і маленькими металевими гачками, що притримують парір. Сильний вітер виривав паперову діяграму з рук, а мряка, мороз і метіль аж парили холодом, і пальці липли до металевого циліндра.

(далі буде)

Сергій Жук

***

Якби піднять на гребінь думки слово
І вдарити у скелі сонних душ,
Щоб затряслися вікові основи
І освітилась непроглядна глуш, —

Щоб всі, у кого серце стука в грудях,
Відчули біль і гнів, а не одчай,
Щоб народилася відвага в людях
Завзято боронити рідний край, —

Тоді б живою встала Україна
В серцях синів, в серцях живих людей,
Тоді б любов розквітла на руїнах
І поклик: „Мамо" вирвавсь із грудей.

Орнаментика наших писанок

К. Ластівка

„Українське Слово"

Споріднення з трипільською культурою

Орнаментація українських писанок багато старша, як саме християнство, сягаючи неолітньої доби, на 3-2 тисячі років до народження Христа, що досліджено на основі порівняльних студій на полі археології та фолкльору.

Головним доказом цього являються розкопки чеського археолога В. Хвойки в с. Трипіллі біля Києва, в яких він натрапив на культуру, що її характеризувала своєрідна кераміка з мальованою спіральною орнаментацією. Пам'ятники цієї культури, названої після перших розкопок "трипільською", належали хліборобським племенам неоліту, які населяли територію Наддніпров'я і Наддністров'я і які лягли, — як це довела новіша археологія на чолі з Вадимом Щербаківським ("Формація української нації"), а в новішому часі підтвердив проф. Ярослав Пастернак ("Археологія України"), — в основу етногенези українського народу.

Сорок клинців

Порівнюючи орнаментику наших писанок з візерунками трипільської мальованої кераміки, приходимо до переконання їх близького споріднення, якого не могли затерти навіть тисячоліття.

Українська восьмикутна зірка

З лежачих хрестів легко даються вивести 8-кутні зірки, характеристичний орнамент для всього українського народнього мистецтва. Вони постають при роздвоєнні рамен лежачого хреста, витворюючи в такий спосіб 8 рамен української зірки. Тут треба згадати, що 8-кутня форма дуже часто трапляється у нашому мистецтві і тому можна сміло назвати таку зірку — українською, яка витворена з роздвоєних хрестів має те саме походження і значення.

Восьмикутна зірка

Остроготи, що жили і заснували свою державу на місці грецьких колоністів в 2-му столітті по Хр., принесли правдоподібно в наше мистецтво старохристиянські мотиви (напр. риба) — а з прийняттям християнства у 9. столітті поволі стали затиратись і затемнюватись поганські символи, а на їх місце приходили нові, християнські. В орнаментиці писанок появляються нові мотиви, як ма настирі, церкви, дальше хрести римського і візантійського типу, тепер вже з зовсім іншою символікою.

Восьмикутна зірка і с ще-хрест

*

Найсильнішого удару зазнало наше народнє мистецтво з приходом большевизму, який засуджував національну своєрідність і став ворогом всякого його духового вияву. Створивши свою нищівну систему, яка всяку історію починає жовтневою революцією, большевизм не признає народніх традицій, і мистецтво зі своєю тисячолітньою праісторією, стало тільки засобом для пропаґандистських цілей. На місце рукодільного народнього мистецтва, прийшла машина і стандартний товар.

Наші писанки, не знайшовши на рідній землі відповідного ґрунту, перейшли на еміґрацію. Люди, які були приневолені обставинами покидати рідну Україну, — взяли з собою взірці народнього мистецтва і стали його продовжувати і плекати після тих самих традицій, що на Рідній Землі...

УКРАЇНА І СВІТ

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Тут бачите витинки з різних українських підсовєтських видань. Мільйони лантухів пшениці дає щороку українська земля, трудящі руки наших селян, загнаних у колгоспи – нову форму панщини-кріпаччини, проти якої боровся ще Тарас Шевченко. З України везуть пшеницю в Росію-Московщину, навіть на Кубу, але всюди на лантухах написи "СССР" або "Совєтская Россия"...

У Львові, на великому автозаводі, складають гарні автобуси, розсилаючи їх по всьому СССР і за кордон. Виробили їх українські інженери й майстри, з української криці, а звуться ті автобуси не "Львів", а "ЛьвОв", як і телевізори, не "Вогник", а "Огонек".

Комуністично – большевицькі "реалітетники" дозволяють собі на сторінках тієї преси отак "малювати" Спасителя Світу й людства – Ісуса Христа, як бачите на малюнку: немов би Він так виглядає і так свариться на янгола, що той приніс погані успіхи з Закону Божого... Такого блюзнірства ще не бачив світ.

Коли національні еспанські війська побили в Еспанії комуністів – звідти втікав і москаль-червивець, якийсь генерал Родімцев. Тепер же він та інші родімцеви, обвішані московсько – імперіялістичними орденами – обдирають нашу Україну, примушуючи людей стояти в чергах по харчі й ін., а ми звідси посилаємо своїм родичам пакунки, щоб хоч якось допомогти їм у нещасті.

Борис Грінченко

ДО ЗЕМЛЯКІВ

І право людське, й воля, і закон —
Усе потоптано, кайдани всюди,
Собі насильство тут зробило трон
І ми — раби, самі раби — не люди!

В ярмі тут нація, народ в ярмі
І вільну думку сковано в кайдани,
Увесь цей край подібний є тюрмі,
Де зазнає усе святе догани.

Ми ж мовчимо і дивимось, як все,
Шо найдорожче кожній є людині,
Скрізь гнітиться, і всякий час несе
Нові знущання змученій країні.

Чи довго ж будемо мовчати ми,
Зостаючись лякливими рабами?
Чи довго ще серед ції тюрми
Дозволимо знущатися над нами?

Невжеж не знайдеться уже борців
І кожен так за свій спокій боїться,
Що краще буть йому серед рабів
Рабом повік, аніж за правду биться?

ЗРОБЛЕНО на Україні

Львівський телевізійний завод почав виготовляти нові телевізори «Огонек». З фотографії видно, що гарно, зі смаком зроблено...

— І оце твій ..
кам!

Комуністична Москва, як і раніше царсько-біла, далі продовжує політику русифікації на Україні та в інших загарбаних нею країнах. Бачимо українського хлопчика з нашого міста Горлівки на Донбасі — його змалечку змушують класти квітку ворогам України, московським загарбникам, змушують читати по-російському... Прочитайте уважно уривок з "Літературної України" ч. 100 за 1964 р., що виходить у Києві: вже навіть гостро цензурована газета не втрималась, щоб не сказати про злонавмисне зменшення накладу українських книжок... А в той час з Росії шлють на Україну, Білорусь, на Кавказ, у Балтійські республіки й інші поневолені країни сотні й сотні тисяч московських видань.

Це — лише мала частина злочинів, які чинить Росія проти нас, проти всього людства, проти самого Бога.

Чи ти, Юначе, чи ти, Подруго, можеш бути байдужою до цих справжніх реалітетів, які діються на Україні?!

Олександер

«ЛІТЕРАТУРНА УКРАЇНА»

...себе школярів. ...наше видавництво адресує свої видання учневі, студентові, вчителеві, батькові. І що ж виходить? Цього року ми видали підручник для студентів-філологів «Історія української літератури. Література першої половини XIX століття» (автори П. К. Волинський, Ю. С. Кобилецький, І. І. Пільгук, П. П. Хропко). Ми ледве «виканючили» тираж 10 тисяч. Книжка розійшлася за декілька днів, і посипалися до нас листи: «Дайте книжку!», «Хіба ви не могли її видати більшим тиражем?!» Могли. Але... не було відповідних замовлень від книготоргів.

А спробуйте знайти «Матеріали до вивчення української літератури», чотири томи яких вийшли ще меншим тиражем. Подібних випадків не десятки, а сотні. Тому нам здається, що Міністерствам освіти, вищої та середньої спеціальної Міністерств...

...ЛИ В СВІТ

У ВИДАВНИЦТВІ «РАДЯНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК»

Н. Амосов. Мысли и сердце. Повість. 226 стор. Ціна 40 коп.

М. Важан. Політ крізь бурю. Поема. 30 стор. Ціна 9 коп.

В. Кондратенко. Курская дуга. Роман. 396 стор. Ціна 84 коп.

...менем. Роман. ...клав з чеської ...тенко. 454 ... 1 крб.

О. Геро... зу, г... Твої ... сяки... мих р... редакц... 360 с...

...ні Герой Радянського ...зу генерал-полковник ...сандр Ілліч Родімцев ... Доля цієї мужньої ...ім'я якої прогриміла ...ту, тісно переплі... ...лею нашого кр... ...дороги генер... ...на Україні. ...Дімцева за... ...Конотопс... ...Гуверів... ...підве...

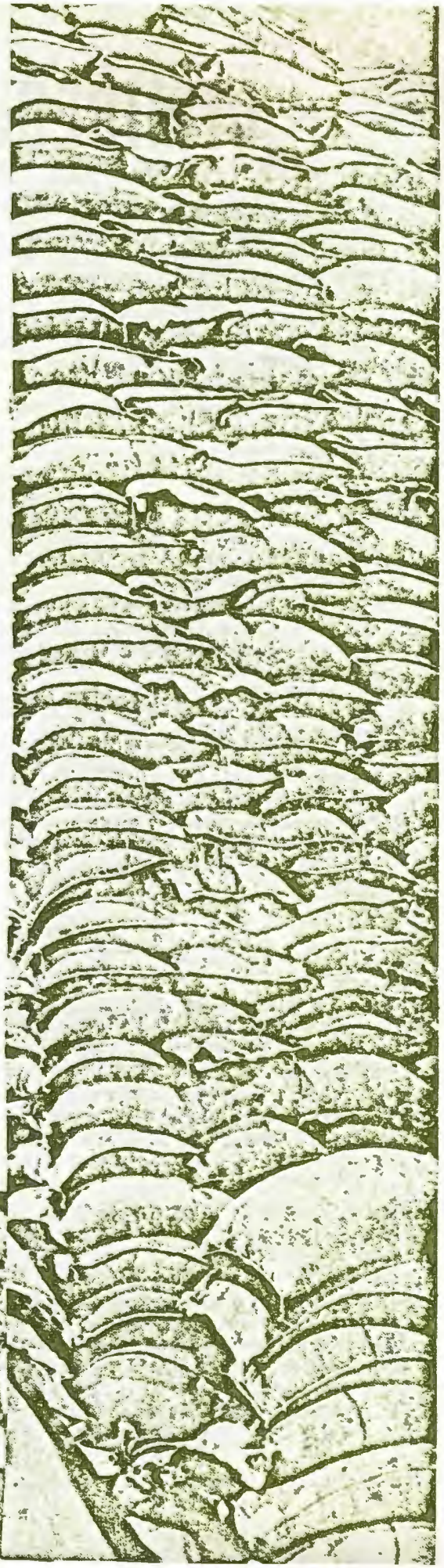

Нью-Йорк

СУМІВЕЦЬ

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЗНАЧОК У АМЕРИЦІ

Справа шевченківського поштового значка є дальше актуальною серед американців, хоч між нами майже забулась. Наш солом'яний вогонь спалахнув довкола цієї афери після того, як УНСоюз гостив головного керівника пошти США п. Ґроновського і з'явилось кілька дописів у "Свободі" з закликом до дії зі сторони українського громадянства. Спалахнув і погас, коли в пресі раджено, щоб загал писав та вимагав від Вашінґтону значка на честь Шевченка, і коли у відповідь ми дістали неґативну поставу від того самого Головного Поштаря, котрий сам вихвалював Шевченка на ювілеї УНС.

Виконуючи національний обов'язок, наш рій "Чорноморців" у Нью-Йорку вислав також листа до п. Ґроновського з проханням видати шевченківський значок, але відповідь була в делікатній формі – неґативна. Виходить, що в цій справі керівник пошти має хіба якийсь дорадчий голос, бо внесена резолюція Г. Й. 174 конґресменом стейту Нью Йорк, п. Дульським, мусить бути спершу затверджена відділом уряду і аж тоді він дістане доручення видати цей значок.

Дивно: маємо УККА та Комітет Пам'ятника Шевченка, але справа значка серед нас є мов би на марґінесі. Зайво говорити, яку велику інформативно-пропаґандивну користь ми здобули б, якщо б Америка такий значок випустила, та все ж таки ми хочемо "брати брань чужими руками"... Скільки то з нас уже з рідними дітьми говорять по-англійськи – то спробуйте заставити наших "анґліків з Коломиї" вислати телеграму чи написати листа до Вашінґтону!..

Скорочено за Д. М.

"Бітлманія"

Проф. Й. Мірлоо, американський психолог, зачислив англійських "Бітлс" до розносників психічної хвороби. Він ствердив, що ритм однієї особи – провокує ритм у інших, і тому впродовж історії були епідемії танців, як "рак-енд-рол, твіст" чи теперішні варіяції так званих "бітлс". Він ствердив, що існує суспільна дурійка, а особи, котрі ментально заражують велику кількість людей, є "психічними переносниками бактерій".

* * *

Большевицький "рай"

Найкращим доказом, як добре в комуністичному "раю", є вістка, що в Берліні, із Східньої Німеччини, втік собака прикордонників "Ґарро", перепливши 50-ярдовий канал. На заклики своїх східніх поліцаїв – він навіть раз не оглянувся, а на західній стороні витягнули його з води берлінський поліцай та прохожий і віддали до приюту.

З БРАЗИЛІЇ

УКРАЇНСЬКІ ТАНЦІ В БАЇ

Один з бразилійських ілюстрованих журналів подає нотатку: "Українські ритми між баянською спільнотою". Під знимкою сімох дівчат в українських національних строях, в позі танку "Катеринка", пишеться: Десять країн було присутні на Другім міжнароднім Ярмарку, що його організує Міжнародній Жіночий Клюб у Баії на річ лікарні Арістідес Малтез та Ялинку для бідних дітей. У приміщення Атлетичної Спілки в Баії можна було почути типічну музику різних країн, побачити танки, купити "пам'ятки — сувеніри, покоштувати страв у відповідних домиках, прибраних національними мотивами даної країни.

Феста викликала велике зацікавлення. До шість тисяч осіб були на виступах груп. Найвищою точкою видовища були, без сумніву, два українські танки Катерина і Гопак, що їх вперше баянська публика мала нагоду побачити. Ті танки, що їх виконала група панночок з баянської громади, були навчені паною Іриною Білон, американкою українського роду, і вражали своєю красою, живучістю та гармонійстю в виконанні. Помимо того, що не мали нагоди довше вправлятися, і треба знати, що йде про цілком відмінний ритм від бразилійських популярних танків, то юні дівчата показали, що баянки мають мистецтво танку таки в крові. І показали так гарно український танок, що викликав найбільш бурхливу овацію публики. Місцева телевізія, побачивши такий успіх, запросила цю українську групу до своїх робітень.

Теж дуже великий попит мали українські страви. Найбільше полюбили баянці голубці та борщ, що їх приготовила пані Зельма Вісневська.

Ось бачимо, що наша культура пробиває шлях навіть у столицю бразилійської самби. Добре, що там є українці, які вміють плекати культуру і хоч вони вже в Україні не родилися, але далі почувають себе українцями.

"ПРАЦЯ"

НАШІ

ФОТОРЕПОРТАЖ

Був же вид Його, як блискавиця,
И одежа Його біла, як сніг.
Св. св. Матея.

I

Побожно звеличали день суботній,
А вдосвіта зібрались і пішли,
І пахощі і миро понесли
На місце страти, де був гріб Господній.

Укривши лиця в сутінки скорботні,
Одним лиш заклопотані були:
Хто б камінь їм важенний відвалив,
Щоб тіло намастити ще сьогодні.

Прийшли і вгледіли: Його нема,
В печері пустка і вступилась тьма,
Бо янгол білий в головах вартує.

— Не бійтеся! — він радісно сказав. —
Господь шле через мене вість благую,
Що Син Його цю ніч із мертвих встав.

II

Пішли жінки і стали промовляти
До учнів Господа й до інших всіх,
Та їм здалась непевна новина та
И не прийнято за правду свідчень тих.

І вдягнений у подорожні шати
Ісус з'явився й став посеред них.
Розкрив їх розум і почав навчати,
Як це робив за днів своїх земних:

— Чого стривожились? — казав. — Мене,
Не духа бачите, живий я знову,
Хай віра в душах кволих спалахне.

Бо справдилось пророків віще слово
И закон Мойсеїв. Волею небес
Ідіть і свідчіть скрізь: Христос Воскрес!

Наталія ЛІВИЦЬКА-ХОЛОДНА

Невпинно наближається літо – час таборування! Друг П. Павличенко прислав нам декілька вдалих світлин з таборування сумівської молоді в таборі ім. Гамалії, у Шонгав, Зах. Німеччина. Світлина вгорі – сцена з відкриття табору в минулому році: голова КУ д. С. Костюк передає прапор Р. Дебрицькому, командантові табору. На другій – голова Іспитової Комісії М. Мозолюк та члени за працею; на третій – вирізнення тих, хто найкраще вчився, хто по-справжньому загартував у таборі дух і тіло. Ми певні, що цього року наші сумівці в Зах. Німеччині здобудуть ще більше відзначень!

ТВОРЧА МОЛО

СПОГАД ПРО ОСЕЛЮ

Приїхали ми з міста Джерзі Сіті на відпочинок на нашу Оселю в Елленвіл. – Ох, як гарно тут! Травичка зелена, сонечко сяє, пташки співають, наче б світ відкрився! Дивлюсь на гору: там стоїть могила Героям. То могила й загинулим упівцям. Мій вуйко загинув в УПА також.

Ідемо далі. Бачимо: он там сумівець із сумівкою годують білочку горішками. Ще далі в парку є "Зелений Гай" імени Т. Г. Шевченка. Сидять сумівці із своїм виховником і вчаться про свій любий край – Україну. Але ми йдемо далі і бачимо групку сумівців, які ловлять рибку. Над річкою сумівки пісеньку співають, а на другому березі річки батьки поміж собою весело розмовляють.

І так я собі подумала: ось тут, це тут – моя люба Україна, що про неї батьки так завжди згадують.

Щоб довідатись більше про Рідний Край, я тут залишилась на чотири тижні і навчилась багато, навчилась Україну більше любити, старшого шанувати, наших пісень співати, а тим більш навчилась я, як тяжко без мами та тата жити!..

Нюся Вох,
(9 років, США).

На СВІТЛИНАХ вгорі: друзі-сумівці з Осередку ім. ген.-хор. *Тараса Чупринки* на власній Оселі в Елленвіл, у Кетскільських горах, що нагадують українські гори Карпати. Але тепер – хлопці ще вчаться у школах і... лише мріють про Оселю. На другій світлині – Юначки Відділу "Крути" ч. 2 у Форт Вільям, Канада, виводять Великодні гаївки в Домі Організації Визвольного Фронту.

ОДЬ УКРАЇНИ

МОЄМУ КРАЄВІ

и знаєш ти, о краю мій,
До кожною сльозою
и мишкаєш слід страшний,
До в гріб візьму з собою?

и знаєш ти, о краю мій:
До в сні убиті діти,
олають у душі моїй:
Помщуся відплатити!

и знаєш ти, о краю мій,
До тьма твоєї ночі
' день весняно-голубий
Мені скривавить очі?

Так який же я згину — цвісти
Тоб... мій рідний краю!
Ти чуєш ти, чи знаєш ти?
Горе! Чую! Знаю!

М. РИЛЬСЬКИЙ

У ПОХОДІ

Не зупинку одну відоуто,
А попереду – стільки ж доріг!
І вибоїн, ярів, закрутин,
Та усе – о нічній порі.

А на довше – ну, як спинитись
Та й у затишку нам спочивать?
Адже там – вигибають діти,
Матері на розпуттях кричать.

Рідна земле! До крови з'ятрим
Своє тіло в походах, в боях,
Але волі квітучі айстри
Принесем у вояцьких руках.

І тоді ми достойно спочинем,
Сурмачі нам заграють відбій;
Зацвіте, зашумить калина
На землі не чужій – своїй!

Петро КІЗКО

Часто зустрічаємо замітки про молодих сумівців -виховників, танцюристів, музик. Та молоде українське покоління багате й на другі таланти, – тому варто б згадати й про тих, хто своїм фаховим знанням і добрими рисами характеру заслуговують на признання у ділянці внутрішньо-організаційної праці в СУМ.

До таких треба зачислити подругу Галю Процюк, члена О-ку СУМ ім. ген. хор. Т. Чупринки в Сіднеї, Австралія.

Галя народилась 19 років тому в Німеччині й приїхала до Австралії малою дівчинкою. Під опікою добрих родичів вона точно й сумлінно відвідувала українську школу в Сіднеї. Закінчивши її, стає студенткою Школи Українознавства і продовжує цю Школу й до нині. То й не диво, що володіє вона укр. мовою дуже добре. Фахове знання набула подр. Галя після закінчення гімназії в Бізнес Коледж у Сіднеї і працює тепер стенографісткою в міській електрівні. Вступивши в лави старшого юнацтва СУМ лише три роки тому, вона від самого початку звернула на себе увагу виховників і членів Управи О-ку своєю скромністю, точністю й обов'язковістю. Тому, коли минулого року виринула потреба покликати до Секретаріяту Осередку допоміжну силу – вибір впав на подр. Галю. Її праця й відданість справі там були настільки помітні, що під час Заг. Зборів О-ку СУМ її поновно вибрано до Секретаріяту (разом із другими сумівками) і є вигляди, що у скорому майбутньому подр. Галя стане першим секретарем О-ку.

Крім секретарської праці, вона є членом Хору СУМ при О-ку і сумівського танцювального гуртка "Веселка". Її готовість своїм знанням і освітою послужити Спілці Укр. Молоді і її гарні риси характеру можуть бути прикладом для нашої молоді.

Олесь

Нерозлучні подруги-сумівки з куща "Євшан-зілля", у Торонті, в Канаді, – вітають усіх читачів нашим стародавнім і вічно молодим християнським привітом "Христос Воскрес!" Що й казати – в таких руках усі писанки вийшли на славу! *(Світлив В. Вівчарук).*

В. Куліш

Над самим Чорним морем

Чи ви бували колись в Одесі? А може таки мали нагоду заскочити коли до цього повного сонця і прозорого повітря міста? Може пригадуєте "Військовий спуск" тобто вулицю, що приведе вас до самого мосту Сабонєєва аж до порту? Коли пригадуєте, то певно нераз бачили чвірку малих пацанят, що котилася пішоходом весело й гамірно щось собі оповідаючи. Це були ми. Діти Одеси-мами, як називали нас усі. Це якраз ми ішли купатись і як звичайно – половити бичків... Наше звичайне заняття літом...

Повз нас тягнулись великі вантажні кінні вози-биндюжники повні скринь, міхів. Сунули циганські вози, повні херсонських кавунів і динь, а засмаглий циган поганяв шкапину, що з усіх сил намагалася рушити з місця, смикаючи воза, а з нього падали на брук кавуни, хряскаючи й розбризкуючи на всі боки пахучу червону "душу". Кляті горобці вже наперед знали, де й коли впаде отой кавун або диня, і зі страшним гамором злітались на брук під акомпаніямент циганської лайки.

Ми вже минули пасажирський порт, де стояла красуня "Україна", готова відплисти до далекого Кавказу. От побачите, ми лише трохи повиростаєм, то й відразу, розумієте, відразу махнемо "Україною" на Кавказ.

А коли б ви поглянули на нас, ви напевно сказали б, що нам треба ще досить довгенько виростати. Та хіба цим журяться?

Хоч і як ми поспішали, але коло невеличкої церковки, що, як пригадуєте, стояла просто знаменитих на весь світ одеських сходів, завжди приставали. Нашу увагу приваблювала ця церковка сумним виглядом, побитими шибами, які наскоро заткано ганчір'ям та забито дошками. Вона виглядала як забута всіма сирота... На бані ще якимсь чудом зберігся хрест, хоч напівзламаний, і здавалось ось, ось впаде... Але не падав, чекав чогось, мовляв мене зігнули, але я ще колись випростуюсь і засяю над всією пристанню.

Ніхто не звертав уваги на стареньку, хіба якась бабуся нишком хрестилась, проходячи. Лише ми кинули співчутливий погляд на старі стіни. (Чого стоїть вона й досі?).

Вибачте, ми не можемо тут довше зупинятись, бо босим ногам ніколи стояти на розпеченому бруці. Ми побігли. Ось вже недалеко вантажний порт, де туляться коло причалу закордонні вантажні пароплави. День і ніч вантажаться пшеницею, величезними скринями масла, замороженого м'яса, мішками цукру... Такі ласощі нам іноді сняться... А зараз ми стоїмо, як зачаровані, дивлячись на ці пароплави. Вгадуємо з яких країн і портів прибули. Прапор на кормі править нам за непомильну інформацію. Ми знаємо всі ці прапори, як з книжок... В нашій уяві виростають далекі, замрячені причали, пальми на берегах, стрункі будівлі...

Один з тих пароплавів справжній велетень. Довгими рукавами з хлібного елеватора пливла пшениця в бездонні трюми пароплава. Сиплеться і сиплеться і краю немає тій золотій ріці. Пливе в повітрі густий запашний порох, що раптом нагадує про наші порожні шлунки. Ми голодні... Але ми стоїмо, не спускаючи очей з рукавів. Не чуємо й болю шиї, що напружено стримить угору. Аж ось схилився з борту якийсь засмаглий бородач. Це певно капітан. Старий морський вовк. В роті люлька й сині як море очі. Глянув на нас, переклав люльку з одного кута уст у другий і веселенько підморгнув нам.

– Дивись! По-нашому моргає, – зауважив хтось з нас.

Не змовляючись, відморгуємо йому. Мовляв, знай наших. Ми ж з Одеси. Й теж морські вовки, хоч і не заокеанські, а чорноморські. І ми так стоятимем колись в порті й підморгуватимемо пацанам в порту Сингапуру або Ню Йорку. Назви портів, як бачите, знали ми як свою подерту кишеню.

Вовк кудись зник. Та за хвилину з'явився знову й кинув нам просто в обійми великий білий хліб. Хлібина влучила щасливо мене просто в ніс, від чого я навіть і не заплакав, а заховав під схвальний товаришів крик під сорочку. Уявіть цілий, білий хліб! Нам легше було уявити Сингапур... а тут. А вовк пакнув своєю люлькою і здавалось щось крикнув. Але ми вже віддалялись від нього. В таких випадках затримуватись не варто. Підскоче "лягавий" і тоді...

Ми залишили за собою безкінечний ланцюг мрій про подорожі в невідомі країни, острови, на яких ще й досі, кажуть, живуть людоїди. Страшнувато? Нам теж. Але ми все таки туди поїдемо, коли виростемо. Промчали портові забудови, перемахнули через велику кам'яну стіну, що відділяла порт від моря, й опинились на нашому улюбленому місці – камінчиках. Не уявляєте тих камінчиків завбільшки в горобця! Це величезні чотирикутні маси граніту, з яких будували оцю стіну й яку так і не скінчили, а каміння безладною купою лежить у воді, утворюючи прекрасне місце для плавання та полювання на бичків.

Каміння гаряче, ні всидіти, ні влежати на ньому неможливо, тому ми просто в штанятах і підсорочинках кинулись у воду. Звичайно крім того, хто тримав дорогоцінний дар – хліб. Чи там глибоко? Ого! Дна не дістати, зате його майже видно. Чи ми вміли плавати? Коли навчились? Чекайте... Та чи в Одесі хтось учиться плавати? Просто всі плавають і все. Правда мене вчили. Вчили так. Кидали на глибочезне місце й я бив немилосердно руками й ногами, щоб не піти на дно. Отак і навчився. Море ж до того вас само підтримує обережно. Воно знає, що ви вчитесь.

Скакати з камінчиків насолода. Знаєш, що під тобою дна не дістанеш, навколо вертяться медузи, сновигає риб'яча дрібнота, колишеться морська трава, а ти вивертаєш такі штучки, що й сам не віриш, і як той тюлень розбризкуєш солону воду.

А коли вже накупались досхочу, треба ловити би-

чків. Ловимо їх на дрібні рачки. Це така комашня, що вдає з себе великих раків і просто крутиться під руками. Зав'язуєте сорочку по рукавах і проведете пару разів попід камінням тим саморобним мішком навмання. За хвилину у вас повно примани. Одного такого рачка на гачок, прив'язаний до нитки, й кидаєте в море. Бичок відразу бачить в чому річ і хапає рачка... або ні. Отак і ловимо. Наловлених бичків нанизуємо, як намисто, на сильний шнурок і прив'язуємо до гострого виступу в камінні й опускаємо в море, щоб не засмерділись на сонці. Смажимо їх дуже просто. Шматок залізної бляхи все знайдеться поблизу. Дерево або розбиту скриню море щедро вам викидає на берег, стара газета, позичений в курця сірник і бичок вже смажиться. Але ж і смачний він, пузатенький, ох і смачний. А до того шматок білого, подарованого хліба. Такого обіду, мабуть, і королі не їли.

Сонце починає ховатись за оту недобудовану стіну, за якою гуркотів порт. Тінь впала на камінчики. Гладке морське чоло раптом від легкого вітру невдоволене зморщилось. Вода почорніла як від чиєїсь чарівної палички. Рибина махнула перелякано кудись у глибину, Камінчики майже порожні. Багато пацанви потягнуло до дому. А нам спішити нема куди. Наш дім? Ген он там, бачите, де стоїть перехилена на борт велика шаланда, вигріває свої заслужені й просяклі солоною водою боки на березі. Там ми сьогодні й спатимемо. Очі самі закриваються. Хочеться спати, хочеться спа...

І раптом з моря крик.

– Рятуйте!

Якийсь пацанок, махнувши, пішов на дно. Це недалеко від нас. Відразу четверо тіл уже в повітрі. Зразу пірнули в чорну глибину, ледве встигнувши набрати повні легені повітря. Пацанка піймали на півдорозі. Він нестямно хапає нас за руки, тисне за горло, не дає себе вправно вхопити. Вхопили, хоч би вистачило повітря схопити! Здається тіло ось, ось розірветься. Нарешті ми над водою. Хапаємо жадібно повітря й тягнемось до камінців. До нас біжать рибалки, витягнули пацана й нас повитягали. А де ж наш четвертий корешок? Ось він притулився до граніту, на чолі червона пляма, руками безсило намагається вчепитись за камінь. Кров стікає до чорної каламутної води. Вже він пустив руки.

Вечоріє. На порожніх камінцях лише самі ми. Згадуємо нашу пригоду.

– Мабуть вдарився, скачучи, під водою об отой чортовий виступ?

– Але пацана врятували? Врятували...

– А чоло загоїть завтра сонце і море.

– Хіба це перший раз?

Перескакуємо незграбні брили каміння й ми вже на пляжі. Ніч приходить поволі, снується десь з-за обрію. Заблимали скупенькі світельця у вікнах рибальських мазанок. Тужно гавкнув десь пес. Зірвався вітер. Вдарила перша могутня хвиля на берег. Але ми вже під шаландою тулимось один до одного і згодом засинаємо, заколисані вітром і хвилями над самим нашим Чорним Морем.

Чорне море вночі... За обрієм – Туреччина.

ПАМ'ЯТНИК... КЛІМАТУ

Жителі іспанського міста Денія вирішили спорудити монумент ідеальному, на їхню думку, місцевому клімату. Пам'ятник являтиме собою кам'яний моноліт, прикрашений велетенським термометром. На монументі передбачається викарбувати такий напис:

«Тільки в Деніі ви знайдете приємну температуру й клімат, такий же сухий, як в Аліканте, м'який, як у Малазі, незмінний, як на Мальорці!»

Дорога молоде!

Люди, живучи поруч, часто не вміють розрізнити людей, які виділяються між тим, що еспанський філософ Ортега і Гассет назвав "масою". Як над хвилями океану височать острови – родючі, зелені, а подекуди й сухі, безплідні – так і над масами людей височать окремі одиниці. Звичайно, ми шануємо й вирізняємо тих, які дають українському народові додатні вартості, називаємо їхню працю позитивною, корисною, дорогою для всіх нас.

Створення спеціяльного Комітету для вшанування найбільшого українського романіста Уласа Самчука, про що повідомив щоденник "Свобода", – говорить само про себе. Ми ж повинні придбати його книги, читати їх і вчитися з них пізнавати правду.

З особливою любовю вимовляє кожний українець-патріот і культурна людина ім'я Євгена Маланюка (на фото – біля книг, у Нью-Йорку) – великого нашого поета і мислителя, провісника правди і волі на Україні. Його твори, як збірки поезій "Поезії", "Перстень Полікрата", "Вибране" й інші – мають бути у нас на полицях і в наших серцях.

Заслуженою славою користується мистець звуків – український композитор Василь Безкоровайний, якому нині вже понад 80 р. віку. Тепер він живе у Буффало, у США. Проф. Василь Безкоровайний створив багато хорів, балетів, концертів для фортепіяно, а також чудову музику до оперети для молоді "Червона Шапочка", на віршоване лібретто Л. Полтави. Йшла вона з великим успіхом уже декілька разів у Америці, після публікації у "Веселці"; цю оперету високо оцінив у історії "Українська музика" великий композитор Антін Рудницький.

Ми маємо більше славних людей і гордимось ними, бо вони працюють для української культури, для зростання нашого народу, для того, щоб нарешті ми стали нацією у власній державі, а не у московській в'язниці, що зветься "УССР".

Р. Степовий

В Торонті створився комітет для вшанування 60-ліття Уласа Самчука

Торонто. — У зв'язку з 60-річчям з дня народження та 40-річчям літературної праці видатного українського еміграційного письменника Уласа Самчука, що припадають у цьому році, у Торонті (Канада), де живе письменник, за почесним головством Президента Наукового Товариства ім. Шевченка, проф. Романа Смаль-Стоцького, під патронатом Української Вільної Академії Наук та Об'єднання Українських Письменників „Слово", утворився Громадський комітет, до складу якого належать: Інж. Арсен Шумовський — діловий голова, Трохим Ринденко — секретар, Іван Драгомирецький — касир. Члени: Інж. Олександер Бабиченко, д-р Петро Глібович, Іван Довгаль, Проф. Зенон Зелений, п-ні Ольга Лаптута, поет Борис Олександрів, мгр. Ярослав Спольський й інж. Іван Янішевський.

Завданням комітету — допомогти письменникові в його творчо-видавничих труднощах, зокрема перевидати солідним академічним виданням головний його твір „Волинь", який вже належить до нашої літературної клясики і який вже давно вичерпаний на книжковому ринку, як також довидати третій том його другої трилогії „Ост".

Евген Маланюк

N. N.

Ми далекі, чужі і окремі,
І про ріжне обидва говорим:
Ви — в нарцис, я ж закоханий в кремінь,
Вам — Еллада, мені — тільки Рим.

Десь простори, моря, океани,
Десь солона безмежність вітрів, —
Тільки я, тільки я, окаяний,
Затримавсь на єдинім вітрі.

Вам весь світ — лазурові безкраї,
А мені — вулканічний вертеп,
Де чутно, як тремтить і палає
Пеклом муки покараний степ.

НОТАТКИ ПАРАҐВАЙСЬКОГО МИСЛИВЦЯ

Б. Лісовецький

I

17 травня. Сьогодні знов на полюванні, але вже не на "патрері", а на "чакрі". Обійшов її всю й не знайшов нічого цікавого для мисливця: ні звірини, ні птиці. Поклав біля себе рушницю й взявся сапувати – прочищувати торішню "мандіоку" (гатунок продовгастої місцевої картоплі). І мій пес "Негро", неодмінний співучасник і кожної моєї праці, і мисливської прогулянки, лежить тут, біля мене. Проробив я з півгодини, коли це "Негро" зривається на рівні ноги й раптово кидається вбік. Геть сапу, дивлюся йому вслід. Кумедними, досить широкими стрибками несеться знизу до горішнього лісу величенька "мара" (щось середнє між сарною й зайцем). Хапаю з землі рушницю. Чи не "промажу"? Швидко йде, хоч і близько, не більше, як яких всього 30 кроків від мене. Стрельнув... Ні, не "промазав". Підношу на плечі й несу до хати. Досить смачний буде в нас сьогодні й обід, і вечеря! П'ята моя здобич на полюванні.

18 серпня. Тільки заглянуло сьогодні лагідне, ласкаве сонечко в віконця нашої хатини, як моя дружина відразу одчинила їх в кімнаті. Я ще лежав у ліжку, коли це – пурх... і малесенький, як метелик, зелений колібрик затріпотів швиденько крильцятками під стелею. Схопився з ліжка, зачинив вікно й взявся його ловити. Довгенько ганявся, але пташинка врешті втомилася, ось як стукає в неї малесеньке серденько, і я прибрав її до рук. Яка вона гарненька! Мені дуже шкода позбавляти її життя, але мушу, бо ж мені потрібне й її опудало. Вдень оповів цю пригоду своєму сусідові й почув від нього, які хоробрі ці пташки-ліліпути: коли ящірка чи гадюка натрапляє на її гніздечко й хоче пожерти її малята, вона відважно кидається на ворога й викльовує йому своїм гостреньким, довненьким дзьобиком очі: сліпий, він не пошкодить її дітям. Крім цих, найбільше звичайних тут зелених, не так часто трапляються ще й блакитні, а деколи – й рожеві, й червоні. Шоста здобич!

19 серпня. Ну, а сьогодні виключний день! Йду близько полудня до сусіда в якійсь справі, а за плечима в мене мій постійний товариш – дубельтівка. Одійшов лише пару хат від своєї, коли це з лісу, що ліворуч від шляху, блискавкою пробігає повз нього на сусідню "чакру", що праворуч, дика коза, лише майнула в очах її рудувата вовна. Зірвав рушницю й навмання стрельнув їй навздогін без жадної надії влучити, хоч я й непоганий стрілець. Але моя доля була добра до мене: дивлюся, "Негро" "погнав" по чужій "патрері", а моя коза, не кваплячись, втікає від нього. В чому річ? Пострілом перебило їй задню ногу й вона не в силах втікати від собаки. Наздогнав її, а він – пес немалий, вхопив зубами й звалив на землю. Я підбіг і мисливським ножем дорізав її й потяг до близької своєї хати. Кілька днів їли й ми, й "Негро" смачне козяче м'ясо! Це вже – сьомий мій мисливський трофей!

24 серпня. Аж чотири дні не шпацірував з рушницею – все порався на "чакрі": досаджував маїс (кукурудзу) й плянтував мандіоку. Але сьогодні ранком згадав за свою "подругу", вийшов з нею на двір й одразу "зняв" з дерева малого шуліку, що, сидячи на ньому, зі своїм звичайним "пі – пі", виглядав моїх курчат. Але не він їх заполював, а я його й буду мати ще одно опудало. Восьма моя мисливська пригода.

25 серпня. Полювання на папуг. Дружина вже кілька днів не дає мені спокою: "рятуй та й рятуй наші помаранчі від злодіїв – папуг". Врешті вирішив сьогодні "рятувати". Ледь – ледь благословилося на світанок, виходимо з хати обоє – я з рушницею, вона з відром, в днище якого буде калатати якоюсь залізякою, щоб лякати "злодіїв". Підходимо до нашої помаранчевої алеї і неймовірний лемент папуг настирливо лізе в наші вуха. Вся розбишацька зграя "за працею" й не дуже звертає на нас увагу, лише роздзьобані великі, достиглі овочі, попсовані й недоїдені птицями, дощем падають на землю. Стріляю двічі дробом, а дружина щосили калатає в своє відро. Коло сотні папуг з тим же неприємним галасом раптово піднімаються з дерев і швидко зникають з очей. Рахуємо забитих: цілих семеро їх знаходимо на траві. "Ну, це забагато", гадаю собі, "де ж мені впоратися з їхніми опудалами за сьогоднішній день. І на завтра буде праця!" Лишаю дружину далі калатати в відро й прямую з забитими до будинка. Таке "нещастя" буває фармерам з тими папугами на помаранчах цілий серпень й ще й начаток вересня – час цілковитого достигання того чудового овоча. До речі: користуючись з того, що я не йду ще на полювання до лісів, а все, що дістав досі, забив коло хати – на "патрері" й на "чакрі" й лише козу на вулиці, теж зовсім близько біля хати, я керуюся під час такого полювання своєю своєрідною настановою: 1) не б'ю більше птиці, як я в змозі за день виробити з неї тих опудал (папуги – то виняток, так би мовити мисливська „vis major" ("непереборна сила"), що їх стільки потрапило під мій постріл й 2) намагаюся завжди забити якогось нового птаха чи звірину, яких ще не забивав досі. Безумовно, мисливець, що полює в лісі, неспроможний керуватися такою настановою й б'є все те, що потрапляє йому під руку.

26 серпня. Їздив сьогодні возом за 12 кілометрів до нашого містечка й по дорозі заполював чорногуза. Такий завеликий, як і наш, тільки ноги не червоні, як у европейського, а чорні. Ходив він поважно, не кваплячись по степу, як великий пан, вишукував по мочарях жаб й зовсім близько підпустив мене до себе – зовсім не чекав на мій постріл. Буде в мене і з нього гарне опудало!

(далі буде)

Йосип Строцький

НАД БУГОМ-РІКОЮ

(історичне оповідання для молоді)

ВІДЬМИНА КРИНИЦЯ

3

Коли Сила-Пугач звільнив ханову дочку-красуню з золотих кайданів, він спитав її:

– Чи бажаєш ти, вільна дівчино, по своїй добрій волі стати моєю дружиною?

Ворожка-чарівниця, котра від панни ніколи не відходила, бо так звелів хан, сказала їй:

– Якщо ти даси свою згоду, то твій батько, грізний і немилосердний хан, котрий перед сніданком наказує вбивати раба для кращого апетиту, – переможе пугачів, прикує до скелі цього лицаря, а тебе посадить у глибокий льох на вічну темноту.

Одначе панна, яку звали Туркою, не злякалася погроз ворожки і відповіла Силі:

– По своїй волі я одружуся з тобою і буду любити і шанувати твоє плем'я і його звичаї.

Тоді ворожка-чарівниця прокляла її словами:

– Щоб ти до його володінь не дійшла і назад щоб не вернулася!

Між пугачами чарівниць не було і ніхто нікого не проклинав, тому молодий розумний Сила не знав, що прокляття чарівниць справджуються. Він злегковажив це прокляття. Злегковажила його і Турка, бо вона почувалася зобов'язаною дотриматися обіцянки, що дала Силі, коли вперше побачила його на скелі.

Але те прокляття таки збулося.

Коли Сила з Туркою, в супроводі своїх друзів, переходили вбрід на Клепаний острів, під Туркою проламалося дно і вона зникла під водою назавжди. Ворожка-чарівниця, яка ввесь час ішла вслід за Туркою, жахливо зареготала і також зникла. Та дірка й тепер є в дні і з неї й досі доноситься жахливий регіт ворожки-чарівниці. І що туди не кинеш – все зникає безповоротно. Ти знаєш, що це місце зветься Відьминою криницею і біля нього й до цих часів ніхто не переходить вбрід на острів. Там під водою – бездонна яма.

ШКОЛА

– Коли Сила повернувся з походу на хана, – оповідав далі дід Яків, – він показав ворожці шкіру, списану якимись знаками, і спитав:

– Ти знаєш всі таємниці хана. Скажи, що це таке?

– Це письмо, – пояснила ворожка. – По цих знаках можна все зрозуміти, що думав той, хто їх тут написав.

Сила подумав і вирішив, що таке письмо може бути потрібним і його племені. Він звернувся до полоненого хана і наказав йому вчити пугачів грамоти. Хан заявив, що для цього потрібна школа і вказав місце, де її треба збудувати. Сила негайно вибрав кількох своїх найсильніших багатирів і наказав їм збудувати школу, в якій безпечно могли б вчитися молоді пугачі.

Багатирі поклали колом величезні каміння, а зверху поклали величезну скелю і показали цю будівлю Силі. Сила був задоволений. У цій школі хан вчив пугачів грамоти.

Йосип слухав із затаєним диханням. Перед очима стояла та дивна печера, в якій він так часто бував, а з неї виходили здорові, як скеля Пугач, багатирі і виносили у своїх сильних, як і самі, розумах майбутнє його батьківщини.

– А чому Сила-Пугач не збудував кам'яної школи на Клепаному Острові! – перервав він оповідання запитанням. – Чому він послухав хана і збудував її на турецьких землях?

– Бо тоді, синку, люди ще не були такі хитрі, як тепер, – пояснив дід. – Хан сказав, що грамоти можна навчитися лише на турецькій стороні Бугу. Він думав, що звідти скоріше втече, а Сила думав, що хан говорить правду, бо ж на пугачівській стороні Бугу ніхто не знав грамоти. Але Сила був теж не з простих. Він згодився збудувати школу там, де хан бажав, але при вході до школи поставив свого найсильнішого багатиря, який грабіжників і турецьких недобитків рубав мечем і топтав ногами, мов курей. Під його наглядом без дозволу Сили ніхто в школу не входив і ніхто з школи не виходив.

СКЛАДЕНА СКЕЛЯ

Багато успішних походів зробив Сила з пугачами, – продовжував дід Яків. – Він завоював усіх поганих сусідів і приєднав до себе всі малі і мирні племена. Ще молодим чоловіком він вже славився силою, розумом і справедливістю. Навіть великі могутні народи величали його князем об'єднаних степових слов'янських племен. На цих землях запанував мир і спокій. Пугачі обробляли землю, вчилися, творили пісні і культуру. Все було гаразд.

Та не все було гаразд з князем Силою. Він не міг забути про дівчину Турку, не одружився і не мав кому передати своє становище ватажка. А як дожив до старости, то передав князівство своєму найкращому воєві, а сам зачинився в церкві і молився до до решти своїх днів.

Пугачі не бажали забути про Силу і його славу. Вони звеліли своїм силачам збудувати найвеличніший у світі пам'ятник своєму князеві і тим його побратимам-воям, котрі полягли в походах. І силачі поставили цю скелю, що ми тепер звемо Складною. Вони поставили її на цьому виступі тому, що туди часто ходив Сила-Пугач сумувати. Склавши її, пугачі сказали:

– Доки стоятиме будівля рук наших, доти нащадки наші не будуть покореними.

(далі буде)

◆

Один старий чоловік звертається до лікаря:
— Лікаре, у мене болить ліва рука.
— Нічим не можу допомогти: це наслідок старості.
— Чому ж тоді не болить права рука адже і вона така ж стара, як і ліва.

Українці і їхня церква в Юґославії

Українців тепер у Юґославії є близько 40.000. Всі вони греко-католики й належать до Криживецької єпархії на північ від Заґребу. До цеї єпархії належить ще небагато греко-католиків хорватів, македонців та румунів. Українці живуть в Юґославії скупчено у двох країнах – у Бачці та в Боснії. Походженням та говіркою вони різняться між собою, але свідомі своєї єдности. Бачванські українці ще звуть себе переважно русинами чи руснаками, так, як донедавна лемки. Їхній осередок це Руський Керестур (бачимо на фото церкву), на північ від Нового Саду. Прибули вони туди з західнього Закарпаття ще 200 рр. тому, як поселенці на звільнену від турків бачванську низину. Зберегли свій діялект. На тому діялекті вони і тепер пишуть книжки, видають газети, ведуть навчання у своїх школах; мають і свої радіоавдиції у програмі радіостанції в Новому Саді. Їх кількість досягає тепер 40.000 осіб.

Між них після останньої війни поселюються все більше й українці з Боснії; з Бачки ж бачванці поширилися й на окремі села у сусідньому Срімі між Дунаєм і Савою.

На заклик уряду, стали серед інших народів Австро-Угорщини поселюватися на порожніх землях свіжоанектованої Боснії теж і українці з Галичини, вперше коло 1890 р.

Тим першим поселенцям доводилося дуже важко: треба було корчувати ліси, цілина виявлялася часто каменистим ґрунтом, з якого дощі змивали родючу землю. Але лиш такі ґрунти можна було набути від держави дешево, поселенці ж з Галичини були переважно батраками, яким не стало гроша на дорогу за океан. До того, довкільне населення – боснійські турки й серби – ставилося дуже вороже до наших переселенців.

Першими організаторами серед наших поселенців у Боснії стали священики, прислані туди з Галичини митрополитом А. Шептицьким. Створені парафії прилучено згодом до Крижевецької єпархії. Після розвалу Австро-Угорщини і постання тут Юґославії, нової об'єднаної держави південнослов'янських народів, опинилися в ній обидва відлами українців – боснійських і бачванських. З часом завітав добробут до хат боснійських українців: стали організовуватись кооперативи, появилися свої газети, календарі. На перешкоді стояла головно розпорошеність населення: крім Боснії, виникли навіть оселі ще й в сусідній Славонії. Головний осередок у Боснії – це містечко Принявор. Важкого лихоліття зазнали боснійські українці під час останньої війни. Багато їх тоді загинуло, дехто виеміґрував після того між українців у Бачку, або й загалом з Юґославії. Але близько 40.000 наших братів і сестер і далі живуть у тій країні, плекаючи рідні традиції та зберігаючи свою Церкву.

Катруся Горбач

Гагілка

Ой зацвіли фіялоньки зацвіли,
Аж ся гори з долинами накрили.
Ой ходила Марусенька сировола,
А за нею Івасенко довкола.

Ой зацвіли фіялоньки, зацвіли,
аж ся гори з долинами накрили.
Ой ходи ж мій милесенький за мною
Мила мені розмовонька з тобою.

Гагілка

— Чернушко-душко,
Вставай раненько
Вмивай личенько,
Та хотять тебе взяти,
Та хотять заміж дати!
— За кого, Матінонько,
За кого ластівонько?
— Ой та за того,
За багатого!
— Не піду матінонько,
Не піду ластівонько!
Бо за багатим,
Рано вставати,
В поле ходити,
Не піду матінонько,
Не піду ластівонько!

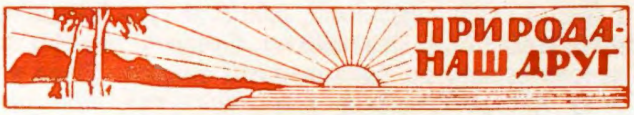

У Карпатах на Україні

КВІТЕНЬ

Ніжна весна все владніше вступає у свої права. Усюди її чаруюча краса.

Радісна усмішка чудового квітневого ранку, світлий і ясний сонячний день, життєдайне його тепло. Багато дерев, кущів, трав вкриваються цвітом, тому четвертий місяць року називають квітнем.

Буяє, розцвітає природа.

Ароматну свіжість несе вітерець від зеленодимчастих лісів. Невагомі золотисті хмарки з розм'яклих серіжок вільхи та ліщини — лісового горіха злітають при найменшому коливанні повітря.

Рясними непоказними суцвіттями, схожими на волохату зеленувато-червону гусінь, вкриваються вітн на осиках і тополях.

Коли останні клапті сивого ранкового туману тануть у теплі сонячних променів, видно, як по лунках, біля води, яскраво-жовтими смугами стелються квіти калюжниці. Розгорнув свої блискучі, ніби лаковані, пелюстки жовтець.

На зміну білим підсніжникам розквітають світло-пурпурові грона рясту. Проміж молодих стріл зеленої травички визирають жовтенькі зірочки гусячої цибульки.

У сосновому лісі над землею, вкритою поруділою опалою хвоєю, повернувши свої віночки до сонця, піднялись на ворсничастих стеблинках лілові квітки сонтравн. Пишно зацвітають білосніжні анемони.

Теплий вітер розбиває на бруньках твердий панцир покривних лусок, розкриваючи клейко-смолисті баитики зморщених листочків. На півдні республіки по садах розливається пінистий цвіт. Золотяться кущі кизилу, рум'яняться персикові дерева. На кінець місяця білою пеленою квітів обгортаються черешні, вишні, сливи.

Пройде тихий дощик — і весна ще дружніше стеле по землі оксамитовий килим трав з барвистими візерунками квітів на ньому.

Крізь прілу лісову підстилку силкуються зирнути на світ поморщені шляпки ранньовесняних їстівних грибів — сморжів та зморшків.

По землі сновигає різна дрібнота: жуки, павучки, мурашки. У повітрі літають мухи, різнокольорові метелики. Скупавшись у золотому пилку вербових квітів, з першим взятком поспішають до вуликів бджоли.

Біля червоно-синіх медунок басисто гуде бархатистий джміль. Весною літають тільки самки — матки джмелів. Вони будують гнізда в землі і відкладають в них яйця, з яких виходять перші «робочі» джмелі. Ці комахи корисні як запилювачі багатьох квітів.

Вийшли річки з берегів — розлилась вода на луки, у низини, з'єднавши з основним руслом заплавні озера, стариці. Повідь вигнала з обжитих нір полівок, водяних щурів, земляних комах. Рятуються вони на невеликих острівцях, стовбурах напівзатоплених дерев і тут стають легкою здобиччю мартинів, ворон, хижих птахів. У «повеневу» біду потрапляють зайці, козулі та інші звірі. Мисливці на човнах рятують їх і випускають у нові угіддя.

Іде ікрометання у щуки, судака, плітки...

Що не день, то нові птахи повертаються у рідний край, чуються радісні пісні пернатих співців. У гіллях дерев копошаться вівчарики-ковалики і вівчарики жовтоброві. Зовні ці дрібні пташки дуже схожі, але їх легко розпізнати по голосу.

У блакиті неба з'являються меткі ластівки. В останні дні місяця далеко по лісу чути перше кукування зозулі. «Одуд-тут! Одуд-тут» — сповіщає про своє повернення на вигоні чубатий одуд.

Погожими вечірніми зорями далеко по лісу лунає мелодійний спів дроздів. Довго після заходу сонця звучать чудові перелиди червоногрудої малинівки. Блакитними вогниками миготять зорі на воді. І в нічний час не стихає життя. Десь ухне сова. На землі писне землерийка. Спритний горностай впіймає на березі річки водяного щура й потягне його до свого численного виводку.

Народження дня вітає дзвінкою піснею лісовий щеврик. Ранкові сонячні промені розгортають пелюстки нових квітів.

Квітень — місяць пташиних пісень, запашних квітів, ніжної зелені, гаряча пора весняних польових робіт. Розквітчена, гомінка й бадьора природа зустрічає травень...

В. ПАРХОМЕНКО.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Христос воскрес! Радійте, діти,
Біжіть у поле, у садок,
Збирайте зіллячко і квіти,
Кладіть на Божий хрест вінок!

Хай шелестять і пахнуть квіти,
Нехай почує Божий рай,
Як на землі радіють діти
І звеселяють рідний край.

На все погляне Божа Мати,
Радіючи, з святих небес...
Збирайте діти, нум, співати:
„Христос воскрес! Христос воскрес!“

Леонід Глібів

Швидко бігла курка-мати
Писаночки малювати:
Дасть по писаночці дітям —
Будуть діточки радіти!

П. ВОРОНЬКО

Журавлики линуть

Журавлики линуть:
«Курли та курли.
Ми з краю свого
В чужину попливли.
І там, за морями,
В далекім краю,
Згадаєм не раз
Про Вітчизну свою,
Де вивели діток,
Де гнізда звили».
Журавлики линуть:
«Курли та курли».

Під ними родюча
Безмежна земля.
Стерня золотіє,
Парує рілля.
Усе тут знайоме
І рідне усе.
А вітер холодний
У далеч несе.
Їм люди гукають:
«Здорові були!»
Журавлики ніжно:
«Курли!
Курли!»
Весна.

Із-за моря
Летять журавлі.
Поля зеленіють
У раннім теплі,
І проліском, рястом
Квітують ліси.
Вітчизна співає
На всі голоси.
Підводиться сонце
З нічної імли.
Журавлики радо:
«Курли!»

ЦІКАВО ЗНАТИ

НОВОСЕЛ

До Київського зоопарку прибув новосел — птах-секретар. Тут він експонуватиметься вперше.

Цікаво, що птах-секретар знищує отруйних змій, довжиною до двох метрів. Побачивши кобру, гюрзу, він блискавично кидається на землю і завдає змії тяжкого удару своєю могутньою лапою. Часом, коли з першого удару птахові не вдається знесилити змію, починається драматична боротьба.

Птах-секретар віртуозно оберігає себе від укусу отруйного хижака: він підставляє змії махові пір'я крил. Вона випускає свою отруту на перо. Втомивши змію, птах-секретар б'є гострим дзьобом у її хребет.

Свою назву птах одержав досить давно. Вона пов'язана з тим, що в птаха по боках голови кумедно стирчать пера. Він нагадує секретаря або переписувача, які писали раніше гусиними перами і клали їх за вухо.

Я. ПЕРЕХРЕСТ

СВІТАНОК

В.Ласовський

Б.Василишин

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
ТРАВЕНЬ
Ч. 5
РІК III

ЧЕСТЬ УКРАЇНИ!

ГОТОВ БОРОНИТИ!

КРИЛАТІ

THE WINGED ONES
Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES
revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS
revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN
ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редаґує Колеґія

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріяли та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.3. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

Це число оформили: Михайло Черешньовський (обкладинка – портрет ген. Т. Чупринки з Пам'ятника Героям), Т. Кузьмів, М. Бараловський з Арґентіни до інсценізації "Літо", Ігор Стебельський, В. П.

П О Д Я К А

Адміністрації

Присутні на Загальних Зборах Осередку СУМА ім. Лесі Українки в Джерзі Сіті, які відбулися в березні 1965 р., склали на Пресовий Фонд журналу "Крилаті": Осередок СУМА, Дж. С. 5 дол., та ще 18 жертводавців, разом 50 дол. Щире спасибі, дорогі Подруги і Друзі, за активну увагу до свого видання!

Відділ Ю.СУМ ім. Крут, у Форт Віллям, Канада, прислав на Пресфонд "Крилатих" 5 дол. Дякуємо! Щира підтримка – особливо дорога! Подруго Маріє Скоропад, чекаємо короткого допису і світлин.

Молода Подруга – сумівка у США, Ляриса Микуленко, впарі з чеком на річну передплату, прислала листа, в якому читаємо: "Журнал стає кращим і цікавішим... Бажаю дальшого і кращого успіху в майбутньому!"

Сьомого березня 1965 р. Шановне Панство ВІТЮКИ в Асторії, Н. Й., хрестили сина Ореста. На прийнятті в церковній залі гості не забули про нашу пресу. На заклик п. Івана Вітюка і п. Якимова склали 31 дол., призначивши 15 долярів на "Крилаті" і 16 долярів на журнал ООЧСУ "Вісник" у Нью-Йорку.

Щиро дякуємо жертводавцям, маленькому Орестові – рости здоровий, на потіху Батькам!

*** Українство Вашої доростаючої дитини залежить від захоплення українською лектурою. Передплатіть їй місячник »КРИЛАТІ«, що виховує і духово збагачує.**

*** Жадайте оказових чисел. Замовляйте в Осередках СУМ, або прямо в адміністрації:**

"KRYLATI"
72, Bd Charlemagne
BRUXELLES 4, Belgigue

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965 ТРАВЕНЬ Ч. 5 РІК III

Політика і політична постава

Ви часто чуєте, що Спілка Української Молоді є однією з організацій Визвольного Фронту. Вам кажуть, що СУМ не є ціллю для себе, але тільки засобом до здійснення завдань, які на відтинку молоді поставила собі українська політична еміґрація. Таким чином, ви є членами української політичної еміґрації. І все готуєтесь до політичної дії, все працюєте над тим, щоб засвоїти собі політичну поставу. А чи думали ви колинебудь про те, що означає політика і політична постава?

Хай кат жене, а ви любіть
Свою окрадену країну,
За неї силу до загину
І навіть душу положіть!
М. Старицький

Політика означає, що народ діє. Що він діє зі становища своєї історії, що він обстоює свою істоту в цілому світі. Так отже, політична постава означає, що ми втримуємо історичну позицію, що ми видержуємо становище, в яке поставила нас історія. Розуміється, що ми можемо оминути її, ми можемо від неї заховатися і поринути в особисте, в ідилічне. Можна відійти від того, що є, з його утиском, гостротою, а часом і поганню. Політична постава означає, що ми те бачимо і на себе беремо. Беремо на себе наслідки того, що сталося, співвідповідальність за те, що народ зробив. Несемо спільне терпіння і спільну долю. Ви відчуваєте, як це глибоко сягає? Як воно сягає і до способу читати часопис, вести розмову, брати на себе наслідки слова, чи якогонебудь вчинку: чи ми стаємо вряд, лавою, – чи може ми вважаємо себе вийнятком і відстороняємося? Чи ми готові пити навіть гіркість і сором моменту, чи ми від цього ухиляємося? В усьому тому є політична постава, або її немає. І залежно від того, чи ми її в СУМ-і здобули, чи ми її собі в СУМ-і засвоїли, чи ні, – вона виявиться опісля, або її не буде, коли прийде час на нашу справжню політичну працю.

Але деякі кажуть: політика – це брудне діло! Вона псує характер! Та це є фальшиве розуміння політики. Коли вона є брудним ділом – то справа не в ділі, але в тому, хто її веде.

Бо політика – це велике, прегарне завдання. Щобільше, вести політику – це насправді християнський обов'язок. Християнську політику: значить дбати про те, щоб усе було так, як Бог хоче.

Політика – це справа надзвичайно важлива для здійснення Божого царства! Бо коли політику ведеться не в дусі Божого царства, вона може стати великою перешкодою для замислів Божих стосовно світу. А коли політика є проти Бога, як це діється в совєтській державі, отже й на території України, нашої Батьківщини, – то така політика стає союзником того, хто є ворогом Божого царства, – вона стає на службу Сатані.

Коли в це вдумаємось – чи можемо тоді стояти осторонь політики ми, СУМ-івці, що згуртувались під прапором, на якому два могутні ідеали: Бог і Батьківщини, ми, СУМ-івці, що прирекли Честь України – завжди боронити?

Д-р Михайло КУШНІР

Голова ЦК АБН, дост. Ярослав Стецько – прем'єр останнього вільного українського уряду – під час огляду сумівських лав на Оселі СУМ, США.

Юрій Липа

ЕПІТАФІЯ ГЕРОЯМ

Хоч я умер, беззвучні ці рядки
Хай сповнить зміст могутній, многоцвітний,
Що з ним життя моє вливається в твоє.

Усе ніщо на світі: бенкети веселі
Уквітчана, зрадлива гра любови
І здобуття прихильности людської.

Я смертю вирізьбив: ти стань і прочитай, –
Одно святе є в світі, – кров людей хоробрих,
Одні живуть могили – вірних Батьківщині!

Не за горами кари час! Воскресне наша Україна, скине з себе московсько-большевицьке ярмо!

Не забувайте про мучеників і праведників наших!

Не забувайте про невинну кров і готуйтесь до помсти над ворогами, що не дають жити нам по-людському!

Симон Петлюра

Де срібнолентий Сян пливе.

Де срібнолентий Сян пливе,
криштальноводний Прут реве,
де Славутиця наш Дніпро
і бистротечний дід Дністро:
отам мій рай, мій рідний край!
Отам мій край, мій рай!
Верхами, де Бескид стремить
уперто в небеса,
де полонини, де степи
простерлись без кінця:
отам мій рай, мій рідний край!
Отам мій край, мій рай!
Де рідне слово гомонить,
де пісня радісна дзвенить,
де гомін з краю в край пливе,
що наш народ росте, живе:
отам мій рай, мій рідний край!
Отам мій край, мій рай!

За Григорієм Цеглинським

Ст. Лейбюк
(Студент, Канада)

ЖИТТЯ в РІДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Людина від уродження є суспільною істотою. Для вияву своїх творчих сил потребує відповідного середовища і зусиль. У нас на Україні було своє середовище і це було цілком природнє середовище, бо люди жили як цілість, як народня маса.

Одиниці, вирвані із свого середовища, із своєї країни, опинившись на еміґрації одинцем чи в розпорошеній кількості, – можуть цілком загубитися.

Звернім увагу на представників таких національностей як жиди, китайці та інші. Вони від тисячі літ мандрують і переселюються. Щоб зберегти себе як одність, живуть, як відомо, "ґеттами". Ті сукупні поселення допомагають їм зберегти себе і свою націю від впливів чужинецького світу. І ми бачимо результати цього, коли вони зберегли свою національність на протязі тисячі літ.

Ми не розуміємо "ґетта", як цілковитого відгородження себе від впливів чужого оточення, але трактуємо його як здорове і необхідне рідне середовище, бо тільки тоді може бути плекана своя мова, традиція, культура і звичаї. І тому вважаємо, що такий спосіб громадського поселення, або життя у рамцях своєї організованої спільноти – є найкращим забезпеченням українців від денаціоналізації.

Саме поселення сукупною масою ще нічого не дає. Але, якщо в цьому середовищі можна мати свою церкву, школу та молодечі організації, тоді доперва таке середовище є повновартісним.

Організоване українське середовище складається з таких основних чотирьох клітин: 1) Українська родина, 2) Українська школа, 3) Українська Церква, 4) Молодечі Організації. Я коротко подаю функцію кожної клітини в житті української спільноти.

Найменшою, але найважливішою, клітиною є українська родина, релігійно і національно свідома, що власним прикладом хоче вказати правильний шлях своїй дитині.

Коли дитина ще мала, добрі родичі говорять до дитини по-українському. Але деякі батьки потім чомусь переходять на англійську чи іншу мову, мовляв тому, що так краще звучить!.. Вислід цього переходу батьків на іншу мову не є дуже приємним і корисним для нас, бо то – відхід від заповітів Т. Шевченка й І. Франка.

Потім ця дитина, вже старшою і дозрілою людиною, нарікає на своїх родичів, що не навчили її по-українському, бо самі не вірили у вартості української мови в цьому замішаному світі.

Часто читаємо, що мова, це ключ до всього, що українське. Без цього ключа ніякі двері не будуть відчинені для людини в українському середовищі. Українська Церква, Школа, Організації будуть для неї чужі, і вона мимоволі буде ухилятися й пристане до чужинецьких кол, а точніше – повисне між тими й другими. Тут бачимо, яку велику ролю відограє добра українська родина.

Завданням української школи є дати основні знання про Україну і через це – поглибити любов до нашого народу. В українській школі, побіч опанування української мови, дитина набирає знання з географії, літератури, історії та інших предметів, пов'язаних з Україною. З історії навчається молодь про хоробрість наших князів, про незабутню Січ Запорізьку, про козацькі битви і в серцях переживе напади Української Повстанчої Армії на окупантів України. З географії навчається про ріки, гори і їхні значення та красу, про поля, де росте золота пшениця, про наше Чорне море, котре на своїх хвилях носило козацькі чайки на бісурменські городи; про славний Дніпро, який бачив багато і чув про велике українське минуле.

Українська література – це твори наших незабутніх письменників: Шевченка, Франка, Лесі Українки та інших, котрі замість шаблі – пером боронили добру славу України. Їхні слова запалюють іскру любови до рідного народу. Іскру, яка була запалена в наших серцях родиною.

Українська Церква має завдання зміцнювати зв'язки дитини з Богом, зберігає і навчає нас звичаїв і обрядів. В потребі моральної чи релігійної підтримки – Церква приходить з допомогою. Наша Церква повинна говорити до нас рідною українською мовою.

Дуже важливі також є Молодечі Організації, котрі виконують завдання всіх інших згаданих тут чинників. Особливо СУМ продовжує релігійно-національне виховання, щоби ми росли свідомими українцями, які знають свої завдання.

Всі ці інституції, що творять наше організоване українське середовище поза межами окупованої України, – допомагають кожному з нас, молодих, мати за ціль Бога і Україну та своїм знанням допомагати нашому українському народові, а навіть стати при потребі у озброєні частини, здобуваючи вільність і державність Україні.

ЦЕ — ЦІКАВО

Це не водорості на дні морському, а кальцитові «Гжаки» в печері

МІСЯЧНИЙ БЛІНДАЖ

Від шкідливої дії корпускулярного випромінювання Сонця на Землі людину захищає атмосфера. А щоб уберегтися від нього на Місяці, де немає атмосфери, потрібно побудувати бліндаж, вкритий шаром важких металів або ґрунту. Вчені підрахували, що товщина шару ґрунту, який за своєю захисною дією еквівалентний земній атмосфері, має дорівнювати 10 метрам. Навколо баз і місця роботи космонавтів потрібно буде побудувати кілька захисних споруд, в які можна швидко сховатися у випадку раптового підвищення сонячної активності.

ПІСНЯ ПРО МАРІЧКУ
("Неспокійна річка")

В'ється, наче змійка,
Неспокійна річка,
Тулиться близенько
До підніжжя гір,
А на тому боці,
Там моя Марічка,
Там моя Вкраїна,
Туди лине зір.
Як з бараку вийду –
За дротами стану:
Виграє красою
Широчінь ріки,
Жаль у серці в'ється,
Як на річку гляну,
Втратив я свободу
На довгі роки!
Там мій рідний батько
Голодні бідують,
Мов шулік нанесло
Всюди москалів,
Там вони гуляють –
А я тут із жалю,
П'ястуки стискаю,
Не находжу слів.
Не питайте, хлопці,
Чом я одинокий,
Біля річки пізно
Мовчазний ходжу.
Там на тому боці
Загубив я спокій
І туди дороги
Я не находжу.
Та нехай сміється
Неспокійна річка –
Все одно на той бік
Дорогу знайду.
Чуєш чи не чуєш,
Дорога Марічко, –
Я на Україну
Стежку прокладу!

Дорогі Подруги і Друзі!

Ця пісня створена українською молоддю в Сибіру, що опинилася за дродами московських концтаборів, скоро ширилася і співалася по цілій Україні. Ворог не всилі був її стримати і змінив деякі слова та пропустив цілі стрічки, перетворивши її в романтичну пісню, щоб в той спосіб відтягнути увагу молоді від вищих вартостей – дому-батьків, України. Цей точний текст "Марічки" переслано з України, і його треба співати, а не фальшивку із совєтських платівок.

Орест Павлів

Віковий Дуб

О подалік шляху зі сходу на захід, біля манастиря старинного, стояв кремезний дуб. Корінням своїм він глибоко в надри чорнозему вріс.

Старші люди розказували, немов би дуб цей з княжих часів ще росте. Немов би сам князь Роман Мстиславич, – Шестикрильцем званий, – виростив і виплекав це дерево! Князь любив силу й велич, бо сам таким був.

Розказували теж, що гетьмани Хмельницький і Мазепа, в своїх походах на захід, таборували, відпочиваючи в тінистому холоді цього дерева.

І розказували ще, як стрілець молоденький, калиною червоною заквітчаний упав, тут же біля зраненого дуба, і не вств уже...

Тому то українські мужні хлопці і вродливі дівчата часто зупинялись біля цього старинного дерева, пісню кучеряву про славу прадідівську співаючи.

Тепер серед ланів пшеничних воло велетнем самотнім стояло, понад бані й дзвіниці манастиря височіючи.

Вдень тут було тихо й мовчазно. Але під вечір, коли сонце кулею вогнистою у яр глибокий скочувалось, – дерево столітнє оживало. Сотні дрібних і різноперих пташин злітались до нього з усіх кінців просторів неба і землі.

Радісно й весело було дивитись, як кожна пташка приносила дубові все найдорожче: радість і безтурботність, мрії, думи і пісні. Приносили і свої турботи, болі й жалі. Тоді то простори щебетом безупинним наповнялись і співами стоголосими. І похмурий, замкнутий у собі манастир, теж оживав, а з ним і довколишні поля оживали, колосились і шумами веселими наповнювались. Що не пташка, – то спів – щебетання, що не крильце, – то трепотіння життя.

І так кожного вечора. Під звуки дзвонів манастирських, що на молитву вечірню скликали, – дуб свої розмови молитовні з птицями вів.

Що ж розказував він своїм гостям малим? Чим віддячував за довір'я, за любов і шану, за пісні стоголосі? Які таємниці й правди в науку життя передавав дуб істотам дрібним, щоб вони, відсвіжені бадьорістю, повні енергії, могли знову й знову в блакитну височінь неба злітати, до сонця і до зір мерехтливих? А співами своїми, щоб могли серця істот всіх земських наповняти! Щоб зло і нечисть світу цього дзьобами дрібними клювати могли! І щоб океани глибокі перелітати могли, у землі заповітні вертаючись!

Так, старий, кремезний дуб знав і розумів багато, бо бачив, чув і пережив на довгому своєму віку багато. Пережив соняшні, погідні, буряні й морозні дні і ночі. Кожна гілка – окрема історія десятки-сотні літ життя і росту. Кожний листок – жива книга мудрости лісової, – зелена Євангелія. Кожний листок – альбом гармоній барв і ліній. А жолудь кожний – джерело життя нового.

Столітній дуб любив птахів, і вмів багато доброго й цікавого розказати своїм різноперим гостям. Коли б то і ми розуміли його мову!..

О, як дуже хочеться, щоб по всій Україні такі могутні величні дуби зросли, вгощаючи щебетливу українську дітвору добром і красою, і правдою українською. Дай то, Боже, нам!

(Леґенда)

Вона полями йшла
В рожевій ранку млі,
вкраїнських рук діла
оглянуть на землі.

Схилив головку цвіт,
й колосся по полях.
Дивіть, дивіть, дивіть!
виспівував десь птах.

Схилив головку цвіт,
дорогу їй стелив.
Дивіть, дивіть, дивіть!
привіт ланами плив.

Вона так тихо йшла,
так плила мов етер...
Аж щось ось там знайшла
де видний лан тепер...

Схилилась як лоза,
що з вітром йде у бій;
і канула сльоза
Її гаряча з вій.

І тихий плач без слів
озвався... ріс і ріс;
в нім жаль і біль рабів
до неба вітер ніс.

Замовкли голоси,
замовк ланів привіт:
між краплями роси
багрів кровавий піт...

Вона зібрала кров
як дорогий алмаз,
а сльози лились знов
з очей Їй раз-у-раз.

І швидко вже ішла
полями в ранку млі,
бо скарб вона знайшла
великий на землі.

М. Щ.

Не високо мудруй...

Не високо мудруй,
але твердо держись,
а хто правду лама,
з тим ти сміло борись!

Не бажай ти умóм
понад світом кружить;
а скоріш завізьмись
в світі праведно жить.

Іван Франко

ПРО ЩО ПИСАВ ФРАНКО

Травень — це місяць в якому всі ми згадуємо Івана Франка. В весняний день, коли вся природа будиться до життя помер Франко, великий український поет і письменник. А сталося це у 1916 році у Львові.

У своїх книжках розказував він багато про недолю українських селян за панщини коли то пани-дідичі гонили людей на роботу на панських ланах. Про панів Франко написав чудову книжку п.з. «Панські жарти». Дуже цікава також поема п.з. «Мойсей», в якій автор віщує українському народові велике, світле майбутнє. А і про дітей не забував він у своїй творчості. «Абу Касимові капці», «Коваль Баслім», «Пригоди Дон Кіхота», «Ріпка» — все це написав Іван Франко для наймолодших читачів.

А ось вам початок найпрекраснішої віршованої казки «Лис Микита»:

«Надійшла весна прекрасна
Многоцвітна, тепла, ясна,
Мов дівчина у вінку;
Ожили луги, діброви,
Повню гамору, розмови
І пісень в чагарнику».

Правда, не дуже той хитрий Лис Микита добрий і чесний у своїх ділах, але наука з цієї книжки така, щоб берегтися хитрунів і ледащих людей. «Лиса Микиту» переложено на багато інших мов, а діти в різних країнах залюбки його читають.

В оповіданні «Малий Мирон» Іван Франко розказує про свої власні дитячі переживання. Малим хлопцем був він дуже до всього цікавий і власним досвідом хотів пізнати різні таємниці життя і природи. Тут Франко оповідає, як йому здавалося, що пальцями «чути шум».

Багато книжок написав наш славний письменник. І всі вони говорять про людську долю.

В. Ч.

"А вже весна, а вже красна,
Із стріх вода капле,
Із стріх вода капле,
Молодому козакові мандрівочка пахне"...

так співається в українській народній пісні. І цим юначкам і юнакам-сумівцям з Нью-Йорку й околиць запахла весна, подалися вони в мандрівку. Вони відвідали пам'ятник великому Іванові Франкові на "Верховині", Пам'ятник Героям української національної боротьби, що стоїть на Оселі СУМ біля Елленвіл, мандрували в зелених горах. І з свіжими силами повернулись до щоденних занять, щоб влітку зустрітись на улюбленій сумівській Оселі.

Мандрівний Табір для старшого юнацтва

Подаємо всім нашим клітинам до відома, що з рамени Головної Управи СУМА та Крайової Управи СУМ Канади організується Мандрівний Табір для старшого юнацтва СУМ по Европі вліті 1965 р.

Учасники згаданого табору, крім оглядин мистецьких надбань і історичних пам'яток окремих европейських країн, матимуть змогу ближче познайомитися з працею Спілки Української Молоді в різних країнах і обмінятися досвідом із своїми европейськими друзями.

Для підготови і проведення цього Мандрівного Табору буде покликана окрема Команда.

В пляні Мандрівного Табору передбачається відвідини таких країн: Англія, Франція Бельгія, Німеччина, Австрія Італія, Швайцарія та Еспанія

Це покищо тільки проєкт який буде остаточно затверджений за порозумінням з Центральною Управою СУМ в Бельгії.

В половині лютого вже було зголошених понад 30 юнаків і юначок. Зголошення напливають.

СТАДІОН ПІД СКЛОМ

У столиці Мексіки будується третій у світі за розмірами спортивний стадіон. Він вмістить 120 тисяч глядачів. Цікавою конструкційною деталлю цієї споруди є скляний дах, що спирається на залізобетонні опори.

πυρπολήσειν ἐξαυτῆς ἅπαντα. Ὁ δὲ Σφενδοαλάβος, μύχιον καὶ πικρὸν ἀνοιμώξας, Οἴχεται τὸ κλέος, ἔφη, ὃ τῇ Ῥωσικῇ παντοπλίᾳ συνείπετο, τὰ τρόσοικα καταστρεφομένῃ ἔθνη ἀπουνητί, καὶ χώρας ὅλας ἀνδραποδιζομένῃ ἀναιμωτί, εἰ νῦν ἀκλεῶς Ῥωμαίοις ὑπείξομεν. Ἀλλὰ γὰρ, τὴν ἐκ τροφόνων ἀνειληφότες ἀρετὴν, ἀναλογισάμενοί τε, ὡς ἀκαταγώνιστος ἡ Ῥωσικὴ μέχρι καὶ τήμερον καθέστηκεν ἀλκὴ, ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς σφῶν σωτηρίας διαγωνισώμεθα. Οὐδὲ γὰρ ἔθιμον ἡμῖν φεύγουσιν ἐς τὴν πατρίδα φοιτᾶν, ἀλλ' ἢ νικῶντας ζῆν, ἢ εὐκλεῶς τελευτᾶν, ἔργα ἐπιδεδειγμένους γενναίων ἀνδρῶν. Τοσαῦτα μὲν ὁ Σφενδοαλάβος ἐβούλευσεν.'

Фотографія грецького тексту з »Історії« Лева Диякона Калоенського, в якому наведена промова князя Святослава до лицарів перед битвою під Доростолом. Наведена цитата походить із 9-ої книги цього твору, за першим його виданням друком у 1619 році, що знаходиться в Британському Музеї.

Золоті слова Святослава у грецькій історії

Візантійський хронікар Лев Диякон Калоенський подає такі слова Святослава, як його промову до своїх лицарів перед рішаючим боєм під Доростолом:

»Погибне слава, — вірна супутниця Збройної Сили Русичів, — які без труду перемагають сусідні народи і без пролиття крови приєднують цілі країни, — якщо ми тепер соромно втечемо перед ромеями. Отже, із хоробрістю наших предків, свідомі того, що Сила Русичів була до цього часу непереможною, будемо по-мужеськи боротися за наше життя.

У нас немає звичаю спасатися втечею у батьківщину, але, або жити переможцями, або, довершивши знаменитих подвигів, померти у славі«.

(Із статті проф. Володимира Шаяна п. з. »1000-ліття подвигів Святослава Завойовника« у лютневому числі »Визвольного Шляху«).

У сумівському таборі "Червона калина" біля Чікаґо минулого року юнаки самі напинали свої "будинки"-шатра. Скільки краси й романтики в зоряних ночах, скільки здоров'я дає сон на свіжому повітрі! Готуймося вже тепер до літніх таборувань, подумаймо добре, що треба взяти з собою, щоб добре відпочити, добре повчитись і добре розважитись. Рідна книжка, журнал, фотоапарат, папір і олівці, м'яч, компас і добрі черевики та теплі светри... – про все подбаймо заздалегідь.

Пам'ятайте також, що "Крилаті" чекають Ваших коротких дописів-вражень, малюнків і цікавих світлин (все треба слати на адресу Редакції в Нью-Йорку).

НАЙТОЧНІШИЙ ТЕЛЕСКОП В ЕВРОПІ

У Криму, неподалік Сімеїза, височать астрономічні башти, телескопи й астрографи вдивляються в небо. Незабаром учені матимуть на озброєнні ще один досконалий прилад — унікальний радіотелескоп з діаметром дзеркала двадцять два метри. На березі моря вже закінчується спорудження найточнішого в Европі апарата для дослідження космосу з допомогою радіосигналів.

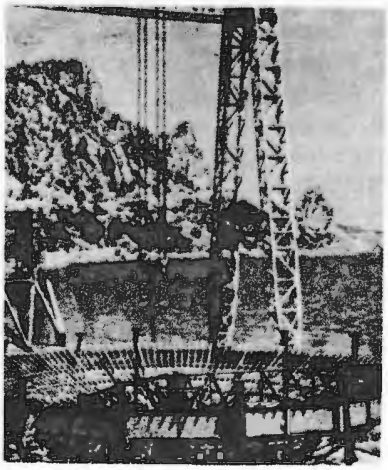

Коли вмер батько, залишивши чотирьох дітей, найстаршому – Івасеві було шість літ. Мати тяжко працювала та сама господарила в рільництві, поливаючи рясними сльозами неймовірні злидні, з яких годі було виборсатися. Івась пас худобу на рідних лемківських полонинах і, відколи себе пригадує – любив різьбити ножиком по дереві. Свої різьблені топірці й пташки він старанно ховав від мами, бо інколи перепадало йому за ті "забавки". Роки йшли, матері треба було помічника до праці, а Івася до господарства не тягнуло. Разом із братом, бувало, робили ґудзики з кісток, збираючи їх по ровах та цвинтарищах, або голки з дроту обточували на камені. "А з чого білі блискучі ґудзики роблять? – міркували собі. – Певно з кінських зубів", – вирішили обидва, а другого дня Івасів брат приволік цілий кінський череп...

Вже минав Івасеві п'ятнадцятий рік, коли саме перед Зеленими Святами підслухав він мамин розпачливий плач та нарікання: діти голодні, на Свята в хаті – пустка. Глибоко зворушили його мамині сльози і цей день став переломовим у Івасевім житті. Діставши захований на стріху свій скарб – різьблені топірці й зозульки – він розпродав усе в містечку Балигороді та вперше ощасливив маму великим грошовим зарібком. Один урядовець-українець, що купив улюблені Івасеві зозульку й топірець, дуже зацікавився долею хлопця.

"Та ж хлопчина має великий хист, справжній Божий дар! Пішліть його до школи промислу деревного в Коломиї, на різьбарський відділ", – намовляв він Івасеву матір, – а я йому всіляко допоможу"... І справді, духові опікуни допомогли Івасеві "вибитися в люди" і по чотирьох роках фахової освіти він склав іспит, як майстер різьбарства та вже мав чимало замовлень.

Мрія про дальшу науку не залишала молодого різьбаря, якого ми знаємо тепер під ім'ям Михайла Черешньовського, і він подався на студії до Краківського Інституту Пластичного Мистецтва, де скінчив відділ скульптури ще перед вибухом Другої світової війни.

На той час скульптор уже мав великий творчий доробок – понад 30 робіт у дереві, камені й порцеляні, з успіхом виставляв їх на мистецьких виставках у Кракові і Львові. Але не лише різьбарство полонило Михайла Черешньовського. Глибоко на серці лежала йому доля Рідного Краю, шматованого московським і німецьким окупантами. Тому вже на початку війни він нав'язав контакти з Українською Повстанською Армією і ще перед зламанням німецького фронту пішов у підпілля, в Карпати – різьбарське долото замінив на кріс.

"Впродовж трьох років боротьби в УПА, – згадує він, – не раз потрапляв я до большевицьких рук і смерть зазирала у вічі, але між мною і смертю завжди ставала Мати Божа Рятівниця, що Її я намагаюся прославити у своїй творчості..." Після рейду до Німеччини та довгого перебування в шпиталі, мистець жив у ДіПі-таборі. Там він організував курс українського народнього мистецтва, зробив кілька скульптурних портретів (С. Бендери, Тараса Чупринки, письменника Данського, дружини, Блакитного) та композицій.

Вже понад дванадцять років Михайло Черешньовський живе і творить в Америці, виставляє свої талановиті композиції на мистецьких виставках. У майстерну і високо-мистецьку форму він вкладає окреслений зміст, ідею; в його композиціях – власний оригінальний стиль і глибина української духовости. Відомі його композиції "Мадонна з сплячим Дитятком", "Голова дівчини" (обидві нагороджені), "Втеча до Єгипту", "Матір Божа Рятівниця", "Сівач", "Мадонна з Дитям" та ін. В останні роки за проєктами М. Черешньовського здвигнено величний пам'ятник Лесі Українки в Клівленді і монумент "Слава Героям" – на Оселі СУМА в Елленвіл, фраґмент з якого – портрет ген. Т. Чупринки – бачите на обкладинці. Зараз мистець працює над скульптурним портретом д-ра Д. Донцова – одного з основоположників українського націоналізму.

Серед сумівської молоді Нью-Йорку мистець користується великою і заслуженою популярністю. Залюбки слухають його розповідей про роки боротьби в УПА, гутірки про українське мистецтво, тощо. За ініціятивою М. Черешньовського при осередку СУМА ім. ген. Тараса Чупринки кілька років тому працював різьбарський гурток, в якому навчалося багато юнаків і юначок. У них наш різьбар вкладав чар свого мистецтва і з-під маленьких долот виходили чудові речі. Треба б конче відновити працю цього гуртка, бо ж учитись під доглядом Майстра – справді велике щастя!

Валентина Юрченко

На узбережжі Середземного моря між Александрією та Порт-Саїдом спостерігається незвичайна навала синіх морських крабів. Мільйони восьминогів скоротили вилов риби більш як наполовину. Краби — а вони можуть прожити без води й тиждень — «вдираються» у будинки та стайні. Вперше біля єгипетського узбережжя Середземного моря їх побачили 24 роки тому. З того часу вони настільки розмножилися, що існування багатьох тисяч рибалок перебуває під загрозою. Краби розміром до 20 сантиметрів чомусь іміґрували з Атлантичного океану в Середземне море. Співробітники науково-дослідного інституту рибальства у Каїрі випробовують електричні та хімічні засоби для боротьби з навалою.

ТІЛЬКИ

...У туареґів, жителів пустелі Сахари, не жінки, а чоловіки закривають свої обличчя вуаллю. Ці горді, безстрашні кочівники з вуаллю синього кольору на обличчі вважають, що фізична праця не гідна вільної людини і ганьбить її...

ТВОРЧА МОЛ

Юначці Анні Лавро не треба звертати увагу, щоб говорила по-українськи. Вона любить рідну мову і за рецитації на минулім Здвизі СУМ одержала золоту медалю. Тут бачите її під час 15-літнього ювілею СУМ у Нью-Йорку, де вона знову деклямує: "Ще не вмер поет". Анна є в СУМ-і від 1959 року, належить до багатьох самодіяльних гуртків і ходить до 7-ої кляси Школи Українознавства при Осередку.

Сестри Марійка та Володимира Сенів під час свята 15-ліття СУМ у Нью-Йорку виконують "Чардаш". Володимира ходить до Коледжу, буде вчителькою вищої школи. Марія в гімназії, учиться гри на скрипці в УМІ і, очевидно, буде скрипалькою. Обидві сестри є членами Ансамблю Бандуристок і танцювальної групи при Осередку.

Частина 40-членного Ансамблю Бандуристок в програмі ювілею Осередку СУМ у Нью-Йорку. Перша частина цього ювілею – це була Велика Сумівська забава з нагоди X-го З"їзду СУМ; друга – внутрішня зустріч всього членства та батьків. А весною скоро буде третя частина, у формі зовнішньої репрезентації сумівських здібностей, праці самодіяльних мистецьких гуртків – для всього українського суспільства метрополії.

Осередок СУМ — Лондон знайшовся у великому підйомі.

Після вступних формальностей, слухаємо звітів Управи. Вони короткі, ділові й несамохвальні. Досягнення Осередку не приписує Управа собі, а стверджує заслугу в цьому попередніх Управ, на підкреслення тяглости дії СУМ послідовними роками і розуміння »морозного« періоду. Шляхетна риса характеру сумівця не могла краще проявити себе, як тоді, коли Управа одержане признання КУ віднесла за рахунок зусиль попередніх Управ.

У звітах шукається імен — промоторів дії Осередку. Їх не легко знайти, бо звіти аперсональні, твір дружньої співпраці. Проте, факти і причинність до них окремих членів Управи підносять з гущі пересічности голову Осередку д. В. Капустинського, скарбника д. І. Музичку, референта Ю СУМ д. П. Колесника, секретаря д. М. Лащіва, дд. Соломку, Стасіка, Ксьондзика, Ленківського.

За звітовий рік прийнято до Відділу 24 особи з юнацтва, стан якого тепер нараховує 34 юначок і юнаків. Все юнацтво придбало сумівські однострої.

Управа Осередку спромоглась на організування великого концерту, про який

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ

Вічная Пам'ять, Стрільці дорогії!
Хай лине про Вас вічна слава,
Як Ви умирали такі молоді,
Щоб воскресла наша держава.
Вічная Пам'ять...

Вічная Пам'ять, Герої святії,
Що в снігах за нас умирали,
Що в жертву даючи літа молодії –
Ще кріси гарячі стискали!
Вічная Пам'ять...

Вічная Пам'ять лишилась по Вас,
Що впали при станції Крути,
Вічная Пам'ять лишилась при нас,
Щоб волю Вкраїні здобути!
Вічная Пам'ять!..

Богданна ГОРІХ
(Юначка, Канада)

слава ще й сьогодні жива поміж лондонськими українцями, як прояв, що немає порівняння в минулому.

Гордістю Осередку є здобуток першенства в конкурсі декляматорів на Крайовому Здвизі і Юний »Лиман« — танцювальний гурток.

У відношенні до Крайової Управи, Управа Осередку була не лише діловольояльна, але реаґувала скоро, чинно і позитивно на кожне її звернення і в той спосіб утверджувала Крайову Управу в постановці того, чи іншого рішення.

Останні збори Осередку СУМ Лондон — це демонстрація відродження. Вони повчають, що в природних і нормальних обставинах немає неможливого, що ентузіязм і здоровий розсудок затріюмфують завжди над зневірою й обставинами, що, де є бажання і воля, там є діло.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Беручи цей уривок з гарно редаґованого подругою Вірою Гринюк "Голосу молоді", – вітаємо Осередок СУМ у Лондоні і всіх сумівців у Англії, – ГАРТУЙСЬ!

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ В БРАЗИЛІЇ ВІДЗНАЧИЛА 150-РІЧЧЯ ШЕВЧЕНКА КОНКУРСОМ НА МАЛЮНКИ

Куритиба, Бразилія. — Українська молодь в Куритибі, Бразилія, зорганізована в Організації Молоді при ХОС, вшанувала пам'ять Тараса Шевченка в його ювілейний рік проведенням цікавого конкурсу на портрети Тараса Шевченка і на малюнки з його життя.

Із зібраних у висліді конкурсу праць влаштовано спеціяльну виставку в домівці названої організації молоді в Куритибі, під час якої проведено оцінку і нагородження найкращих малюнків. Проводила цю оцінку комісія під проводом письменниці Ольги Мак. На закінчення виставки відбулася спеціяльна імпреза із відповідними промовами, виступами та роздаччю нагород авторам вибраних праць.

"Свобода"

Борис Грінченко

ЗОРІ

"Мамо люба! Глянь як сяють
Ясні зорі золоті!
Кажуть люди, то не зорі,
Сяють душі то святі.
Кажуть, хто у нас на світі
Вік свій праведно прожив,
Хто умів людей любити,
Зла нікому не робив,
Бог узяв того на небо
Ясно зіркою сіять...
Правда, мамо, то все душі,
А не зорі там горять?
Так навчи ж мене, голубко,
Щоб і я так прожила,
Щоб добро робити вміла
І робить не вміла зла".

Друг Т. Кузьмів з Осередку СУМ ім. 1-го Листопада у Балтіморі, США, прислав свій гарно виконаний малюнок про Усусусів, повідомляючи, що юнацтво там жваво працює, відзначає національні свята, вчиться. Не відстають і організовані українські діти в Бельгії, яких бачимо на світлині поруч, саме коли вони вивчають нову українську пісню.

Павло Маренець

ЛІТО

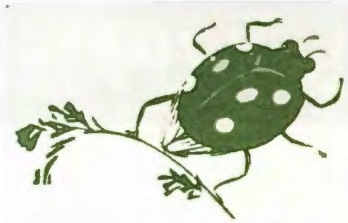

Інсценізація для дітей, в одній дії, за творами В. Дубини, Р. Завадовича, Б. Даниловича, Н. Забіли, М. Гриви, О. Вишні, Л. Полтави.

Оформлення сцени: На задній стіні намальований ліс. На передньому пляні – шатра, ліворуч – щогла із національним українським прапором.

Дієві особи: Дівчатка-підлітки,
Старша дівчина (15 років),
Хлопці,
Старший хлопець – в сумівському однострої.

(На сцену виходить 4 дівчинки із польовими квітами)

1-а дівчина:

Сонце встало рано
І зайшло в наш дім,
Зацвіли каштани
Під вікном моїм.
Літо золотеє,
Значить, наступає,
Все навкруг цвіте,
Соловей співає.

2-а дівчина:

Вишні в садку,
Як у танку,
В червоних, ніжних
Ягідках.
Хто знає те,
Що у ставку
Для жабок літо –
Знахідка?

3-а дівчина:

Як гарно, як весело в лісі мені,
Усюди лунають пташині пісні,
Тут зайчик дрімає, мов сірий пеньок,
З землі виростає кругленький грибок;
Ось вивірка скаче на гілці отам,
Горішки збирає, несе діточкам.
Іду на узлісся, пристану на мить,
Я бачу лисичку, що полем спішить,
Вертається, певно, із ловів з села
І слід замітає хвостом, мов мітла.

4-а дівчина:

Он берези коло лісу,
Наче білі брами.
Це повстанці там ходили
Темними ночами.
У бої вони ходили –
Україну боронили.
Вже ні сліду не побачиш,
Ані стежечки малої,
Лиш могили їхні вкриті
Квітами й травою.

(З-за куліс виходить ст. дівчина)

Ст. дівчина:

Гей, діти, гей, друзі кохані мої,
Дивіться, синіють ліси і гаї!
А у лісі табір, між дубами шатра,
Стяг привітно має, сіє іскри ватра,
Волі і дозвілля настає пора.
Збирайтесь, громадкою підем туди,
Там квіти, гриби і звірячі сліди,
Почуєте гарні пташині пісні –
Там весело буде і вам, і мені!

1-а дівчина: *(Повернувшись вбік)*
– Люба школо, прощавай,
Всеньке літо спочивай!
2-а дівчина:
– Прощавайте, вчителі!
Наші любі, дорогі!
(Чутно сурму)
Ст. дівчина:
Ставайте в лаву!
(Всі стають у лаву)
Ст. дівчина:
Струнко! Кроком руш!
(Ідучи маршем, всі разом співають:)
Дзвінок у нашій школі
Останній дзвонить раз,
На стрічу вольній волі
Вже сонце кличе нас!
Приспів: Ми друзі, юні друзі,
Бадьорі наші лави,
Ростем, як квіти в лузі,
Батьківщині на славу.
Вставай, природо в квітах,
Вітай життя святе,
Вітай осяйне літо
І сонце золоте!
Приспів: Ми друзі і т. д.

(Обійшовши з піснею кілька разів сцену, виходять. По павзі вбігає хлопець, на головному уборі якого прикріплений на довгому дроті метелик).

Хлопець: *(ніби ловлячи метелика)*
Я біжу, біжу по гаю,
Я метелика впіймаю.
А метелик не схотів
Геть від мене полетів.
Полетів він на лужок,
Заховався між квіток.
Я іду, іду, іду –
Метелика не знайду.

(Вибігає. По павзі вбігають три дівчини і один хлопець, граючись із м'ячиком. За ними входить ст. дівчина).

Ст. дівчина: *(виходить на авансцену)*
На поляні лісовій
Скаче м'ячик, мов живий,
А за ним веселі діти:
Гей - но м'ячика ловити!
Підбігають всі ураз –
– Хто спіймає перший з нас?!
Першість – це похвальне діло,
Нумо, діти, нумо сміло!

(Всі виходять за куліси. Павза. Входять дівчата з квітами й зеленню в руках. Сідають в круг, плетуть вінки і співають)

Дівчата:
– Гей на Івана, гей на Купала, гей,
Красна дівчина долі шукала, гей,
Із барвінку вінок ізвила, гей,
На бистру воду пливти пустила, гей,
Плинь же, плинь, віночку, по бистрій хвилі, гей,
Заплинь під хатку, де живе милий, гей...

(Скінчивши, встають, одягають вінки на голови й виводять хоровід купальський. Музика – популярні мелодії. Далі кидають вінки в "річку", слідкуючи, як пливуть вінки. Відходять за куліси. Із-за куліс, з протилежного боку, входять два хлопці із вудками і торбами для риби. Сідають на авансцені і ніби закидають вудки. Проходить мимо Хлопець).

Хлопець:
– Клює?
1-ий хлопець:
– Проходь, проходь! Свого часу клюне!

(Павза. Хлопці-рибалки слідкують мовчки за поплавцями)

2-ий хлопець:
– Петре! Отже дивись: кисень з водою. якенебудь H_2O, а скільки риби має! А я, можна сказати, людина, а хоч би тобі паршивенька рибка попалась! Ага! Клює! *(Сіпнув вудку і викинув карася на берег).* Лови, Петре, лови, лови, лови!
(1-ий хлопець ловить рибу)
2-ий хлопець: Впіймав? Держи!
1-ий хлопець: Є! Карасик! Давай сантиметри, давай циркуль! Давай правила, як ловити рибу!
2-ий хлопець: *(Виймає з торби сантиметр, циркуль і правильник).*
1-ий хлопець: Як там сказано?
2-ий хлопець: *(Читає)* "Карась не менше як 15 см. Міряти від середини ока до заднепроходного плавника".
1-ий хлопець: Добре. Шукай ока! Шукай середину ока!
(2-ий хлопець із циркулем шукає середину ока)
1-ий хлопець: Найшов? Став сантиметр. Так. Шукай заднепроходний плавник!
2-ий хлопець: Я не знаю, де!
1-ий хлопець: Шукай ззаду! Раз заднепроходний, значить ззаду! Знайшов?
2-ий хлопець: Ще ні!
1-ий хлопець: Зоологію забув? Чого вас там у школі вчили?.. Давай сюди!
2-ий хлопець: *(Карась вискочив у воду)* – Ой! Уже!..
1-ий хлопець: Що? Вже? Знайшов?
2-ий хлопець: Виплигнув у воду! Он-он-он! Поплив!..

1-ий хлопець: От іще! Рибалка!.. Паршивої риби не вдержиш!

(Закинули знову вудки. Слідкуючи за поплавцями, виходять за куліси).

(Виходить сурмач у сумівському однострої, становиться біля щогли з прапором, сурмить збірку. Входять 6-ть сумівців із ройовим).

Ройовий: Збірка, друзі! Ставайте в лави!

(Всі стають в лаву. Грає музика марш).

Ройовий: Струнко! Кроком руш!

(Маршем ідуть по одному, потім двійками і вкінці стають в ряди для вільноручних вправ)

Ройовий: Стій! Раз! Два!

(Павза. Музика стихає. Ройовий виходить на авансцену, говорить вірш "Ми", а всі роблять вправи під його деклямацію):

"Нас питають, якого ми роду
І для кого торуєм шляхи.
Та ж то ми на вратах Царгороду
Залишили залізні цвяхи!

Та ж то наша долоня шаршава
Так стискала залізо меча,
Що німіла зухвала Варшава
І султан мимоволі мовчав.

Ми водили в Москву Сіґізмунда,
А в Полтаву – варязькую рать.
Ми карали Росію за Суздаль, –
За Москву ми ще будем карать!"

(Павза)

Ройовий: Струнко! Перша лава, за нею друга і третя, Кроком руш!

(Група виходить знову в ряд по одному, потім по два, і йдучи співають):

Вгору прапори, слухай наказ:
Де б не прийшлося нам жити –
Більшого щастя немає для нас,
Як Україні служити!

Приспів: Гартуйсь!
Гартуйся, зміно молода!
Гуде земля від нашої ходи!
Солод-солодка у Дніпрі вода –
Ми нап'ємося у Дніпрі води.
Солод-солодка у Дніпрі вода –
Ми нап'ємося Дніпрової води.

Вгору прапори, вгору серця!
Гордо несім нашу славу:
Нині сумівця, завтра бійця
За Українську Державу.

Приспів: Гартуйсь! і т. д.

(Зі співом виходять за куліси. Падає завіса. По піднятті знову завіси, на сцену виходять всі учасники – кланяються.

Кінець.

Ігор Стебельський

НА ОСТРОВІ МІЄН 23

Я вичистив спіс із гайґротермоґрафа і поклав інструмент назад, у метеорологічну скриньку. Лері, сховавшись за риштування і каміння, яке держало метеорологічну скриньку, ще порався коло циліндра. Здавалось, що ось-ось його терпець увірветься! Я взявся йому допомогти. В той момент діяграма вилетіла з його руки! Я кинувся на шутер і зловив цінний кусочок паперу, заки його вітер не поніс дальше. Нам вдалося разом закласти нову діяграму, бо дві пари рук не те, що одна. Накрутили пружину в циліндрі, заклали циліндер назад до апарату, ще додали чорнила на писальце, і робота з гайґротермоґрафом була закінчена.

Тепер взялись ми до малювання. Наша метеорологічна скринька виглядала добре помальованою. Всі стіни були білі. Тільки дашок був брудного сірого кольору. Мабуть колись вітер відірвав дашок, і Кіт Арнольд мусів прибити нову, товщу дошку. Треба буде її побілити, щоби на сонячні, спокійні дні весною або літом сонце не нагрівало скриньки, і температура в скриньці була така, як і температура повітря. Ножиками ми зшкребли лід, який де-не-де покривав дашок скриньки, і хутко помалювали дошку.

Ото було "малювання"!.. Здається, що вітер забирав більше фарби з пензля, ніж лишалося на нім, заки пензель доторкнувся до дошки. Із мрякою і снігом летіли стрічки білої фарби, і створили мозаїку білих цяпок і закарлючок по рукаві хутрівки-парки і навіть на капелюсі. Але ми роботу таки виконали!

Тепер взялися до анемометра. Відчистили з нього лід, уважно, щоби не пощербити алюмінійові ложечки, прочитали на лічильнику, скільки метрів вітру пробігло впродовж п'ять хвилин. Записавши ці дані, – вітер дув тоді з швидкістю 40 миль на годину, – ми сіли з полудневого боку вершка горбочка, за метеорологічною скринькою, де було трошки більше захисту від вітру, і перекусили, з'ївши по одній плитці шоколяди і по одній плитці м'ятного цукерка – для енерґії на дорогу. Вже доходила друга година ночі.

По дорозі назад до табору нам пощастило: ми скоро знайшли обидві палиці, які проминули раніше в дорозі на південь. На вершку льодовика, десь коло табору, натрапили на наші попередні, хоча й ледь помітні гусеничні сліди, які вели до табору. Тому і дорога додому була весела. Сильний вітер на льодовику, немов жартуючи, зірвав мого, міцно надягнутого на голову, червоного капелюха! Я зіскочив із саней, щоби його зловити, Лері кинувся мені допомагати, і мчав саньми, як навіжений. Нарешті я наздогнав капелюха, а Лері мене, і ми, сміючися всю дорогу, щасливо повернулися до табору о пів до третьої години ночі.

Прогулянка, правду сказати, була приємною і веселою, хоч часами трудна, бо нас було тільки двоє. Ми старалися один другому помагати і один другого розвеселити, тому й виконали завдання з успіхом.

(Далі буде)

Йосип Строцький

НАД БУГОМ-РІКОЮ

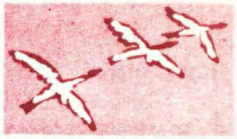

4

(історичне оповідання для молоді)

Глянь на неї, Йосипе, на Складену скелю! Вона стоїть, мов сторож слави наших предків, і ніщо не в силі змінити пророцтва її будівників. І ніщо не змінить.

Від цих дідових слів Йосип здригнувся. Його очі побігли за течією Бугу до місця, де з масивної скелястої стіни виступав квадратовий виступ метрів у п'ять завширшки. На цьому виступі стояла з чотирьох величезних скель, складених одна на одну, Складена скеля. Закінчувалася вона гострою скелею, що була дуже подібна до козацької шапки-кучми. Внизу, на березі Бугу, кілька кроків від підніжжя виступу з Складеною скелею, стоїть хата, у котрій народився Йосип, його батько, дід і прадіди.

Дивлячись на неї, хлопчина завжди відчував бажання впасти на коліна і щось сказати. Але він ніколи не міг надумати, що сказати. Сьогодні ж знав, і з його уст по-дитячому грізно вирвалися слова:

– Не змінить! Ніхто не змінить нашої України!

ДІДОВІ ВІЩУВАННЯ

Дідусь замовк. Його очі дивилися в пісок, а обличчя похмурнішало. Йосип дитячим інстинктом відчув, що дідусь буде говорити тепер про щось сумне.

– Пройшло багато часу, – продовжував трохи зміненим голосом дід Яків. – Племена поступово об'єднувалися, ставали культурнішими, вчилися грамоти, вчилися розуміти значення організованого життя. Пізніше з тих племен зродилася українська нація, а всі землі їхні називалися Україною. Нові люди будували великі міста, гарні церкви, школи. Про цю школу, що її збудували пугачі, і про церкву на острові люди забули. Клепаний острів, колись столицю великих племен, – обмила вода, обвіяли вітри і він змінився до невпізнання. Та й про це, що ми знаємо, про цю історичну місцевість на Бузі, покоління можуть забути. Я, мабуть, останній мешканець Клепаного острова. Вже ось сорок п'ять років тут живу. До села лише на зиму приходжу.

Дідусь подумав хвилину, опустив нижче голову і зовсім тихо та сумно продовжував:

– Цього острова ще ніколи води Бугу не заливали. А коли заллють, тоді і я заспокоюся навіки. А разом зі мною помре й пам'ять про острів, і про славне плем'я пугачів. Ти також, Йосипе, може забудеш про це, що я тобі оповідав, бо в твоєму житті мало буде часу на спогади.

– Ні, мій любий дідусю, – раптом дзвінким голосом промовив Йосип. – Я ніколи про це не забуду!

ОСОКОРОВИЙ ХРЕСТ

Настав 1932 рік.

Україну залила повінь московських грабіжів, насильства і знущань.

Люди блукали степами як безпритульні, не знаючи, чому блукають. Чим ближчало до весни, тим нижче схиляли голови діди, тим хмурнішими ставали чоловіки, тим більше з'являлося мандруючих. Люди оповідали страшні картини народної трагедії. А хто вмів дивитися на життя – віщував ще тяжчі часи для України.

Здавалося, що й природа сприяла поширенню нещастя.

Ще ніхто не пам'ятав такої повені на Бузі, як цього року: вода виступила далеко з берегів, позаливала цілі села. Пливли скрині, худоба, вози й інше господарське знаряддя. Нарід, пригнічений початком голоду, не міг витримати ще й цього лиха. Люди або втікали геть від місця болю й нещастя, або з мертвим спокоєм спостерігали хід подій, котрих не могли змінити. Лише дехто стріляв, нищив комуністів. Пливло людське добро нажите віками, а на його місце пливло нове нещастя в Україну – плив з далекої холодної Москви штучно створений голод.

Дід Яків, як і кожної весни, пішов подивитись на Клепаний острів. Він надійшов над Пугач і став. Став і, мов окам'янілий, непорушно стояв, вп'явшись поглядом в те місце на Бузі, де мав бути острів: острів був покритий водою!

Лише в тому місці, де була церква, вода надувалася і робила горб. А з чотирьох осокорів-велетнів стирчав з води лише один.

Довго дивився дід Яків в те місце, де прожив 45 років, і з його очей потекли сльози.

Йосип, тепер вже понад десятирічний хлопчина, міцно тримав діда за руку й мовчав. Чим міг потішити сивобородого мудреця, котрий так багато знав? Йосип пам'ятав його віщування і тепер роздумував, чи дідусь таки міг і свою смерть передбачити?

– Не бачити мені наступної повені на Бузі, – промовив спокійно дід. – Тяжкі часи настають, а вмирати не хочеться. Чи ти все пам'ятаєш, що я тебе вчив? – спитав він Йосипа.

– Пам'ятаю, дідусю, – твердо відповів Йосип.

– Пам'ятай, синку, тобі все те придасться. Тяжке життя чекає на наш народ. Тяжко прийдеться боротися за своє право. І переможе той, хто з дитинства загартований духом, хто пам'ятатиме праісторичні наші заповіти. Україна переможе, коли українці захочуть перемогти.

★

Голоду з 1932 на 1933 рік дід Яків не пережив. Померла баба Явдоха, його дружина, а через тиждень помер і він. Поховали його в кінці города, і єдиною прикрасою на могилі був осокоровий хрест.

Страшна голодна весна чорною тінню хижо кралася в села.

Могила дідова заростала бур'янами. Лише хрест стояв, розпроставши руки, ніби пригортав до себе запущену могилу. А під хрестом щодня плакав схуднлий Йосип. Він і після смерти діда Якова лишився йому вірним товаришем. Йосип пережив голод. Він, пам'ятаючи всі дідові перекази і заповіти, живе над Бугом і таємно працює для визволення України. У серці Йосипа обізвалася кров гордого прапредка – Сили Пугача.

1950,

Кінець. Шкарат, Бельгія

Б. Лісовецький

Нотатки параґвайського мисливця

27 серпня. Вранці побачив, як дві дикі качки швидко перелетіли мою "патреру" й над "патрерою" сусіда каменем впали в невеличку ковбаню. Біжу до хати по рушницю й повільно, обережно посуваюся до них. Ось що означає неналякана дичина: вони спокійно плавають, занурюються, розшукують собі поживу в воді й мало звертають на мене уваги. Я вже на постріл від них. Влучив обидві. Кличу пса "Негро", він дістав їх з води і приніс мені. "Скільки вже часу не їли ми м'яса дикої качки, а сьогодні знов покуштуємо його", – посміхаюсь я, повертаючись до себе. Зауважу, що в місцевості, де я мешкаю, вони – нечаста мисливська здобич, бо тут нема їхнього улюбленого очерету по річках. Не те, що під столицею Параґваю – Асунсіоном, де на припливі величезної річки "Параґвая", на якій розташоване місто, того очерету повно й тому там силасиленна смачної дичини – диких качок. Там вона є і в крамницях, а тут – годі дістати.

29 серпня. Вчора не бачив нічого цікавого з мисливського погляду, а сьогодні на "чакрі" трапилося таке: переходячи по ній до лісу, бачу, що недуже великі сови не дають мені спокійно йти: кружляють наді мною все нижче, навіть так низько, що одна кидається до мене й черкає крилом мого великого солом'яного бриля. Розмахуюся на них великою палицею, відганяю їх, кличу "Негро" й пес з голосним гавканням підстрибує у повітря, але вони не лякаються й цього й не відлітають. Здогадуюся, що в них тут близько гніздо і вони так боронять від мене своїх совиняток. Роблю вигляд, що не звертаю на них далі жодної уваги й трохи віддаляюся, а, насправді, уважно слідкую за всіма їхніми рухами й швидко вже знаю, де є їхня "квартира" – серед червонястих скиб (бо тут все червонозем) незасіяної ріллі. Це – хижа птиця, шкідник, що дуже хапає малі курчата. Тому, чим більше їх знищити, тим краще для господарства. Знову кличу "Негро" й показую йому на ту ямку. Розумний пес обнюхує її з усіх боків і в той час, як я палицею відганяю старих сов, що ще з більшим криком носяться над нами, – пес починає щосили розгрібати лапами совине кубло, і врешті – решт знищив його. Незагрожений більше совами з повітря, підходжу близько до ямки й пильно розглядаю те кубло. Цілий коридорчик прокопаний вглиб і аж там, досить таки далеченько, було гніздо. Не знаю тільки, чи то сови скористалися для своєї "хати" залишеною норою панцероносця, чи самі видовбали її в землі гострими кігтями.

30 серпня. Забив на "патрері" в себе гарну попелясто-жовту чаплю. Шкода її, – хоч потрібна для музею, – це дуже корисний для людей і для тварин птах: він без жалю нищить всіх гадюк, і неотруйних, і отруйних, а й тих, і других не бракує в Параґваї. Щодо отруйних, то їх тут три головні ґатунки: вже згадувана ряба "джарара", сіра з червоними пасками "коралька", трохи подібна до коральового намиста, й "гремлячий гад" ("каскавел"), що коли повзе, гремить своїми в'язками. Тому Параґвайці звуть її "кампанілья" (дзвеняча змія). Всі три вони дуже небезпечні для людей і для тварин. Але що поробиш – натурознавцеві потрібне опудало й цього друга людини.

Ще трохи про отруйних гадюк. Щоб не померти від їхнього отруйного укусу, людина повинна щонайскорше, краще зараз же, потрапити до лікаря й коли не знають напевне, який саме гад спричинив той укус, то дуже часто приносять, разом з укушеним і його, якщо його пощастило забити, бо ж проти укусів різних гадюк, як кажуть тут, вживається і різна протиотрута. Якщо ж укус був дуже міцний, то й вона деколи не допомага*, й укушений гине.

31 серпня. Сьогодні не полюю – завтра вирушаємо з двома сусідами й з собаками на перші мої в Параґваї "поважні лови" – до великого лісу. Готуюся до того: чищу й обдивляюся свою мисливську зброю, гострю "мачети" (гострий параґвайський ніж із ручкою 55-65 сантиметрів завдовжки й 5 см. завширшки, яким всі тут "мачетують", тобто рубають великі бур'яни по "чакрах". Ми маємо завтра на полюванні прорубати ними собі вільний шлях серед тропікального, перевитого ліянами, непролазного лісу.

1 вересня. Ще дуже рано. Ледве починає переборювати темряву ночі денне світло. Сонця ще нема, лише жевріє й помалу починає запалюватися край неба, але вже чую сердите гавкання свого "Негро" й менших наших псів. То прийшли вже обидва сусіди із своїми мисливськими собаками. Попиваємо "мата" – тутешній напій з травиці "герба мате", що його всі "смокчуть". Хоч ні моя дружина, ні я не вживаємо її, але частуємо гостей, бо ж – "як же без "мати"? Ще образяться!.. За яких 20 хвилин вирушаємо з хати.

Їдемо верхи й кожний веде біля свого коня на мотузках собак. Дорога не така близька: буде, може, яких 10 кілометрів. Та наші коні йдуть добрим побігом і ось вже ми біля оселі, за якою починається справжній тропікальний ліс. Один з моїх сусідів скеровує наш "мисливський потяг" на подвір'я свого приятеля, що мешкає тут. Ну й оселя! Лише кілька хаток, і з них лише того приятеля й ще одну, можна назвати хатами, а решта – тутешні "ранчі" – спорудки без вікон, з дощок, що проміж них "світять" великі шпарини; долівка з глини, але не така гарна, рівненька, гладенька, як бувало, в наших сільських хатах; стелі нема, лише дах з високої, жорсткої трави, яка закінчується вгорі "куницями". Посередині "ранчі" – місце для вогнища, на якому варять страву. Як оповідають деякі "знавці" параґвайського життя з "наших" – те багаття у цих бідних халупах запалюють наніч і, повечерявши, засинають навкруги його на шкірах і під шкірами!..

(Далі буде)

КУЛІ-ШЕН, СИН УКРАЇНИ

У місті Вансяні в комуністичному Китаї, на білому надмогильному камені є напис китайською мовою, який сповіщає, що там лежить похований совєтський летун-герой Кулі-Шен, який добровільно прилетів у Китай на чолі ескадрилії – битися проти японських загарбників під кінець другої світової війни.

Читачі легко можуть здогадатися, що за китайським Кулі-Шеном стоїть українець Кулішенко. Український юнак Григорій Кулішенко на початку війни був покликаний до совєтської армії, був записаний у комсомол, закінчив летунську школу. У 1939 році він пролітав над Москвою на першотравневій параді, а через декілька днів – приземлився аж у Тибеті... Звичайно, про якусь добровільність не було й мови. Г. Кулішенка, вже як командира ескадрилії совєтських бомбардувальників, просто послали в Китай, ще й дали йому – на всякий випадок – таких супутників, як комісар Фьодоров, летуни Крівцов, Бистров та ін. Бійці червонокитайської армії називали літак відважного Кулішенка "літаючим тигром", так хоробро він поводився в повітряних боях, під час сутичок з японськими літаками, де справа стояла руба: хто-кого. В одному з таких боїв загинув Кулішенко: підбитий японцями, його літак врізався в скелю над Голубою рікою.

Про цю історичну постать розповідається в книжці І. Тельмана "Кулі-Шен або невигадана леґенда", що вийшла в Москві. Там поміщені і світлини, і документи, але книжка далека від документальної. Бо: Григорій Кулішенко, як мобілізований – не міг бути добровольцем; про Кулі-Шена співають у Китаї пісні, як про совєтського героя-росіянина, несвідомо навіть посмертно ображаючи його національну гідність; Г. Кулішенко літав не сам, а постійно в супроводі "старших русских братьев", хоча не комісари й пілоти командували літаком та всією ескадрою бомбардувальників, а таки Кулішенко. У московській "Истории великой отечественной войны", яку цитує Ісак Тельман, сказано, що Г. Кулішенко загинув "за справу китайського народу". І це також свідома неправда: Москва стриміла просунутись далі на південь у Азії, в Китай – і тому посилала "Кулі-Шенів" на смерть у чужому краю за чужу справу та напевно посилає їх і тепер на Кубу, у Південний В'єтнам чи до Індонезії.

Хоч і який відважний був Григорій Кулішенко – не можна назвати його героєм, бо загинув за чужу справу та ще й для московського окупанта його Батьківщини – України.

Лесь

Чому муха тре лапками, а горобець скаче?

(Китайська байка)

Раз сказав горобець до мухи:

— Мухо, ти не маєш сорому, сідаєш навіть на страву короля.

— Ти ще більше безсоромний! — сказала муха. — Бо видзьобуєш людям зерно, ще заки зберуть збіжжя з поля!

Посварилися й пішли до пугача на суд. А пугач каже:

— Таки горобець більший злочинець, бо обкрадає хлібороба, що важко працює на ріллі, зв'яжіть горобця!

Слуги зв'язали горобця, а муха так тішилася, що почала терти лапку до лапки. Горобчик хотів утікати, та не міг, бо був зв'язаний, і тому тільки скакав на місці. Аж озвалася мудра сова:

— Ні! Таки муха більша злочинниця. Вона сідає дітям на молоко й запаскуджує його та набавляє їх усякої недуги; і не дає їм спати, бо все сідає їм на личко й лізе в очі та щипає. А горобчик чинить невелику шкоду, коли дзьобне кілька зерен у селянина. Зате він лишається з селянином на цілу зиму і розвеселяє його своїм цвірінькання та нагадує, що зима мине, а весна прийде.

Тоді горобця розв'язали, але він уже й донині скаче, а не ходить. А злобна муха донині тре лапками. Сова казала правду. Муха є багато більшим шкідником, як горобчик. Тому мухи треба нищити, а горобчикам треба в зимі сипати зерно й окрушинки. Бо й горобчики поїдають мух і так помагають нам губити цю розсадницю недуг.

Тягар слави

У відомого французького коміка Фернанделя запитали, яке значення він надає славі.

— Слава полягає ось в чому: людина працює все життя для того, щоб її пізнавали на вулиці, а коли досягає цього, то починає носити темні окуляри, щоб її ніхто не міг впізнати.

Мал. В. Подчека.

Мати:—Що тут сталося? Тут щось розбилося.

—Мамо, пам'ятаєш цю вазу, за яку ти так боялася, щоб вона не розбилася...

—Так і що?

—Вже більше не потребуєш боятися.

ДВА БРАТИ

(Народня казка)

Було собі два брати: багатий і бідний. От виїхали вони на поле орати. Коли це приходить до них сам Бог. Підійшов попереду до багатого та й каже:

— Здоров чоловіче!

— Здоров!

— Що це ти робиш?

— Орю, а потім буду сіяти жито.

— Нехай тобі Бог родить.

— Уродить і без Бога, бо у мене земля добра.

Бог нічого не сказавши, перейшов через його ниву та підійшов до бідного.

— Здоров, чоловіче!

— Здоров!

— Що це ти робиш?

— Орю, а потім буду сіяти жито.

— Нехай тобі Бог родить.

— Спасибі, чоловіче добрий. Як дасть Бог, то і вродить.

От прийшло літо й два брати пішли подивитися кожний на своє жито. Дивиться бідний на свою ниву: аж таке ж то гарне жито вродило, таке гарне, що на диво тай годі. А багатий подивився на свою нивку: чорт-ма, нічогісінько, — гола рілля тільки та стежка, де пройшов Бог, поросла високим густим житом.

Тоді бідний і каже багатому:

— Ото брате, як ми орали, приходив до нас сам Бог.

— Як ти знаєш?

— А дивися ж: де пройшов по твоїй ниві, то там і гарне жито, а де не пройшов, то там нема нічого.

— А шкода ж, — каже багатий, — якби я та був знав, що Бог, то я б був по всій ниві його виводив.

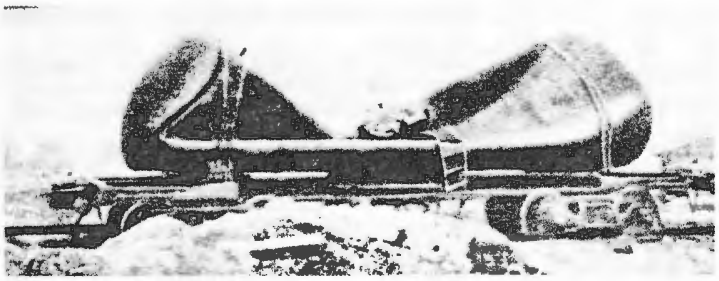

ЯК СХУДЛА... ЦИСТЕРНА

Ця незвична подія сталася на заводі імені К. Лібкнехта у Дніпропетровську. На залізничну колію поставили шістдесятитонну цистерну. Коли з неї викачали мазут, на дні лишилася густа маса. Витіснити її можна лише гарячою парою.

Зливник так і зробив, а потім закрив люк. Цілком зрозуміло, що пара сконденсувалася, і в цистерні утворився вакуум. Диспетчер заводського транспорту став свідком незвичайного явища: за кілька хвилин 10-метрова залізнична цистерна, діаметром три метри, катастрофічно «схудла». Це добре видно на фото, яке зробив інженер Кравченко.

Заводські спеціалісти підрахували, що зовнішній тиск на стінки цистерни дорівнював приблизно тисячі тонн.

Природа не терпить порожнечі!

П. КАРАКАШ

М. Адамовська

НА УКРАЇНУ

Серцем нудьгою,
Думкою лину
У село рідне
На Україну.
Де садки гарні
Цвітуть-леліють,
Де рядочками
Хатки біліють.
Де рідна пісня
До хмар лунає,
Де соловейко
В саду співає.
Де косарики,
Гейби шнурочком,
Кладуть покоси
Ряд за рядочком.
Де голосочком
Так милозвучним
Женці співають,
Пшеничку жнучи.
Де так весело
Товар брикає,
Де чародійно
Сопілка грає.
Де люба річка
Тихо журкоче,
Яскраво сяють
Зорі у ночі.
Де блідолиций
Небом колує,
Де дівча з любим
В садку воркує.
Де я родилась.
Де підростала,
Де я найперше
Світ пізнавала.
Де я уперше
Богу молилась,
Де я так радо
В школі училась.
Там мій край рідний,
Моя родина,
Там моя мати,
Там Україна.

ТОБІ МАТУСЮ...

Нетерплячі пташенята

П'ять синочків у синиці.
Хочуть вже літать сини ці.
— Підростіть, — їм каже мати, —
Треба більші крильця мати.

Брат мій Ігор

Ну й охочий брат мій Ігор
До усяких жвавих ігор!
Де яка на світі гра є,
Залюбки у неї грає.

Блискавка

Дорогі діти! Весною і влітку часто бувають громи і грози. Блискавка небезпечна! Коли ви в полі, – треба скоро відійти геть від дерев чи стогів, лягти на землю й перечекати, аж блискавка-громовиця перейде. Коли вас застане сильна блискавиця з громом десь у селі чи місті – краще зайдіть у будинок чи попрохайте поліцая, щоб вас завіз додому. Коли ви вдома – треба під час грози зачиняти всі вікна, щоб не влетіла блискавка і не наробила пожежі.

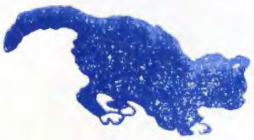

БУРКА ПРО МУРКА І

Був собі в одного господаря Кіт Мурко, а у другого Пес Бурко. Хоч то Пес і Кіт звичайно не люблять один другого, та Мурко з Бурком із самого малку були великі приятелі.

От одного разу, саме в жнива, коли всі з дому позабиралися в поле, бідний Мурко ходив голодний по подвір'ю і муркотів дуже жалібно. Рано господиня, вибираючися в поле, забула дати йому їсти — значить, прийдеться білному терпіти аж до вечора. До лісу було далеко йти, у стрісі Горобчиків не чутно ніяких; що тут бідному Муркові на світі божім робити?

«Ей, — подумав він собі, — оч там у сусіда на шпихлірі Голуби водяться. Я колись лиш одним оком заглянув: у двох гнізцах є молоді Голуб'ята, такі ситі та гладкі, як подушечки. От би мені таке одно Голуб'ятко в пригоді стало! Та ба, Бурко по подвір'ю ходить, шпихліра стереже. Хоч то ми з ним і приятелі, та я то добре знаю, що на шпихлір він мене не пустить. Нема що й говорити з ним про се. Зовсім собача вірність у нього!» Але голод не тітка. Муркові чимраз гірше докучав порожній живіт, от він і почав міркувати, як би то здурити Бурка та спровадити його геть із подвір'я. При голоднім животі швидко думки йдуть до голови. От за малу хвилю мій Мурко біжить до Бурка, мов не знати з якою доброю новиною.

— Слухай, Бурцю, — кричить здалека. — Приношу тобі добру вістку. Ось, власне, тепер я сидів за селом на високій липі, — знаєш, там на роздоріжжі, коло хреста. Сиджу собі та чатую на Горобчиків, коли бачу, а з сусіднього села біжить межею якийсь Пес і несе в зубах ковбасу — та таку довжезну, що оба кінці геть поза ним землею волочаться. Приніс під липу, оглянувся довкола, чи не підглядає хто, живенько випорпав під коренем добру яму, запорпав ковбасу, ще й каменем на знак привалив та й побіг. От така-то благодать! Я ледве всидів на липі, так мені запах до носа вдарив. Та що з того, не міг я поживитися нею, бо камінь тяжкий та й глини, бестія, напорпав багато. То, може би, ти, братіку...

Ще й Мурко не скінчив своє оповідання, коли Бурко зірвався на рівні ноги і, мов вихор, полетів за село під липу шукати ковбаси. Він, бідний, також не дуже до переситу наїдався, м'яса рідко нюхав, а ковбаса хіба в сні часом йому приснилася. А тут на тобі, така ласка божа під липою закопана, ще й каменем привалена! Драпнув Бурко так, що аж закурилося за ним. А Муркові тільки того й треба було. Не тратячи ані хвилі часу, він горі углом видряпався на шпихлір, вибрав собі котре найтовстіше Голуб'ятко, вхопив його в зуби, загриз та й гайда з ним до своєї хати. Там він виліз на загату, положив Голуб'ятко перед себе та почав хрупати, радісно муркотячи. Тим часом Бурко прибіг до липи, шукає, нюхає, порпає — нема ані каменя, ані глини, а ковбаси й духу не чути. Вертає, бідний, мов із лихого торгу, додому та й біжить просто на Муркове обійстя, щоби пожалуватися приятелеві, пощо його здурив. Та, ставши за углом, він почув, як Мурко, облизуючись від крові з Голуб'ятка, балакає сам до себе:

— Ото дурень той Бурко! Він десь тепер, певно, вганяє попід липу, язик висолопивши, та шукає ковбаси, а не знає, що я його Голуб'ятком так славно пообідав!

Драпнула Бурка по серці така фальшивість приятеля, завзявся відплатити йому. Усміхаючись, він підійшов до загати та й мовить:

— Ей, Мурку, Мурку! Ти гадаєш, що ти мене здурив, що я повірив твоїй байці про ту ковбасу? А я сидів за плотом і бачив, як ти з нашого шпихліра Голуб'ятко взяв. Та пощо тобі від мене критися? Чому було не сказати просто? Хіба я приставлений Голуб'ят пильнувати? Се не моя худоба. Я сам був би не від того, щоб часом одно-друге схрупати. От хоч і зараз. Ану, ходи та подай ще й мені одно, а собі можеш взяти і ще одно.

Дуже втішився Мурко, чуючи таку мову, бо, звісно, злому завсіди радісно, коли пізнає, що й другий, кого він мав за чесного, такий самий злодій, як і він. І скочив Мурко з загати, щоби привітатися з Бурком, та сей в тій хвилі хап його за карк роздер.

І. ФРАНКО

ТИ МЕНЕ ЗГАДАЙ БІЛЯ ДНІПРА.

Музика В. Верменича

Слова О. Новицького

СУМНА ПІСНЯ З УКРАЇНИ

Знову наступає тихий вечір.
Серце манять вогники в імлі.
Поклади ці рученьки на плечі:
Чуєш, десь курличуть журавлі?
Знов чекає дальняя дорога,
Знов твоя хустиночка майне,
І в душі зостанеться тривога,
Вдалині згадаєш ти мене.
На вітрах калина догорає,
І прощання надійшла пора.
Я тебе згадаю за Алтаєм,
Ти мене згадай біля Дніпра.

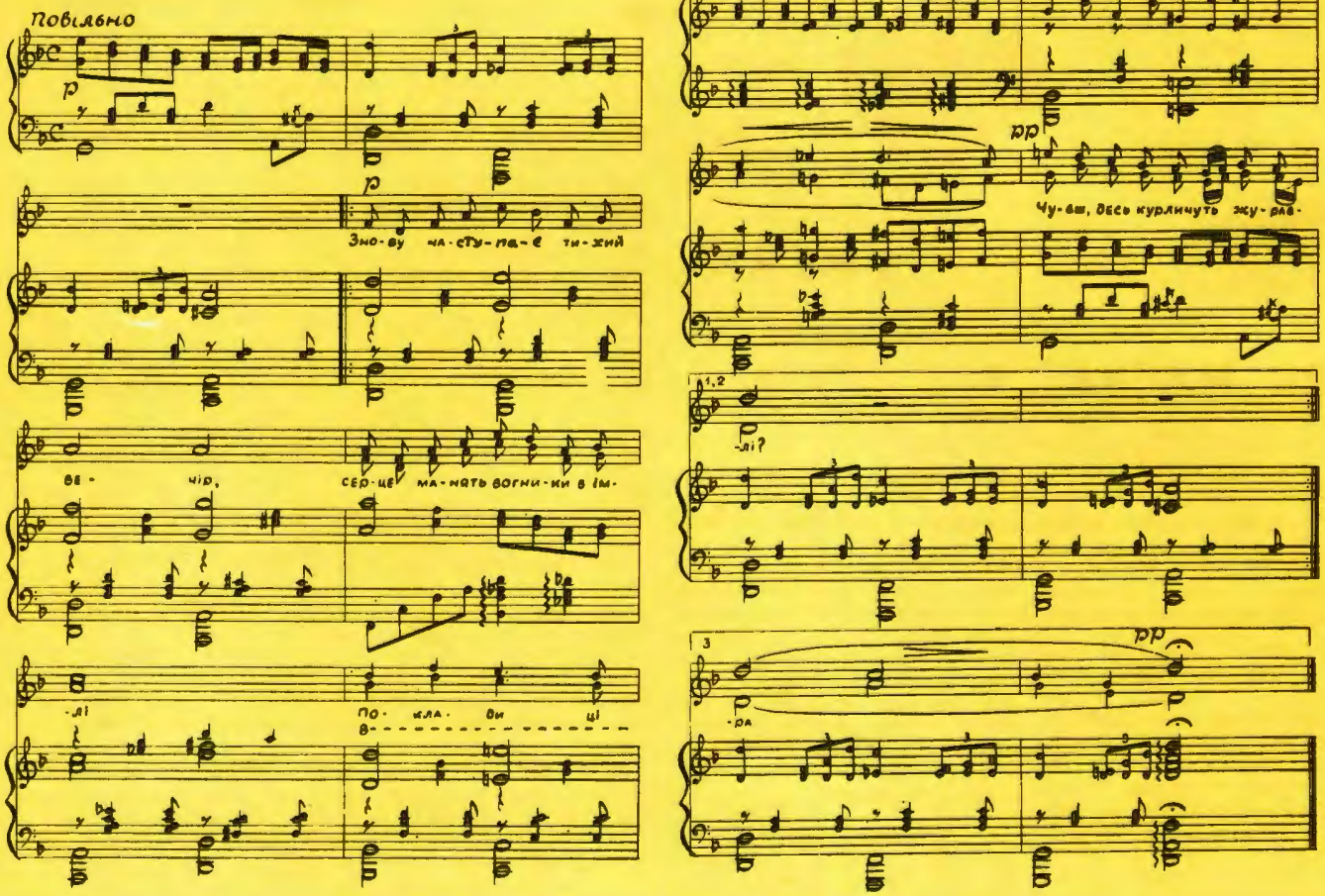

Хоч нема в кишені грошей,
Ти, юначе, зберігай
Звичай мудрий і хороший:
Марно центів не пускай!
Заощадження із центів
Вчать у коледжах студентів!

„САМОПОМІЧ" ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

— ДО ДОБРА І КРАСИ! —

2351 West Chicago Avenue
Chicago 22, Illinois
Phone: HUmboldt 9-0520

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
ЧЕРВЕНЬ
Ч. 6 - 7
ЛИПЕНЬ
РІК III

КРИЛАТІ

1965
ЧЕРВЕНЬ
Ч. 6 - 7
ЛИПЕНЬ
РІК III

Необхідність Української Мови в Америці

(Контестова промова)

Знання української мови необхідне українцям не тільки в Америці, але скрізь, де вони не жили б. Мова вказує на приналежність людини до якоїсь національної спільноти. Я думаю, що кожна українська свідома людина, кожний українець, що в його жилах пливе українська кров, повинен знати або вивчити рідну мову. Наша мова це одна з найкращих мов у світі, і не дивлячись, що російський достойник Валуєв видавав розпорядки про те, що "української мови не було, немає і не буде!" – українська жила, живе і буде жити далі й міцнішати.

Для мене українська мова є першою мовою в світі. Я її не заміняв би ані не продав за жодні скарби в світі. Мої батьки вже змалку вчили мене рідної мови, як теж навчили її любити й шанувати. Люблю я рідну мову ще й тому, бо знаю, що сьогодні вороги напосілися на те, щоб викорінити її в Україні. Московські большевики докладають усіх зусиль на те, щоб засимілювати молоде покоління в Україні. Вони впроваджують офіційно російську мову в школу і в уряди. Вони присвоюють собі багато чудових українських слів, або русифікують українські. Вони видають всякі офіційні й неофіційні заборони й обмеження відносно української мови. Випуск українських газет, журналів і книжок далеко нижчий від російського – якщо розглянемо справу у відсотках до кількости населення. Тисячі найкращих синів України, а в тому щирих українських патріотів – письменників, поетів, мистців та вчених, вони заслали в морозяні простори Сибіру, посадили в тюрми чи просто вистріляли! Правда, все це вони роблять так, що чужому збоку здається, ніби ми вільні й немає жодного терору над українським народом. Вони скрізь говорять про російський народ, але як треба сказати про Україну чи інші Москвою поневолені народи, то вони кажуть, що це "совєтський народ", хоча такого народу немає і – не буде. Вони пограбували наші культурні надбання, як от вишивки, гапти, архітектуру, літературні й історичні пам'ятки, включно з цілою княжою добою, й присвоїли їх собі. Тому то я так палко люблю свою мову, бо в Україні вона в ярмі – в кайданах...

Тут, у вільній, демократичній країні Америці ми маємо змогу багато-багато зробити для України. Дехто каже, що ми добилися величезних успіхів, але я так не думаю, бо так довго, як довго хоча б одна українська дитина не знала рідної мови – наші успіхи, тобто літературні надбання, організаційні, релігійні та всякі інші не будуть повними! Українська молодь талановита і більшість студіює в середніх та вищих школах. Багато вивчають нові, модерні мови, але як же мало вивчає українську мову! Нам треба завжди мати глибоко в серці слова нашого національного пророка Тараса Шевченка: "Думайте, читайте і чужого научайтесь й свого не цурайтесь!" Ці слова повинні бути дороговказом усім українцям, де б вони не проживали. Ми повинні брати собі приклад із жидів. Де б вони не жили, що б вони не робили, але завжди дорожать своєю мовою, релігією та звичаями. Для кожного свідомого українця в Америці єдиною найважливішою зброєю в обороні нашої Церкви й Нації являється мова. Наша рідна мова. Мовою ми промовляємо до себе й тим самим заявляємо перед іншими про нашу єдність, мовою (в слові чи на письмі) передаємо наші думки, нові ідеї, цікаві наукові й белетристичні твори. Мовою висловлюємо нашу тугу і нашу радість, бо всемогутня, чарівна українська пісня є чи не найкращим амбасадором нашої справи в Америці. Пора подбати, щоб наша українська мова вийшла з щоденного, домашнього вжитку в широкий світ. Її місце повинно бути на університетських катедрах, на наукових з'їздах і скрізь там, де світ до нас може прислухатися. Так довго, як довго житиме українська мова – будемо жити ми, а з нами надія на швидке воскресіння української страдальної Церкви й незалежної соборної Держави!..

Євген Татарин
(12-та кляса)

КРИЛАТІ

THE WINGED ONES
Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES
revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS
revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN
ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редаґує Колеґія

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріяли та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.3. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ читайте промову сумівця Євгена Татарина – студента Семінарії св. Василія, під керівництвом Преосв. Кир Йосифа Шмондюка у Стемфорді, США. Євген Татарин, один із учнів професора-україніста й історика, д-ра Василя Луцева. У контесті взяли участь шість студентів, виголошуючи промови українською мовою; Є. Татарин здобув 1-ше місце.

Нам пишуть

Від Надії Марії Колодій, члена Організації Молоді при Хліборобсько-Освітньому Союзі в Курітібі, у Бразілії, надійшов лист з подякою за цікаві матеріяли в "Крилатих". Там читаємо: "Я найбільше цікавлюсь українським життям у світі, тому дуже люблю Ваш журнал. Розділ "Творча молодь України" мені дуже подобається... Нетерпляче чекаю дня, коли до нашої бібліотеки приходить від Редакції "Хлібороба" – "Крилаті".

НА ПРЕСФОНД

На Пресфонд "Крилатих", з нагоди Річних Загальних Зборів Осередку СУМ у Вінніпеґу – Канада, склали: 5 дол. Г. Луцан, по 2 дол. – В. Костюк, В. А. Майковський, О. Жила, М. Ґембарський, С. Шекмар, по 1 долярові – 20 осіб. Щира подяка за підтримку!

Виграла Конкурс

Учениця четвертої кляси в м.Амневіль у Франції, Ольга Сидір, наша постійна юна читачка, подала найкращі відповіді на "Конкурсі про малюнок з помилками": "Верблюд ніколи не може вилізти на дах, риболов не може ловити риби на даху" і так далі. Із 17 листів-відповідей – її найточніша, і за це Ользі Сидор послано премію, – цікаву дитячу книжку. Вітаємо тебе, Олю, з успіхом! Рости на славу Батькам і Україні!

Чи платити за кліші?

Як раніше, так і тепер прохаємо Осередки й Відділи СУМ у всьому вільному світі присилати невеликого розміру, краще не кольорові світлини з їх життя і праці. Посилаючи фото-світлини, дехто прикладає і чек на 2-3 дол. для оплати кліш, а дехто запитує, чи треба слати? Відомо, що кліші коштують дорого, однак Редакція в Нью-Йорку і Адміністрація в Брюсселі роблять усе можливе, щоб дати по-змозі більше світлин, бо це цінні документи для історії українських Визвольних Змагань нових часів; крім того, вони дають змогу сумівцям побачити, як виглядають, як працюють їхні подруги і друзі по всьому світі. Адміністрація не вимагає оплати за кліші, але буде дуже вдячна за кожну допомогу – для покращення нашого журналу.

УКРАЇНСЬКЕ 30-го ЧЕРВНЯ

30-го червня 1941 року українські націоналісти перебрали у Львові до своїх рук радіовисильню, надавши їй імя одного з Провідників Визвольної Боротьби — полк. Евгена Коновальця. Під натиском німецьких військ московські окупанти втікали. Але одночасно—що далі то більше виявляв своє справжнє політичне лице новий окупант України — гітлерівська Німеччина. Окупант змінював окупанта, а від того не було легше українському народові, що вже стремів до життя "в своїй хаті," як сказав Тарас Шевченко.

Треба було діяти негайно, не чекаючи, доки Німці проголосять напівколоніяльні "комісаріяти" та "райхкомісаріяти." Треба було сказати всьому світові: Україна вже не буде нічиєю колонією!

Керована сл. п. Провідником Степаном Бандерою, ОУН виступила з усією рішучістю, притаманною революціонерам. Через радіовисильню 30 червня було проголошено волею українського народу про відновлення Самостійної Української Держави. Чи й соборної? Так, і соборної, бо інакше українські націоналісти й не мислять: Київ був і буде для кожного Українця столицею України. В той час далі на Схід ішли бої, а ОУН вже готувала кадри до походу.

Президентом Уряду відновленої Української Держави став достойний ин. Ярослав Стецько. Звідусіль почали надходити вислови повної підтримки Урядові — від духовенства, від селянства, української інтелігенції, колишніх старшин і офіцерів Армії УНР. Замаяли наші національні прапори . .

Але гітлерівська Німеччина не виявила бажання рахуватися з волею українського народу. Гітлерівські політичні кола бачили на Сході Европи тільки "лебенсраум" ("життєву площу") для Німців. Тому могутня тогочасна німецька поліційно-воєнна машина запрацювала проти Українців. Голову Українського Тимчасового Уряду та багатьох Українців-націоналістів було заарештовано. Про збройний спротив Німцям тоді не могло бути мови: Німеччина стояла в розквіті воєнної потужности. Однак —

Трохи згодом легендарний командир УПА, ген.-хор. Тарас Чупринка (Роман Шухевич) заявив відверто, що Україні не залишається іншого шляху до свободи, як боротися проти обох окупантів: Москви і Берліну. Героїчні дії Української Повстанської Армії повністю підтвердили його заклик і слушність того заклику.

Акт 30-го червня 1941 року залишився золотою сторінкою в нашій новій політичній історії. Ніхто й ніколи формально того Акту з нашого боку не відкликав, таким чином формально-правно він залишився дійовим. Це означає, що остаточне проголошення відновлення Української Держави лише чекає слушного часу — і вже не як проголошення, а як реалізація того, про що повідомила 22 роки тому львівська радіовисильня ім. полк. Евгена Коновальця.

13 червня 1942 р., німецьке **ґестапо закатувало в Києві Олега Кандибу** (літ. псевдонім Ольжич) — видатного науковця-археолога і поета-патріота. О. Ольжич прибув до Києва провадити там українську діяльність, як один з діячів підпільної ОУН. Вважаючи, що Україна — це лише "простір на сході для Великонімеччини," ґестапівці вислідили у Києві українських діячів. Крім О. Ольжича (сина поета Олександра Олеся, який жив тоді у Празі), ґестапо знищило у вязниці Олену Телігу, Івана Рогача, молодого поета з Закарпаття, Івана Ірлявського та ін., в тому числі й кількох місцевих Українців-Киян, друзів О Ольжича.

14 червня 1891 р. народився Евген Коновалець — видатний військовий діяч з Галичини, командир найкращої бойової частини УНР — Українських Січових Стрільців, організатор, ОУН, — один знайвидатніших українських діячів-самостійників нашого часу.

15 червня 1775 р. Москалі зруйнували Запорізьку Січ. Після поразки гетьмана Івана Мазепи і шведського короля Карла XII. під Полтавою, в битві з московською армією, Петро I., а потім цариця Катерина II. горіли бажанням якнайшвидше знівідувати орлине гніздо волі України — Запорізьку Січ. Всіляко переслідуючи запорожців, посилаючи їх на важкі роботи тощо, Москва довела до зменшення боєздатности Запоріжжя і, врешті-решт, підступно напала на Запорізьку Січ. Московський ґенерал Текелій, та інші з великим військом ввірвалися на територію Січі, коли її не було кому вже боронити. *"Українське Народне Слово" (Піттсбурґ, США)*

С. Чернасенко

Наша твердиня — рідна мова

О рідна мово, скарбе мій!
В мертвотних безвістях чужини
Ти — мій цілющий, мій єдиний
Душі підбитої напій...

Нехай гнобить за роком рік
Надій нездійснених наруга, —
В тобі міцна моя потуга,
На всі скорботи певний лік.

І в краю рідному терпінь —
Путі недовідомі Божі! —
Стоїш ти гордо на сторожі
Народніх прагнень і святинь.

Плюндрує все хижак лихий,
Мій рідний край — сумна пустиня...
Лиш ти стоїш, як та твердиня,
О рідна мово, скарбе мій!

ЛЮБОВ І ГОРДІСТЬ

Український патріотизм нерозривно зв'язаний з **почуттям гордости на приналежність до української нації** та рівночасно з почуттям готовости боротись з кожним ворогом — поневолювачем природніх прав української нації на її власне державне життя.

Український патріотизм не має нічого спільного зі **шкідливим шовінізмом,** бо коли цей останній сіє ненависть до всього чужого, то **патріотизм** зобов'язує не тільки любити своє рідне і служити йому, але рівночасно закликає шанувати чуже, якщо воно не вороже.

СУМ защіплює і розвиває український патріотизм, тобто любов і готовість служити Україні, через пізнання історії українського народу, зокрема світлих періодів його державного розквіту, визвольно-державницьких змагань, пізнання його землі з її природніми багатствами, через вивчення і засвоєння української культури, зразкове опанування і володіння українською мовою, та плекання свідомости, що Україна — це одна із ряду тих висококультурних країн світу, що мають за собою кількатисячолітню гарну і багату традицію.

СУМ плекає в своїх рядах український патріотизм, бо він є великою рушійною силою всестороннього розвитку кожної української одиниці і всієї української нації на шляху до її кращого майбутнього.

15 липня 1015 р. помер Володимир Великий, видатний український князь часів України-Руси. За його володіння наша княжа Держава була найбільшою і наймогутнішою (її кордони сягали від Північного Моря до Чорного Моря). Найважливішим ділом його життя було хрещення України-Руси у 988 р., — прийняття християнства мало вирішальний позитивний вплив на всю історію України. За щасливі роки під час князювання Володимира Великого (сина Святослава Завойовника) народ назвав його "Ясним сонцем," а ми й досі маємо князя Володимира Великого за приклад зразкової праці для добра Батьківщини.

Сотні юних українських спортсменів і спортсменок ростуть у лавах Спілки Української Молоді Канади. Епізод із Здвигу – спортові вправи.

ЗАСІДАННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ УПРАВИ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Відмічено посилену дію СУМ-у у виховній ділянці, що в окремих випадках дає вже гарні висліди, а в інших виявляє ще деякі недомагання.

— Рішено зміцнити виховну дію через постійний вишкіл виховників з-поміж юнацтва, випуск потрібних підручників, як також поширення журналу "Крилаті" та "Авангарду," а для виховників "Записки Виховника."

— Обговорено плян таборування СУМ в 1965 р., відмічуючи постійний ріст власних осель і потребу придбання нових.

— Маніфестаційна діяльність СУМ в 1965 р. відбуватиметься під кутом відзначення 40-ої річниці створення СВУ-СУМ в Україні і 15-ліття від героїчної смерти сл. п. ґен. Т. Чупрчинки.

— В 1965 р. всіх членів і всі клітини СУМ зобовязує гасло року: **"Живи, зростай для перемог."**

—В другій половині 1965 р. кінчиться трирічна каденція Центральної Управи і для того ЦУ СУМ скликає **VIII. Світовий Конґрес СУМ,** що відбудеться складним способом в Европі і в Пів. Америці вкінці серпня і першій половині вересня.

— ЦУ СУМ зайняла становище до актуальної тепер проблеми "культобміну," кваліфікуючи цю акцію, як ще одну спробу совєтського режиму в Україні внести розбиття і замішання в рядах української еміґрації.

ЦУ СУМ вважає, що на офіційні розмови з висланниками окупантського режиму в Україні не повинно бути місця, хоч між ними можуть знаходитись також вартісні з національного погляду одиниці.

Зокрема з погляду виховання української молоді на еміґрації такі розмови можуть мати фатальні наслідки створюючи можливість проникання серед молоді т. зв. "прогресизму" і навіть совєтофільства. З другого боку такий "культобмін" може бути використаний режимом в Україні для погашення визвольницьких прагнень тамошньої молоді, мовляв, українська еміґрація прийняла вже радянську плятформу.

27-го липня 1902 р. народився зрадник України Я. Галан — політичний писака-публіцист, який ще й до зайняття Москвою Західньої України вправлявся у Львові в продажництві комуністам. Ярослав Галан після закінчення Другої Світової Війни написав низку злобних наклепів на Україну, на рідний народ, на обидві Українські Церкви. За це його нагородила Москва орденами. Хтось із підпільників закінчив життя запроданця, того зрадника—"Носа," що за гетьмана Івана Мазепи впустив Москалів у Батурин. Імя Ярослава Галана записане найчорнішими літерами в новій українській історії та назавжди залишиться символом національної зради і людоненависництва.

Сердечне спасибі Українській Народній Помочі у Піттсбурзі, США, – за королівський дар на цей журнал для молоді, в сумі 200 долярів.

У 1965 році старше Юнацтво СУТ-у в місті Ґлостер (Англія) відсвяткувало річницю Крут, яку підготовило власними силами. Перший раз у нашому житті було оце відчуття героїв, котрі віддали своє молоде життя за Батьківщину.

Свято відкрив юнак І. Фінів коротким словом, і попросив присутніх вшанувати їхню пам'ять однохвилинною мовчанкою. Реферат відчитав юнак Й. Олійник (виготовив п. Бриль). Дальше слідували деклямації і пісні, що їх також виконували Юнаки і Юначки. Правда, програма була скромна, але справді щиро виконана. Крім декляматорів, співало тріо: Ніна Чорнуха з бандурою і Я. Василик та М. Семенович.

Вірю, що наша молодь починає розуміти, хто наш ворог і з ким треба боротися, і в майбутньому займе місця своїх батьків. Шли їм, Боже, і надалі заохоти до праці для добра нашої справи!

К. Фінів

40-ЛІТТЯ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ ЗДВИГУ В АВСТРАЛІЇ

Цього року припадає велика річниця для нашої сумівської родини у всьому світі – "40-ліття Спілки Української Молоді". В цю велику для нас річницю Крайова Управа Спілки Української Молоді в Австралії влаштувала у квітні 1965 р. Перший Всеавстралійський Маніфестаційний Здвиг СУМ у Мельбурні.

Діловий Комітет був у такому складі: голова – інж. С. Місько, м-голова і мист. керм. – П. Сорока, секретар – О. Смолинець, організаційний керм. – Ю. Венгльовський, фінансовий керманич – О. Василько, керм. вільноручних вправ – інж. Я. Булка, керм. преси і інформації – Ю. Менцінський, командант Здвигу – В. Пундяк, спортовий керманич – Р. Занько та інші Друзі.

Здвиг СУМ у Австралії пройшов з великим успіхом.

Сердечно вітаємо з цієї нагоди усіх учасників сумівським: Гартуйсь!

Фестиваль фолкльору поневолених і вільних народів

Потреба виведення українського питання в усіх аспектах на світовій арені заставляє українців, які відчувають і розуміють ці справи, шукати зв'язків з чужинцями, пропаґувати українське мистецтво, вводити Україну, як рівнорядного партнера, в коло вільних народів. Людей до такої праці в нас мало, але вони є.

Українці в Ноттінґтамі зорганізували зразково Міжнародній Фестиваль Фолкльору. Формально організував Фестиваль Відділ Англо-Українського Товариства, а практично все робив пан Павло Рафалюк.

У програмі Фестивалю взяли участь кільканадцять мистецьких гуртків дев'яти націй: англійці, американці, валійці, індійці, ірляндці, литовці, німці, українці та шотляндці. Мали взяти участь також білоруси, латвійці й поляки, але через якісь перешкоди не явились. На Фестивалі був присутній ряд визначних чужинців, а в тому єпископ Кир Едвард Елліс, посол до парляменту пан Д. Дунет та інші.

Протягом тих трьох вечорів найбільше гуртків виступило англійських, далі йшли українці, ірляндці і т. д. Кожна група під час свого виступу виставляла свій національний прапор.

Здається, найбільш оригінальним був виступ індійців у барвистих строях і з інструментами, що їх більшість присутніх побачила вперше. Дуже гарно пописались ірляндці солістами й танцювальною дитячою школою. Валійці співали баляди своєю мовою, що тут в Англії є великою рідкістю, шотляндці в народніх строях танцювали свої традиційні танки. Німці виступили з дитячими піснями у виконанні суботньої школи, що, до речі, міститься в українському домі. Красу строїв східньоевропейських поневолених народів репрезентували литовці та українці

Танцювальні гуртки — литовський пластовий і український Ю СУМ — виконали низку народніх танків, що характеризували обидва народи. Також сумівська оркестра стала дуже популярною, виступаючи під час всіх трьох вечорів. На настирливе домагання публіки, хор ім. Миколи Лисенка мусів виконувати додаткові пісні.

Цей перший Міжнародній Фестиваль в українській залі пройшов успішно. Він зблизив і ще більше заприязнив поневолені й вільні народи, а це має велике значення у змаганні проти московського імперіялізму.

М. Джус

Мати однією рукою б'є, другою гладить.
Що мати навчить, то й батько не перевчить.
Діти, як квіти: поливай, то ростимуть.

Хоч нема в кишені грошей,
Ти, юначе, зберігай
Звичай мудрий і хороший:
Марно центів не пускай!
Заощадження із центів
Вчать у коледжах студентів!

„САМОПОМІЧ" ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

— ДО ДОБРА І КРАСИ! —

2351 West Chicago Avenue
Chicago 22, Illinois
Phone: HUmboldt 9-0520

Наші ідеї в наступі

Інтервю Ярослава Стецька — предметом вивчення в католицьких школах ЗДА

Перебуваючи в січні ц. р. в Денвер, Колорадо, Ярослав Стецько мав двогодинне інтервю з католицькою пресою, в тому з редакторами журналів призначених для студіюючої молоді **"Кирент Вік."** Ці журнали видавані у ріжних виданнях для старшої і молодшої (16-18 і від 12-15 років) молоді є базою навчання в школах у рамцях означених предметів. Ярослав Стецько намагається не тільки українській молоді, але й чужинній, передати нашу точку зору на ріжні питання, звязані з боротьбою проти большевизму, як теж ознайомити її зі світом наших ідей. Бо молодь — це майбутнє теж Америки.

Пресбюро АБН отримало з одного з міст Америки цей журнал з дописскою прихильника АБН, м. ін. такого змісту: "В осьмій клясі учителька-монахиня прочитала статтю п. н. **Холодна війна: два погляди** і навязала дискусію. Це мало дуже великий вплив на наших дітей" . ..

Згадане інтервю з Ярославом Стецьком поміщене в журналі **"Кирент Вік"** з 19 лютого ц. р. п. н. **Холодна Війна: два погляди.**

Один погляд заступає Я. Стецько, а другий сенатор **Дж. В. Фулбрайт,** голова Сенатської Комісії ЗДА для закордонних справ.

Редакція підтверджує погляди Я. Стецька становищем Папи Павла VI. з його енциклікою **"Еклезіям Суам."**

Нижче подаємо скорочений переклад обох поглядів:

"На мою думку, багато підсовєтських націй є готові до революції. І вільний світ повинен допомогти революціонерам поневолених комунізмом країн повалити совєтських тиранів" . . .

Це є погляд Ярослава Стецька, колишнього премієр-міністра вільної Української Держави і голови АБН. АБН є світовою організацією антикомуністів, які змагають за відновлення свободи народам в країнах поневолених комунізмом.

Як голова АБН, Я. Стецько очолює організацію, яка репрезентує біля 220 мілїонів не-Росіян, що живуть за залізною заслоною. Членами АБН є 22 національно-визвольні організації, діючі в усіх частинах світу.

Стратегія АБН

Я. Стецько відвідав минулого місяця Денвер і дав інтервю редакторам **"Кирент Вік"** про стратегію холодної війни АБН, наступальний плян, якого остаточною ціллю є визволення усіх націй поневолених комунізмом.

"Агресивний-воюючий атеїзм й імперіялізм лежить в основі російської пропаганди" – сказав він. "Наша боротьба є нерозривно з'єднана з вірою в Бога і Батьківщиною. Ідея християнства є найважливіший чинник у боротьбі проти мілітанного безбожництва". Він сказав, що вірить, що США можуть знищити Совєтський Союз без нюклеарної війни, якщо дадуть поміч визвольним рухам, які діють всередині поневолених комунізмом країн. Ці рухи стримляться повалити СССР.

Залишити ОН

Він твердить: якщо США хочуть виграти холодну війну, повинні вийти з ОН, зробити економічну бльокаду СССР, – і дати мілітарну допомогу визвольним рухам всередині поневолених комунізмом націй.

Я. Стецько заявив, що він рішуче проти всякої політики епізменту чи коекзистенції. "Політика коекзистенції виходить на користь лише москалям" – він сказав. "Ціль коекзистенції спрямована проти нашої визвольної боротьби, яка є проти визнання поневолення Уярмлених Націй".

Він дивувався, що "уряд США не вірить в можливість національних революцій за залізною заслоною".

На його думку, "вплив воюючого християнства на уряд США є дуже малий".

У дальшому подає редакція біографічні дані про Я. Стецька, зауважуючи, що його погляди можуть здатись дивними багатьом американцям.

"Це мабуть важко для багатьох американців, у їх вигідному і безпечному житті, усвідомити, що люди типу Ярослава Стецька уважають боротьбу проти комунізму питанням життя і смерти.

Чому ж США не йдуть за порадами таких людей, як Я. Стецько?

Чому пляновики закордонної політики, які повинні б знати можливості революції в поневолених комунізмом країнах, воліють політику коекзистенції і епізменту з комуністами?

У відповідь на питання, висунені Я. Стецьком, подаємо зауваги речника іншого погляду, сенатора Дж. В. Фулбрайта, голови комісії закордонних справ Сенату.

Під підзаголовками "Обороняє коекзистенція", "Не можна виграти холодної війни", "Фальшиве переконання", "Залишатися в ОН" з'ясовані погляди сенатора Фулбрайта, який вказує на небезпеку вибуху атомової війни і обороняє політику коекзистенції з комунізмом, вірячи в розклад комунізму, незалежно від його незмінної атеїстичної філософії й ідеології.

Щодо застосування християнських моральних засад у взаєминах американського народу з іншими народами, він уважає, що взаємини поміж народами не узалежнені від тієї самої моралі, як взаємини поміж одиницями. Він сказав: "Релігійний чи політичний по своїй формі рухи хрестоносного моралізму відограли важливу, але звичайно деструктивну ролю в еволюції західніх суспільств".

"Ми не знаємо, – сказав сенатор Фулбрайт, – ані не можемо знати з абсолютною певністю, чи ті, які з нами не погоджуються, не є у праві... Коли признаємо нашу власну помильність, толеранцію, – компроміс стає можливим і фанатизм стає абсурдним".

130 РОКІВ ПОШТОВОЇ МАРКИ

Щоб люди могли порозумітися між собою, придумано пошту, а далі й поштові значки. Пошту винайдено вже дуже давно, а поштові марки щойно в минулому столітті. Поштові уряди довго думали над тим, в який спосіб стягати оплату від людей за перевоження вісток і листів. Поки придумали поштову марку, листи оплачував не той, що посилав, але той, що їх діставав. Оплату назначувала пошта відповідно до кількости кілометрів, тому була вона колись дуже висока.

Поштову марку винайшов англієць Ровленд Гілл 1835 року. Він у першій половині XIX століття зайнявся реформою пошти в Англії. В ім'я правди треба сказати, що батьком першого поштового значка був Джон Челмер, а від нього щойно запозичив ідею Ровленд Гілл. Щоправда, вже 1653 року був звичай наліплювати на листи маленькі надруковані кусники паперу на знак, що поштову оплату заплачено, але першу марку придумано щойно 1835 року, а появилася вона друком 10 січня 1840 року. На ній був портрет англійської королеви. Перша марка була чорної барви, а по році чорний колір заступили червоним. Англійський уряд дав винахідникові одноразову нагороду півмільйона франків і признав йому постійну річну платню 50 тисяч франків. Другий англієць, Ерчер, дістав з державного скарбу одноразову нагороду у квоті сто тисяч франків за те, що придумав діркування берегів марки, щоб можна було її відривати.

Перший поштовий значок появився в Англії 1840 р., а від 1 липня 1843 року ввели його в себе швайцарський кантон Цюріх і Бразілія. Та остання напечатала в липні того ж року значки по 30, 60 і 90 рейсів. Дня 1 липня 1847 р. надруковано перші поштові значки у ЗДА, по 5 і 10 центів. В Арґентіні появився 1858 року славний значок вартости кількадесять долярів.

З поштовою маркою зв'язана філателістика, себто ділянка праці, що здобула собі вже право громадянства в усіх народів світу. Сьогодні, мабуть, нема людини, яка б у дитячих або шкільних роках не збирала поштових значків, а багато є таких, що пристрасно займаються ними ціле життя. Хоч поштова марка існує лише трохи більше, як сто років, в усіх країнах постала велика кількість філателістичних товариств, з яких одні мають торговельний, а інші філантропійний характер. Над проєктом поштових значків працюють сьогодні тисячі митців і рисівників. Серед прихильників філателістики були і є визначні люди світу, як Феррарі, Тайлінґ, Ротшільд, Франклін, Рузвельт, англ. король Юрій V та багато інших. Вона охоплює нині щораз то ширші кола громадянства й прибирає наукові форми. В Америці навіть створено окремий філателістичний факультет при одному з університетів, а у Франції при окружних судах існують окремі експерти марок для боротьби з фальшивниками поштових значків.

Кожна марка це своєрідний візитовий білет свого краю. Вона вчить нас про історію країни, її географічне положення, зайняття населення, релігію, культуру, мистецтво, великих людей тощо. Тому філателістика має велике виховне значення для молоді. Систематизуючи і клясифікуючи поштово значки, наші діти вивчають історію, географію і природу різних країн.

Сьогодні при помочі поштових значків можна вести широку політичну пропаґанду. Зразком такої пропаґанди були надруковані гітлерівцями в час останньої війни англійські марки, на яких голову англійського короля заступлено головою Сталіна. Англійська розвідка в час другої світової війни перепачковувала до Німеччини марки, на яких замість Гітлера була труп'яча голова й напис »футшес Райх«. Відомі нам із перших повоєнних років німецькі підроблені протикомуністичні значки, на яких президента комуністичної Німеччини Піка зображено з петлею на шиї, а замість офіційного напису »Німецька Демократична Республіка« був напис »Німецька Недемократична Диктатура«. Славна була свого часу історія пропаґандивного фальшування марок, якому посвячувався німецький графік Кляйн у Берліні. На донос конкурентів із бранжі торгівлі поштовими значками західньонімецька поліція зробила в ньому трус і знайшла всяке приладдя, включно з готовими печатками для передруків, клішами фальшивих марок, рисунками і проєктами марок тощо. Ще недавно Мадярщина склала офіційний протест в Оттаві проти поштової печатки »Чому ждати до весни? Зробіть це тепер«! Листи з цією печаткою приходили з Канади на Мадярщину й викликали політичний відгомін.

Філателістика й поштові значки грають величезну ролю також у пропаґанді нашої справи. Завдяки маркам, ім'я України, як окремої держави, увійшло в каталоги всіх народів світу. Сьогодні Україну можна знайти по всіх великих світових каталогах марок на різних мовах, при чому в деяких каталогах, як німецький СЕНФ, Україна опрацьована з історичними подробицями. Українські марки на світових філателістичних ринках платяться дорого.

Для міжнародньо-пропаґандивних цілей, як також для глибшого вкарбування в свідомості й пам'яті українців визначних подій із нашої історії наш Воєнно-Історичний Інститут у Торонті видав гарну серію пам'яткових ювілейних марок на згадку Листопадового Рейду 1921 року та Героїв Базару в 40 -річчя їх чину. Українська марка — це історія нашої державности. Ми маємо на ній УНР, УД ЗУНР, і Вільну Україну. Маємо передруковуваний наш тризуб на царських, австрійських, польських, денікінських і совєтських марках. Маємо теж чужі надруки на українських марках. На деяких наших поштових значках зображена українська жінка. Вже в першому році існування нашої держави появилося вродливе обличчя молодої українки в бойному вінку на поштових значках. Нарисував його наш великий графік Ю. Нарбут, а значок надруковано в київській друкарні Кульженка.

уривок

"Українська Думка" – орган СУБ, Англія

ТВОРЧА МОЛ

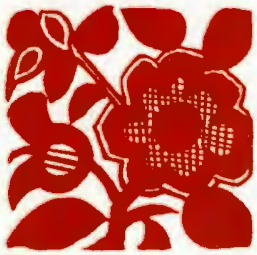

Відділ Ю
участь у вла
ки і народн
му Музеї. Т
успіхами!

З ДІЯЛЬНОСТИ СУМ У БЕЛЬГІЇ

Спілка Української Молоді у Бельгії нараховує 5 Відділів Юнацтва. До деяких Відділів належать по кілька Осередків, де працюють поодинокі Рої. Кожного року відбувається сумівський табір. На першій світлині бачимо фраґмент з цьогорічного табору.

* * *

Група Юних сумівців з Осередку Льєж, Відділ "Крути" з найменшим сумівцем Петрусем Хомою – сином Голови Осередку СУМ, який вже також має за собою один табір, але разом з батьками. Осередок Льєж славиться своїми старшими юнаками, що завжди на таборі ведуть перед.

Наймолодші юнаки, що побували на таборі вперше, гордяться своїми новими одностроями в день закінчення табору та Крайового Здвигу. Всі вони переходили іспити на сумівські ступені, та одержали за це відзнаки.

ЮДЬ УКРАЇНИ

ЮСУМ у м. Сант Томас, у Канаді, взяв влаштуванні Виставки української вишив-нього мистецтва в міському канадійсько- Там же цей Відділ дав концерт. Радіємо

ЮНАЦТВО СУМ У ВІННІПЕҐУ, КАНАДА

Воно датується з початком року 1952. Між 1952 та 1960 рр. переживало веселі і сумні етапи на дорозі розвитку, але при твердій волі виховників та наполегливій праці провідних осіб Визвольного Фронту вдалося закріпити основи, котрих тепер у Вінніпеґу не має жодна молодеча організація.

Кожного року відбувають виховно-вишкільний табори (у 1964 році біля 130 учасників). Тому, щоменші поселення нашої еміґрації не мають можливости уряджувати такі табори, то до нас на час літніх таборів з'їздяться учасники Західної Канади.

Сходини юнацтво відбуває систематично. Крім вишкільної ділянки, з юнацтва зорганізовано: музичний-інструментальний ансамбль, танцювальний гурток, хор молодшого юнацтва, спортові дружини. У всіх національних святах бере активну участь із власним виступом.

Цього року заплянoвано розбудову ново модерного дому Інституту "Просвіта", де ми від початку свого заснування приміщуємося, як взагалі всі організації Визвольного Фронту, тому маємо всі можливості в дуже короткому часі розростися в сильну молодечу організацію, що напевно гідно виконає своє завдання тут, на еміґрації – супроти поневоленої, але не скореної Батьківщини – України.

Вінніпеґ. — Восьмі Літні Курси Українознавства Інституту св. Володимира відбудуться на оселі „Київ", від 1-го до 29-го серпня 1965 року. На курси приймається хлопців і дівчат від 12 року життя. У програму навчання входять такі предмети: українська мова, література, історія українців в Канаді, географія, релігія, хоральний спів, народні танки, оркестральна музика, гуртовий — народний і церковний спів, народне мистецтво: вишивання, писання писанок, громадське виховання і провідництво.

СУМІВСЬКІ ТАБОРИ В ЕВРОПІ У 1965 Р.

Англія. Виховно-відпочинковий табір для всього юнацтва відбудеться на сумівській оселі "Гарасівка". Табір буде поділений за віковими групами на окремі підтабори. Оплата 8.00 ф. Дата: 31.7 - 21.8.

Німеччина. Цьогорічний виховно-відпочинковий табір відбудеться в новій місцевості, можливо на власній новозакупленій площі. Дотепер табори щороку відбувалися в Шонґав. Зміна місця не дозволила ще усталити дати, яка буде подана до відому пізніше. Оплата 50.00 НМ. Зголошення слати до КУ в Мюнхені.

Бельгія. Виховно-відпочинковий табір для юнацтва СУМ та українських дітей відбудеться в місяці липні. При вписі на табір потрібно закупити сумівський однострій. Зголошення приймає Крайова Управа СУМ. Оплата за три тижні 750 б. фр. Дата: 3.7 – 25.7.

Франція. Виховно-відпочинковий табір відбудеться на хуторі "Лє Люізард" в Шазей, коло Ліону, над річкою Ен. Зголошення на табір всіх дітей приймає Крайова Управа СУМ в Парижі. Ціна за побут виносить 150.00 фр. Для тих, що мають "бон де ваканс" 120.00 фр. Виїзд на табір з Парижу передбачений 29 липня. Дата: 29.7 – 19.8.

Школа Українознавства Осередку СУМ у Нью-ку. Епізод із картини "Розрита могила", виконамолодшим Юнацтвом на святі Тараса Шевченка. ітлив М. Кіра).

Євген Онацький

ПЕСИМІСТОВІ

Ти живеш ніби в тумані помж привидами своєї фантазії, що їх витворив твій песимізм.

Ти тільки й бачиш, що катастрофи, руїни і —зраду.

Ти вже не вмієш більше сміятися.

І навіть усміхатися тобі вже більше не щастить.

Ти не знаходиш нічого доброго в світі.

І щодня тільки повторюєш: "Краще вже було б умерти".

У цьому похоронному лементі ти виснажуєш всю свою вбогу енергію.

Натомість поволі, година за годиною і день за днем, накопичуєш ти в собі сили розпачу й розкладу.

Ти часто переймаєш тон Апокаліпсу і кожному рухові й кожному слову надаєш барв безнадії, а вона роз'їдає твої найкращі хвилини.

Ти дивишся навкруги себе, нічого не бачучи, дарма, що твої очі широко розплющені.

Але послухай мене: спробуй посидіти спокійно бодай кілька хвилин на день із заплющеними очима, — це найкращий спосіб, щоб повернутися до оптимізму.

Ти побачиш тоді, що, понад жалюгідною щоденною метушнею, душа тужить за чимось високим, і серце прагне надії.

Ти зрозумієш тоді, що не треба радіти кожній годині ганьби й сорому, що їх ти можеш зустріти й побачити.

І ти навчишся тоді віднаходити в душі зародки відродження.

І тоді ти знову почнеш вірити в краще завтра.

СИНОВІ

Моєму найменшому присвячую

Дивлюсь на тебе непомітно
Й безмежно радуюся я.
Ти ж, як барвінок, ніжно квітнеш,
Ти ж просто копія моя.

Вже зацікавлений речами,
Жагучо дивишся на світ.
Недосипатиму ночами,
Щоб вірний дать тобі одвіт.

Щоб знав і ти, якого роду,
Яка в тобі палає кров,
Щоб в тебе до свого народу
Була негаснуча любов.

Щоб не згубилось в світі цьому,
Щоб не ступилося чуття
До мого батьківського дому,
Де я почав своє життя.

Щоб ждав і ти на ту годину,
Коли ударить кличний грім,
Коли любов до Батьківщини
Озветься в серденьку твоїм.

Там ждуть тебе поля і ріки
І твого діда пишний сад.
Тебе прокляв би я навіки,
Коли б оглянувсь ти назад,

Коли б від сонця відвернув ти,
Що в Україні має схід,
Коли б знецінив і забув ти
Свій героїчний, наш нарід.

. . . Багато ще науки треба?..
Дорога в'ється, як змія,
Але спокійний я за тебе –
Бо ти ж – то копія моя.

Василь Дубина

ШЕВЧЕНКО В ІТАЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ

В 150-ту річницю народження нашого найбільшого Поета і Пророка Тараса Г. Шевченка, італійський місячник "Рокка" – Ассізі, з 15 лютого 1965 р. в статті "Плач Поета з України", подав коротку біографію поета, підкреслюючи його тяжкі переживання під царською владою, з любови до свого Народу, який в той час ніс на своїх мужніх плечах тяжке ярмо панщини. Поміщено також гарну знимку Поета та знимку з парку в Петербурзі, де Шевченко ночами змалював статуї при місячнім світлі.

РАДІСНА ВІСТКА З РИМУ

Цього року місяця лютого Святіший Отець Павло 6-й підніс до кардинальської гідности 27 Єпископів, між ними трьох Патріярхів Сходу та українського католицького Верховного Митрополита, Його Блаженство Кир Йосифа Сліпого.

Кир Йосиф народився 17 лютого 1892 року в селі Заздрість. Студіював у Тернополі, у Львові та в Інзбруці, закінчуючи студії, вже як священик, у Східнім Інституті в Римі, де з відзначенням зробив докторат з Богослов'я.

22 лютого 1939 став Єпископом – Помічником з правом наслідства, Кир Андрея Шептицького, а 11 квітня 1945 р. був заарештований комуністами разом з усіма українськими Єпископами, несправедливо засуджений та вивезений на сибірську каторгу, де Він перетерпів майже 18-літню новітню сибірську Голготу. Звільнений на Вселенський Собор приїхав до Риму 9 лютого 1963 року.

З нагоди Його кардинальської номінації приїхали до Риму українці – представники з Америки, Канади, Австралії, Англії, Франції та Німеччини, які взяли жваву участь 25 лютого на торжестві надання новоіменованим Кардиналам кардинальської гідности, а вечором того самого дня, на незабутній авдієнції в Святішого Отця Папи Павла 6, під проводом нашого Кардинала, та 28 лютого – в торжественній академії, яка відбулася в Папській Малій Семінарії, в честь новоіменованого Кардинала.

Дмитро СЕНІВ (Рим)

ХАРКІВ

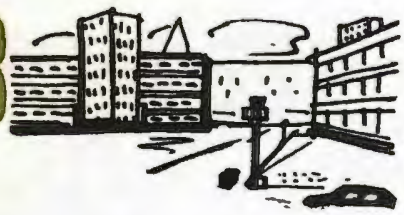

Юрій КРУГЛЯК

ТІКАВ КОЗАК НА СЛОБОЖАНЩИНУ

На крилах легенд

— Е-е! — сказав він, — була не була,
Де ти ділася, доле козача?!
Торбу в руки і — ходу з села,
Тільки пан Харитона і бачив.

А за ним поспішили дружки
В край незвіданий долі шукати,
В Слобожанщині, біля ріки,
Стали жить і добра наживати...

Утекли від одного ярма,
Та і тут новоселам спокою
Від набігів татарських нема...
Вороги за Дінцем, за рікою.

Як почув ватажок Харитон,
Що татари народ обдирають,
Що в тяжкий бусурменський полон
Безневинних вони забирають,

Як почув, що чужинець іде,
Насува, наче чорная хмара,
Він зібрав своїх вірних людей
І полинув назустріч татарам.

І отам, де Дінець протіка,
Відбулася із ворогом стріча —
Між татарами й військом Харка
Почалася небачена січа.

Жменька їх, а татар — без числа,
Насідають і спереду й збоку.
І ворожа стріла завдала
Харитонові рану глибоку.

Потемніло в очах у Харка,
Підійшов він на берег в безсилі,
Кинувсь в синій Дінець з стрімчака
І поринув в розкотисті хвилі.

Після бою прийшли козаки
До Дінця, де плескалися хвилі,
І, свої познімавши шапки,
Буйні голови низько схилили.

Пом'янули вони ватажка,
Там, де ворон над хвилями каркав...
Слобода ж за іменням Харка
Почала називатися Харків.

МАЙДАН

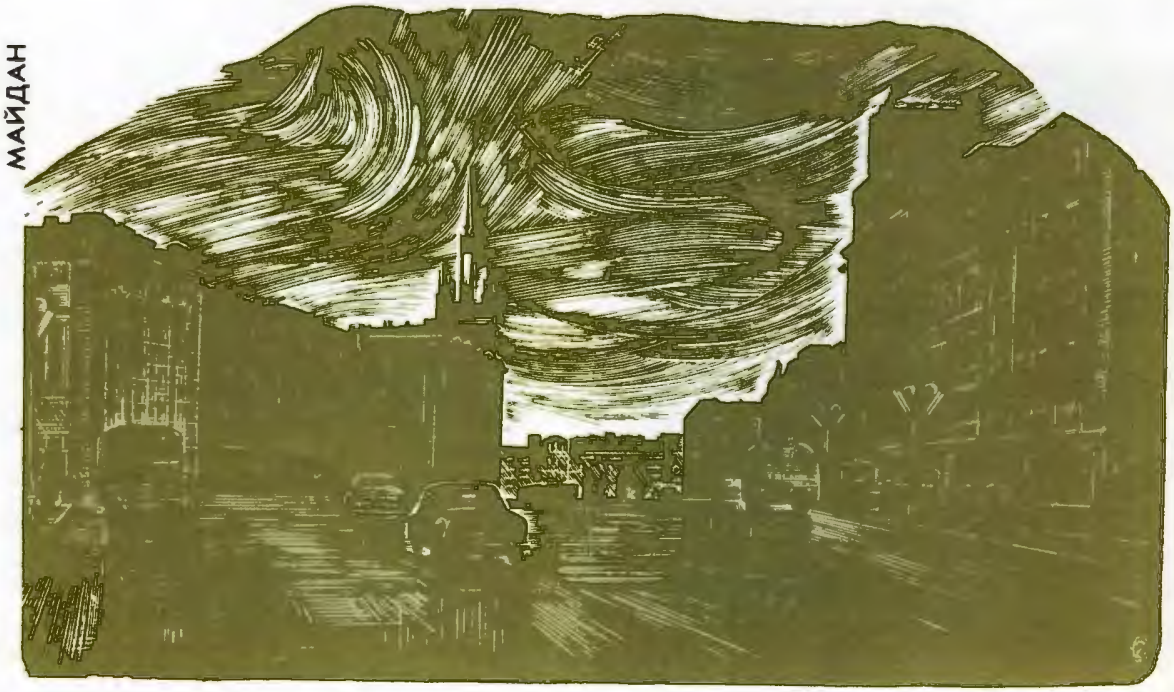

Кубанські козаки

Kuban Cossacks

У 1959 році пасажирський корабель голляндської лінії відпливав із австралійського порту, беручи курс на захід. На борту стояло троє широкоплечих, атлетичної будови молодих людей, дивлячись на срібносиві гребені бурунів Індійського океану. Вітер куйовдив буйні молодечі чуприни, проміння сонця сліпучого било гарячою хвилею в засмаглі обличчя. Цими трьома молодиками були прекрасні танцюристи Микола і Олександер Кумпани, родовиті кубанські козаки, і їхній близький сусід Василь Коваленко – лідер завзятої козацької трійки, якій стало тісно на австралійській землі, і яка вирушила в подорож, щоб прокласти собі шлях на европейський континент, здобути і його так само, як перед тим була здобута Австралія...

Плавання тривало досить довго, а враження й краєвиди змінювалися безперервно, наче в якомусь магічному калейдоскопі. Ось казковий Сінґапур, старовинний Каїр, принадний Порт-Саїд, вузька стрічка Суезького каналу, замріяне Середземне море, чудові ляндшафти екзотичної Італії.

А потім – Амстердам, у Голляндії, місто десятків каналів і сотень мостів. Тут кубанські козаки кинули ковтицю на 10 місяців, упродовж яких, згідно з підписаним контрактом, дали 343 виступи в ревії під назвою "Жнива в Україні".

Після успішного пройденого бойового хрещення контракти посипалися звідусіль, відкривши козакам двері в широкий світ. І вони почали свою тріюмфальну подорож довкола світу. Побували в Брюсселі, виступаючи там разом зі славетною французькою зіркою Даніель Дар'є, опинилися в Парижі, в цій столиці Европи, яка бачила на своїх сценах усе, що є найкраще в світі; завітали до Ріону, де свого часу була спалена англійцями героїчна французька патріотка Жанна Д'Арк.

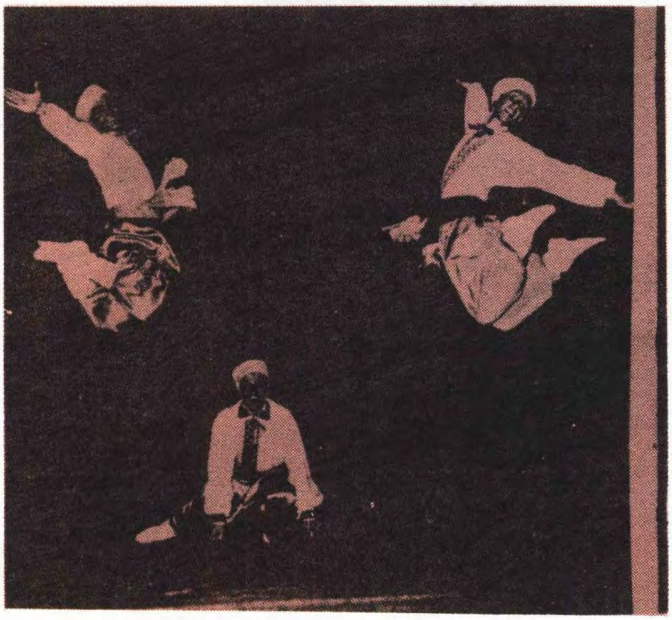

The Kubans have been working non - stop every since they opened in Amsterdam. Incidentally, acro dancing is not the Ukranian's sole qualification. They are skilled vocal harmonists and instrumentalists, verging on virtuosity. For the record the Kuban Cossacks made 37 television appearances in eight countries, 2668 performances and have been seen by approx. 120 million by the end of 1963.

(The name KUBAN COSSACKS, is derived from the river KUBAN which runs through that part of Ukrain where the three young men were born and bred.)

Вони блукали центральним проспектом Мадріду, Хозе Антоніо, втішалися запашною свіжістю ранків Барсельони, милувалися пасажами й потопаючими в пишних садах віллями Монте-Карльо, опалювалися на пляжах Женевського озера, з величезним апетитом споживали смачні страви копенгазьких ресторанів, пили пахучі бременські вина й запам'ятали на все життя несамовито гаряче сонце Тріполі та тріскучі морози засипаних снігом Гельсінків – столиці Фінляндії.

Відвідали кубанці й Америку, де, виступаючи на світовій міжнародній виставці в Чікаґо, мали особливий успіх і зустріли безприкладні дружність, щирість та привітність місцевого населення...

Проте, найбільшу кількість виступів мали кубанські козаки в Англії. Вистачить згадати, що лише в одному Блекпулі за 22 тижні вони концертували перед добірною публікою "Квін'с Театру" 243 рази. Гостили також у Манчестері, Ліверпулі, Оксфорді, Брістолі...

А вже про Лондон нема чого й говорити. Адже столиця гордовитого Альбіону являється своєрідною базою не менш гордих кубанців. Їх бачили "Альберт Голл" і серце англійського світу театрального "Лондон Паладіюм".

Кубанські козаки – це першорядні танцюристи. Але вони не лише знавці хореографічного мистецтва, вони – віртуози, а їхні танці, виконувані у неймовірно шаленому темпі, є чимсь справді унікальним, захоплююче-поривним. Та це ще не все. Кубанці мають добрі голоси, а двоє з них зарекомендували себе як блискучі інструменталісти. Тому часто їхній танок попереджують пісні. Спитаєте – які? Таж свої рідні, українські!

Я багато разів бував на виступах кубанців у готелях і клюбах, тож мушу визнати одверто, що мене завжди вражали певного роду контрасти. Не всюди, а може й ніде, трапиться нагода, на зміну модерній музиці й сучасним "шляґерам", почути такі цілковито відмінні від них мелодії і слова "Сусідки", "Комарика", "Джиґуна" чи їм подібних пісень, а серед стилевих вечерових строїв козацькі шапки, барвис-

ті шаравари й вишивані сорочки або мальовничі кубанські костюми з кинджалами за поясами. Та й брязкіт шабель, якими козаки оперують у танку, також не подібний до дзенькоту келихів, стає красномовним виявом чогось суто українського, козацького, степового...

Очевидно, Микола і Олександер дуже горді своїм козацьким походженням, а всі три – з приналежности до української нації, бо цю прикмету вони підкреслюють на кожному кроці. Я особисто був свідком такого випадку: в одному з першоклясних лондонських готелів – "Ґровенер Гауз" – заповідач, який вів програму так званого "флор шов", (помилково чи навмисне) проголосив кубанців російськими козаками. Почувши це, В. Коваленко кинув уривано-коротке:

– Ми не виступаємо!

Всі благання, намови й переконування зі сторони заповідача були даремні. Заява В. Коваленка була безапеляційною. І тільки тоді, коли розгублений заповідач, почервонівши до краєчків вух, спростував сказане ним попередньо й виразно підкреслив, що виступатимуть українські козаки, під грім оплесків лідер вивів сяючих усмішкою перемоги колеґ на партер.

Такі то кубанські козаки, така їхня тверда і незламна вдача! Через це їх всюди приймають із захопленням. Від початку своєї артистичної кар'єри вони мали близько 50 появ у телевізії та більше як 3.000 виступів перед різнонаціональною публікою, а за цей час їх бачили в акції понад 150 мільйонів глядачів. Як бачимо, балянс п'ятирічного турне довкола світу дуже імпозантний.

Чи теперішні осяги кубанців задовольняють? Зовсім ні! Вони не збираються спочивати на лаврах, вони ще зовсім молоді люди, які посідають невичерпну енерґію і творчий розгін, шукають нових форм вияву їхніх феноменальних здібностей, багатогранних талантів. Плянів на майбутнє багато, але кубанські козаки невідступно рішені зреалізувати один із найголовніших. Працюючи весь час на контрактах, вони досі виступали виключно перед чужинецькими авдиторіями, і вийнятком може стати хіба тільки Лондон, де на початку 1964 р. кубанці взяли участь у програмі величного концерту, відзначаючого 46 річницю державности України. Тепер вони готують спеціяльну програму, з метою виступити перед своїми земляками...

Микола Верес

Ігор Стебельський

НА ОСТРОВІ МІЄН 24

Дека Ґрін

Після нічної прогульки Лері і я спали солодко. Ранком мене збудив металевий голос і хрипіння нашого радіонадавного апарату. Кіт Арнольд говорив дуже голосно і схвильовано. З розмови виходить, що наші телюрометри (радіо-інструменти для міряння віддалі) вже направлені, і в Ізаксені погода задовільна до лету. Кіт Арнольд старається випрохати літака або гелікоптера, щоб нам привіз ті необхідні апарати, поки сніг не почав топитися на льодовику. У вікні видно сіру стелю хмар. Вид добрий. По радіо чути відповідь:

Вишлю вам літака пополудні. Сподівайтеся його коло п'ятої години. Для вас є пошта!

Яке щастя! Сьогодні, 27 червня, одержимо нарешті пошту!.. Перший раз довідаємося про новини з далекого дому. Вже мисяць минув на півночі, а вістки від родини ще не було.

Доходить пів до п'ятої години. Ми працюємо при свердлуванні льоду коло хатки, і ввесь час поглядаємо на низькі хмари, які час від часу спускаються до поверхні льодовика, і, мов мряка, закривають вид на всі боки. Кіт Арнольд знов при радіоапараті. Він повідомляє летуна про стан погоди. Літак має залетіти до нас, а потім до Дека Ґрін.

Дека Ґрін – це радіостанція, яка служить для орієнтації літаків і міряння магнетичних хвиль. Я довідався недавно, що вона також на цьому ж Острові Мієн. Табір Дека Ґрін розташований на пласкатому шутровому березі моря Мієн Острова, приблизно 20 миль на північний захід від нашого табору. Кіт Арнольд казав, що в погідний день, з вершка льодовика, дивлячись крізь сильний далековид (50 х), можна розпізнати їхню нейлонову хатку і радіовежі. На жаль, ще не було такої погоди. А тепер, як на злість, хмари спустилися ще нижче, і моментами застилали льодовик густі і мокрі білі клубки...

Вдалечині чути гуркіт надлітаючого літака. Дейвид Баджон, Лері Борн і я покинули свердлування і прибігли до нейлонової хатки, послухати розмову між пілотом і Кіт Арнольдом.

– Х-х-х-р-р-р-Екс ем ейч 4-1, ел ей пі-р-р- хмари закрили вершок льодовика -р-р-р- вашого табору не можу бачити -р-р-р-х-х-х-р-р-р Ще нижчі хмари сунуться з півночі -р-р-р- можу вспіти ще до Дека Ґрін -р-р-р-х-х-х-х.

Холодний піт виступив на чолі Кіт Арнольда. Так далеко летів цей літак з нашою поштою, а тепер він буде завертати, і ні пошти ні телюрометрів не одержимо.

– Ел ей пі, ей ел пі! – закричав Арнольд у мікрофон: – Прошу тебе дуже, якщо можливо, скинь телюрометри десь на льодовику, де ти можеш сісти. А нашу пошту та інші легкі речі можеш лишити в Дека Ґрін. Нам конче треба тих апаратів. Прошу, зроби нам цю послугу.

– р-р-р- Добре, я спробую, – відповів пілот.

Наш пілот дотримав слова. Він приземлив свого металевого птаха на західньому краю льодовика, виніс обидва телюрометри, поклав їх на два великі камені на землі, і хутко відлетів. Нашу пошту лишив у Дека Ґрін, і пігнав назад до бази, стараючись оминути лихо мряки.

По вечері Дейвид Баджан і я вибралися на моторовому тягачі по телюрометри. Погода коло табору була мрячна, але яких дві милі за табором хмари вже були над нами. Довго наших апаратів ми не мусіли шукати. Пілот по радіо описав нам околицю і позицію околиці, де він їх лишив. Вже здалеку можна було бачити дві темні форми на обрії шутру за льодовиком. За півгодини ми повернулися з телюрометрами до табору.

Але той факт, що наша пошта на нас чекає в Дека Ґрін, не давав нам спокійно працювати. 30-го червня, коли погода не поліпшала, Кіт Арнольд вибрав мене, щоб спільно іти на прогульку до Дека Ґрін. Перед прогулькою Арнольд пов'язався через радіо з Дека Ґрін і сказав їм, що ми до них вибираємося сьогодні пополудні, і що вони можуть нас там сподіватись вечером. По обіді, в 3-ій годині ми вирушили.

Лері Борн підвіз нас на моторовому тягачі аж до кінця льодовика. Я сидів на санях за Лері, а Арнольд ззаду переплітав гусеничний слід саней двома тонкими палицями від лещат, на яких він тягнувся за саньми. З'їхавши з льодовика, Кіт Арнольд старався ще більше використати той легкий транспорт і їхав саньми по снісу попри ріку, яка в'ється між шутровими горбками від льодовика на захід до берега моря, поблизу табору Дека Ґрін. Але сніг був дуже мокрий, і вода вже текла сильними потоками.

Нарешті наші сани застряли в одному з швидких потоків, і ми втрійку ледве їх випхали із бистрої крижаної води і бронзової каші снігу. Випхавши сани знову на льодовик, Арнольд ще раз пригадав, щоб Лері наставив радіо для розмови із станцією Дека Ґрін о десятій годині сьогодні вечором, і ми розійшлися.

Кіт Арнольд закинув на плечі наплечник, в якому містилась коробка з пивом для господарів, які будуть нас приймати, – за їх труди; вона була обгорнена двома мішками для спання. Так він вирушив на лещатах по снігу попри потік; я обережно перебрів через потік з рушницею в руках і видряпався на хребет шутрових горбків, де земля була сухіша, можна було легше йти і краще оглядати терен навколо. Рідка мряка обмежувала вид до однієї милі. За кілька хвилин Кіт Арнольд рішив, що сніг таки за мокрий на лещата, скинув їх, поклав на землю і дігнав мене. На вищих горбках ми робили з каміння позначки, щоб зазначити свою дорогу та знайти лещата і наше місце вимаршу, коли будемо повертатись. Щоб не перемучуватись, ми часто чергувалися вантажем – наплечником, повним славного північного пива.

На одному горбочку ми сіли відпочивати. Кіт Арнальд витягнув плитку шоколяди і, смачно хрумкаючи, оглядав докладні летунські знимки з острова, щоби зорієнтуватися, де ми і куди нам треба іти. За той час я почав оглядати горбок, на якому ми відпочивали.

(Далі буде)

Б. Лісовецький

НОТАТКИ ПАРАҐВАЙСЬКОГО МИСЛИВЦЯ 4

Так мешкають найбідніші тубільці в сільських місцевостях, з тією лише різницею, що в декого з них стіни в "ранчах" бувають ще не з дощок, а з місцевого "краснозему" (червона земля, така ж родюча, як і наш рідний український чорнозем), а в декого стінні дошки ще бувають обмазані тою землею. Трохи заможніші сплять на ліжках (простих, примітивних), трапляються в них хатки з цегли і з вікнами; а ще заможніші – живуть вже у справжніх хатах. І як же ви буваєте здивовані, коли в такій оселі зір натрапляє випадково на радіощоглу біля кількох таких хаток! Це все – про сільські оселі, при чому зауважу ще, що це старі, давненько вже збудовані. Нині, коли багато параґвайців розселюються в нашій місцевості на лісових площах і, рубаючи непроглядний ліс, ставлять там свої хати, ті нові їхні мешкання мають вже другий вигляд: більше цегляних, є вікна. У містах і селищах не те: не бракує в тубільців гарних будинків з модерними меблями й хатнім устаткуванням, трапляються й справжні віллі "Розіти"(трояндочки), обсаджені прегарними садками з різними екзотичними, тропікальними рослинами...

Прив'язали коней, поклали їм зеленої паші, що дістали в господаря, й прямуємо до лісу. Ось і він. Сусіди мої добре звикли до нього, бо вже багато разів бували на таких полюваннях, не те, що я – це перша ще моя справжня "тропікальна мисливська експедиція". Я мимоволі все оглядаюся й уважно дивлюся собі під ноги, щоб, бува, не наступити де на гадюку. Спочатку йдемо вузенькою стежечкою. Вогко... Сонячні промені не дуже досягають сюди, хоча тепер чудовий сонячний день. Та швидко й стежка скінчилася. Далі треба просуватися вже іноді за допомогою наших "мечет". Майже з-під ніг вибігають дві дикі курочки й такий самий півник. Хоч то й улюблений об єкт параґвайських ловів, не звертаємо на них уваги, бо ж майже щодня бачимо їх у себе на "патрерах" і по "чакрах". Зненацька хащі обриваються й виходимо на невеличку галявину – дуже нечасте з'явище в тропікальних лісах. З високої трави, також з-під самих ніг, з великим шумом зриваються в повітря дві "мартінети" (ґатунок місцевих літаючих курочок) й, пролетівши десятка три – чотири кроків, знов камінцем бухають у траву. Та вже знов хащі, і часті удари наших "мечет" скошують ліяни, кущі й молоде, невисоке дерево.

– Панове, зупинка! – чуємо несподівано голос одного з моїх сусідів, і бачимо, що він, весь – увага й пильність: низько схилився до випадково вільного від рослин і трави місця на землі й щось роздивляється, неначе вивчає там. Приходимо й ми до нього.

– Дивіться, – здивовано говорить він, – свіжий слід великої пуми й так близько від оселі! (яких сімсот кроків). – Панове, запевняю вас, що звір десь тут зовсім недалеко, тому – увага й обережність!

І наші пси старано обнюхали сліди і, налякані, туляться до наших ніг. Заспокоюємо їх і, вдивляючись у гущавину, посуваємося далі.

Несподівано чуємо сильний тріск попереду себе і великий, довгий попелястий звір, як блискавка пролітає між дерев і зникає з очей. Напевне наша поява збудила його, що спав на старому дереві, й він скочив на землю. Навздогін йому гримлять і луною розкочуються по лісі наші три постріли, але де влучити його на такому хуртовинному льоті! Промазали! Пума, побачивши аж трьох людей і цілу зграю собак, не побажала зустрінутися з нами ближче і так раптово, як і з'явилася, втекла. Була з метр висоти й до двох метрів довжини. Ото була б дорогоцінна шкіра! – "мелянхолійно" резюмує нашу зустріч той сусіда, що перший побачив слід. Але я задоволений: перше враження легкої розгублености й страху, яке відчув, побачивши той слід, змінилося на почуття гордощів: я вже справжній параґвайський мисливець – бачив на власні очі царицю тутешніх лісів!

Знову щось важко затупотіло на стежці, на яку ми потрапили, і велика, довга, товста "іґвана" (ґатунок великої ящірки) пробігла попереду нас з трави, тягнучи за собою свій огидний хвіст. Не до неї: і я вже не раз бачив таких у себе на "патрері" й на "чакрі", навіть біля самої хати, коли якось одна з них зробила несподіваний напад на мою квочку з курчатами й вхопила в неї гарненького, що ледве ще почав убиратися в пір'ячко, півника. Ми шукаємо "серйозної" мисливської поживи: диків, буревія (тапіра), диких кіз.

Пристрасно буркочуть на високім "лапачі" (місцеве дерево, найтвердіше за всі другі, таке міцне, як наш дуб) закохані великі дикі голуби такого ж кольору, як і в нас, на Україні. Та ми знову в самій гущавині і все далі продираємося вперед – зайшли вже в далекі ліси. Щось стрибає там на величезному, розлогому "тімбо" (місцеве дерево), стовбур якого такий товстелезний, що не охопити його і вдвох. Стрибає й перестрибує з нього на високу "канчерону" (теж місцеве дерево, червонувате в середині) і не одне, а два, три, п'ять, шість... Чудовий малюнок! Якби я був малярем, неодмінно передав би його своїм пензлем людям! Маленький тутешній ведмедик – "Осіто лавадор!" Ті його стрибки дуже нагадують мавп'ячі, тому недосвідчені в тутешньому мисливстві люди дуже часто рахують його за мавпу. "Лавадорики" живуть кольоніями, тому й бачимо їх аж шестеро разом. Для людини він не становить жодної небезпеки – сам втікає. Було на що подивитися, бо ж не встигли ми приглянутись, як кумедні звірята, менш метра кожний завдовжки, вже зникли з поля зору.

– Не щастить нам щось сьогодні! – зауважує другий мій сусіда, але голосний рев у ту ж мить перервав його слова... Роздивляємось, відкіля він, і підкрадаємося до старого, величезного "параїса" (теж тутешнє дерево) й завмираємо: велика мавпа – ревак, з такою кумедною бородою, сидить на ньому й кидає в тишу завмерлого на хвилини від її "концерту" лісу ту дику какофонію незграбних, відштовхуючих звуків. Стріляємо, але "співак" лише трясе бородою й зникає.

(Далі буде)

СПОРТ

В здоровому тілі – здоровий і дух, – про це знали вже древні греки і римляни. Про це знає і наша молодь. Тут бачимо декілька сцен із спортивного життя на Оселі СУМ біля Елленвіл у США (світлив д. М. Мотрук та ін.). Вгорі біля однієї із Спортових Ланок – голова Осередку ім. ген.-хор. Т. Чупринки у Нью-Йорку д. К. Василик. Крім завзятих волейболістів, цього літа на сумівському таборі розігруються і футбольні та інші змагання. Воротар упав, аж порох піднявся, але м'яч у ворота не пройшов! Дивись про спорт ще на обкладинці цього числа "Крилатих".

Марійка Підгірянка

ЧЕРВЕНЬ І ЗОЛОТА КОЛІСНИЧКА

Взяв наш червень колісничку
Золоту,
Та й захопив ще зіричку
На лету.
Ти зіричко, скоресенько
Поспішай.
Та сонечко ранесенько
Виряжай!
Дам я йому позлітоньку
В цім возі,
Бо матиме роботоньку
В дорозі:
Купіленьку нагрівати
В річечках
Черешеньки наливати
По садках.
Стежки вбрати в квіти й зілля
Чудові,
Щоб усі були в час дозвілля
Готові!

Сонце заходить, гори чорніють
Пташечка тихне, поле німіє,
Радіють люде, що одпочинуть,
А я дивлюся... і серцем лину
В темний садочок на Україну.

Т. Г. ШЕВЧЕНКО

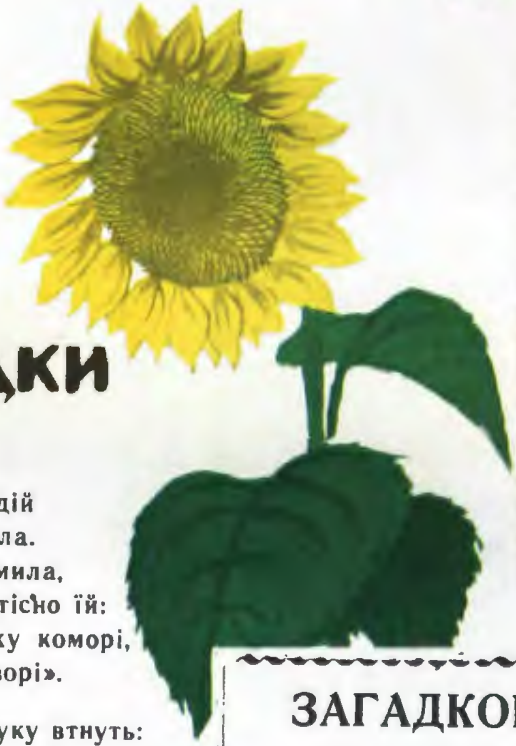

ЗАГАДКИ

Мати доні молодій
Огородик наділила.
Розкошує доня мила,
Каже неньці — тісно їй:
«В земляній сиджу коморі,
А коса моя надворі».

Хочу цей раз штуку втнуть:
Не скажу, як доню звуть;
Ви ж до загадки верніться,
Скраю пильно придивіться.

ГРІМ

Вдарив з неба грім,
Аж здригнувся дім.
Захитались віти,
Та радіють діти:

— Після грому грізного
Дощ веселий бризне нам.
Зацвітуть, дощем омиті,
У садах і в полі квіти.

Позриваємо квітки
І сплетем собі вінки.
Будем в тих вінках ходити,
Скажуть люди: — Діти — квіти!

Та й чому ж ми не квітки?
Наші в квітках голівки.

Вдарив з неба грім,
Аж здригнувся дім.
Захитались віти,
Та радіють діти...

Петро Кізко

ЗАГАДКОВИЙ МАЛЮНОК

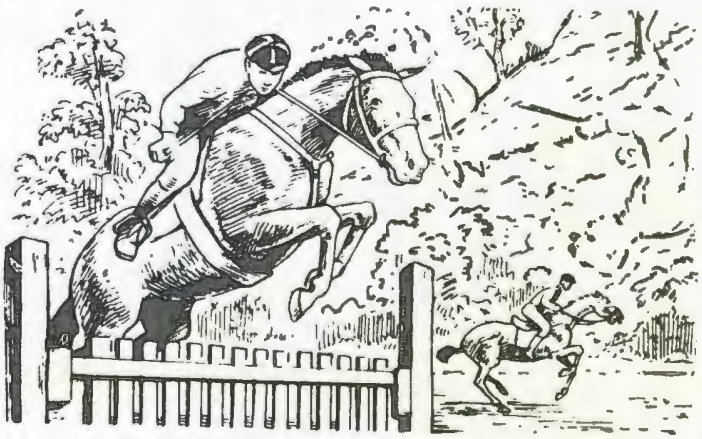

Скільки вершників на цьому малюнку?

СПОРТ

Весною 1965 р. в приміщенні Української Централі при 240 Гоп Евеню в Пассейку, Ню-Джерзі, відбувся Відбиванковий турнір за мистецтво СУАСТ – Схід дівочих і хлоп'ячих дружин (юніорів). Його організував Відділ Фізичного Виховання Головної Управи СУМА в порозумінні з Управою та Ланковим Відбиванки СУАСТ – Схід. Господарем Турніру був Осередок СУМА ім. ген. М. Тарнавського в Пассейку. Турніром провадив д-р Михайло Снігурович – Ранковий Відбиванки СУАСТ – Схід.

Участь в Турнірі взяли наступні дружини відбиванки: юначки: СУМА Пассейк, СУМА Ню Йорк, СУМА Гартфорд; юнаки: СУМА Ютика, СУМА Бінґгемтон, СУМА Пассейк, СУМА Ню Йорк I, СУМА Ню Йорк II, СУМА Йонкерс I, СУМА Йонкерс II, СУМА Гартфорд, ПЛАСТ Ню Йорк, СУМА Бруклін, СУМА Філядельфія. Разом: 3 дружини юначок і 11 дружин юнаків. В загальному зареєструвалось 90 змагунів, в тому 22 юначки і 68 юнаків.

Турнір відбувався за Правильником СУАСТ – Схід за загально зобов'язуючими правилами гри. Судіювала Суддейська Комісія в складі: д-р Михайло Снігурович, Григорій Сович, Олекса Гриця, Марко Фалінський; організатор Турніру – мґр. Євген Гановський, секретарка Турніру – Надя Кравець.

Змагання відбувалися в трьох групах: 1. Юначки, 2. Юнаки, 3. Юнаки по два сети кожний з кожним.

На основі розгравок встановлено наступні місця в цілості:

Ю н а ч к и: 1-ше місце СУМА Пассейк, 2-ге місце СУМА Ню Йорк, 3-те місце СУМА Гартфорд.

Ю н а к и: 1-ше місце СУМА Ютика, 2-ге місце СУМА Пассейк, 3-те місце СУМА Бінґгемтон, 4-те місце СУМА Ню Йорк I., 5-те місце СУМА Йонкерс I., 6-те місце СУМА Гартфорд, 7-ме місце СУМА Йонкерс II., 8-ме місце СУМА Бруклін, 9-те місце СУМА Філядельфія, 10-те місце ПЛАСТ Ню Йорк, 11-те місце СУМА Ню Йорк II.

На закінчення Турніру, який тривав два дні, відбулося офіційне вручення перехідних нагород мистецьким дружинам, а саме: Перехідну Чашу за мистецтво юначок дружині Юначок СУМА Пассейк; Перехідну Чашу за мистецтво юнаків дружині Юнаків СУМА Ютика. Крім того, вручено їм Постійні Чаші за перше місце та Індивідуальні Чаші всім змагунам згаданих мистецьких дружин. За другі місця в Турнірі Чаші вручено: дружині Юначок СУМА Ню Йорк та дружині Юнаків СУМА Пассейк. Окремими Постійними Чашами нагороджено найкращу змагунку і змагуна Турніру: Мирославу Шагай з Гартфорду та Петра Козицького з Йонкерсу. Окремо вирізнено Дружину СУМА з Бінґгемтону за взірцеву спортову поведінку та добрий рівень гри. З-поміж всіх змагунів вирізнено також наймолодших змагунів, а саме: Володимира Курила з Бінґгемтону та Ярослава Зайця з Ню Йорку.

Після церемоніялу вручення нагород, Провідник Турніру д-р Михайло Снігурович виголосив промову до змагунів, закликаючи їх до постійного тренінґу та до участи в інших турнірах УСЦАК – СУАСТ в майбутньому. Представник Головної Управи СУМА мґр. Євген Гановський поздоровив всіх переможців, подякував д-р М. Снігуровичеві за взірцеве проведення Турніру, Осередкові СУМА ім. ген. М. Тарнавського в Пассейк за організаційну допомогу та Голові Української Централі п. Хомякові за приміщення. (Світлив п. Зербак).

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
СЕРПЕНЬ
Ч. 8
РІК III

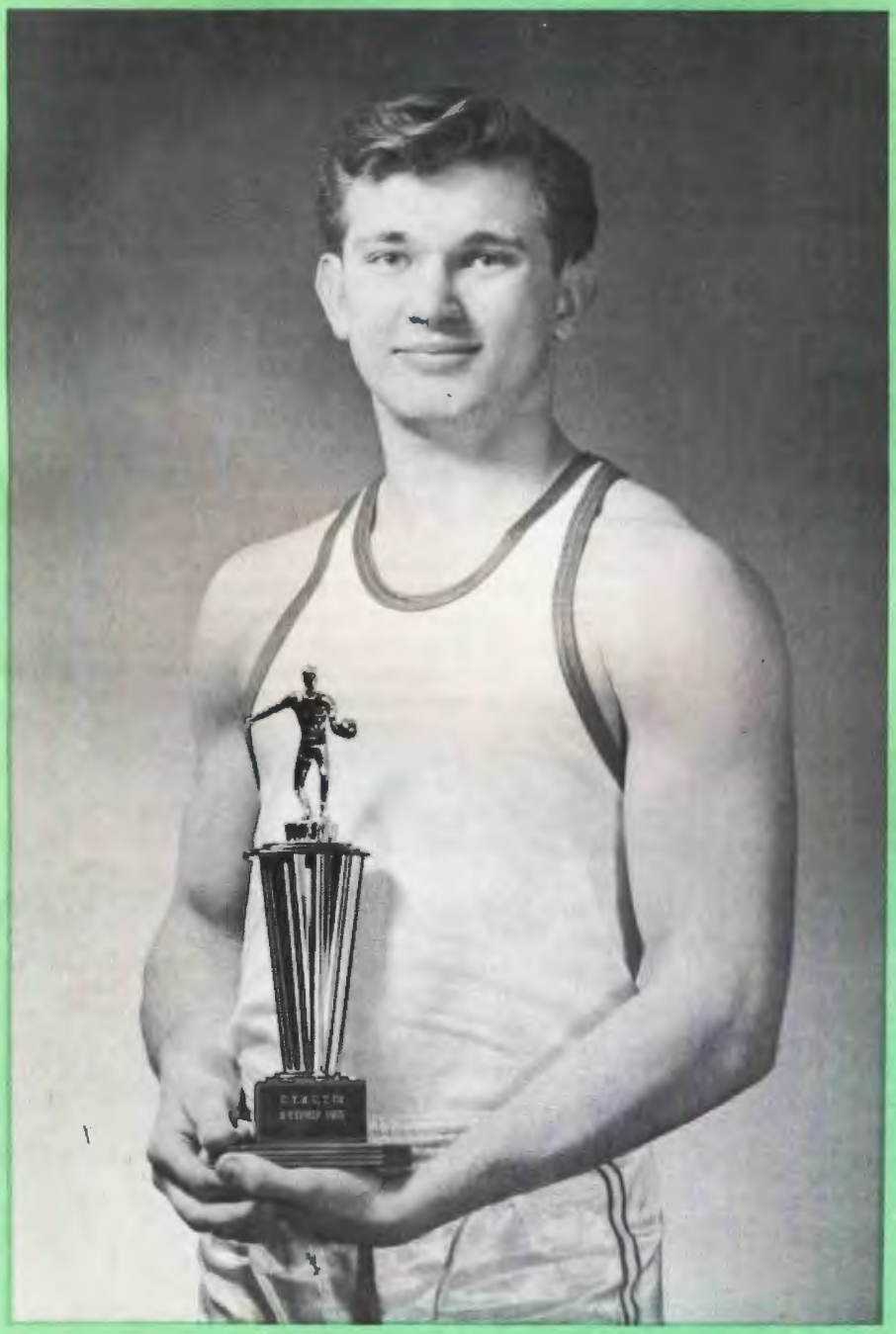

Виходьмо всі до синіх гір,
Де грає вітер, виє звір,
Де кожен день і кожен час
Ліси таємні кличуть нас!

Там ближче сонце і вітри,
Блакитні хмари край гори,
Там каруселею кружля
Ген під ногами вся земля.

Собі ми скóримо її,
Щоб навкруги – цвіли гаї,
І, де каміння залягло –
Щоби родило і цвіло.

Виходьмо всі до синіх гір,
Де грає вітер, виє звір,
Де кожень день і кожен час
Ліси таємні кличуть нас!

П.

КРИЛАТІ

THE WINGED ONES
Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES
revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS
revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN
ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріяли та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.3. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

Це число оформили: Роман Василишин, Петро Сидоренко, В. В. Пархоменко.

1965 рік проходить в діяльності світового СУМ-у під кличем:
ЖИВИ, ЗРОСТАЙ ДЛЯ ПЕРЕМОГ!

У ньому відзначуватимемо дві річниці, що творитимуть основу в загальній програмі вишколів, студій, здвигів і таборів.

Як переємці крайового СУМ, ми відзначимо льокальними і тереновими імпрезами 40-ліття заснування Спілки Української Молоді в Києві, як також включимось усіми нашими силами в програми відзначення 15-тої річниці смерти Командира УПА сл. п. Романа Шухевича.

ПРЕСФОНД

Д. М. Франківський із Бостону, США, прислав на фонд "Крилатих" 20 дол. від Управи Осередку ім. В. Біласа, а 2 дол. – від сумівця Андрія Сійчака. Дякуємо за підтримку! Одночасно відзначаємо, що в цьому Осередку відбулась одна з кращих академій на честь Лесі Українки, а при Осередку велику активність виявляє мандолінова оркестра.

– * * –

На прийнятті у п-ва М. Рогача у Вест Рокзбури, Масс., д. Стефан Ґалемба склав на пресфонд нашого журналу 5 дол., а інші гості по 1 дол., разом 10 долярів. Спасибі, що не забуваєте юнацтва і в праці, і під час товариської зустрічі!

– * * –

Переможці Турніру СУАСТ – Схід

На обкладинці бачимо найкращу змагунку відбиваного Турніру у США за мистецтво СУАСТ – Схід – юну сумівку Миросю Шагай із Гартфорду. Найкращим змагуном виявився 17-річний сумівець Петро Козицький із Йонкерсу, з Осередку ім. 30-го червня. Він здобув також нагороду – чашу в Нью-Йоркській Католицькій Лізі – один із трьох на всіх 250 змагунів. Член оркестри СУМ у Йонкерсі, якою диригує проф. Губіцький; закінчує середню школу і плянує студіювати медицину, одночасно займаючись улюбленим спортом.

Щиро вітаємо обох Переможців!

На 1-й сторінці – із показу спортової вправности, на Здвизі СУМ у Канаді.

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
СЕРПЕНЬ
Ч. 8
РІК III

СУМ – НАША ОРГАНІЗАЦІЯ

Чому існує Спілка Української Молоді?

Яка її мета?

Чи ви коли чули ці питання?

Чи колись був час, юнаки і юначки, коли ви не могли знайти відповіді на ці питання?

Два роки тому я стрінула такі й інші питання, але, на жаль, не змогла відповісти. В той час починав працю новий Осередок СУМ у місті Ню Гейвен, у Америці. Зійшлося разом 28 членів. Цей Осередок дуже багато поміг Українській Громаді у місті Ню Гейвен. Я також записалася до СУМ і їздила на вишкільні табори біля Елленвіл, і це мені допомогло знайти відповіді на ці питання.

Чому СУМ існує і що ця організація таке важливе робить? СУМ дає молодій людині свідомість і знання про Україну. Людина, разом з організацією, бере участь у різних національних імпрезах, так як академії і панахиди за героїв. Наприклад, у Ню Гейвен є інша молодеча організація, яка вже тут існує десять років. Два роки тому члени цієї молодечої організації проголосили, що вони безпартійні, тому участи в національних імпрезах вони не будуть брати... Я не розумію, як українське національне свято може бути партійним? Я думаю, що метою кожного українця є здобути вільну Україну, а не партію. Так нас навчили в СУМ-і, і тому наш Осередок в повнім однострою появлявся на всіх українських імпрезах, які відбувалися. Звичайно, щоб не загубити своє ім'я, та організація також почала в повнім однострою приходити на українські свята. Того року відбулася найкраща українська академія, відколи є еміґрація в Ню Гейвені. По правім боці залі маршували сумівці з прапором, а по лівім – маршували юнаки і юначки з іншої організації. Разом з юнацтвом прийшли всі родичі і знайомі. Заля була така повна, що не було де сісти. І від тієї академії 22-го Січня – всі українські свята були такі величні і зворушливі!

Яке завдання має СУМ? Думаю, що ціль нашої організації є ширити на місцях нашого нового поселення правду про Україну, а також усвідомлювати кожного українця, щоб кожний відчув любов до нашої найдорожчої України. Можна сказати, що це завдання кожної української організації, але ми маємо інакший і більш рухливий підхід. Ми – за активну, творчу працю для визволення України і для добра рідної культури.

Чому існує СУМ? СУМ існує тому, що є українці, які відчувають, що треба братись за звільнення України з московської большевицької тюрми. Наші попередники ще раніше створили організацію, аби якимсь способом боротися за Україну. Т. Шевченко, І. Франко і Л. Українка словами переконували людей, що треба всім змагатись. С. Петлюра, Є. Коновалець і Р. Шухевич – переконували боротьбою. М. Павлушков переконував організацією молодих студентів. Наш провід має людей, щоб помагали сумівцям знайти відповідь на питання: що я можу зробити для України? Наші виховники допомагають нам знайти на це відповідь у праці. Тому СУМ дуже важлива організація, має велику мету і дуже багато допомагає Україні своїм існуванням, своєю невпинною творчою працею в ім'я Бога і Батьківщини.

Тепер, повертаючися ще більше загартованими з таборів, маючи ще більші знання про Україну – працюймо ще активніше! Доки можна терпіти те, що наш 45-мільйонний европейський народ і досі перебуває в стані колонії?

Галя Климук *(Ст. Юначка)*

ЗМОСКОВЩЕНИЙ ЖУРНАЛ

Ви знаєте, що на нашій Батьківщині – Україні немає тепер своєї, української влади, свого уряду, а панують там московські большевики, які окупували нашу землю більше як 45 років тому. Московсько-комуністична влада в Україні не дозволяє українцям учитися своєю українською мовою, мати свої українські школи, газети, журнали, театри і т. д. А якщо такі є, то вони мають лише форму українську, тобто, назва українська, а зміст – московсько-комуністичний.

Яскравим прикладом цього є журнал для дітей "Піонерія", що виходить у нашій столиці Києві. Хоч матеріяли в цьому журналі друкуються українською мовою, але в його змісті нічого українського немає. Ось у числі за квітень 1965 року тут надруковано оповідання "Мирось з Лоронїно" – про Леніна, вірш Галини Гриненко про Леніна, оповідання Б. Гаєвського – про Леніна, оповідання "Крилатий вісник" – про большевицьких партизанів, малюнки учнів – про Леніна, і т. д. Крім того, в тім журналі ще містяться вірші московською мовою, і то учнів зі Львова і Рівного. А відповідальним секретарем того журналу – нібито для українських дітей – є якась московка Балтачеєва, хоч у складі редакції є такі визначні українські письменники, як Петро Панч, Михайло Стельмах та ін. А чому? Та тому, що московські большевики не довіряють українцям і ставлять на відповідальні пости людей московського роду...

Ми навели тільки один приклад із журналом "Піонерія." А таких прикладів – національно-культурного поневолення нашої Батьківщини – багато. Україна та її народ ось уже майже півстоліття веде боротьбу проти большевицько-московського панування, за звільнення української землі від чужинців-загарбників. Усі люди українського роду на всій земній кулі працюють для тієї благородної цілі – визволення України з-під московського ярма.

А що ви, читачі "Крилатих", робите в цьому напрямі?

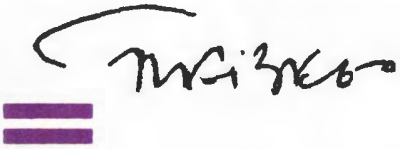

Юнацтво СУМ у Вінніпезі, Канада – тут вільно кожен вивчає і плекає дорогу українську мову.

Б. І. АНТОНИЧ

КАЛИНА

Калина похилилась вниз,
мов ягода, росте червоне слово,
весні окриленій молись,
карбуй на камені пісню калинову!

Та промінь сонця, мов стріла,
проколе слово і проріже камінь,
і лиш калина колись, як цвіла,
цвіте щороку листям і піснями.

НЕСТЕРТИЙ СЛІД

Слова з поезії І. Я. Франка «Антошкові П. (Азъ Покой)». Поет відповів цим віршем на статтю реакціонера Антона Петрушевича, який зневажливо ставився до рідної мови, називаючи її «діалектом»:

Діалект, а ми його надишем
Міццю духа і огнем любови
І нестертий слід його запишем
Самостійно між культурні мови.

Крилатий вираз «нестертий слід» вживається на означення безсмертя духовної діяльності людини.

УКРАЇНСЬКА МОВА НА 14-МУ МІСЦІ

Професор каледжу колумбійського університету З. Мюллер недавно уклав новий інвентар мов і діялектів світу, з якого виходить, що людство світу користується 2.796 мовами, між якими **українська мова займає 14-те місце.**

Між цими мовами є деякі, якими говорять по декілька тисяч людей.

До мов "велетнів" проф. Мюллер зараховує такі мови, якими говорять щонайменше 50 мільйонів людей. До цієї категорії зараховано й українську мову.

Ось як виглядає клясифікація мов:

На першому місці стоїть китайська мова, якою говорять понад 600 мільйонів душ, на другому — англійська мова — 300 мільйонів осіб, на 3-му — гіндостанська — 200 млн., на 4-му — еспанська — 160 млн., на 5-му — російська — понад 100 млн. Далі йдуть німецька, японська й індонезійська, якими говорять приблизно по 100 млн. людей; французька і портуґальська по — 75 млн., арабська, італійська і бенґальська — по більш як 50 млн. Українська мова — 50 мільйонів осіб.

Володимир Мацьків

ДЕЩО ПРО ФІЛЬМ

Серед різних розвагових засобів, великий успіх здобуло оглядання фільмів. На вулицях більших та менших міст цілого світу є багато кінотеатрів, які, мимо недорогих вступів, стали доходовими підприємствами для власників. Тому можемо без вагання сказати, що фільм, це мистецтво, яке запряжено до "бізнесу", на якому заробляють немало гроша.

Фільм виник з театру, коли почали фільмувати театральні вистави та пробувати урухомити окремі образки. Зразу награвано фільми на театральних сценах, а з часом сценами для фільмування стали вулиці міст, історичні побоєвища, море та кораблі, різні історичні будівлі, церкви тощо, не виключаючи відповідно влаштованих студій, з їх наскрізь змеханізоввними сценами.

Тому можливості фільму є далеко більші, чим театру, обмеженого трьома стінами та часом.Фільм може відтворити колишні події на тих самих місцях та в тих самих обставинах, як ці події колись відбувались. Фільмові підприємці, диспонуючи значними фондами, можуть затруднювати найкращих акторів та примусити їх до дуже дбайливого опрацювання кожної деталі. Тим самим гра тих мистців – без закиду. У фільмі є можливості всі недотягнення та всі помилки поправити і то не раз, чого не може зробити театр. Технічні удосконалення апаратури до насвітлювання та висвітлювання фільмів дійшли до того ступеня, що фільм став дуже подібний до справжнього життя.

Але мимо всіх удосконалень, він не може заступити живих людей, бо є тільки знимками тих людей, чи радше тінями тих людей. А знимка ніяк не заступить живої людини та її безпосереднього діяння.

Кадр із докум. фільму: Ярослав Стецько, Високопреосвящ. Владика УПЦ Мстислав, І. Подриґуля – на Сумівській Оселі у США.

Тому враження при огляданні фільмів є менше тривалі та слабше діючі, ніж враження, одержані при безпосередній грі театральних мистців.

Знавці кажуть, що поширення фільму спричинило занепад театру, і на терені Америки втримуються ще хіба тільки поважні опери та великоміські театрики нічних клюбів, з їх не завжди відповідними програмами. З того бачимо, що фільм, ця рідна дитина театру – виявилась невдячною дитиною, бо спричинила занепад театру.

Останніми роками можна доглянути і занепад кінотеатрів, яким робить сильну конкуренцію хатня телевізія. Якщо розвиток телевізії піде дальше тим самим темпом, то можна сподіватися, що й кінотеатрам загрозить та сама доля, що й театрам.

Історія фільму не така довга. Перші рухомі образки беруть свій початок у 1894 р. у Франції. Перший фільм створено у 1896 р. Перше кіно відкрито в 1902 р. в Лос Анджелосі, США. Три роки пізніше з'явилося перше кіно у Пенсилвенії (Мк Кіспорт), де сеанси тривали по 20 хвилин, а вступ коштував 5 центів. У 1907 р. виконано перший більший фільм "Монте Крісто". Перший кольоровий фільм витоврено в 1922 р., а перший звуковий фільм з'явився у 1927 р. Очевидно, що всі ці перші фільми були недосконалі, коли б ми хотіли порівнювати їх з тими, які бачимо сьогодні. В Европі, в тому й на Україні, появились кінотеатри перед Першою світовою війною, коли розвиток фільму був вже на дещо вищому рівні.

Підприємства для продукції фільмів вимагають мільйонових фондів і тому ми, українці, не можемо похвалитись великими успіхами на полі вільної продукції фільмів. Є у нас кілька заавансованих кінооператорів і вони створили декілька наукових документальних фільмів, тобто таких фільмів, якими утривалюється якісь важливі події, маніфестації, обходи, концерти, змагання тощо.

Цінний документальний фільм "Трагедія Карпатської України" зняв молодий український кінооператор п. Лисюк, з Канади, який і загинув від ворожої кулі під час праці в Хусті. Важливі документальні фільми продукує тепер у США (раніше в Австралії) молодий талановитий кіномистець Ярослав Кулинич.

На рідних землях є кілька кіностудій, але вони під наглядом московських наглядачів, продукують в більшій, чи меншій мірі пропагандивні фільми для московського комунізму. Зфільмовано також деякі наші драматичні твори, які давніше виставлювано в театрах: "Наталка-Полтавка", "Запорожець за Дунаєм", "Тарас Бульба" та інші. Деякі фільми з України ми мали змогу дивитись тут, на еміґрації, – але вони озвучені, – на ганьбу Москві, – московською мовою!

Чи відомо вам, що

...у китайському місті Фучжов (провінція Фузян) знайдено чи не найбільший в історії письменства рукопис. Це — роман письменника Лі Гуй-ю (XIX ст.). Він має 360 томів, які містять близько 5 млн. гієрогліфів.

ТАБІР СУМ — *Англія*

КОМАХИ – САНІТАРИ ЛІСУ

Як відомо, в лісі є багато шкідників, які нищать дерева: хробаків, комах і т. д. Для збереження лісу від шкідників людям доводиться вкладати багато праці. Але тут на допомогу людям приходять самі таки комахи, що їх можна сміливо назвати лісовими санітарами. Наприклад, великі овальні жуки з могутніми щелепами – туруни – це великі мисливці й пожирачі комах.

З великої родини турунів привертає увагу красотіл. У нього зеленкуваті переливчасті надкрилля з красивим металевим блиском. Красотіл невтомно полює на всіляку гусінь і личинок, знищуючи їх у великій кількості. Спостереження свідчать, що один жук влітку з'їдає близько 300 гусениць, і ще 40 гусениць знищує його личинка. Саме тому для очищення лісу від шкідників понад 20.000 жуків красотілів транспортували з Европи в Америку. Там вони чудово прижилися і принесли чимало користи.

Всім, мабуть, відомі маленькі жучки, так звані сонечка (їх ще називають "божими коровками"). З ранньої весни і до пізньої осени сонечка трудяться в лісах, полезахисних смугах, садах, знищуючи попелиць. Сонечко за добу з'їдає їх понад 200. Не поступається дорослому жукові і його личинка: протягом дня вона звільняє рослини від 300 попелиць.

Особливу увагу привертають працьовиті старанні і всюдисущі мурашки. Червоні лісові мурашки протягом цілого дня тягнуть до своїх гнізд жуків, метеликів, личинок мушок та інших комах. Мисливські угіддя мурашок – близько півгектара, і на цій території вони вичищають ліс краще за всіх. Вони нищать шкідників навіть більше, ніж птахи.

П. К. К.

НОВА ОСЕЛЯ СУМА В ОГАЙО

Клівленд. — Ссередки Спілки Української Молоді Америки (СУМА) в стейті Огайо (Клівленд, Парма, Лорейн, Акрон, Кентон та Янгставн) закупили в місцевості Гантінгтон, Огайо, посілість, знану під назвою „Локуст Лейк Парк", що має 58 акрів лісу, площі й озеро.

Першою сумівською зустріччю на цій оселі був Злет Юнацтва, який відбувся тут в суботу та неділю, 19 і 20 червня. Цей Злет відбувся у 40-ліття СУМА і проходив під кличем — „Живи, зростай для перемоги!" та включав різні спортові ігрища, ватру, присвячену бл. п. ген. Тарасові Чупринці — Романові Шухевичеві. *"Свобода"*

Чого кому бракує

Говорили раз поляки запорожцям:

— Ми от, шляхетське військо, воюєм завжди за честь, а ви, запорожці за гроші.

А запорожці їм:

— Ну, що ж, чого кому бракує, той за те і воює.

В київських катакомбах

Над головою жовтувата лесова стеля. Під ногами м'яко пружинить товстий шар пилу. Шукаємо на стінах давні князівські знаки, написи кирилицею.

Зараз уздовж правого берега Дніпра в районі Києва виявлено близько 50 підземних порожнин у лесових та глинисто-піщаних породах. Загадкові підземелля-печери ці переважно дуже давні. За середньовіччя тут господарювали ченці. Згодом під деякими вулицями виникли цілі підземні кладовища...

Перших, хто спустився в Звіринецькі галереї, буквально вразив їх вигляд. На землі лежали десятки людських кістяків. Складалося враження, що люди назавжди завмерли в тих позах, в яких знемацька застала їх смерть.

Щоб потрапити до Звіринецьких печер, довелося немало попрацювати лопатами. Нарешті, один за одним зникаємо у вузькій щілині. Коридор ширшає. Через кожний метр у стіні чорніє провалля. Там повно людських кістяків...

Цегляне склепіння раптово зникає. На землі розкидані брили породи. Далі завал. Досі ми бачили кістяки тільки в хідинках, відведених для поховання, а тут скелети лежать просто долі. Іншу загадку печера запропонувала експедиції біля входу: там виявили справжню братську могилу. Дивно, в ній було чимало й дитячих скелетів. Але ж у давніх печерах дітей не ховали. Як поєднати суперечливі факти?

Пригадуємо розповідь з літопису. У 1096—1097 роках на Київ напали половці, яких привів «шолудивий Боняк». Вороги спустошили околиці міста, спалили палац князя на Берестовому. Мешканці околиць, мабуть, шукали порятунку від них у підземеллі. Взяти печеру штурмом нападники не могли і тому засипали входи. Під землею лишилися люди. А далі — голод, спрага, нестача повітря...

Звісно, зараз важко категорично стверджувати, що сталося саме так. Адже ці ниями могли загинути і під час пізніших навал. І все ж знахідки експедиції роблять такі припущення досить ймовірними.

Отак, мандруючи, дістаємося хутора Вільного. На схилі стрімкого пагорба темніє вхід до печери. Про це підземелля, розташоване на околиці Києва, складено чимало легенд. За переказами, кияни рятувалися колись тут від орд Батия. Отже, підземелля, мабуть, таки дуже давнє.

...Хід веде углиб. Повітря сухе і тепле. Від головного коридора розходяться в усі боки десятки ходів. Одне з таких відгалужень приводить до загадкового круглого отвору. Навіщо викопали цю глибоку яму? Мабуть, колись тут була криниця. Підземелля поблизу хутора Вільного — ціле місто, складний підземний лабіринт з численними ходами, що своїми розмірами, мабуть, не поступляться лаврським.

В одному з таких приміщень співробітникові Інституту археології П. Толочку по-справжньому пощастило. Розчищаючи підлогу, він побачив плінфу — будівельний матеріал, з якого зведено Софіївський собор, Золоті ворота та інші стародавні споруди. Ця знахідка дала можливість судити про вік печери. Підземелля існує вже близько дев'яти сотень років.

Неподалік від плінфи експедиція натрапила на ще одну несподіванку. Знайдено цілий носок чобота, шитого, мабуть, ще за Ярослава! Тут же П. Толочко виявив залишки керамічного посуду XI—XIII століть.

Зараз ці печери взято під охорону громадськості. Вони ще повідають нам багато цікавого.

Д. КИЯНСЬКИЙ.

В ЗВІРИНЕЦЬКІЙ ПЕЧЕРІ.

Рік тому професор доктор Карльо Таґліавіні викликав неабияку сенсацію на конґресі мовознавців у Нью-Йорку. Піднявшись на трибуну, він протблосив коротку вітальну промову аж п'ятидесятьма мовами. Журналісти незабаром з'ясували, що промовець досконало володіє 35 мовами, а знає їх 120.

Карльо Таґліавіні — доктор філології і член 55 наукових академій. Коли йому було 12 років, він володів уже сімома мовами. Філологію вивчав у Больонському університеті, а диплом одержав, знаючи 15 живих і мертвих мов. Йому було тоді 22 роки. Ще через 2 роки він став доцентом Римського Університету.

Сьогодні цей унікальний поліґлот* вільно розмовляє усіми європейськими мовами, крім них добре знає 10 інших мов, а в університеті викладає 25 мовами. Для осягнення цього він працював дуже наполегливо й систематично. Спочатку вловлював характер ,і коли можна так сказати, дух кожної окремої мови, її акцент і мелодійність, а пізніше будову. Вивчав також цілі звороти, окремі слова, об'єднував їх і видозмінював, увесь час повторюючи вже вивчений матеріял й намагаючись закріпити його не тільки в пам'яті, а й в уяві.

Професор К. Таґліавіні продовжує працю над собою і щороку вивчає три-чотири нові мови. До найважчих для вивчення мов він відносить турецьку, японську, вірменську, гінду, староєгипетську й албанську. Остання важка тим, що не має конкретної граматики і є дуже багата на діялекти.

Тепер професор Карльо Таґліавіні готує велику роботу про мову ескімосів, яка досі ще не вивчена, і працює над антологією світового гумору.

*) Людина, що володіє багатьма мовами.

У Лондоні є велика кількість різноманітних клубів. І все ж мешканці англійської столиці були здивовані, коли в червні 1937 року побачили об'яву про відкриття клубу... небіжчиків. У члени його приймали тих, про чию смерть помилково повідомляли газети, або тих, які за офіційним записом вважалися за померлих. Переважну більшість членів клубу складали колишні учасники війни. Вони й засновували його.

ДНІПРО І ДЕСНА

– українська леґенда –

Дніпро і Десна – це брат і сестра, обоє діти старого Лимана. Коли Лиман постарів, він осліп. А Дніпро мав руки, вкриті густим волоссям, Десна ж – ні. Тоді Десна вдягла на руки вовняні рукавички і пішла прохати у старого сліпого Лимана благословення.

Доторкнувся Лиман до рук Десни, а вони вовняні, – то й благословив її. І пішла тоді Десна вперед, і почала на своєму шляху громадити гори, скелі, щоб її брат Дніпро не мав вільного шляху.

Підійшов і Дніпро до старого, сліпого батька Лимана: – Поблагослови мене, отче!

– Я тебе, сину, вже благословив.

– Ні, – каже Дніпро, – я до тебе ще не підходив, це сестра моя ввела вас у оману.

Поблагословив його Лиман і каже: – Наздоганяй же швидко свою сестру!

Кинувся Дніпро наздоганяти сестру Десну, порозкидав гори і скелі, таки наздогнав її і пішов рука-в-руку: він праворуч, вона – ліворуч.

Розкидаючи гори і скелі, Дніпро був лютий, ревів і ревів, і буде ревіти, доки сонце світить.

Та, розкидаючи гори і скелі, Дніпро робив людям добро: розчищав дно, поглиблював його, щоб могли плавати кораблі. А Десна завжди стояла на перешкоді: створювала мілини, закидала русло піском. Течія Дніпра – швидка, Десни – повільна.

У давнину старі люди склали про Дніпро і Десну таку пісню:

"Сперечався раз з конем
Орел сизокрилий:
– Ой, коню, рідний ти мій брате,
Є у полі криниченька,
Там холодная водиченька.
Ой, хто перший до неї долетить,
Ой, хто наперед добіжить,
Той іншому ноги відрубить!
Каже орел: – Я долечу!
А кінь йому: – Я доскачу!
Орел летить над луками,
А кінь біжить все горами.
Орел летить дібровою,
А кінь біжить дорогою.
Орел летить – перо дзвенить,
А кінь біжить – трава шумить.
Орел летить – вже стомився,
Прибіг і кінь – води напився,
Напився і покотився.
Засмутився орел сизокрилий,
Підлітає він до коня
Й братом його називає:
– Ой, ти, коню, рідний брате мій,
Горе, брате, мені, безкрилому,
А тобі – безногому!
– Подарував би ти мені крильця,
Не бігав би я все ніжками!
Якщо ти не досяг мети –
Молодшим братом будеш мені!"

* * *

Так поетично оспівані в народній пісні наші дві великі річки – Дніпро і Десна.

Подала проф. В. Шалі

Древнє японське місто Нара. Тут, біля стін буддійських храмів, де завжди буває багато туристів, можна побачити оленів. Приручені людиною, вони без остраху беруть з рук гостинці, охоче дозволяють себе фотографувати.

ПІД ПЕКУЧИМ БРАЗІЛІЙСЬКИМ СОНЦЕМ

"Дай серцю волю, заведе у неволю"

Хоча Секція Української Православної Молоді ім. Святого Юрія Переможця при Свято-Володимирській Парафії в Сан Павльо, Бразілія, нечисленна своєю кількістю членства юнаків і юначок, але своєю активністю, палким бажанням до громадської праці, рідної української культури робить її яскравим прикладом для інших наших молодечих організацій у вільному світі, що мають на це багато більше можливостей, особливо ж фінансових спроможностей.

Не дивлячись на всі перешкоди, а крім цих є ще багато інших, ця невеличка клітиночка великого живого українського організму, розкинутого майже по всіх країнах світу, не впадає в розпач і в неохоту, а навпаки – з дня на день з ще більшим запалом поринає в море громадських обов'язків та праці всілякого характеру. Крім вивчення української мови, історії та географії своєї Батьківщини-України на окремих для них зорганізованих курсах українознавства у парафіяльній домівці, молодь бере активну участь у церковному хорі, разом із старшим громадянством, зносить молитви перед Престолом Всевишнього про швидке звільнення Рідної Землі від московсько-большевицького мотлоху. Ця глибока любов до всього рідного, до величних традицій минулого України дає багато надій сподіватися, що ця невеличка клітиночка і в майбутньому себе оправдає. Всі вони є постійними та пильними читачами журналів "Аванґард" і "Крилаті", що (дякуємо цим Редакціям за належне зрозуміння фінансових труднощів у Бразілії) безкоштовно приходять для Секції.

Недавно Секція ставила драму М. Кропивницького "Дай серцю волю, заведе у неволю". Коли взяти під увагу, що ці молоді, але запальні в праці, юнаки і юначки не тільки що ніколи не грали на сцені, але й не були в театрі, то постанова випала набагато краще, як можна було сподіватися! Переповнена заля Спортового Клюбу Сан Кайтано до Сул, та гучні оплески глядачів, що нагороджували аматорів після кожної дії, говорили самі за себе та надавали ще більшої охоти, чуття до дальших зворушуючих сцен цього давнього українського побуту. Може хтось із глядачів подумати, що це надто застаріле, що нам треба чогось із сучасного (також треба), що нагадувало б про небувалу в нашій історії трагедію українського народу та поривало б молоді душі до дальшої важкої боротьби з споконвічним ворогом – Москвою. Але це тільки так здавалося на перший погляд. Бо тонке і чуле відтворення наших давніх селянських звичаїв та традицій – рятують українську людину на чужині від потопу в чужому морі та привертають її увагу до всього рідного.

Одна із сцен "Дай серцю волю, заведе у неволю" М. Кропивницького.

Смачним буфетом, що був приготований сестрицями ім. Святої Княгині Ольги, і товариською забавою до ранку закінчилася ця рідкісна та корисна імпреза. Увесь дохід з імпрези був призначений на закінчення будови Свято-Володимирської Церкви. Тепер Секція готує драму М. Кропивницького "Невольник", яку незабаром і поставить для українського глядача в Сан Павльо.

Нехай цей скромний приклад муравлиної праці буде наукою і для тієї частини молоді, що з невідомих причин блукає поза рямками громадського життя та праці. Нехай вони пригадають собі безсмертні слова Великого українського Генія-Пророка Тараса Григоровича Шевченка, що так болюче промовляють до кожного українського великого серця: "Чиї сини, яких батьків, ким, за що закуті". Над цією вічною правдою він поставив своє слово, яке українська молодь повинна свято зберігати та його вічно пам'ятати. Чому ж не всі вивчають його тут, як там забороняють та насильно на Сибір женуть? Чому не зійдемось усі разом, не закачаємо рукавів, щоб спільно виявити свою глибоку любов до рідних традицій нашого далекого минулого, вміло не пов'яжемо їх із сучасністю і з надією в серцях не мандруємо усі разом в недалеке соняшне наше майбутнє? Ще темна ніч, але проблиски сходячого сонця свободи прорізують захмарений небозвід. Гляди ж, український юначе і юнка, щоб ясний день волі не застав тебе неприготованим! Тіні великих твоїх предків, що залишили для тебе таку багату та героїчну історію – будуть тривожним пострахом на все життя для тих, хто відрікається всього, що робить людину гідною його нації!

о. В. М. П-ук

За лісами, за горами золота діжа кисне?
(Сонце)

За лісом за пралісом золота паляничка печеться?
(Сонце)

Всі його люблять, а подивляться — морщаться?
(Сонце)

Маленьке, кругленьке всему світу миленьке?
(Сонце)

Що йде вперед і не вертається?
(Сонце)

ТВОРЧА МОЛ

Кіш старших Юначок у таборі "Гамалія"; викладає член КУ СУМ у Австрії д. С. Бовдій.

Вол. Сосюра

Я люблю тебе

Я люблю тебе, друже, за те,
що в очах твоїх море синіє,
що в очах твоїх сонце цвіте,
мою душу голубить і гріє.

За волосся твоє золоте,
за чоло молоде і одкрите.
Я люблю тебе, друже, за те,
що не можу тебе не любити.

З ТАБОРОВИХ КОЛОМИЙОК (Австралія)

У таборі три дороги,
Всім Вам треба знати:
Одна в кухню, друга в річку,
Третя – в шатро спати.

Був в таборі друг Венґльовський,
Й голова Сорока, –
Нав'язалась щира дружба
І праця глибока.

Тут в таборі працювала
Курко Мирослава,
Тож про її пильність, щирість –
Пішла добра слава.

Осередкам й усім гостям,
Нехай буде слава,
Бо по-справжньому кипіла
У нас праця жвава.

СИНЄ НЕБО, ЖОВТІ ПОЛЯ...

Синє небо, жовті поля, –
Так на Україні.
Я ніколи там не була і не бавилась,
І ніколи на це чудо оком не дивилась,
Але знаю, що як прийду – то не вернусь,
Не покину жовтих полів і синього неба.
На Вкраїні ластівки співають,
Маленьких доглядають.
Коли ти, Україно-Мати,
Будеш себе доглядати?

Так на Україні пташки співають,
Ти, мій брате, все це знаєш, –
Коли ж мені покажеш?
Коли покажеш синє небо, жовті поля,
Як пташки співають,
Як про себе дбають?
Коли покажеш синьо-жовтий стяг?
Коли скинемо червоний московський "флаг"?
І коли покажеш із вічного Києва
Синє небо, жовті поля?..

Люба Головата
(18-літня сумівка, США)

Кіш старших Юнаків Табору СУМ у Західній Німеччині; гутірку цікаво провадить член КУ і виховник 1-го ступ. М. Власенко.

ДЬ УКРАЇНИ

З українського концерту – силами Осередку СУМ у Штутґарті, Зах. Німеччина; голова Осередку д. М. Олійник.

Чому люблю свою Сумівську Оселю?

Я люблю нашу Сумівську Оселю біля Елленвіл, бо там є свіже повітря, там можна навчитися як маршувати, ліпше навчитись говорити по-українському, а також як поводитись перед людьми. Ми там і відпочивали, і вивчали нашу українську культуру, географію, історію та інші предмети. І останнє – там я знайшов багато приятелів.

Ізак Богдан Кузик

ХОР "ЧАЙКА" У АВСТРАЛІЇ

Хор "Чайка" був організований в 1945 р. – 20 років тому, в Німеччині в місті Крессбронн над Боденським озером. Хор аж до виїзду укр. еміґрації за океан постійно концертував, об'їхавши багато міст французької зони Німеччини.

В кінці 1949 року дириґент Ст. Корінь та частина хористів опинилися в Австралії, де в 1951 р. хор "Чайка" відновив свою діяльність.

Хор складається з 45 осіб, виступає в 7-ми різних строях.

Акомпаніяторкою хору є Оксана Тарнавська, абсольвентка муз. Консерваторії в Мельборні. Під фаховим керівництвом дириґента Ст. Коріня хор постійно підвищує мистецький рівень і користується великою популярністю в Австралії.

Хор "Чайка" об'їхав з концертами майже всі найголовніші міста Австралії та надальше прямує своїм славним творчим шляхом:

У пісні, Вкраїно, єднаєм
З тобою ми наші серця,
У пісні Тебе прославляєм...
Тій пісні не буде кінця.

У цьому році хор "Чайка" заслужено відзначає свій 20-тилітній ювілей.

Сумівка

ПРОГУЛЬКА ДО МУЗЕЮ

В неділю наш рій "Ловці" в Чікаґо, США, мав прогульку до Природничого Музею. В музеї ми бачили багато цікавих речей. Між ними були різні дорогі і гарні каміння; ми також бачили різні рослини. Нам сподобалось дивитися на звірят, які не були живі, але дуже гарно вироблені. Там були такі звірята: тигр, рись, осел, слон, мавпи, леви, ведмідь, лис, вовк, видра, куна, дикі кабани та інші.

Показано там також індіянів, їх звичаї, убрання, зброю, та як і в чім вони жили. У музеї я бачив як китайці одягаються, і як живуть... Дальше ми бачили ескімосів, які живуть на далекій півночі.

Потім ми зацікавилися єгиптянськими речами. Були тут гроби королів, горшки, корабель і інші речі.

Пізніше ми бачили кістяки звірів попередніх та теперішніх часів. Ми також бачили, як люди інших ер виглядали.

Нам дуже сподобалася ця прогулька, і наш рій вдячний нашому вих. Р. Михальцевичеві і впор. Т. Керечинському.

Ярослав Дзвінник (11 років)

Юнацтво із своїм Проводом у м. Бінґгамптон, США, де велику працю з сумівцями провадить відомий актор Євген Курило з дружиною.

ПІСНЯ ПРО ПОЛК. РІЗУНА

Гей, у лісі, у темних борах,
Грають сурми бойові,
Там гуляють Різунівці
Славні лицарі — грізні.

Там вперед веде Провідник,
Славний лицар бойовий,
На його наказ щохвилі
Всі готові йти у бій.

Як заграють скоростріли,
То до бою всі як льви,
Б'ють комуну з України —
Це Бандерові орли.

Б'ють комуну з України,
Розгорівсь народній гнів,
Ллється кров ворожа всюди,
Де йде відділ Різунів.

Не журися, Україно!
Ми за Тебе підем в бій,
Над степами України
Грають сурми бойові.

(Підпілля 1950)

ЗБУДИСЬ, УКРАЇНО

Збудись, Україно, повстань,
Весну зустрічати устань,
Бо сонце сяє вже для нас,
Для нас настав вже волі час.
Юначе стрункий, молодий,
Ставай зі зброєю у бій,
Жде нарід твій, жде рідний край,
За Україну все віддай.
Тюрм і неволі не знесем,
Кайдани ворожі зірвем,
Нам серце каже, каже честь,
Життя свобідне, або смерть.
Заграва небо червонить,
Ревуть гармати, сталь дзвенить.
Чи скоро вільний будеш знов,
Розсудить меч, розсудить кров.
Ми чуєм волі, волі зов,
Народ свобідний буде знов,
Ми йдемо в бій до перемог,
Бо з нами правда, з нами Бог.

(З »Спів. УПА«)

Свідомість обов'язку і відповідальности тісно пов'язані теж зі **словністю, точністю** та **пильністю.** Додержування даного слова, звичність до точности та пильне виконування доручених або добровільно і самочинно прийнятих на себе завдань, повинні бути прикметою кожної свідомої української одиниці, бо тим чином їй буде властиве почуття обов'язку і відповідальности не тільки за свою особисту працю і за свої вчинки, але і за вищі форми праці на всіх ділянках українського національного життя (громадського, культурного, релігійного, політичного тощо). Ця риса характеру яскраво виступає у всіх найкращих постатей, подвижників світлих сторінок української історії і культури від найдавніших часів аж по сьогоднішній день.

ДЗЕРКАЛО ДЕЛЕҐАЦІЇ

Делегація звірів зібралася їхати за кордон.
— І цей! — заревів Осел, уздрівши Верблюда. — Добре ж подумають там про наших, коли побачать отаке одоробло!
Замість Верблюда до складу делегації ввели ще одного Осла.

Жарти із УССР

А що тепер?

ХВОРИЙ, ЗАКАРПАТСЬКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК (до лікаря): Як часто маю приймати ці ліки?
ЛІКАР. Три рази на день перед їдою.
ХВОРИЙ. Але я тепер їм лиш раз на два дні.

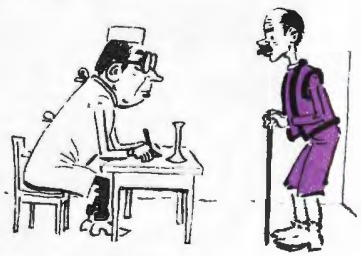

Надіслав В. М.
м. Ужгород.

КОЛЬОРОВІ ПРОГЛЯДКИ
(діяпозитиви) СУМ

Вже від довшого часу ЦУ СУМ рішила переходити на нові, більше удосконалені, методи виховно-вишкільної праці. До таких належить одночасне зорово-слухове представлення теми, з якою хочеться познайомити молодь. Для прикладу кіно, телебачення чи театр, де застосовується ця метода, мають далеко більший успіх, як та сама тема представлена в книжці, чи тільки по радіо. Тут мається справу з двома людськими змислами, що сприймають образи рівночасно, а тим самим загострюють увагу та утривалюють їх у пам'яті.

З таких міркувань ЦУ СУМ приступила до випуску проглядок (діяпозитивів) на різні теми, що входять у виховно-вишкільну програму СУМ. Так, напр., буде охоплена історія, географія і культура України в формі історичних і мистецьких пам'яток та документів. Буде представлене життя в СУМ та загальні українські осяги.

Перший випуск присвячений нашому найбільшому Поетові і Маляреві Т. Г. Шевченкові. Цілість випуску має складатись з 4-ох серій по 24 проглядки в кольорах. Дві перші серії "Шевченко — маляр" вже випущено. Щоб опридiлити кількість тиражу, потрібно мати замовлення Осередків СУМ.

Ціни одної серії (24 штуки) є наступні:

США і Канада	7.00 дол.
Англія	2,5 ф.
Австралія	3,1 ф.
Німеччина	24.00 НМ
Бельгія	300.00 фр.
Франція	30.00 фр.

На інші країни ціни будуть поставлені при замовленні. Замовлення на дві серії "Шевченко — маляр" присилати до ЦУ СУМ в Брюсселі.

Апарати до висвітлювання можна набути в кожному більшому маґазині. Кожний Осередок СУМ повинен такий апарат придбати, бо без нього не мислима успішна виховно-вишкільна робота.

Кожна серія буде мати пояснювальний текст до поодиноких проглядок.

Замовляйте вже тепер!

Ігор Стебельський

НА ОСТРОВІ МІЄН 25

Близько вершка горбка, коло великого червоного каменя (валуна), лежала купка розкинутого сірого совиного пір'я. Недалеко коло того місця лежала на шутрі стара білісінька кістка, мабуть з "карібу". Коло кістки ріс маленький кущик, вкритий малюсінькими фіолетовими квіточками. Ось і урвані нитки життя!.. Колись, гадаю собі, цей острів мусів мати буйнішу рослинність, коли міг прогодувати американських арктичних оленів, себто "карібу". Тепер, на місці смерти оленя, який мабуть загинув сотні літ тому, росте кущик із прекрасними фіолетовими квіточками. Рослина ця напевно постачає їду арктичній мишці – "леммінґ". У свою чергу, "леммінґом" харчуються сови, а на сови полюють лисиці. Лиси також вічно не живуть, і їхнє мертве тіло поволі віддає поживу рослинам. Такий то природній цикль життя. Всі свої малі знахідки: квіти, кістку і пір'я я сховав у кишеню парки і вернувся назад до Арнольда.

– Ну, Кіт, куди ти думаєш ми вже зайшли? – питаю його. Він показав мені п'ять фотознимок, які він держав у алюмінійовій окладинці, і визначив мені трасу горбків, по котрих ми вже ішли. Голкою він уважно зробив зграбну дірку в знимці, щоби зазначити горбок, на якому, він думає, ми відпочиваємо. Виглядає, що ми вже пройшли, приблизно, третину дороги від краю льодовика, тобто чотири милі.

Я тепер одягнув тяжкий наплечник, а Арнольд взяв рушницю, і ми почвалали далі. На шутрі я завважив, як поблискували жовті, наполовину прозорі камінчики, мов бурштин. Деякі з них переходили в червоний колір. Яскраві кольори цих камінчиків так чудово вигравали на тлі сірого піску і шутру, що я зовсім забув про тягар, який ніс на плечах. Від часу до часу я нагинався і збирав кращі камінчики, ховаючи їх в кишеню на пам'ятку для своєї дівчини Ганнусі.

Так ми добралися до широкої долини, більшістю вкритої глибоким, мокрим снігом. Десь під снігом протікала річка, але ні її глибини, ні ширини не було видно.

– Ну, Ігоре, чи ти вже змучився нести наплечника? – питає мене Арнольд. Я подумав, що напевно Кіт хоче мене перевірити, чи я не боюся переходити річку з наплечником.

– Ні, – відповів я рішучим голосом. – Я ще перенесу наплечник на другий берег.

Мокрий сніг не витримує великого тягару людини і наплечника, особливо коли цей тягар тисне тільки на малу площу чобота. Майже що другий крок мій чобіт западається по халяви у сніг. Але тут ще сніг неглибокий і доволі сухо під сподом. Що буде посередині долини?

Кіт Арнольд пішов наперед мене випробовувати сніг. Я ішов його втоптаними слідами. Нарешті дійшли до річки. Я скинув один ремінець наплечника, держучи наплечник лиш на одному ремені. На випадок, якби сніг підо мною подався, я би міг пустити наплечник і рятувати себе. Тепер кожен Арнольдовий втиск чобота в снігу, на один фут глибини або більше, заповнювався чистою водою, що набирала зеленкаво-синього кольору – світло, яке пробивалося крізь сніг. Раптом сніг подався під моїм чоботом, і я застряг до пояса у снігу з водою! Я скинув наплечника на сніг і гукнув до Арнольда по допомогу.

(Далі буде)

Тягловий собака півночі

Коли западе ніч над самотніми оселями ескімосів та індіян на далекій півночі Канади, тоді там розлягається характеристичний гомін своєрідного »хору« тяглових собак. На далеке гавкання лиса або виття вовка відгукується один собака, а незабаром інші собаки заповнюють нічну тишу своїми голосами. Від непам'ятних часів пес був тягловою силою на канадській півночі. Без нього ескімоси та індіяни не могли б узимку перевозити свої родини вздовж ловецьких стоянок, ні транспортувати тяжкі в'язанки з хутровиною до торговельних станиць, та взагалі не могли б вижити. У підбігунових районах півн. Онтаріо моторизовані сани замінили собачий запряг, але на далекій півночі собака все ще є незамінний; новочасні сани розлітаються на бездорожжях пустелі, де вітер висипає гори снігу з перехресними заметами, що своєю твердістю нагадують висохлу глину.

Тяглові собаки не є особливо великі, хоч бувають і добірні запряги вибраних племінних собак. Все таки пересічні тяглові собаки бувають звичайно неплемінні. 30 інчів заввишки, переважно чорні, білі, сірі та мішаного роду, бо майже всі вони походять зі схрещення з вовками.

Ця властивість побажана для тяглових собак, бо на вовчій шерсті не формується іней; звичайний собака в північних умовинах стає калікою. Влітку власник прив'язує своїх ненажерливих собак до стовпів і кормить їх рештками риби, тюленячого м'яса та костей. За умов, коли людям бракує харчів, ледве чи хто кормитиме достатньо непрацюючих собак...

Люди, які живуть примітивним життям, освоюються зі звіринним світом і цей зв'язок не відчувається ніде так сильно, як саме між людиною і собакою на канадській Півночі. Погонич трактує собак суворо, але він їх шанує і собаки це відчувають, тому й готові працювати для нього до краю своїх сил. Мабуть, собаки розуміють, що їхнє життя залежить від справности погонича. Разом вони й досі виконують важливу ролю в побуті жителів далекої Півночі.

Д. О.

НОТАТКИ ПАРАҐВАЙСЬКОГО МИСЛИВЦЯ

Б. Лісовецький

5

"Чи не заворожила сьогодня яка чортяка наші кулі?" – сердито лаються мої обидва компаньйони. – Повертаймось назад до хати – однаково нічого не заб'ємо нині." Але доля наша гадала по-другому: тільки повернули, як бачимо здаля руде щось, що спокійно об'їдає молоде листя з дерев і не помічає нас. Ближче до нього... Дика коза! З найбільшою обережністю посуваємось до неї. Майже відразу стріляємо. Не дурно, все таки, проблукали майже цілий день в непролазних хащах – влучили козу.

Прив'язуємо свою здобич до довгої палиці й урочисто несемо її до оселі. Так само веземо її й на конях до хат: я тримаю за один кінець палиці, сусіда за другий. Але вдома розділюємо не на дві частини, а на три: то була моя пропозиція не образити й того, хто був причиною мого параґвайського мисливського хрещення. Хоч кількісно й не дуже вдале полювання, але скільки цікавого бачив я під час його, скільки нових, захоплюючих вражень маю від нього!

3 вересня. Вийшов сьогодня ранком працювати на "чакру" й бачу: щось буріє на червоній ріллі. Скиба землі? Щось не подібне до неї. Підійшов ближче: серед грудок землі малесеньке, може тільки вночі народжене, дике козеня. Кличу жінку, дітей сусіда і починаємо поволі, з усіх боків наближатися до нього – боїмося, щоб часом не втекло. Та де! Воно ще таке маленьке що неспроможне далеко податися, й ми зовсім легко прибираємо його до рук і несемо до хати. Яке ж воно гарненьке й ласкаве! Намагаємося годувати його молоком, але перший раз не дуже добре йде. Ну, а дедалі воно цілком призвичаюється до нашої штучної годівлі й добре вже п'є його. Швидко починає потроху хапати й травицю, зовсім звикає до нас і, як собаченя, бігає за нами. Звикають до нього й наші пси й добре живуть з ним. Коли трохи підбільшало, прив'язуємо його на мотузку й виводимо пастися на "патреру". А скільки втіхи мають від нього сусідські діти, що цілісінькі дні бавляться з ним! Хай живе собі наздоров'я!

4 вересня. Забив на "чакрі" велику "іґвану" й зробив з неї опудало.

5 вересня. Полювання на комахоїда. Пішов сьогодня з рушницею пішки до другого селища кілометрів за 11 від своєї хати. Пройшов половину дороги й іду великим лісом, що суцільною стіною насувається з обох боків на той шлях. Коли це суне щось немале до лівобічного лісу. Зупиняюся, вражений несподіванкою. То ж великий комахоїд, – "Осо горміґверо", як його тут звуть ("осо" – ведмідь, а "горміґа" – то мурашка по-еспанськи). Але чого він так поволі посувається й майже не втікає від мене? Придивляюся – та ж він підранений. Забив його, лишив свою подорож і повертаюся з досить великою звіриною до хати працювати над його опудалом. Не вперше побачив я тут це створіння.

6 вересня. Нічне полювання на дикі кози з електричним ліхтариком. Побачив вчора, що на моєму торішньому порожньому майсовиську (кукурудзяному полі) багато слідів диких кіз. Вони виходять вночі по кілька разом на нього, шукаючи решток маїсу, роблять шкоду. Кличу сусіда – "пуміста", щоб довідатися від нього, як на них тут полюють вночі з засідки, й закликаю й його на те полювання. Йдемо з ним на майсовисько, обираємо два не дуже високі дерева недалеко одно від другого, приладновуємо до них примітивні драбинки і на висоті 2-х метрів починаємо робити засідку: влаштовуємо невеличку площинку з дерев'яною підлогою з пари дошок і сидіння для мисливця. Ось і все – маємо тут засісти на ніч кожний на своєму дереві. Як тільки молодик зник з небосхилу і почало добре темніти, ми з рушницями й продовгастими кишеньковими електричними ліхтариками вирушаємо до своїх "веж". Поки йдемо, часто натискаємо на ґудзики ліхтариків – освітлюємо собі шлях, щоб не потрапити в темряві в якусь яму чи не зачепитися за колоду, а найголовніше, – щоб не наступити на гадюку. Але тільки дійшли до засідок, зразу ж виключаємо світло, бо ж тут треба зберігати щонайбільшу тишу й нічим не давати про себе знати, бо кози – то така обережна й чуйна дичина, що тільки помітить щось підозріле, – зараз же втікають. Сидимо півгодини, годину... Жодного руху на майсовиську. Ні запалити цигарки, ні подивитися на годинника, який виблискує в темряві своїми цифрами – зняв його з руки й старанно ховаю в кишеню. Але добре пригадую собі слова "пуміста", що чекати доводиться деколи дуже довго, й чекаю. Та й він чекає – на його дереві жодного руху. Так проходить ще коло години. Дуже нудне чекання, але що поробиш! Раптом завважую, що щось блиснуло на узліссі. Навіть і не дихаю: увесь – увага й слух. Ближче... Вже на майсовиську загораються й яскраво виблискують дві свічечки... ще дві... ще й ще... Аж четверо кіз вийшло з лісу! Вираховую приблизно, як далеко вони від мене: може буде 50 метрів, але посуваються сюди – може 40, навіть 30! Вже час: прикладаю "батерійку" до люфи дубельтівки, так, щоб бачити мушку, і тримаю її ("батерійку") лівою рукою, а правою натискаю на курок... Голосний постріл! Чи не рано? Чи не поспішив я й не налякав дичину? Але ні: разом з моїм, блискає світло й на дереві "пумуста" й б'є й його рушниця. Свічечки метнулися вбік і відразу зникли в лісі. Тепер вже сміливо засвічуємо "батерійки", щосили кваплячись, збігаємо по драбинках на землю й мчимо на майсовисько. Я звалив здорового козла! Він лежить нерухомо на череві, підобгавши під себе лапи: мій постріл влучив йому просто в груди. Сусіда забив гарну, молоду козу. Вітаємо один одного з вдалими ловами й тягнемо просто по землі досить таки важких звірів, знов освітлюючи собі весь шлях до хати.

(далі буде)

ЛЮДИ НЕЗВИЧАЙНОЇ ДОЛІ

З КИЄВА В КАЇР—ПІШКИ

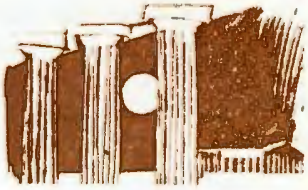

На стародавньому Подолі в Києві, у дворі колишнього Братського монастиря ще на початку XX століття можна було побачити надгробну плиту і на ній напівстертий напис: «Тут лежить пішохід киянин Василь Барський...»

Потім і плити не стало, і на багато років несправедливо було забуто ім'я одного з активних діячів української науки і культури першої половини XVIII століття, невтомного дослідника східної культури, мужнього мандрівника Василя Григоровича Григоровича-Барського.

Незвичайно склалася доля цієї людини, життя якої було тісно пов'язане з народами Сходу, з арабськими народами...

Василь Григорович народився у 1701 році в родині одного з засновників київської універсальної торгівлі Григорія Григоровича, виходця з українського міста Бара. До речі, молодший брат майбутнього славетного мандрівника Іван Барський був у другій половині XVIII століття відомий, як один з талановитих архітекторів, перших забудовників Подолу.

Вже з ранніх років тягнувся Василь Григорович до знань, мав великі здібності до вивчення мов, був допитливим.

Він вступає до славнозвісної Київської Академії, куди приймали лише людей, що вміли читати російською, латинською, слов'янськими мовами, знали математику. За вісім років навчання Василь Григорович досконало оволодів ще й польською мовою, почав непогано малювати, креслити. Але він мріяв розширити свої знання, якомога краще пізнати життя інших народів. І от у 1723 році 22-річний юнак твердо вирішує пішки піти в чужоземні країни.

Так почалася майже чвертьстоліття мандрівка цього талановитого історика, географа, художника, етнографа, просвітителя XVIII століття.

Яку ж мету переслідував Василь Григорович у своїх подорожах? Де пролягав його путь?

Спочатку він пішов у Львів, де мав намір закінчити навчання у єзуїтській Академії, видавши себе за католика з міста Бара (звідси і його друге прізвище — Барський). Але обман було розкрито, і Василя Барського разом з другом його Юстином Лінницьким було вигнано з Академії «яко волци от лесов киевских».

І без вагань пішов він з Львова. «Да идем к иным градом и видим иных людей обычаи», — записував В. Григорович-Барський у нотатках, з яких багато років пізніш виросла цікава «Книга подорожей Василя Григоровича - Барського», що користувалася в другій половині XVIII і на початку XIX століття великою популярністю на Україні.

Через Карпати дійшов Барський до Угорщини, а восени 1724 року з'явився в Італії. Венеція, Неаполь, Рим, Флоренція... Життя цих міст змалював він у своїй книзі. Пішки дійшов до Греції, а потім попрямував до Яфи, Єрусалиму.

Нарешті, у 1727 році Василь Барський прибув до Єгипту. Багато сторінок у своїх записах присвятив він спостереженням політичного життя, економіки, природи цієї країни. Він писав: «Египет аще и под державою есть султана турецкого, обаче не весма ему покаряется, токмо дань дает ему, и паша иже обладает Египтом, наставляется от Царьграда. Обаше паша тамо не долго господствует, един ба другого низлагает». З серпня 1727 до березня 1728 року Барський прожив у Каїрі, вивчаючи грецьку мову, а у вільний час оглядав місто, знайомився з його архітектурою. На початку XVIII століття це було багатолюдне місто, великий порт і торговельний центр Єгипту. Докладно описує киянин його вузенькі вулички, строкаті різноголосі базари, його жителів — митців, умілих майстрів, простих трудівників.

Чотири дні плив Барський Нілом, спостерігаючи дивні рослини, звірів, птахів. Потім пішки берегом Середземного моря пішов у Сірію, де навчався арабській мові, сам навчав дітей заможних людей грецькій, латинській мовам. Через два роки мандрівник завітав до Александрії, яка в той час була спустошена і зруйнована. Він записував про все, що бачив і чув, але не тільки записував: створив багато малюнків і креслень храмів, житлових споруд, чудової східної архітектури. Барський змалював колону Помпея і обеліск Клеопатри (останній, до речі, значно пізніш вивезли Лондон, і зараз обеліск стоїть на березі Темзи).

Серед записів історичного, географічного та етнографічного характеру у В. Барського стрічаємо цікаві спостереження спортивних свят.

Ім'я Василя Григоровича-Барського стало широко відомим на Україні.

Мандрівникові надіслали запрошення прибути до Києва і керувати кафедрою грецької мови в Академії. Лише через 24 роки після початку своїх подорожей зумів киянин повернутися на батьківщину. Він повернувся до Києва 5 вересня 1747 року. Але надломлений важкими подорожами, тяжко хворий, Василь Барський прожив у Києві недовго: через 35 днів його не стало...

«Книга подорожей» вперше побачила світ у 1778 році, але ще за вісім років до того окремі частини її були надруковані в журналі «Парнаський Щепетильник». Найбільш вдалим було видання твору мандрівника, яке здійснив безпосередньо за рукописом М. Барсуков у Санкт-Петербурзі в 1885—1898 роках.

При загадкових обставинах зникли малюнки В. Барського, що деякий час зберігались в Одеському археологічному музеї...

Ім'я славетного українського мандрівника і просвітителя, що одним з перших у Європі науково дослідив життя і побут народів арабських країн, нам особливо дороге.

В. ТЕЛЛИЦЬКИЙ.

Каїр у 1727 році. Мал. В. Барського.

Богдан Лепкий

ДВОЄ ДІТЕЙ

На вулиці двоє дітей. Дівчинка, як намальована і хлопчик каліка. Гарне чоло, мудрі очі, лиш наче його по голові хто вдарив і голова всунулася в плечі.

І вже вона не висунеться ніколи.

Обоє в сльозах. Згубили батька й маму. Тепер не знають, що в чужому краї робити. Ніхто їх не розуміє і вони не розуміють нікого... "Нем тудум!"

Люди дивляться на них і головами хитають.

Навіть дітей війна не пощадила. Викинула їх на чужу дорогу, як вітер неоперених вороб'ят з-під стріхи.

Над'їжджає повіз, — стає.

Повіз блискучий, коні якби їх хто милом намилив, пані в шовках.

Побачила дітей і зіскочила до них. Хлопчикові золотий гріш у руку ткнула, дівчинку по голові гладить: — Бідна, бідна! Хочеш, заберу тебе з собою. У мене гарно. Суконки тобі пошию, біле ліжечко дістанеш, а як чемна будеш, то за свою візьму, бо я дітей не маю. Хочеш?..

— Їдь, Ганусю, їдь! — радить дівчинці братчик, а голова йому ще глибше між рамена лізе.

Дівчинка глянула на повіз, на коні, на паню і — притулилася до брата.

— Не хочу...

Повіз поїхав, а вони дальше пішли.

Дівчинка, як образ, і хлопчик каліка.

Леонід Глібів

ВІЧНА ПОДРУГА.

Бачить — не бачить,
Чути — не чує,
Мовчки говорить,
Добре мудрує.

Часом захоче —
Правди навчає;
Часом жартує,
Всіх звеселяє
Люба розмова.

Будемо, діти,
З нею довіку
Жити-дружити!

Хто ж то такая,
В світі щаслива,
Мудра-правдива
І жартівлива!

Стану в пригоді:
Книжка — та й годі!

Ю. Дараган

Київ

Над містом в темряві — вогнистий хрест
Знявсь догори, як сяєво пожежі,
Вечірніх ліхтарів протест —
Що ніч загарбала барвисті межі,
Схилила день за виднокруг, за Брест...
Над містом в темряві — вогнистий хрест.

Вогнистий хрест, накреслений над містом,
Оповідає всім, що ні, не вимер
Наш славний рід! Людських осель намистом
Керує дотепер Великий Володимир.
І в небі символом яскравим і вогнистим
Палає хрест, накреслений над містом.

Подивіться

Новий кольоровий український Фільм

ВІД МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ДО КАРДИНАЛА ЙОСИФА

Фільмова продукція ЯРОСЛАВА КУЛИНИЧА

КІНОКАДРИ З ДНІВ ВЕЛИЧІ І СЛАВИ КНЯЗІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ — СЛУГИ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО І ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА КАРДИНАЛА ЙОСИФА СЛІПОГО.

Цікаве

КРИЛО НЕ ЗУСТРІЧАЄ ОПОРУ

Яка величина опору крила птаха у польоті? Як це не дивно, але крило не зустрічає лобового опору! Вчені довели, що коли птах летить, його крило рухається по складній траєкторії під таким кутом до напрямку руху, що зустрічні потоки повітря не надають йому лобового опору. Навпаки, опір повітряного середовища перетворюється у складову частину корисної сили тяжіння. Отже, є над чим замислитись авіаційним конструкторам!

ДРУКАРСЬКА МАШИНКА ДЛЯ НОТ

Оригінальна друкарська машинка для нот демонструвалася у Брюсселі. При кожному ударі по клавішу звучить тон, написаний на папері, що дає можливість контролювати надруковане.

ТРАМВАЙ НАД ВУЛИЦЕЮ

В японському місті Нікко стала до ладу тринадцятикілометрова одноколійна трамвайна лінія. Колія проходить над землею і тримається на залізобетонних стовпах. Трамваям ніщо не перешкоджає мчати з великою швидкістю.

НАЙМЕНШІ СЕСТРИ ЗЕМЛІ

Першу з малих планет Сонячної системи — Цереру — було відкрито у 1801 році. Після цього протягом шести років відкриті ще три — Паллада, Веста, Юнона. На кінець XIX століття було відомо понад 400 малих планет, а сьогодні їх налічують близько 1600. Найбільша з них — Церера. Її поперечник становить 768 кілометрів. Найяскравіша з малих планет — Ерот. Вона підходить до Землі на відстань 22 мільйони кілометрів.

...нова радіо-телевізійна вежа в канадському місті Монтреалі буде вищою за Ейфельову. На відзнаку 325-річчя з дня заснування міста вежа матиме 325 метрів висоти.

ПРІСНА ВОДА СЕРЕД МОРЯ

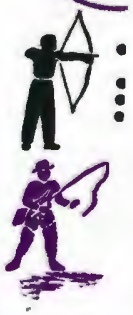

В Карібському морі, на сході від узбережжя Флориди, серед солоних морських хвиль є оазис прісної води. Про нього мореплавці знали дуже давно. Область, де затримується прісна вода, має приблизно 30 метрів в діаметрі і відрізняється від навколишнього середовища кольором і температурою.

Довгий час це цікаве явище природи не могли пояснити. Загадку розкрили останні геологічні і гідрологічні дослідження. Було встановлено, що в цьому місці існує западина глибиною майже у 40 метрів (глибина моря коливається тут між 16 і 20 метрами), на дні якої б'є потужне джерело (за 1 секунду воно подає 40 кубічних метрів прісної води). Морська течія відхиляє потік, і в результаті вода спливається не над самим джерелом.

КУРЦІ, ПРОЧИТАЙТЕ!

Науковці Гарвардського медичного коледжу Едвард Т. Редфорд та Вілма Р. Хант на підставі дослідів дійшли висновку, що тютюновий дим містить радіоактивний елемент — полоній. Суд над тютюном відновлено. Щоправда, вчені ніколи не знімали своїх обвинувачень, але ж курці ніколи на них не зважали. Та на цей раз становище драматичніше. Це вже не звичайні, відомі з давніх часів обвинувачення, а відкриття зовсім несподіваних властивостей тютюнового диму.

Полоній-210, який утворюється під час згоряння тютюну, випромінює альфа-частки. Викуривши дві пачки сигарет, людина одержує таку дозу опромінення, що дорівнює 36 радам. Тимчасом встановлена міжнародним договором по захисту від радіації доза дорівнює 5 радам.

Та й це не все. Тут не враховано бета-частин, випромінювані радіоактивними свинцем-210 та вісмутом-210, що є в тютюновому димі, чи ізотопом полонію, який утворюється в засмічених свинцем легенях. Отже, з димом викурених двох пачок сигарет організм людини поглинає дозу в сто радів — цього досить, щоб викликати рак легенів чи інших органів.

Аналізуючи дим безфільтрових сигарет різних марок, учені виявили в ньому більш як вісімдесят процентів полонію, що є в тютюні. Оскільки період піроспаду полонію дорівнює 138 дням, то є досить часу, щоб концентрація його збільшилась.

Дослідники навели такі дані розтину трупів: кількість полонію, виявленого у курців, у сім разів перевищила наявність полонію в некурців. Але звідки ж взявся полоній у тих, що не палять? З диму чужих цигарок? Це питання поки що чекає свого розв'язання. Згадаємо, до речі, що шведський лікар виявив у собак, які належали курцям, рак легенів.

Оскільки причини виникнення раку досі ще невідомі, Редфорт і Хант висловлюють припущення, що, можливо, рак легенів, жертвою якого стають багато курців, викликається концентрацією радіоактивного полонію в бронхах.

Кілька місяців тому спеціальна комісія, яка протягом двох років працювала на завдання міністерства охорони здоров'я США, опублікувала докладний звіт про дію тютюну. Комісія підтвердила, що існує безпосередній причинний зв'язок між курінням та раком легенів, горла, хронічних бронхітів. Крім того, в звіті зазначалося: серед курців зареєстровано більше число смертних випадків від коронарної недостатності, цирозу печінки.

В одному з останніх виступів голова цієї комісії доктор Л. Террі висловив думку, що так званих чистих сигарет, позбавлених канцерогенних речовин, в природі не існує. «Всяка рослинна тканина, — заявив він, — під час спалення виробляє канцерогенні речовини... Навіть сигарети, наповнені сухим листям шпинату, під час горіння виділяють бензопиренові речовини».

Ще раніше в США було опубліковано результати досліджень професора Хеммонда, які також підтверджували прямий зв'язок між курінням і смертністю від раку легенів.

«Фільтр сигарети не може затримувати атоми полонію, що є в тютюні», — запевняє доктор Редфорд.

Але полоній викликає не тільки рак легенів. Аналіз сечі курців виявив, що вміст полонію в ній у шість разів вищий, ніж у тих, що не палять. Отже, полоній-210 циркулює в організмі курців і може накопичуватися не тільки в легенях, але й у тканинах будь-якого органу. Зовсім не виключено, що полоній досить часто викликає рак органів, далеких від шляхів дихання: сечового міхура, шлунка, нирок, передміхурової залози, а також прямої кишки й кишечника.

Важлива подробиця: кількість полонію в димі збільшується, якщо курять поспіхом, випалюючи сигарету до кінця й глибоко затягуючись. Той, хто не «затягується», зменшує загрозу захворювання на рак легенів.

МИСЛИВСЬКІ БАГАТСТВА

В. В. ПАРХОМЕНКО

За стародавніх часів мисливство було основним заняттям племен, що населяли територію теперішньої України. З розвитком землеробства і тваринництва значення його в житті населення зменшилось. Проте хутро і шкури диких звірів завжди високо цінились.

Мисливство на Україні має тисячолітню історію. Дуже інтенсивно полювали в Київській Русі. Літописи того часу свідчать про великі мисливські багатства країни. Століттями хутровина на Русі була державною валютою.

Козуля.

Мисливські вгіддя України характеризуються великою різноманітністю: поліські ліси і болота на півночі, кримські і карпатські ліси, численні великі і малі річки, морське узбережжя і солоні лимани на півдні. Велику площу мисливських угідь становлять оброблені поля.

Як масовий об'єкт спортивного полювання на першому місці стоїть заєць-русак. Крім смачного м'яса, він дає шкурку, з волосся якої виготовляють найвищі сорти фетру. Останнім часом заготовляється до 700 тисяч заячих шкурок на рік. Другим за чисельністю звіром, який відстрілюється мисливцями, є лисиця звичайна. Вона завдає значної шкоди іншим видам мисливської фауни, особливо у літній період, знищуючи зайців, молодих козуль, пернату дичину, а також свійську птицю.

Дрофа

Дуже цінну хутровину дають куниці— лісова і кам'яна.

Лось.

У Криму успішно акліматизувались білки-телеутки, яких завезли в гірські ліси 1948 року. Торік у Карпатах, Криму здобуто майже 37 тисяч білок.

Норка.

Мисливські організації України проводять велику роботу по знищенню вовків, які дуже шкодять тваринництву і мисливській фауні. За останні десять років вбито майже 20 тисяч цих хижаків

У ЛІСОЧКУ

У ЛІСОЧКУ МІЖ ДУБІВ
МИ ШУКАЄМО ГРИБІВ:
СИРОЇЖКІВ І ОПЕНЬКІВ,
І ТОНЕНЬКИХ, І ТОВСТЕНЬКИХ.

КОЖНИЙ З НАС НЕ ДАРМА ЙШОВ,
КОЖНИЙ ЩОСЬ УЖЕ ЗНАЙШОВ.

І МАЛЕСЕНЬКА МАРІЯ,
ХОЧ ШУКАТИ ЩЕ НЕ ВМІЄ,
ТЕЖ ПІДДУБНИКА ЗНАЙШЛА,
ЛЕДВЕ–ЛЕДВЕ ПІДНЯЛА.

ЩЕ ЯКБИ ІЗ РІК ПОРІС,
ВИРІС БИ НА ЦІЛИЙ ЛІС!

Л. Полтава

Б. Данилович

КОТИК

Котику, котику,
Не сиди на плотику,
Ходи в нашу хатку,
Подай дітям лапку,
Скажи «добрий ранок!»
Дістанеш сніданок:
Молочка горнятко,
Щоб виглядав гладко.

ЛІТО

В чистім полі поховаю,
Скільки зору оглядаю
Буйні ниви та лани,
Скрізь пишаються вони.
Колос — колосу киває,
Колос — колосу співає,
Ніби скрізь гуде бджола,
Божа ратайка мала.
Ледве — ледве коливає
Пшениченька золотая,
І поник густий ячмінь,
Мов йому стояти лінь.
Шелестить овес мітластий,
З вітром бавиться, сріблястий
І волошка поміж ним
Грає вінчиком дрібним.
Перепілка голосиста
І комашка золотиста,
Жук, метелик той і я —
Всі в степу — одна сім'я.
Всім нам сонце з неба сяє,
Всіх нас степ прийма, вітає
На ясних своїх ланах,
Всі ми в його у гостях.
А над степом вітер віє,
Сяє сонце, землю гріє.
Ходять — грають на корні
Хвилі золота ясні.
Колос — колосу киває,
Колос — колосу співає.

Михась і Юрась

— А в мене лопатка нова, — каже Михась своєму приятелеві через паркан, яким розгороджено їхні подвір'я.

— А в мене черевички нові, — відповідає сусідові Юрась.

— Зате лопаткою зем-

лю можна копати, наче справжньою лопатою! — не поступається Михась.

— А черевичками землю можна орати, як тракторами!

Розійшлися хлопці в різні боки і взялись до роботи.

Через якийсь час знову біля паркана зустрілися.

— А в мене лопатка ще новіша стала, поглянь, як блищить!

— А в мене черевички... — почав було Юрась і замовк.

Нових Юрасевих черевичків і впізнати не можна було.

Семен КОГА

Дорогі малі читачі! Ви напевно гарно влітку відпочили і вже досить за літо підросли! Скоро підете до світличок і садочків, а дехто може й до першої кляси Рідної Школи. Коли навчитесь писати – пришліть нам листа! Передаємо усім вам і вашим батькам український привіт від юних сумівок з Детройту в Америці, яких ви тут бачите.

ОСЕРЕДОК СУМА ім. М. ПАВЛУШКОВА

Осередок СУМА ім. М. Павлушкова в Чікаго був заснований дня 2-го жовтня 1949 р. Свій видкий ріст та розгорнення широкої праці Осередок завдячує тій обставині, що на тереі засягу його діяльности знайшлася численна і активна молодь.

Ведення виховної праці серед свого членства, громадська діяльність на форумі української омади в Чікаго та пропагування українського імени серед свого оточення — становлять новну мету праці Осередку.

Для осягнення цієї мети Осередок зорганізував у себе мистецькі самодіяльні гуртки, якиі є: Духова Оркестра СУМА, Хор СУМА, театральний гурток, танцювальні групи та рецитторський гурток. Успіх праці мистецьких гуртків Осередок завдячує їх мистецьким керівкам — проф. І. Повалячекові, проф А. Мацюкові, проф. П. Зінченкові та п. С. Косовсько-. Ми зокрема хочемо відмітити великі заслуги бл. п. проф. О. Плешкевича, який довгі ропровадив Хор СУМА.

Не маючи змоги – через обмежене місце – вмістити довшої рецензії д. Антона Кущинського – містимо фото з "Ой, не ходи, Грицю", здійсненої Сумівським Драмгуртком у Чікаго (світлив І. Мисів). Вітаємо всіх драматургівців з гарним успіхом!

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
ВЕРЕСЕНЬ
Ч. 9
РІК III

ЖИВИ, ЗРОСТАЙ ДЛЯ ПЕРЕМОГ!

СУМ у Австралії і в Канаді

КРИЛАТІ

THE WINGED ONES
Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES
revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS
revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN
ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редаґує Колеґія

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріяли та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.3. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

Це число оформили: Петро Сидоренко, О. Грудзинська, студійці Дарія Лисяк і Юрій Мойсяк із Канади, фото-фірма "Альфа" і сумівці-фотографи з Австралії, США, Зах. Німеччини.

НА ПРЕСФОНД

З нагоди вінчання друга й подруги Мирона Матичака і Ярослави Кузбит в Брукліні, Нью-Йорк, – обоє сумівці, – дня 1-го травня 1965 р. присутні склали на руки збірщиків В. Босак та У. Макар 61 доляр, з того 31 дол. на "Крилаті", а 30 дол. на новозбудовану школу св. Духа в Брукліні. Щасти, Боже, молодій українській Родині! Сумівське спасибі усім вам, дорогі Подруги й Друзі!

Документ обвинувачує!

В травні цього року в столиці Узбекістану – Ташкенті відбулася декада української літератури і мистецтва. В зв'язку з цією декадою, український підсовєтський письменник-драматург Олександр Корнійчук надіслав у газету "Ташкентська правда" листа... московською мовою. Сама газета, ніби узбекська, "Ташкентская правда" – теж виходить московською мовою. Ось тут подаємо відбиток листа Корнійчука, надрукований у київській газеті "Культура і життя" за 23 травня 1965 р. Цей лист, як і московською мовою видавана "Ташкентская правда", є документами, які обвинувачують Москву в жорстокій русифікації немосковських країн – у цім випадку християнської України та мусульманського Узбекістану.

Братскому Узбекскому народу
и его верным сынам-патриотам
Великой национальной
узбекской культуры – писателям и работникам искусства
Всегда Ваш
Александр Корнейчук.

Ганьба Москві за це! Колись вона мусить за це відповідати перед гнобленими нею народами!

До речі, О. Корнійчук за свою лакейську вислугу перед Москвою нагороджений Кремлем орденом Леніна; його навіть називають "керівником української драматургії"!..

Подав П. К.

БЮЛЕТЕНЬ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В АВСТРІЇ

Зальцбурґ, Австрія. Спілка Української Молоді в Австрії, що її осідком є місто Зальцбурґ, почала видавати свій бюлетень. Перше число появилося з датою травня 1965 року. Як видавці й редактори підписують цей бюлетень Петро Головінський та Сергій Бовдій. Друкується бюлетень циклостильним способом.

На обкладинці вгорі – загальний вигляд сумівських лав під час Першого Здвигу СУМ в Австралії; внизу – з життя Ю СУМ у Канаді, перед початком ватри.

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
ВЕРЕСЕНЬ
Ч. 9
РІК III

Д-р Михайло Кушнір

КРАСА

Малі дефекти в красі – це ще не біда. Вони є недоліком, прикрою, але в засаді, незначною дрібницею. Але є ще й бридота. Кров'яні нарості, спотворення, каліцтво, ґанґреною пережерте обличчя – це є попросту гидке. Цього не можна прикрашати і приховувати. І цього не треба поквапно називати найосновнішим і зараз же говорити про відповідно більшу красу душі. Бо це може бути таким жахливим тавром для того, що є ним позначений, що це його пригноблює і його серце впродовж довгого часу, або назавжди затьмарює, і то тим більше, коли це не його вина. Він є попросту тим обтяжений, так, як ти, без твоєї заслуги прийшов на світ із чистою шкурою, з непошкодженими членами і в красі здорового тіла.

Але тут хочу говорити про красу. І це діє добре, коли говоримо про неї, бо це нормальне й приємне.

Краса є складовою частиною світу. Але бридота є іншою складовою частиною того самого світу. Краса сяє тим більше, коли вона на тлі бридкости виділяється. Ти здоровий, молодий, непошкоджений – ти гарний. Але є і бридкі. Є темінь спотворення. Ми не повинні від того відвертатися; бо така дійсність. Це може бути по-людськи зрозумілим, коли ми не так охоче тим займаємося і хотіли б повертатись до приємніших явищ. Але ми не маємо права загортати для себе деякі місця світу, а інших не помічати. Бо тоді наше серце було б гидке, а це є значно жахливішим спотворенням, як спотворення обличчя чи іншої частини тіла. Бридке тіло – це щось прикре і сумне. Але зле серце є невимовно гидкішим. Злість, злоба – є найжахливішою бридкістю.

ЗДВИГ СУМ У АВСТРАЛІЇ

Перший Здвиг СУМ, в Австралії, відкритий головою ЦУ СУМ д. Омеляном Ковалем з Бельгії, відбувся в днях 17-18 квітня 1965 р., з нагоди 40-ліття заснування СУМ на рідних землях, під кличем: "Живи, зростай для перемог!" Участь у Здвизі взяла молодь семи Осередків (Сідней, Мельбурн, Ньюкастель, Канберра, Аделаіда, Джілонґ і Квінбієн) та два відділи – Водонґа і Волонґонґ. Здвиг відбувся в місті Мельбурні, було молоді 470 душ, а також зверх сотні старших сумівців, які сповняли відповідні функції.

Переходовий прапор Здвигу здобув Осередок із Сіднею. Здвиг пройшов з повним успіхом.

С. Д.

Шпигуни в культурних делеґаціях

Західні пресові аґенції інформують, що, за ствердженням шефа американської кримінальної служби — ФБІ, Гувера, в кожній московсько-большевицькій делеґації, яка приїжджає до США, є шпигуни Москви. Як Гувер заявив перед підкомісією дому репрезентантів США, большевицькі шпигуни замасковуються під дипломатів, науковців, журналістів, промисловців, студентів і знавців культурних справ.

Свою заяву Гувер склав ще на початку березня цього року, щойно тепер, одначе, його слова подано до прилюдного відома. За даними Гувера, майже до кожної культурної делеґації чи студентської групи, які відвідують Америку (та чи тільки Америку!) належить член большевицької таємної служби — КҐБ.

Тому, що американський уряд дозволяє державам большевицького бльоку творити в різних частинах США свої консуляти, праця ФБІ, за твердженням Гувера, стала труднішою. Американська служба безпеки переконана, що 20% совєтських студентів, які під час осіннього семестру 1964 року перебували, як гості, в США, — були рівночасно, чи радше виключно шпигунами, а не студентами.

Що ж на це скажуть ті «підлеглі» Гувера, які намовляють українську спільноту нав'язувати контакти з «культурними бриґадами», що їх Москва висилає з УССР до українців за океаном? Чи не йдуть вони в розріз із ствердженнями свого шефа?

Стільки про "культ-обман" тижневик "Шлях Перемоги" з Мюнхену, в Зах. Німеччині. Ми тут подаємо ще витинки з газети в окупованому Росією Києві "Літ. Україна" з 1964 року. До цієї газети пишуть здебільшого ті, яких присилає окупант у формі "культ-обміну" за кордон. Тут бачите, як вони зображують українську політичну еміґрацію (патріоти України так не зобразять своїх братів по боротьбі за незалежну Україну!), яка нібито прохає грошей в багатого... Бачите також, як вони малюють американських вояків, які гинуть у В'єтнамах в ім'я оборони правди і свободи у вільному від комунізму світі.

ВОГНЕМ ЙО

Наступний номер «Літературної України» вийде у серед... ня ц. р.

Головний редактор Д. ЦМОКАЛЕНКО.

Редакційна колегія: Б. БУРКАТОВ, Б. БУРЯК, Ю. ДОЛЬД-МИХАЙЛИК, П. ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ, Ю. ЗБАНАЦЬКИЙ, О. КОЛОМІЄЦЬ, Ю. МИНКО, А. МОРОЗ, П. ОРОВЕЦЬКИЙ, П. ПАНЧ, М. СТРОКОВСЬКИЙ, А. ХИЖНЯК, М. ШУМИЛО.

АДРЕСА І ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ:
м. Київ, вул. Орджонікідзе, 2.
2-59-01

«Литературная Украина» — орган правления Союза писателей Украины, гор. Киев.
Индекс 60974

Аж потіють, та товпляться,
Щоб то ближче стати
Коло самих: може, вдарять
Або дулю дати
Благоволять; хоч маленьку,
Хоч півдулі...

СТЕПАНКО І ОЛЕНКА

Вже сутеніло, як хлопець і дівчина підходили до села. Ось уже були видні перші хати, як нараз, невідомо звідки, почувся гучний чоловічих голос:

– Стій, хто йде?

Степанко і Оленка оглянулись назад і побачили за собою високого, стрункого вояка з автоматом у руці, ввесь обвішаний патронташами з набоями. Одяг на ньому цікавий, не схожий ні на німецьку, ні на большевицьку уніформу. Чоботи, шкірянка, кашкет на голові.

– Не бійтеся, тут тепер самі свої, – поспішив заспокоїти дітей вояк, побачивши їхню збентеженість. Він перекинув через плече автомат і нагнувся до подорожніх, мовивши далі:

– Знаю, багато тепер таких, як ви. Війна все наробила, вороги України плюндрують нашу рідну землю і народ, дітей без батьків по світу пускають... Їсти певно хочете?

Вояк, не чекаючи відповіді, витягнув хліб і ковбасу й подав Степанкові і Оленці.

– Ну, а тепер можете іти прямо он у те село. Там нема ні німців, ні большевиків, своя влада – українська. Влада Української Повстанської Армії.

По тих словах високий, стрункий вояк обернувся і знову зник у вечірніх сутінках, а Степанко і Оленка стояли серед дороги, як заворожені. "Війна все наробила... Вороги України... Тепер нема ні німців, ні большевиків, своя влада, українська".

Які ці слова, які слова! І дивні наче, такі далекі, і такі близькі, зворушливі. Нові слова. Вони так прозвучали, наче пісня – тихо, але могутньо і владно, що кожне серце людське скорити можуть.

– Ти чула, Оленко, що цей чоловік казав? Вороги України на нашій землі б'ються, певно оті, що й наших татів і мам забрали... А тепер, каже, своя влада. Влада Української Повстанської Армії. Ти чула про таку армію? Я ніколи не чув. Але як та армія така, як оцей добрий вояк, то й армія добра, мабуть. Ходімо швидше в село, поки не цілком стемніло.

А село вже було зовсім близько. Ось уже й перші хати, що в деревах та зелені потопали.

* * *

Село. Українське село. Хто не знає його чарівної майже казкової краси? Білі, білі, як лебеді, невеличкі хатки рівними шнурочками простягаються то попід горами зеленими, то в долинах, над річками голубими, в квітучих яблуневих і вишневих садах, високими тополями та широкими липами обвиті? Скільки тут добра та багатства! Влітку густі сади гнуться від синьосивуватих слив, жовто-багрових груш, червоних, як сходяче сонце, вишень, рожевобоких яблук. А на рівних полях, яким кінця й краю немає, – білосніжні гречки, славетний український соняшник, як символ вічного світла, бо він тільки з сонцем і знається, – куди сонце, туди й він голівку повертає... А ще – жита, пшениці... Українська пшениця – одна з найкращих пшениць у цілому світі. З неї виробляють такий добрий, такий смачний хліб, що кожна країна світу хотіла б його мати...

Чарівне і багате українське село, як вся українська земля багата шахтами, заводами, річками і озерами. От через те, що Україна така багата, на її землю за всіх віків людського життя приходили чужі, неукраїнські люди, щоб збагатити себе українським добром. Нападали і грабували українську землю і народ татари, турки, москалі, поляки, німці.

З 1939 аж по 1945 рік велася кривава війна між москалями-большевиками й гітлерівською Німеччиною за те, щоб панувати над Україною і її народом.

Коли б наші маленькі герої Степанко і Оленка знали про це, вони напевно запитали б:

– І невже ж немає сили такої, щоб раз і назавжди прогнати з України всіх ворогів, щоб українці самі були панами на своїй землі, самі розпоряджалися своїм багатством і долею своєю?

Але не забігаймо наперед, подивімося, що з Степанком і Оленкою.

Отож, коли вони входили в село, надворі почало вже темніти. По хатах займалися вогні. Люди світили липами. З декотрих димарів ішов дим, видно, селяни розпалювали печі, щоб варити вечерю. На саму згадку про вечерю в Степанка котилася слинка. Було навколо тихо, так тихо, наче недавніх боїв цієї пекельної війни між обома ворогами України й не було. Яке ж було здивування в Степанка, коли він нараз почув зрив гучної затяжної пісні, що знялася зовсім недалеко:

Гей, готуйте, хлопці, зброю,
Вирушаємо до бою
Та на ворогів,
На своїх катів!

Щоб кайдани уже кувати,
Україну розпинати
Більш ніхто не хтів,
Більш ніхто не смів!

Весь народ іде із нами,
Лісовими юнаками,
Під повстанський стяг,
На рішальний змаг!

Не пощадимо нікого,
Переможем духа злого, –
Боже, силу дай,
Боже, помагай!

Машинова в нас пістоля,
В дужих молодих руках,
Перед нами сходить воля, -
Цільно бий по ворогах!

– Ти чуєш, Степанку? – радісно вигукнула Оленка.

– Та це ж наші співають. От їйжебогу, що наші! Слухай, які слова:

Перед нами сходить воля,
Цільно бий по ворогах!

– Наші, наші, українці! – захоплено залепетала Оленка, схопила в обійми Степанка й вони разом побігли в той напрям, звідки долітала пісня.

Справді. Коли Степанко і Оленка вибігли з вузької сільської вулиці на широкий майдан, вони побачили там колони вояків, які йшли строєвим, військовим порядком, вишикувані в рівні лави. З близьких хат люди виглядали у вікна, заслуховуючись у пісню.

– Куди ж нам тепер, Степанку, йти? – спитала раптом Оленка, згадавши, що їм треба знайти якесь пристановище і десь заночувати.

– А ось постукаймо у вікно цієї хати, – довго не думаючи, відповів хлопець та й наблизився до однієї садиби. Але стукати їм не довелося. Побачивши малих дітей, господиня цієї хати сама вийшла їм назустріч.

– Ви, бачу, шукаєте когось?

– Еге, шукаємо. Пустіть переночувати нас.

– А ви ж з якого села?

– Та ми вже свої села погубили, – повідав Степанко, а Оленка стояла, опустивши голову й перебираючи пальцями свою брудну, засмальцьовану суконку. – І батьків у нас нема, нікого нема. Ми самі ледве живими зосталися...

– То заходьте, я ось проведу вас. І ви не тільки переночуєте, а й житимете у нас. Бо куди ж тепер вам у такий непевний час? У мене самої донька загинула, то будете обоє мені, як рідні діти.

Але ось учителька раптово звелася з місця й підійшла до вікна, відхилила фіранку. В одну мить вона немов прикипіла біля шиби. Не могла відірвати свого погляду. За селом, високо вгорі, аж під самим небом, знялися червоні язики ракет.

Учителька швидко розчинила вікно навстіж, потім обернулася до дітей:

– Червоні ракети. Сиґнали наших. Значить – большевики близько.

Степанко і Оленка схопилися з місць, бо вже добре знали, що це могло бути.

Учителька випростувалася рівно, по-вояцькому, й звернулася до Степанка і Оленки:

– Ну, дорогі мої ластів'ята, що ж будемо робити? Знову вороги ідуть... Я мушу іти. Ви залишайтеся в моїй хаті, будьте спокійні, вони вас не зачеплять, ви ще малі.

Учителька хутко одяглася. Степанко дивився на неї розгублено й схвильовано. Він не знав, що у цей час робити.

Оленка виручила його з задуми й сказала першою:

– Ми підемо з вами, ми не хочемо самі лишатися! Ви ж самі казали – від старого до малого. Всі на ворогів, на наших катів...

– Правду каже Оленка. Ми не залишимось, ми підемо з вами, – підхопив Степанко, і обоє малих підбігли до учительки й схопили її за руки.

Учителька не менш розгублено й схвильовано дивилася на Степанка і Оленку.

– Ох, ви, дітки мої, золоті мої, дорогі пташенята. Як же мені вас лишати, і як мені вас брати з собою, коли я в бій разом з УПА іти мушу.

– І ми в УПА, візьміть і нас, просимо, дорога учителько. Що буде вам, те й нам, ми не хочемо під москалями-большевиками бути! У нас немає наших мамусів і татусів, будьте ви нашою мамою... – залепетали, горнучись до учительки, діти.

Учителька пригорнула їх до себе, поцілувала тричі кожного, а тоді взяла за руки й сказала;

– Пішли!

* * *

Большевики великим військом напали на село, в якому квартирували загони УПА. Українські вояки прийняли були бій, обороняючи село і його людей від нової ворожої навали. Але сили були далеко нерівні. Большевики підтягли панцери, били по селу з гармат, стріляли в хати запальними кулями з автоматів, і через годину запеклого бою велика частина селянських солом'яних хат була в страшному вогні.

У майже цілковито зруйноване, знищене село ввійшли большевики. Українські повстанці, після чималих людських жертв і втрат зброї вийшли з села і, під прикриттям залишених оборонних відділів, подалися в ліси, щоб звідти знову вести боротьбу проти ворогів своєї Батьківщини.

На щастя, учителька з своїми придбаними в ті жахливі часи дітьми – Степанко і Оленкою – залишилися живими. Коли учителька прийшла з ними до штабу головної квартири УПА у звільненому селі, полковника Звитяжного, – той негайно ж наказав дітей, на їх уперте бажання, відіслати з учителькою в запілля.

Тепер Степанко і Оленка, сидячи разом з учителькою та вояками УПА в кузові вантажної машини, почували себе, як у великій, рідній сім'ї. Їхні серця тріпотіли радісно, бо перед ними простелився світлий і чистий шлях боротьби за Рідну Землю, за своїх батьків і матерів, яких відібрали у них люті вороги.

Петро Кізко

Максим Рильський

***

Вже червоніють помідори,
І ходить осінь по траві,
Яке ще там у біса горе,
Коли серця у нас живі,

Високі айстри, небо сине
Твій погляд милий і ясний...
Це все було в чужій країні,
Але не знаю я, в якій.

Що з того, що осіннім чарам
Прийде кінець? Але в цю мить
Баштан жовтіє понад яром,
Курінь безверхий ніби спить,

І гнеться дерево від плоду,
І не страшний, моє дитя,
Нам час останнього походу
У небуття — без вороття!

Бельгієць про русифікацію України

(»Шлях перемоги«)

Пресовий бюлетень »Ньюс Ексчейндж«, що виходить у Брюсселі кількома мовами, є призначений для передових світових дипломатів, державних мужів і т. п. політичних діячів. Він виходить тільки в кількасот примірниках. У 32 ч. (найновішому) цього бюлетеня є цікава стаття про Україну, під наголовком »Русифікація України«. Вона показує, що її автор добре визнається в українських справах.

Непідписаний автор статті на вступі зазначає, що до найбільших парадоксів нашої доби належить курйозний факт: Москва виступає в ролі чемпіона антиколоніялізму, одночасно залишаючись володарем єдиної сьогодні колоніяльної імперії.

»В межах своїх кордонів совєтська Росія застосовує послідовний колоніялізм, вживаючи засобів, що стоять в розпорядженні тоталітарної диктатури, включно до адміністративної пресії та винищування поневолених народів, з метою їх асимілювати та змусити до злиття з москалями під етикетою »совєтського народу«.

Переходячи до прикладів колоніяльної політики, автор називає голод в Україні в 1930-33 рр. та фізичне винищення народів Північного Кавказу, за декретом Сталіна з 1943 р.

Розгортаючи український приклад, автор пише:

»Українців є 40 мільйонів. Вони є другою по величині нацією СССР. Щоб мати уяву про український потенціял, вистачить зацитувати голову Ради міністрів УССР В. В. Щербицького, який казав, що Україна »продукує більше половини заліза в СССР, більше 40% криці та прокату, 56% залізної руди, третину газу й вугілля, 90% далекобіжних льокомотив, 36% тракторів, понад 30% хемічного устаткування четвертину молока й м'яса та понад 50% цукру«.

Але Україна не має навіть своєї української комуністичної партії, бо КП УССР є тільки »загоном« московської компартії. А в цьому загоні москалі складають 28,2%, коли відсоток москалів у загалі населення не переходить 16,9%. У всіх республіках ведеться виразна політика: зменшити число місцевого населення і збільшити число москалів. Тому в кожну республіку навозять москалів, а вивозять місцеве населення. Окрему ролю приписано політиці урбанізації: збільшення числа москалів у містах є ключем панування над поневоленими народами.

В Україні всі засоби звернені на те, щоб спинити приплив українців до міст в Україні. Нові міста є невіддільною частиною широкого пляну русифікації. Помічається постійний наплив москалів в Ново-Волинському вугільному басейні, а одночасно українців »заохочують« всіма засобами шукати зайняття в Сибіру чи інших частинах РСФСР. Випускники високих шкіл в Україні їдуть на практику поза Україну, а москалі ж їдуть в Україну.

Коли Ленін розумів під »совєтами« щось у роді наднаціонального, інтернаціонального, Хрущов утотожнює поняття »совєтський« з поняттям »московський«.

Автор виразно підкреслює, що Москва »ревідує« історію поневолених народів, виводячи в ній московську агресію, як »проґресивний чинник«. Окремий наголос кладеться на московську мову, і знову ожила теорія Маркса, який твердив, що московська мова стане мовою комунізму, як англійська мова була мовою капіталізму. Цю теорію прикладають до практики й доводять, що московська мова мусить бути рідною мовою всієї »совєтської смуги«, а другою мовою для всіх інших народів світу.

Висліди цих »теорій« на практиці жахливі:

В 1934 р. в Україні було 21.000 шкіл і 5 мільйонів учнів. З цього числа 4,5 мільйонів навчались української мови. Двадцять років пізніше, коли в склад УССР увійшли західні землі України, лише 3.814.869 учнів навчається української мови, зате в школах з московською мовою навчання перебуває 1.369.154 учнів. Подібна ситуація є теж в інших республіках. В Білорусії 22% дітей навчається в московських школах, коли москалів у Білорусії є тільки 8,4%; в Грузії 20% дітей навчається московською мовою, коли москалів в цій республіці є лише 10%«.

»Але одночасно українці, білоруси, грузини та інші зовсім не мають змоги вчити своїх дітей рідної мови, коли вони опиняються поза межами своїх батьківщин. В РСФСР живе біля 3,5 мільйонів українців, але вони не мають ні однієї школи для своїх дітей. У Казахстані є 762 тисячі українців і жодної української школи.

»Більшість наукових видань виходить московською мовою. 56% інститутів та високошкільних установ знаходяться на території РСФСР, в Україні — лише 15,5%, в інших республіках — 28,1%. Цей відсоток дуже далекий від цього відсотку, що українці вкладають в економіку СССР. Книги московською мовою розходяться в УССР сотками тисяч примірників, а українські книжки друкуються лише в тиражі кількох тисяч«...

»9. жовтня 1961 р., в ОН проти західнього колоніялізму, Л. Ф. Паламарчук, міністер закордонних справ УССР, між іншим казав:

»Уряд УССР уважає головним завданням Генеральної Асамблеї закінчити якнайшвидше реалізацію декларації, що признає негайне право на особу колоніяльним народам і країнам... Ця декларація схвалена 15-ою сесією Ген. Асамблеї, висловлює бажання всього людства — скінчити з найбільш скандальним явищем, яким є колоніялізм у будь-яких формах«...

»Чи п. Паламарчук мав на увазі свою країну«? — кінчає свою статтю »Русифікація України« непідписаний автор на сторінках бюлетеню »Ньюс Ексчейндж«.

ГЕРОЇ

Один поліг у Парижі
Від ран і жорстоких мук,
Кулі смертельні, хижі
Зломили Його на брук.

Другий віддав в Роттердамі
За Україну життя,
Той, що на київські брами
Із січовими стрільцями
Підніс синьо-жовтий стяг.

А третій упав біля Львовом —
Героєм УПА поліг,
Коли, мов залізним колом,
У бурю, в сипучий сніг
Ворог криївку обліг...

І ось ще жовтнева втрата
На схилах альпійських гір,
Зміїна отрута ката
Згасила орлиний зір...

Це лицарі, що здіймали
Народу буряний шквал,
Лицарі, що зберігали
Землю від лютих навал,
Що кров'ю й життям писали
Волі Універсал!

Микола Щербак

З АРХІВУ ЗЕМЛІ

СКАРБИ КИЄВА РОЗПОВІДАЮТЬ

З ПОКОЛІННЯ в покоління переходять поетичні перекази про казково багаті скарби, заховані десь під землею. Не в одному українському селі і зараз можна почути про хоробрих запорожців, які, йдучи в далекий похід, заховали на околиці села бочки із золотом, але так і не повернулися, щоб викопати їх.

Практика ховання скарбів у землю дуже поширена в древній Русі. Адже за тих часів це був найнадійніший спосіб зберігання сімейних цінностей. Поспішаючи на заклик великого київського князя у воєнний похід, багатий воєвода чи дружинник не брав з собою своїх цінностей, а ховав їх удома — на території двору чи й під підлогою будинку. Збираючись у далеку подорож, заможний київський купець-гість теж заривав свої коштовності в землю.

У години смертельної небезпеки, яка в часи неспокійного середньовіччя нерідко загрожувала й жителям Києва, кількість закопаних у землю цінностей зростала. Особливо багато їх було заховано в переддень страшної татаро-монгольської навали. Коли ж над древнім Києвом пронеслася страшна буря вогню і смерті, нікому було відшукувати заховані скарби.

На жаль, доля багатьох київських знахідок рясніє незвичайними, подеколи трагічними випадковостями. Далеко не всі вони потрапили до музеїв чи інших надійних сховищ. Прикладом того, як гинули для науки чудові витвори київських майстрів, може бути доля скарбу, виявленого 1906 року на Десятинній вулиці. Через перекупщиків він потрапив до торгівця старожитностями та був вивезений спочатку до Франкфурта на Майні, а потім до Англії. Багато чудових ювелірних речей загинуло в плавильних казанах київських ювелірів.

За характером знахідок київські скарби розподіляються на речові й монетні. Перші, як правило, складаються із староруських ювелірних речей і предметів іноземного походження, другі — з римських, арабських, візантійських, а також староруських грошових знаків. Більшість знайдених скарбів були заховані в спеціальних тайниках, що мали вигляд невеличких печер, і перебували там у глиняних чи металевих посудинах. За розмірами скарби бувають від кількох золотих і срібних ювелірних речей до кількох сот, від одного-двох десятків монет до трьох-чотирьох тисяч. Так, скарб, виявлений А. Анненковим 1842 року на місці стародавньої Десятинної церкви, за свідченням очевидців, складався із золотого посуду, золотих і срібних прикрас і «ледве вмістився в два мішки». А скарб римських монет, знайдений 1876 року поблизу нинішньої Львівської площі, важив майже пуд і мав близько 4 тисяч монет.

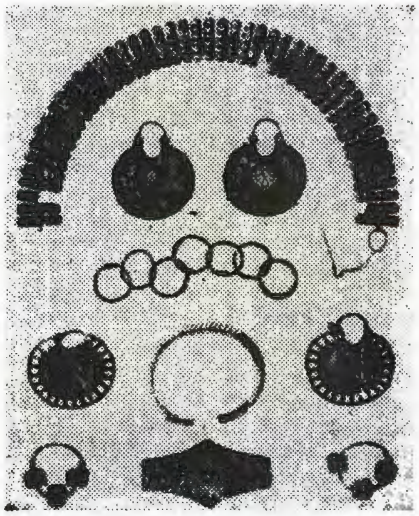

Київ. XII століття. Срібна гривна, золотий браслет, срібні сережки.

ОШУКАНИЙ СЛІПЕЦЬ

Стародавній приятель мій Олексій Соха, у зібранні приятелів промовляючи, почав хвалитися, що спільний наш приятель Севастіян, син Якинфів, лікар, вернув (вилікував) йому очі, що були в великій небезпеці.

Під час цієї нашої розмови один із зібраних (там) почав гірко плакати.

Ми всі здивувалися: що за причина?

„Мені той же лікар, — сказав із плачем сліпець, — сам особисто обіцяв був оздоровити (мої) очі"...

Ми знали, що добродушний Севастіян не брався за неможливе, тому то й спитали (сліпого):

„То чому ж ти не віддався до його рук, (аби він тебе вилікував)?"

„А ось чому,— відповів безокий, — ошуканому багатьма лікарями, думалося мені, що всі вони є такі. А тепер... тепер я навіки невидющий"...

Григорій Сковорода.

Чому люблю?

Причин, чому я люблю свою Сумівську Оселю в Кетскільських горах у США, є багато. Тут, на Сумівській Оселі, захоплює мене природа: дрімучі ліси, чудові високі зелені гори, тихі бори, широкі поля, покриті квітами, і тиха співуча річка, пісні пташок та де-не-де олені та чудові сарни, зайчики та бобри...

А над усім панує святкова тиша, даючи всім почуття та красу раю на землі.

І лише де-не-де чути веселі оклики та співи сумівських дітей, або жваву гутірку про Україну, що її провадять наші виховники. І тому на цій оселі, яка розляглась серед гір, панує радість.

Та хоч і як гарно тут, на Оселі, – все ж вона ніколи не дорівняється красі України. Але я ніколи не бачив України, і тому для мене Оселя – це рай на землі. До неї я кожний рік приїжджаю, нею живу, та лише школа примушує мене відірватись від цього місця, де моє серце знаходить спокій і радість; де я вже бачив старших друзів з леґендарної УПА, бачив наших українських письменників, артистів, співаків; де я пізнаю українську велику культуру великого народу.

Роман Мірчук
(Юнак із Філядельфії)

Понад 200 дітей вчаться в Школі Українознавства Осередку СУМ ім. ген.-хор. Тараса Чупринки в Нью-Йорку. Навчання відбувається по 2 години кожного вечора, з різних дисциплін: українська мова і література, історія, географія та ін. Школі допомагає Батьківський Комітет. Тут бачимо педагогічний склад Школи, на чолі з проф. Іваном Юрченком (сидить у центрі).

Бажаємо Учителям і учням-сумівцям великих успіхів у нелегкому, але великому ділі!

ЖИВА КЕРАМІКА

Художня кераміка дедалі виразніше оформляється як самостійний вид професійного образотворчого мистецтва. Від окремих керамічних декоративних елементів в оздобленні споруд й поодиноких сувенірів до колективних, а тепер і персональної виставок майстрів кераміки — такий шлях зростання й удосконалення цього давнього та самобутнього виду мистецтва.

Оксана Грудзинська, яка працює в галузі художньої кераміки вже близько двадцяти років, показала широкий творчий діапазон і водночас величезні можливості цього вдячного й благородного матеріялу.

Декоративні тарілки, барельєф, вазон для квітів роботи художниці Оксани Грудзинсь

ТВОРЧА МОЛО

СПОРТ

На світлин – гр
ру "Холодний р" (
всі вони – учаники
На іншій світлин
ку СУМ у Ютиц СШ
нірі Схід: М. Сень
рент Марко Фоинсь
Роборський, В. Се
ки від 1954 ро, в
Сумівський пор
бо до нашого пов
тов Боронити" – вх
частина, і фізний

Спорт!

Яке це повне змісту, захоплююче слово!

Звичайно, спорт буває різний: фізичний у першу чергу, але також розумовий (наприклад, коли розв'язуємо якусь математичну задачу, коли граємо в шахи тощо); є також спорт духовий.

•Тут бачимо понадшвидкісне авто "Спіріт оф Америка" і його водія, видатного спортовця Бредлова. У жовтні 1964 року на цім спортовім авті він встановив рекорд у швидкості, їзді автом: 500 миль на годину! На поворотній дорозі авто майже піднялося в повітря і дослівно влетіло у воду, але американський рекордсмен залишився неушкодженим та й авто вдалося скоро відремонтувати.

Я ВОЯ

Богдан Бора

Я вояк. У шинелі і без неї.
У руках то багнет, то перо,
Якщо жити — то щастям ідеї
І з народом іти крок-у-крок.

Якщо жити — то мужньо і гордо
Перейти всі шляхи до кінця,
Прозвугати найвищим акордом,
Сколихнути всі груди і серця.

Як
Ро
На
Дл

Я
У
Як
За

Мелодеклямація з творів українських поетів – у виконанні подруг і друзів Осередку СУМ у місті Штутгардті, в Західній Німеччині.

ОДЬ УКРАЇНИ

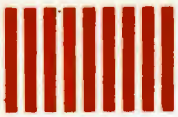

- група учасників сумівського табо-
" біля міста Буфало у США; майже
ики спортових змагань.
лині – спортовці-чемпіони з Осеред-
США, які здобули 1-ше місце у тур-
нько, М. Мельник, спортовий рефе-
ський, В. Пронів, І. Семеняк, Вол.
Семеняк; усі друзі є членами Спіл-
, всі здали три іспити.
порт – це одно з наших досягнень,
ловного гасла "Честь України – Го-
- входить також, як його невід'ємна
ний розвиток молоді.

ЯК...

Якщо жити, то тільки горіти,
Роздувати огонь, де пригас,
На пожарищах сіяти квіти
Для нащадків, що прийдуть по нас.

Я поет. У шинелі й без неї.
У руках то багнет то перо.
Якщо вмерти — то вмерти в траншеї
За вітгизну, красу і добро.

1958

ЗУСТРІЧ ДІТЕЙ З ПИСЬМЕННИКАМИ

У Нью-Йорку, в Літературно-Мистецькому Клюбі, відбулася цікава імпреза під гаслом: »Діти зустрічають своїх письменників і композиторів«. Участь в цій імпрезі взяли — 12 декляматорів, два хори і дві співачки. Деклямували: Славко Куровицький, Сяня Куровицька, Ромко Юзенів, Марко Луцький, Леня Ґной, Христя Фурда, Юрко Фурда, Марта Зелик, Олесь Кузишин. Прочитано вірші і оповідання: Л. Храпливої, Діми, М. Щербака, Ів. Савицької, Р. Завадовича, А. Косовської, Н. Мудрик-Мриц.

КОНЦЕРТ ЮЛІЯНИ ОСІНЧУК В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. (Ол. Т.) — Секція Дружин Лікарів в Ню Йорку влаштувала тут 2-го травня 1965 р. в Українськім Інституті Америки цікаву і вдалу імпрезу: самостійний фортепіяновий концерт надзвичайно здібної 11-літньої Юліяни Осінчук. Молоденька піяністка виконала блискучо свою програму і дістала — як признання її таланту багато квітів.

Було присутніх около 300 осіб, що доказує, що громадянство Ню Йорку і околиці було дуже заінтересоване цією взірцево зорганізованою імпрезою.

АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ШКІЛЬНИЙ ХОР НАГОРОДЖЕНИЙ ЗА УКРАЇНСЬКУ ПІСНЮ

Мельбурн. — Під час конкурсу шкільних хорів цього міста на найкраще виконання пісень першу нагороду здобув хор школярів з місцевости Данкленонґ, який виконав українську народну пісню „Ой, у лузі та ще й при березі". Цієї пісні навчили своїх англомовних австралійських шкільних товаришів три українські учениці. Керувала тим хором під час його виступу одна з українських учениць.

ДОРІЯН РУДНИЦЬКИЙ ГОЛОВОЮ СТУДЕНТСЬКОЇ РАДИ В ДЖУЛІЯРДІ

Після дводенних виборів на пост голови Студентської Громади в Музичній Вищій Школі „Джуліярд" у Ню Йорку, переможцем серед трьох кандидатів вийшов Доріян Рудницький (віольончеліст). Уперше в історії цієї передової музичної високої школи в Америці цей почесний пост очолюватиме студент українського роду.

УСПІХ МОЛОДОЇ МАЛЯРКИ

Ярослава Ґеруляк - Туркевич, знана українцям Ню Йорку й Шикаґо теж з її мистецької кераміки, одержала першу нагороду в ділянці ґрафіки (рисунок тушем „Без імені", кат. число 46) на річній виставці Ліґи Мистців Північного Вестчестер-у в Мавнт Кіско, Ню Йорк. Ця виставка завжди на дуже високому рівні, в ній репрезентовані численні визначні американські мистці, що живуть у Вестчестер Каунті. Я. Ґеруляк брала теж участь в різних виставках в Парижі, де перебула кілька років.

Внедовзі наша публіка матиме нагоду детальніше запізнатися з її творчістю, бо малярка плянує самостійну виставку в одній з Нюйоркських ґалерій.

"Свобода"

Павло Маренець

Осінь

Сценічно-поетичний монтаж в 1-ій дії для дітей за творами М. Фененка, П. Воронька, Г. Бехлера, пер., Л. Полтави, Н. Забіли, М. Петріва, ІМ, МТ, і ЮШК.

Дійові особи: Ст. хлопець – 12 р., хлопець, дівчина, мавка, лісовик, вітер, жовтень, осінь і осінчата.

Оформлення сцени: По-осінньому вдягнений ліс. Спереду – кущ ліщини з горіхами. Праворуч – пеньок.

(На сцену входять: Ст. хлопець, хлопець і дівчина. Розглядаючись навкруги, співають):

Знову жовкне на дорозі листя,
І у небі кричать журавлі.
Знову осінь іде золотиста,
Золотисто іде по землі.

СТ. ХЛОПЕЦЬ:

Пішли, пішли, поїхали
За спілими горіхами,
За горіхами, грибами,
Що ростут поміж дубами!

ХЛОПЕЦЬ:

Ой, горіхи! Не сховатись,
Хоронись не хоронись,
Як наскочим ми, хлоп'ята,
В мовчазний, осінній ліс!

ДІВЧИНА:

Затремтить ліщина сміхом,
Різнобарвно зацвіте.
Не сховаються горіхи
Попід листя золоте.

СТ. ХЛОПЕЦЬ:

Ой, поглянь, які хороші!
Та усе по два, по три!

(Діти рвуть горіхи і ховають у кишені. Зліва виходить мавка лісова, побачивши дітей, потиху кличе лісовика).

МАВКА:

Діду, дідусю, ходи сюди!
Тут малята горіхи рвуть!

(Входить лісовик).

ЛІСОВИК:

Яка скупа!
Горіхи рвать я не бороню,
Аби не ломили гілля.

(Мавка зникає. Лісовик придивляється до дітей).

СТ. ХЛОПЕЦЬ *(запримітивши лісовика):*

Подивіться, як дідусь
По-лісному зодягнувсь:
Плащ у нього із листочка,
Ґудзики із ягідок,
Шапка з квітки – із дзвіночка,
Та ще й пара чобіток!
Ніс довгенький – то сучок –
От який лісовичок!

ДІВЧИНА:

Цей дідусь – лице із шишки –
Хай заходить, присіда,
Люлька з жолудя у нього,
А із шишки борода.

(Лісовик переходить через сцену, сідає на пеньку, що зправа).

ЛІСОВИК:

Я у лісі – наче вдома,
Знаю там усі стежки,
Всі пісні мені знайомі,
Навіть заячі казки!
Знаю ще й про те,
Де у лісі що росте,
Знаю де зайці, лисиці
Рано-вранці п'ють водицю,
Бачив дятла на сосні,
Пестив квіти запашні.

(Лісовик встає і відходить).

СТ. ХЛОПЕЦЬ *(розглядаючись навкруги):*

Подивись! На видноколі
Мов змінилися ліси.
Хто ж це їх у жовтий колір
Так барвисто покрасив?
Ось край річки жовті клени
І берези золоті.

ДІВЧИНА:

Лиш ялиночки зелені
Залишились в самоті.

ХЛОПЕЦЬ:

І пишаються дерева
Золотим своїм вбранням –
Це якийсь маляр, напевне,
Догодити хоче нам.

(З-за куліс виходить хлопець у золотистому убранні і з відерцем у руках. Це жовтень).

ЖОВТЕНЬ:

А маляр цей – місяць жовтень –
У відерцях чарівних
Жовту фарбу перебовтав
І розбризкує по них.

ДІВЧИНА *(звертаючись до жовтня):*

– Хто ж ти такий?

ХЛОПЕЦЬ:

Який ти гарний і барвистий!

ЖОВТЕНЬ:

Я – Жовтень.
В мене все мовкне,
Листячко жовкне,
Квіти в'януть і всихають,
Пташки у вирій відлітають.

(Жовтень зникає за кулісами. Вбігає вітер).

ВІТЕР:

В-ю-ю-ю! В-ю-ю-ю!

(З дерев падає листя).

ХЛОПЕЦЬ *(дивлячись на падаюче листя):*

Прийшла пора покидати
Свою рідну гілку,
Виряжатися у першу
Й останню мандрівку.
Гей, листочки золотії,
Додолу, додолу.
Покидайте рідну гілку,
Гілку чорнокору.

ДІВЧИНА *(підіймає з землі листочка):*

Легесенький листочку!
Чом ти так трясешся?
Чом ти невеселий?
Це ж землиця рідна
Це ж землиця плідна,
Вкрий її, листочку.

(Входить Осінь – дівчина в зелених шатах).

ДІВЧИНА *(до Осени):*

– Ти хто?

ОСІНЬ:

Я – осінь!
У мене повні скрині мальовані.
Що моя сестра-весна – сіяла,
Те я збираю!

СТ. ХЛОПЕЦЬ:

Вітай, багата пані!

ДІВЧИНА:

Ой, що ж ти робиш, осінь,
Усе змінила скрізь:
Трава зелена – стала
Суха та жовта враз,
Заждала б трохи, осінь,
Не йшла б іще до нас.
І сонце хай по-літньому
Ще світить гаряче,
А синьоокі квітоньки
Цвітуть на луках ще.
Хай в мандри не вирушує
Весела птахівня,
Берізка хай не струшує
Зелене убрання.

ОСІНЬ:

Прийшла моя пора,
Учитись скоро піде
До школи дітвора.
А те, що після літа
Змінились сад і ліс,
Не так вже і погано:
Піди і подивись!
І хоч нема в садочку
Зеленої трави,
Там яблука рум'яні
Аж просяться: зірви!
В лісах краса осіння,
В садах рясні плоди.

ХЛОПЕЦЬ:

Це дуже добре, осінь,
Що ти прийшла сюди.

ДІВЧИНА:

Щедра осінь і багата
Ти з дарунками прийшла
То ж дозволь нам запитати,
Що ти, осінь, принесла?

(Осінь подивилась навкруги. Зі всіх сторін виходять осіньчата – дівчатка, вдягнені в золотисті вбрання, як і осінь, з плодами поля й саду. Вони обдаровують ними дітей на сцені, та тих, що сидять в перших рядах).

ОСІНЬ:

Принесла пшениці.

ХЛОПЕЦЬ:

Будуть паляниці!

ОСІНЬ:

Принесла вам гречки, діти.

ДІВЧИНА:

Кашу будемо варити.

ОСІНЬ:
І городини для вас.
ХЛОПЕЦЬ:
Буде юшка й борщ для нас!
ОСІНЬ:
Стиглі груші запашні.
ДІВЧИНА:
Заготуємо сушні.
ОСІНЬ:
А ще яблука – як жар!..
ХЛОПЕЦЬ:
Для їди і на узвар.
ОСІНЬ:
Меду повні стільники...
ХЛОПЕЦЬ:
Будуть і медяники!

(Осінчата, роздавши плоди дітям, становляться рядом з осінню).

СТ. ХЛОПЕЦЬ:
Будь благословенна,
За свої прегарні вчинки!
Ти добродійка правдива,
Для дорослих і дитинки.
Наповняєш всі комори
Й найбідніших нагодуєш,
А за те подяку щиру
Ти на кожнім кроці чуєш.
Та найкраще твоє діло, –
Що ведеш дітей до школи:
Хто полюбить школу змалку –
Не бідитиме ніколи!

ВСІ *(беруться за руки й співають):*
Знову жовкне на дереві листя,
І у небі кричать журавлі,
Знову осінь іде золотиста,
Золотисто іде по землі.

– Заслона –

1964, Буенос Айрес

МРІЯ

Я мрію не раз:
Коли прийде час,
Вас, рідні Карпати, зустріти, –
Упитись красою зелених лісів,
І тайну вгадати шумливих борів
Та голос почути сумної трембіти.

Із років дитячих,
Ще досі вас бачу:
Величні ви, рідні Карпати мої,
На вас я дивився щоранку колись,
Як шпилі уперті у хмари п'ялись,
Снігами покриті, дрімали плаї.

Та війна прийшла
І нас розвела...
Я в світі чужому ще й досі тиняюсь,
Тий Ви на Вкраїні незламні остались,
Хоробрим повстанцям притулок давали...
Хоч раз Вас побачить – ... чи ще дочекаюсь?

Дмитро Моторук

ЧОМУ КОМУНІЗМ Є ЗАГРОЗОЮ ДЛЯ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ?

Модерний комунізм – це отруйна гадюка між вільних держав та вільних людей, який своєю трутизною заражує просвічених чи й звичайних людей свободи.

Вдаючись до величезної пропаґанди і розприскуючи її в середовищах слабодухих людей, – перетворює або старається перетворити таких людей у збаламучену масу. Комунізм подібними способами розбиває свобідну державу знутра, а подекуди підривною діяльністю чи й військовою розсаджує її неначе динамит скелю. Такими саботажами керує "пролетарський" устрій комуністичного уряду, особливо Москви, щоб загарбати все для себе, для своєї держави і для свого приватного добра.

Людина, яка вірує в Бога і має свободу слова, праці, релігії – може бути придушеною не вірячим у ті свободи комунізмом, який на кождім кроці старається зробити людину жорстокою, безкритичною, не релігійною, а зате слухняною для добра свого жорстокого господаря.

Коли комуністичний замір саботажу є в стадії підготування чи вже виконаний – комуністична система вживає драстичних засобів в ім'я виконання своїх дальших нелюдських плянів.

Людина, яка дістається під комуністичну кормигу, мусить слухатись і виконувати накази диктаторів, що є страшенно тяжке для самої природи людини, бо кожна людина народжується вільною.

Людина, яка бажає жити вільно, має бути обережною, свідомою і дбайливою, щоб захистити себе і других від комуністичного нещастя, яке несе убогість, неволю і Сибір...

Ми, як українці, повинні разом з вільними людьми і державами боротись, щоб знищити нарешті комунізм, аби всі поневолені народи стали свобідними і незалежними, в тому числі і Україна.

Ігор Оліяр
Юнак СУМ, США

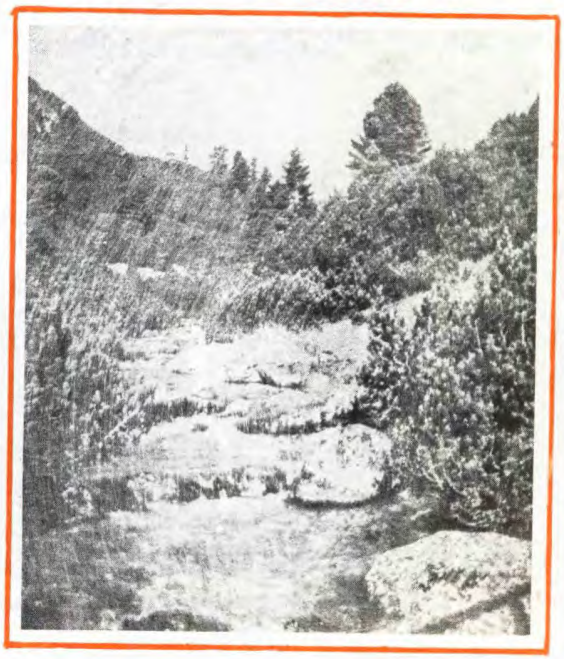

Карпати

Ігор Стебельський

НА ОСТРОВІ МІЄН 26

– Тримайся, Ігоре, не рухайся! – гукнув Арнольд і обережно наближався, щоб мене витягнути.

Держачись однією рукою за руку Арнольда, я всунув другу руку глибоко у воду, щоб не загубити чобіт. Повільно я видрапався знову на поверхню снігу, потім досягнув наплечника і обережно почепив його на рам'я.

Цей раз, для безпеки, я ще додатково досипав снігу зверху у кожну ямку заповнену водою, що лишалася за Арнольдовими кроками. В цей спосіб снігова підстава зміцнювалася настільки, що витримувала мій тягар.

Щасливо я добрався до другого берега річки, коли дивлюсь, – а тут треба ще лізти під стрімкий берег у глибокому снігу! Я затиснув зуби і, напружившись, останніми зусиллями видрапався на вершок.

Кіт бачив, що я вже перевтомлений. Він подав руку, витягнув мене на беріг і взяв від мене наплечника.

Ми йдемо далі. Я був увесь мокрий: від води, від снігу і від поту. В чоботях хлюпала вода з кожним кроком. У такім мокрім стані присісти або прилягати відпочити – небезпечно, можна дуже простудитись: холод відразу проникає через мокрий одяг і тіло закостеніє. Тому, треба іти далі.

Наш хід вже трохи звільнився. За якийсь час і Арнольда змучив наплечник. Він запропонував перерву.

Не знаю скільки часу ми вже йшли. Мій годинник, замочений у крижано-холодній воді, зайшов парою і спинився. Мабуть вже йдемо більше, як три години.

Кіт Арнольд, вичерпаний також, ліг навзнак на вогку шутрову землю. Я поборов у себе бажання зробити подібне і, поклавши рушницю на землю, повільно ходив навколо лежачого Арнольда й дивився вдалечінь, чи не побачу десь радіовеж або нейлонової хатки станції Дека Ґрін.

Нарешті я таки завважив щось таке, як вертикальну нитку на обрії. Це напевно антена радіовисильні! Вона не на захід, а на південь від нас. Видно, ми зайшли надто на північ. Треба буде знову переходити через широку долину, яку ми переходили раніш, тільки вже на багато ближче до моря. Я сказав Арнольдові, що я побачив.

Арнольд наче ожив! Він зірвався на ноги, приглянувся уважно і підтвердив, що то дійсно вежа радіовисильні Дека Грін. Ми з'їли плитку м'ятної цукерки "Кіндалл", (яку вживали навіть члени британської експедиції на гору Еверест), дістали нову енерґію і взяли жвавіший крок вже на південь.

Широка долина, яку нам треба було знов перейти, не становила аж такої великої перепони, як я сподівався. Дно річки виявилось дуже широким, але й дуже мілким і ми перейшли долину річки майже без труднощів.

По другому березі було вже краще видно станцію Дека Ґрін. Там побудована одна велика радіоантена і дві менші. Посередині табору – нейлонова хатка. З лівого боку, коло малої вежі, стояло мале сіре шатро, а недалеко від нього – метеорологічна будка. З другого боку табору, коло великої вежі, був склад бензинових бочок і стояло чимале шатро. Хоч і як були змучені, але ми таки добилися до станції Дека Ґрін.

(Далі буде)

г. СОКОЛЕНКО

Коли, неначе біла шарфа,
Покриє яблуні весна,
Тоді наструнить вітер арфу
І бризне пісня голосна.

Тоді серця для нас окрилить
Любов, і там, де явори,
Замають лебедів вітрила,
Немов казкові прапори.

Небесний дах осипле жаром
Зорі палаюча рука,
І захитаються над яром
Рожеві крила вітряка.

Діди на втоптаній дорозі
Плуги у поле повезуть,
І я, забувши дальну осінь,
Тебе чекатиму внизу.

І прийдеш ти у час дозвілля
І зашумить вночі ріка;
І знов устане над Поділлям
Забута тінь Кармелюка.

Б. Лісовецький

НОТАТКИ ПАРАҐВАЙСЬКОГО МИСЛИВЦЯ 6

9-го вересня. Полювання на маленьких мавп. Обдивляюся сьогодня на "чакрі", як сходить і починає зеленіти кукурудза. Непомітно дійшов майже до кінця "чакри". Увага! Щось дуже вовтузиться на одній з "цедр" (місцеве дерево) на узліссі. Обережно підкрадаюся ближче до дерева. Аж дев'ятеро невеликих мавпочок завели на ньому гулянку!.. Як вони перестрибують з гілки на гілку на верховині, як стрімголов кидаються з них на нижчі гілляки, як бігають по них, наскакують одна на одну, штовхаються! Зупиняюся нерухомо й милуюся тією живою картиною натури. Вони ще не помічають мене, але чи довго це буде тривати, чи не час мені, якщо хочу дістати котрусь з них собі на опудало, перервати своє мрійне спостерігання? Дубельтівку з плеча! Дві мавпочки падають з дерева, решта миттю зникає в зелені дерев. Матиму два опудала.

11 вересня. Полювання на яґуара. Зранку чути в лісі рев якоїсь звірини. Ні, це не мавпа-ревак, це щось друге! Ось як насторожуються наші пси і з голосним виттям туляться до дверей хати! Це щось "серйозне"! Та вже більше не чути того співу, проте собаки не заспокоюються й цілісінький день нервують, кілька разів зачинаючи знов своє виття. Хочу йти в ліс, але жінка не пускає: "Хто його знає, на яку ще звірину можеш натрапити в цьому лісі". Та й псів важко витягти з собою: не хочуть іти з хати. Лишаюся вдома і трохи й сам нервуюся. Вже вечір, який, як завжди в південних країнах, дуже швидко, майже раптово, переходить у ніч.

Ох, не такі, зовсім не такі ці тутешні вечори, як на нашій любій Україні, десь там на Київщині, Полтавщині чи Херсонщині, коли після заходу сонечка, повільно, помалу, досить довго насувається на землю коротка ніч, коли так чудово, вільно дихають вечірньою прохолодою втомлені груди; чудові пахощі навколішніх садків і сіножатів глибоко вдихаєте ви, слухаєте голосні жаб'ячі концерти з близької річки, дудіння "бугая" з плавнів, що, застромивши свого дзьоба в воду, ширить в повітрі ті негармонійні мелодії, коли на сільських й селищних вулицях дзвенять дівочі пісні, то сумно-журні, то буйно-веселі; мукають по подвір'ях корови, що повернулися з вигону; іржуть після денної праці коні, вечеряють під хатами на призьбах люди, а потім під гавкання сторожів людського достатку й праці, вірних псів — мирно засинає наше рідне село...

Не сплю. Не пройшло й години, як чую знов той рев, неначебто вже в себе на "патрері" й зараз же за ним починається розпачливе виття моїх "сторожів". Еге, гість прямує, здається, до нас в гостину!

Підвожуся, беру не дубельтівку, а "вінчестера", причіплюю до ретяга пістолю і, під неугавне виття псів, йду до дверей. Тільки відчинив їх, як мої собаки, як божевільні, налякано кинулися до них і ледве не збили мене з ніг!

Вийшов і на недалекому од хати дереві, менше, як 40 кроків від нього до дверей, бачу два досить великих вогні — то яскраво так горять очі звірини, що сидить на ньому.

Жахлива хвилина! Чи встигну збити його своєю кулею, чи він перше стрибне на мене й можливо роздере на смерть? Але опановую свої нерви, цілю йому між тих вогнів і натискаю на гачок. В той же мент чую, що щось велике важко гупає з дерева на землю. "Батерійку" в ліву руку, пістолю в праву й до дерева й при електричному світлі ліхтарика бачу великого яґуара, що неживий випростався на землі — моя куля якраз влучила йому межи очі й пробила голову. Під виття псів втягаю його до хати й цілу майже ніч пораюся з ним, здираючи прегарну шкіру. Яка ж чудова та шкіра, а ще більше — яка щаслива моя доля, що дала мені змогу, перше ніж він стрибнув до мене, влучити... Якби лише яких пару ментів я спізнився, не знаю чи...

Мушу зауважити, що це тут дуже незвичайний випадок вполювати яґуара в себе вдома, біля хати, бо ж взагалі їх нема тут у близьких до "чакр" лісах — цей якось випадково потрапив у них з далеких лісів, де їх аж занадто досить, і голодний, не знайшовши тут для себе чомусь поживи, попрямував до моєї хати, сподіваючись повечеряти якимсь телям чи, вже в крайньому випадку, собакою, але, замість того, подарував мені своє чудове хутро.

13 вересня. Знов подорожував вчора возом за 12 кілометрів до селища. Проїхав 9 кілометрів і виїхав з лісових місцевостей у відкритий, рівний степ, в якому пасеться доволі худоби мешканців селища. Бачу, як на одну велику червону корову, на спину її, сідає одразу двоє великих сірих птахів, подібних своїм виглядом на наших великих шулік і щось пораються на її спині й боці, а корова спокійно стоїть і не відганяє їх. "Що за дивовижа?" — питаю сусіда, з яким їду. "А це — місцеві лікарі худоби", — чую його відповідь. — "Ви вже зауважили, напевне, скільки тут всяких хробаків на худобі, які заводяться в неї в шкірі й в м'ясі від укусів ріжних численних мух, ґедзів і других. На місці тих укусів постають великі пухирі, в яких розвиваються ті товсті чужоїди-хробаки, що спричиняють тварині сильний зуд і дратують її. Ось ці "лікарі худоби" й "лікують" її від них: сідають на неї й видзьобують з пухиря тих продовгастих, білих, подібних до гусіні чужоїдів. Худоба це знає й дуже прихильно ставиться до тих своїх крилатих "лікарів". Як самі те бачите, сама натура подбала про те, щоб чимось замінити майже бракуючу тут ветеринарну допомогу тваринам".

Виїхали на "руту" (місцева назва великого автомобільного шляху) й одразу зір мій зупиняється на двох малих степових орлах, що неквапливо походжають коло неї й спокійно дивляться на нас. Постріл — і один з них має збільшити своєю шкіркою мою колекцію пташиних опудал.

14 вересня. "Звалив" дробом на "патрері" пару великих диких голубів, що підпустили мене досить близько до себе. Зовсім такі, як ті "дикуни", як казали в нас, що їх повно по европейських містах. За пару годин забив "в льот" ще одного, що перелітав над моєю "патрерою". Їмо сьогодня на обід голуб'ятину.

(далі буде)

Мандруємо в гори

(Перша мандрівка Ст.ЮСУМ в Скелисті гори)

Після Карпат, які так радо і живо згадують старші сумівці, Альп, що їх не один перейшов у військовому виряді, теперішнє старше юнацтво СУМ, за нечисленними виїмками, — гір не знає, багато з них „зроду гір ще не бачили". Не дивно проте, що кожне оповідання про „дикі маєстатичні Скелисті гори, збудили палке бажання: ідемо, їдемо, летимо в Скелисті гори...!

Найближчим для здійснення того наміру було ст. юнацтво СУМ, що таборувало в цьому році над Голубиним озером, 200 миль від правдивих гір — Скелистих. Кілька гутірок про мандрівництво в горах, вимарші поза табір були конечною заправою.

Неділя, 29 липня, о год. 11-ій закриття табору. Учасники вимаршу в гори мають доручення: *місце збірки — Калґари,* а там лише 75 миль і ми в чудовій скелястій долині Бенф...

А тимчасом в таборі над Голубиним озером, як на Січі перед походом лицарства низового на турків-татар. Таборове лицарство сповнене завзяттям, висповідане, вдекороване новими ступенями, у декого на грудях пишається високе число відбутих таборів.

Вимарш в гори

Помандрувати в гори — це мрія не одного юнака і юначки. Мандрувати зорганізовано, з пляном. Метою цьогорічного маршу в гори було: *з нагоди 15-річчя СУМ у Канаді здобути один із верхів Скелистих гір.* Всі готові це зробити.

75 миль від Калґар до Бенф — доїжджаємо. Тут знову вміла організація транспорту, що треба завдячувати передовсім Кощишинам, Тутукові і Андріїшинові, ну, і „похідному обозному" — К. Таланчукові, який на свою „тяжку машину" навантажив шатра і продукти фірми „Альберта міт".

Друг Процьків замикав „мандрівний табір", що складався із 5-ти автомашин, і 29 членів „походу".

Біжать в гори „співучі" автомашини...

Верх, на якому збудована станція атмосферичних помірів, лежить на висоті 7,500 фт. Гірські нашарування тут застигли тому... пів мільйона років. Гору треба здобути і застромити на ній український національний прапорець і зголосити про це КУ СУМ у Торонті.

Відділ поділений на дві частини. Першу частину веде Любомир Баняс (Вінніпеґ), друту — Х. Чеховська і Л. Шостаківська (Калґари).

Ще раз короткі вказівки — пояснення старшого виховника П. Башука і відділ двома напрямами вирушив до однієї мети.

Стрімкими серпентинами

Марш у гори, так як марш по „безконечній рівнині", довжиться. Позаду „так мало" пройдено,

„Тому пів години я бачила те саме дерево..." Круті спіралі і монотонний марш власне викликують у тих, що перший раз у горах таке хибне враження.

Відпочили і знову марш.

Хтось там на долі „пухне" — „похідний обозний" не дає...

Відпочинь, помаранчею покріпись і марш угору — все вище і вище, до мети...

Увага, хтось каже, що на одному з закрутів стоїть ведмедиця з малими.

„Ой!..." — скрикнула якась юначка.

„Не бійся, я тут" — гукає старший Таланчук — сам як ведмідь...

Розтягнулися і перегукуються. Передові стежі вже високо напереді.

Часте протягле „О-о-о" вказує, що прогульковці подивляють красу гір. Вона справді небуденна. Ліс, що вчора здалека видавався не лісом, а карловатими кущиками, тепер зблизька показався справжнім. ве-

ЧЕРЕЗ ЛЯ-МАНШ

Чотирнадцятирічна американська школярка Леонора Модель переплила Ла-Манш (близько тридцяти двох кілометрів) за п'ятнадцять годин двадцять сім хвилин. Вона — наймолодша з усіх плавців, які подолали цю дистанцію. За час перебування в воді Леонора втратила сім кілограмів ваги.

ликим лісом, що виростає, падає і на ньому росте ще більший... Вода різьбить ґраніт і каскадами стрімголов спадає в безодню... Глянути вслід за нею — щось лоскоче і голова крутиться...

Вже з висоти 5,000 фт. уся долина Бенфу мов на долоні. Доми — пуделечка.

Далекий грюкіт громів заповідає бурю і дощ... Перед тим треба здобути верх.

Наді мною лише небо синє...

Год. 1.45 по пол. — всі на верху. Змучені, раді, щасливі.

На долі шляхи, вода, оселі, тут під ногами тверда скеля, а над головами сині простори... безконечність...

„Розділити „залізну порцію!"

Але не вспіли розладувати наплечники, як із-за другої гори висунулася хмара і впав дощ, перемішаний з градом. Ресторан, до якого гостей довозить гірський ліфт, миттю наповнився людьми. Туди й „наші" влетіли так нагло як дощ, що тут є майже щоденною подією. Крізь вікна нічого не видно, крім дощу. Темні хмари прорізують блискавки і невгаває небесна канонада громів...

Заспіваймо по-скачманському...

Хлопці й дівчата залили весь переділ у ресторані і на повну скалю „роблять концерт". Об шиби з одного боку б'є дощ, а з другого українська пісня — гей би змагалися...

Публіка з „усього світу" щедро апльодує і подивляє „геніяльних українських дітей". Компліменти „геніяльности" сумівці дістали після відомої таборової пісні у всіх мовах... Старша пані з повагою університетського професора переконує свого чоловіка, що ті діти співають всіма мовами і щойно співали „по-єкімоському"...

Час додому час...

Юні сумівці, здобувши гору, завоювали міжнародню публіку, поконали дощ, застромили прапорець на висоті 7,500 фт. Як справжні переможці поверталися на вихідну базу.

Штука вийти на гору, а куди більша штука зійти з гори. В одному і другому випадку треба затямити: вода, вогонь, гора — це живі, невмолимі стихії. Або ти їм закон, або вони тебе в ярмо. Вони шанують себе і не дозволяють нікому з себе кпити. Вони безжалісні і мстиві, коли мандрівник не респектує їх і не розуміє їх мови... Так гори говорять...

Ти в горах навпростець — кінчиться їм терпець... За одним шпурне лявіною, другому підложить камінь, простелить зрадливий мох і зломить кістку...

Повільною, розміреною ходою спинайся вгору, бери належний глибокий віддих. Обійди три рази високу скелю, а не йди на неї скоком серни — бо розіб'єшся...

Меншими і спинюваними кроками повертайся домів. Хай не поносять тебе крила бігти через „шорт катс". Ти тільки мандрівник, на ногах крил не маєш.

Ми багато в тій мандрівці навчилися, а тому, що всяка наука коштує, то і ми за першу лекцію скелястим горам заплатили... ключицею „басового" соловейка — Марусі Коцай, з якою страшенно всі співчуваємо... „А в наступному році ідемо в гори як досвідчені „альпіністи" і зламаємо ще інший хребет Скелистих гір.

п. б.

БУЛО КОЛИСЬ...

1672 року Людовік XIV оточив Амстердам. Перелякані «батьки» міста зібралися в ратуші, щоб обмірковувати становище. Хтось запропонував: віддати ключі від міста французькому королю. Почали рахувати голоси тих, хто схвалював цю думку. Найстарішого члена зібрання довелося розбудити, бо він заснув. Коли йому сказали, що вирішено віддати ключі від міста Людовікові, той здивувався:

— А хіба ж він їх вимагає?

— Ще ні, та, мабуть, вимагатиме.

— Чого ж нам поспішати? — зауважив літній житель Амстердама. — Почекаємо, поки він про них згадає.

Всі погодились з такою порадою і вирішили чекати. А тим часом надійшла допомога, і місто було врятовано.

ДИТЯЧЕ ВІКОНЦЕ

Юра ШКРУМЕЛЯК

МИ ВСІ ДІТИ УКРАЇНСЬКІ

(збірна деклямація)

Ми всі діти українські,
Український славний рід,
Дбаймо, щоб про нас маленьких
Добра слава йшла у світ.

Дбаймо, щоб той скарб любови,
Що нам Бог в серця вселив,
Рідну землю й рідний нарід
Прикрасив і збагатив.

Свої здібності та сили
Розвиваймо раз-у-раз,
Щоб народу була втіха
І щоб користь була з нас.

Будьмо пильні у науці,
Будьмо чесні у ділах,
Будьмо смілі та відважні
І не думаймо про страх!

В своїх починах змагаймо
До добра і до краси,
Будьмо чисті тілом, духом,
Ще чистіші від роси.

Все, що рідне, хай нам буде
Найдорожче та святе,
Рідна віра, рідна мова,
Рідний край наш над усе!

Щоб про це ми не забули
Ні на хвилю, ні на мить,
Хай Господь Святий із неба
Нас малих благословить!

З виставки праць учнів Дитячої Образотворчої Студії під керівництвом Петра Сидоренка у Торонті, Канада.

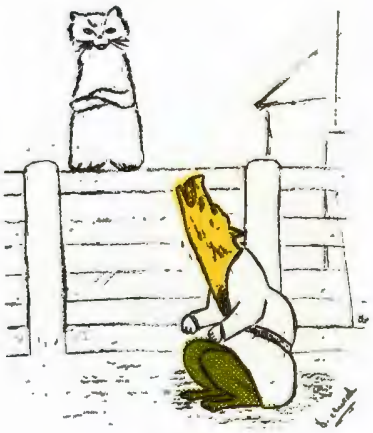

Лисяк Дарія — ілюстрація до байки Л. Глібова "ВОВК і КІТ", олівець

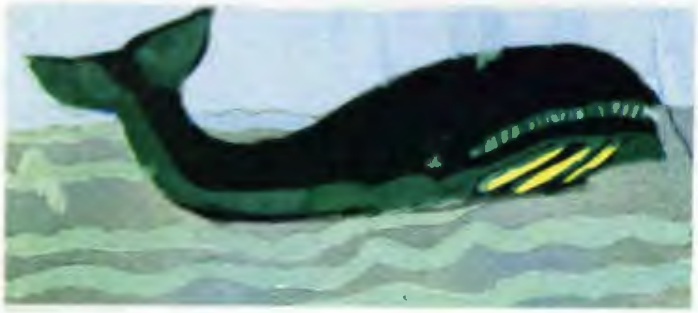

Тут бачимо рибу, що зветься "Кит". Вона – найбільша з усіх тварин у морі, а така дужа, що може перевернути невеликий корабель. Але кит ні на кого не нападає, а їсть він лише морські рослини – водорослі.

Мойсяк Юрій — ілюстрація до байки Л. Глібова "ЗОЗУЛЯ й ПІВЕНЬ", кольорові олівці

КРИЛАТА ОХОРОНА

Поблизу міста Джаббалпур у Північно-Західній Індії зберігся куточок зовсім незайманої природи. В річці Нарбади розкошують крокодили, на скелях — мавпи, вільно в'ють гнізда дикі голуби, папуги. Тварини почувають себе тут у повній безпеці, бо перебувають під захистом... диких бджіл. Їх в цій місцевості так багато і з такою люттю накидаються вони на людей, що охочих поблукати в долині Нарбади немає.

Прочитайте ці байки великого українського байкаря Леоніда Глібова – і тоді знатимете, про що ці малюнки.

пер. Сумівська-Маршова

Слова: Л. Полтава
Муз. П. Блецький
1964

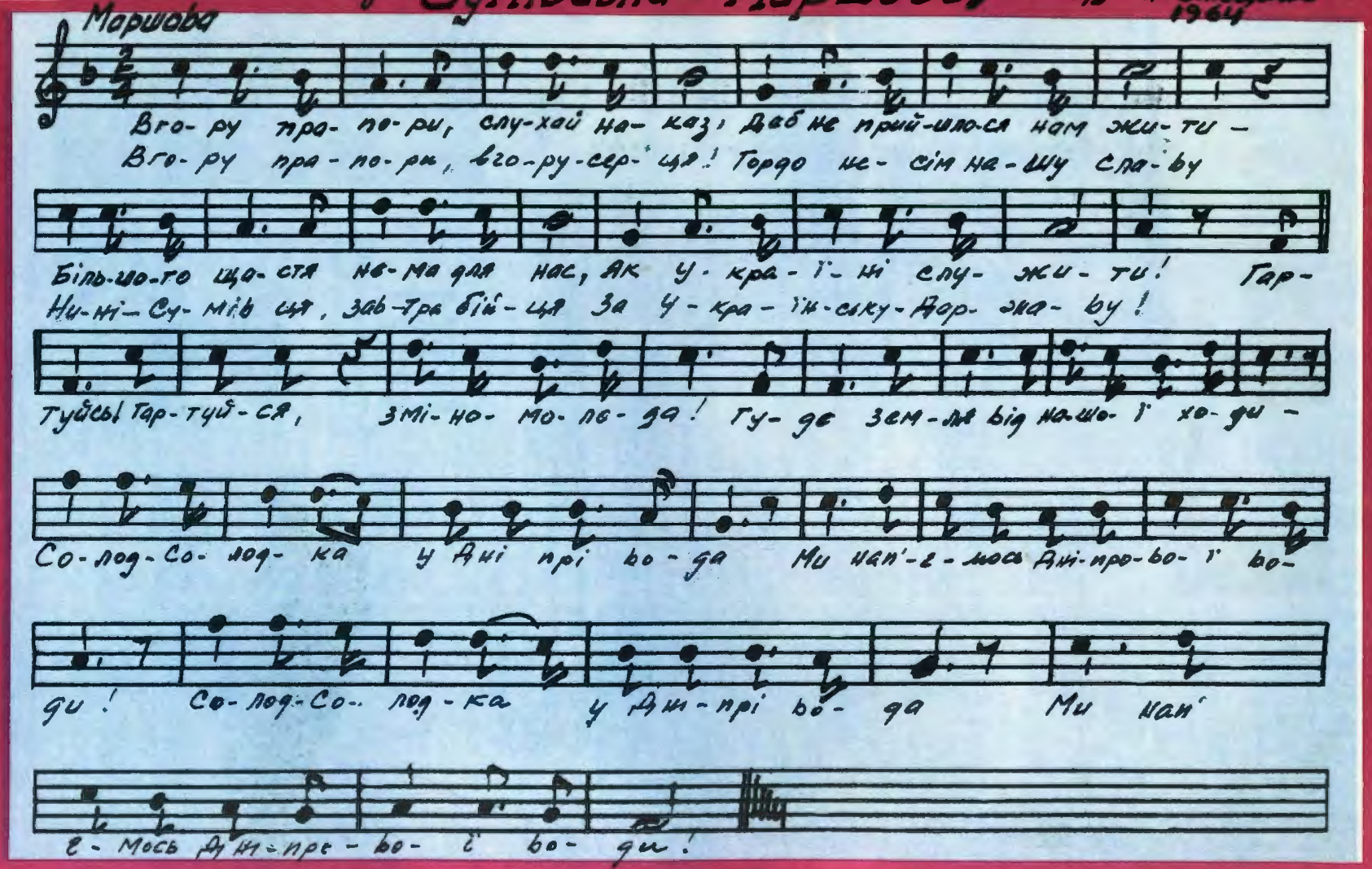

Вгору прапори, слухай наказ:
Де б не прийшлося нам жити, –
Більшого щастя нема для нас,
Як Україні служити!

I

Вгору прапори, вгору серця!
Гордо несім нашу славу, –
Нині сумівця, завтра бійця
За Українську Державу!

II

Гартуйсь, гартуйся, змінно молода!
Гуде земля від нашої ходи!
Солод-солодка у Дніпрі вода –
Ми нап'ємось дніпрової води!
Солод-солодка у Дніпрі вода –
Ми нап'ємось солоної води!

III

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
ЖОВТЕНЬ
Ч. 10
РІК III

КРИЛАТІ

THE WINGED ONES
Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES
revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS
revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN
ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редаґує Колеґія

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріяли та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.3. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

Це число оформили: П. Сопільник, І. Стебельський, юначка Міля Ґовенко, фотограф Л. Буріч і наші сумівські фото-кореспонденти.

Микола Мельник

СТАРОМУ ВЧИТЕЛЕВІ

Бувало, ще малим
Простуючи додому
Повз школу за селом,
Де наш учитель жив,
Я часто помічав:
В будиночку старому
Допізна лямпи блиск
На шибах пломенів.
Тоді я зупинявсь,
До вікон зводив очі
І мовчки дивувавсь,
Задумавшись в ту мить:
— Ну, що він робить там
В кімнатці до півночі,
Над чим він за столом
Щовечора сидить?
...Тепер згадавши все
Над зошитом останнім,
Де учень мій слова
Невміло написав, —
Я зрозумів тоді:
В роки далекі, давні
В омріяне життя
Він нам шляхи шукав.

Дбайте, щоб кожний юнак і юначка — українці мали
» К Р И Л А Т І «
журнал Спілки Української Молоді

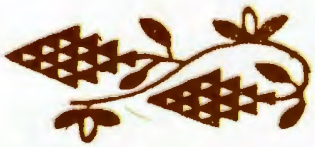

Члени СУМ! В періодах між появою АВАНҐАРДУ, КРИЛАТИХ, ЗАПИСОК ВИХОВНИКА читайте ті українські газети, які відпускають місце для цілих сторінок, редаґованих членами СУМ, або обширно інформують про життя і діяльність СУМ!

Підтримуйте українську патріотичну пресу — пропаґатора наших ідей і лучника українців у розпорошенні!

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
ЖОВТЕНЬ
Ч. 10
РІК III

БЕЗ ЖИТТЯ НЕМАЄ ДІЇ

Без порядку немає спільноти; без спільноти немає життя – без життя немає дії.

Це основна правда: там, де немає життя, не може бути розвитку, росту, жадної правдивої дії. Тиск найменшого пальця, а чи думка, що дає поштовх руйнуючій революції – не є до подумання без живого тіла, без живого духа.

Життя належить дії. Але дія, воля до діяльности належить людині і ми здавали б сліпій долі себе й нашу спільноту, коли б у серці і в розумі не жило це прагнення до помічного вчинку...

Жити: – під тим розуміємо природну життьову силу з іскристим розгоном і завжди новими помислами. Пісня в колі, що сама злітає з уст. Радість, що її дає опановане й метке тіло і жвавий дух.

Життя: – і під тим розуміємо передусім життя, осяяне ласкою Бога. Бо ми знаємо, що без Христа немає життя, нема нічого тривалого. Бо ми чули Його новину: "Я є шлях, правда і життя", "Але хто Синові не вірить, не буде бачити життя", "Я є хліб життя".

Чим була б Спілка Української Молоді, коли б у її середині не стояв і не жив Господь, якого Ім'я на наших прапорах? І навіть коли б Спілка Української Молоді мала два рази стільки програм та імпрез, і курсів, і вишколів, і свят – вона була б тільки товариством між багатьма іншими. Нічим більше!

Бо Цей, що про себе сказав: "Я є життя", – Він, Христос, дав нам ще й інше слово: "Без мене нічого зробити не можете!" Без Нього немає жодного важливого, тривалого діла, жодного життя.

Це мусимо вписати собі в наші серця і наші мозки, і згідно з тим діяти, ми, молодь з-під прапорів "Спілки Української Молоді".

Д-р Михайло Кушнір

УКРАЇНСЬКИЙ "ДЗВІНОК"

75 років тому, в січні 1890 р. став появлятися в Україні, у місті Львові журнал для дітей і молоді — "Дзвінок", а в ньому славні твори для дітей наших великих письменників — "Лис Микита", "Коли ще звірі говорили" і інші Івана Франка, поезії і казки Лесі Українки, байки Леоніда Глібова, оповідання "Олеся" і інші Бориса Грінченка, оповідання "Харитя" і інші Михайла Коцюбинського, численні вірші, казки і оповідання Константини Малицької, Катрі Гриневичевої, Уляни Кравченко, Богдана Лепкого, Гната Хоткевича, Василя Щурата, і багатьох-багатьох інших творців нашого слова. Так започаткувалася у "Дзвінку" "золота доба" нашої літератури для молодих поколінь України.

Основником "Дзвінка" був педагог і дитячий письменник, учений етнограф Володимир Шухевич, а видавцем було Українське Педагогічне Т-во "Рідна Школа". Журнал проіснував 25 років — до вибуху 1-шої світової війни.

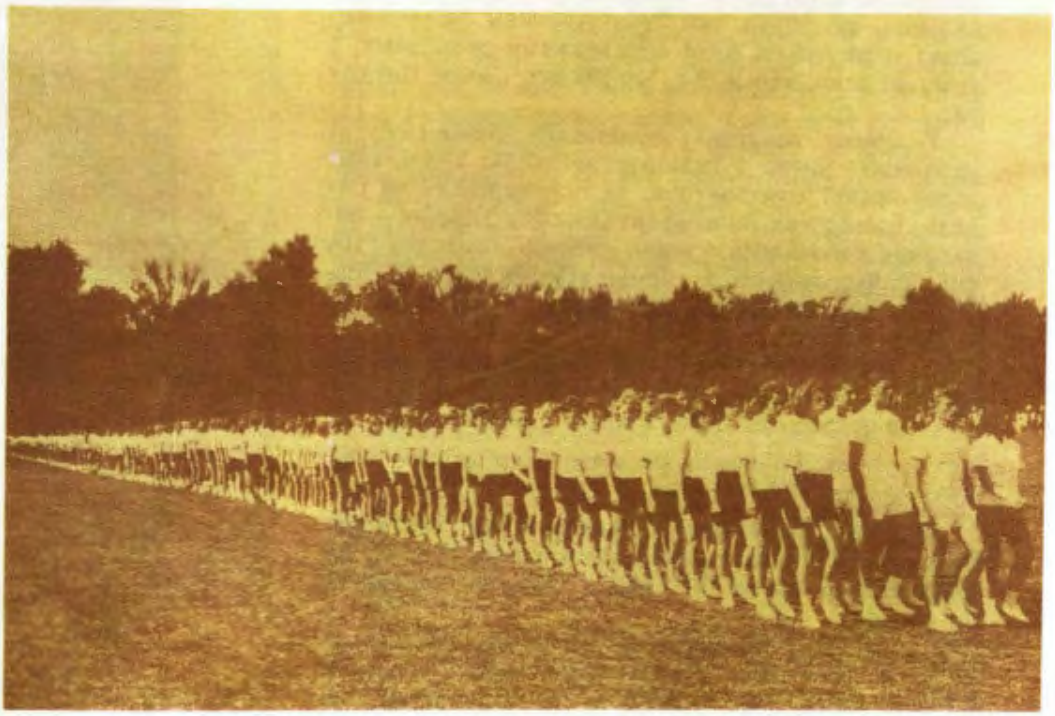

Сумівська молодь маршує на площу для вільноручних вправ. Оселя "Веселка" біля Торонта в Канаді (світлив В. Вівчарук).

Американський "Світовий Альманах" про видатних українських діячів

У Нью-Йорку щороку виходить книжка на майже 1000 сторінок під заголовком "Світовий Альманах – книжка фактів", у видавництві "Нью-Йорку Телеґрам і Сан". У виданні за 1965 рік, на сторінці 431, у відділі "Видатні постаті Европи в минулому", є відділ, присвячений Україні. Там названо таких видатних українських діячів політики, культури і науки, – подаємо за оригіналом, з датами народження й смерти:

"1881 - 1946, Богомолець Олександер – науковець,
1856 - 1916, Франко Іван – письменник,
1866 - 1934, Грушевський Михайло – письменник,
..... - 1657, Хмельницький Богдан – державний діяч,
1769 - 1838, Котляревський Іван – письменник,
..... - 1709, Мазепа Іван – державний діяч,
1842 - 1912, Лисенко Микола – композитор,
1872 - 1926, Петлюра Симон – державний діяч,
1814 - 1861, Шевченко Тарас – письменник,
1871 - 1936, Стефаник Василь – письменник,
1871 - 1913, Українка Леся – письменниця".

Поміщення такого списку видатних українських діячів у широко розповсюдженому американському виданні треба вважати позитивним явищем, хоча той список неповний і не у всьому точний (академік М. Грушевський, в першу чергу – учений-історик, а не письменник). Але в розділі про Совєтський Союз у тім виданні і досі публікується багато плутаних даних, Росію починають... з нашого княжого Києва; стверджено, що СССР виник аж у 1922 році, але не сказано, що перед тим "формуванням баґнетами" деякі з республік були незалежними державами, і тому не ясно, хто ж був, наприклад, Симон Петлюра...

У списку видатних українських діячів відсутні українські києво і галицько-волинські князі, наші давні великі композитори, як Бортнянський чи Ведель, провідники Визвольних Змагань України – полковник Коновалець, Степан Бандера, командир УПА ген. Т. Чупринка та ін., немає кінорежисера О. Довженка, скульптора світової слави О. Архипенка та інших.

Сумівській високошкільній молоді є над чим задуматись і над чим попрацювати у США – в ім'я правди, бо правда має бути основою і демократії.

Лесь

Бертьє, начальник французького генерального штабу докладав Наполеонові влітку 1812 р., що москалі-великороси не здібні підняти повстання за свободу:

..."На схід від Вітебську не можна розраховувати на населення. Яким чином можна вплинути на цей нарід, майже дикунів, без власности, без матеріяльних потреб?"...

(Де Сеґур, "Історія")

"Іван Мазепа – це вождь України, палкий патріот, прямий громадянин, борець за волю свого народу з самодержавством".

Рилеєв

НАШ ФОТОРЕПОРТАЖ

Один із Злетів СУМ

Біля великого американського міста Чікаґо цього літа відбувся успішний Злет частини Юнацтва Осередків Спілки Української Молоді Америки. У Злеті взяло участь Юнацтво Осередків ім. М. Павлушкова, ім. І. Богуна, імени Крут та імени Бродів – з Чікаґо, Мілвокі і Палатайну.

Згори вниз: Команда Злету, Курінь "Гомін України", фізичні вправи старших Юначок.

С. АНДРУШКІВ

НА ВІЧНУ ПАМ'ЯТЬ МИКОЛІ ПАВЛУШКОВУ

На згарищах війни зітліла воля,
Люд України у ярмі стогнав.
А кат червоний у крові купався —
Упали Крути, Львів, Базар...

Та дух Мазепи не загинув:
До бою кликав — уставай,
Народе мій, борись за волю,
За правду, віру, рідний Край!

За честь, за прапор Батьківщини,
За кров Героїв нової доби
Покликано Тебе до чину —
Продовжувать етапи боротьби.

В трьох літерах — СУМ — загорівся
Той віщий зов нових змагань.
За кров, за зганьблену вітчизну
Ти шлях до боротьби вказав.

Ти не лякавсь тюрми, ні смерти,
Для Тебе був єдиний шлях —
Щоб Самостійна і Соборна
Батьківщина була в віках.

Ні стріли, кулі, ні тортури
Тебе зламати не змогли
І сили волі не зігнути.
Твій дух — Ідеї берегли.

Твій чин зродив нових борців —
Синів козацького народу,
Апостолів його стремлінь,
Бійців хоробрих за свободу!

Поклін Тобі, великий сину,
Сподвижнику великих діл!
Клянемось — вірно, до загину
Ідею — втілити у чин!

Цей рисунок Миколи Павлушкова, першого Голови СУМ в Україні, виконала 15-річна юначка Міля Ґовенко з Бельгії Вітаємо та бажаємо успіхів у малярстві. Гартуйсь!

ДРУЖНІ ЗАУВАГИ

Відділ Юнацтва СУМА Осередку ім. П. Орлика в Детройті, США, улаштував апель, присвячений Дню Матері. Користаючись тим, що проф. д-р Б. Романенчук був саме гостем у нашому місті, управа Відділу Юнацтва запросила його на апель. Разом із ним прийшла теж управа Відділу ООЧСУ та деяка кількість старшого громадянства. Після нашого вдалого апелю (на закінчення) – д-р Б. Романенчук промовляв до старшого юнацтва обох Осередків. Він закликав молодь, щоб вивчала українську мову та зберігала спадщину, передану батьками, бо тільки так довго національна група існує, як довго зберігає мову і традиції своїх предків. Адже мова це одна з ознак нашої окремішности й чинник, що продовжує наше існування на чужині. Наша молодь повинна вивчати чужі мови, а свою рідну передусім. Якщо в американських школах нема української мови, то тільки тому, що ми про це не подбали й нема кому її вчити. Україна є там, де ми є. Вона може існувати й на чужині, бо Україна це також і духове поняття.

Обов'язком молодого покоління є продовжувати працю старших, щоб не переривалися нитки нашого національного існування. А тим часом наша молодь має замало зрозуміння до суспільної праці, а то й тікає від неї. Молодь повинна працювати для своєї спільноти навіть тоді, коли покидає ряди СУМА. Помічаємо інколи сумний факт, що наша молодь, вийшовши з СУМА, відстає від нашого середовища і пропадає в чужому морі.

Є дуже багато ділянок праці для молоді. Наприклад, у Школах Українознавства вчать самі старші люди, яким уже належиться відпочинок, а віддають вони рештки своїх сил для громади тому, що молодь не приходить їм на зміну.

Бракує виховників також по окремих осередках СУМА. Тих виховників мусить видати передусім сама сумівська молодь, яка ніколи не повинна забувати, що її завданням є заступити старших у громадській праці.

Іван Боднарук

Україна

ЗЕЛЕНІ КАРПАТИ

ВАГАТО НАПИСАНО ПРО КАРПАТИ, ЧИМАЛО СКЛАДЕНО ПІСЕНЬ ПРО КРАСУ ЛІСІВ І ГІР. НЕМАЛО ПОПОХОДИЛИ ІХНІМИ КРЕМ'ЯНИМИ СТЕЖКАМИ ТУРИСТИ. І ВСЕ Ж, КОЛИ НАНОВО ПОТРАПИШ ДО КАРПАТ, ЯК І ВПЕРШЕ, МИЛУЄШСЯ НИМИ. ЧУДОВІ ВОНИ ВРАНЦІ, КОЛИ З-ЗА СИНІХ ГІР ЗАЙМАЄТЬСЯ СОНЦЕ, ХОРОШЕ У ЖАРКИЙ ПОЛУДЕНЬ ПРИПАСТИ ДО ПРОХОЛОДНИХ ГІРСЬКИХ ДЖЕРЕЛ. А ВВЕЧЕРІ, РОЗКЛАВШИ БАГАТТЯ, СЛУХАТИ, ЯК СКРАДАЄТЬСЯ НІЧ... ШУКАЮЧИ НЕХОДЖЕНИХ СТЕЖОК.

Чудові Карпатські гори – це частина України, невід'ємна, як Дніпро, як наші поля, як Чорне море. У Карпатах за волю і правду водив Довбуш своїх повстанців. За "свою хату" – власну Державу – змагалась там славетна УПА. І тепер щовесни – неспокійно в Карпатах, і буде неспокійно аж до дня СВОБОДИ.

Хоч злидні гуцул взяв до хати,
хоч жити став в гнізді орла,
але над ним природа-мати
з любов'ю руки простягла.

Там стали гори, як титани[1],
на варті волі і краси, —
там, наче сизі океани,
шумлять незаймані ліси.

За глум України – ще прийде розплата!
Щоб знищити прапор, від крови червоний,
Весною ще прийдуть у наші Карпати
Визвольні Упівські загони!

Там струмінь голубом туркоче,
там дивна папороть росте,
русалка там в маєві ночі
вінок на голову плете.

Там під смерекою густою
Чугайстер[2] мавку[3] стереже,
і враз здіймається стрілою,
біжить, регочеться і рже.

Давно він зник уже в просторах,
великим білим птахом зник,
о, ще гримить, як грім по горах,
його веселий хижий крик.

Там Водяник[4] людей морочить
і гріє руки крижані[5],
коли рибалки серед ночі
запа́лять ве́село вогні.

Там свистом Лісовик скликає
ведмедів, рисів і вовків,
а серн Лісовка напуває
з криниць смере́кових лісів.

Вночі, як місяць випливає,
Мавки танцюють свій та́нок,
і вітер тихо трембітає[6],
і влад приплескує струмок.

Там люди, духи і каміння
віки живуть життям одним,
одно проймає всіх проміння
і в'яже з лісом віковим.

О. Олесь

Володимир Мацьків

"ПЕРШИЙ" ЛІТАК

Надворі гаряче й парно. У кімнаті також душно. Що робити? Може б піти до парку? Там певно холодніше і спокійніше.

Ось я вже в парку. Сів на лавку під розложистим деревом та й думаю: як тут гарно та спокійно! В тій же хвилині понісся сильний гук: над головами пролетів пасажирський джетовий літак. Ще не втих цей галас,аж над деревами загуркотів гелікоптер, а там знову літак...

Нема ніде тиші у великому американському місті...І ось в таку гамірливу хвилину пригадалась мені подія з моїх молодих літ на Україні.

Ідучи до школи одного весняного ранку, побачив я на мурах міста великі оголошення, де говорилось, що дня 28 липня 1912 р. прибуде до нашого міста вперше справжній літак та буде літати над містом. В дальшому було написано, скільки треба буде заплатити за квиток вступу на цю небувалу імпрезу та де його можна набути.

Від тієї хвилини всі мешканці нашого міста дуже нетерпеливо ждали на приїзд цього літака.Ні про що не говорили з таким зацікавленням, як про літак та літання. Не було ні одної людини, яка була б байдужа в той час до тої незвичайної справи, бо правдивого літака тоді ще ніхто в нас не бачив. Правда, часом писали в газетах про лет братів Врайтів в Америці та про те, що десь там в Парижі, чи у Відні роблено проби літання.

Поволі зближався визначений день. Зацікавлення зростало з кожним днем. Вкінці цей день таки прийшов. Була неділя. Для мене було це наче подвійне свято, бо того дня припадали мої іменини.

Злет літака призначено на 3-тю год. попол. Мав він відбутися на міському вигоні над річкою. Цей вигін служив звичайно на пасовисько для коней та корів деяких рільників, які мешкали поза містом в цій дільниці.

З'їв я скоро обід та вже коло 1-шої год. пустився іти на назначене місце. Коли я прийшов на вулицю, що вела на місце злету, я побачив багато людей, які, наче процесія, сунули в сторону вигону. Ішли чоловіки і жінки, старі і молоді, всі, що жили в місті.

Прийшовши на вигін, я побачив кордон війська на конях, яке вдержувало порядок. Щоби ввійти на площу, треба було показати заздалегідь куплений квиток вступу. Та не всі їх мали. Квитки були досить дорогі і не всі могли їх придбати, а бачити хотіли всі, головно діти та молодь.

Тому кожний, хто не мав квитка, шукав догідного місця, з якого було б добре бачити літака та його лет. Деякі примостилися на плотах недалекої вулички, інші повилазили на придорожні дерева, а деякі дісталися навіть на дахи поблизьких домів.

На мою думку найкращою трибуною для таких глядачів, що не мали квитків, була цегельня (фабрика цегли), що находилася на другому, доволі високому, березі ріки. Хоч воно було трохи далеко, але за це високо і згори було все докладно видно. Тут ніхто нікому не забороняв і нікого не проганяв.

Коли я найшов добре місце для себе, почав приглядатись до всього. Там було так багато людей, що ніколи не подумав би, що вони всі живуть у місті. На середині стояла велика полотняна буда. Збоку побудовано довгі ряди лавок, але вони ніяк не вміщали усіх людей, що там були.

Час плив тоді незвичайно повільно. Всі нетерпеливились. Тільки військовики в парадних одностроях їздили сюди й туди та вдержували порядок.

Нараз передня стіна полотняної буди піднялась. Кожний впнлив свої очі в цю буду, бо хотів бачити, що там робиться. За кілька хвилин з буди викотили якийсь великий предмет, подібний дещо до воза, що ним возять снопи в жнива, тільки ці драбини були якось інакше розставлені. Цей драбинястий віз постояв добру хвилю перед будою, тільки якісь люди увихались коло нього.

Та ось загурчав мотор, наче в авті (їх тоді було ще також дуже мало; в нашому місті показалось одно або два на місяць). За хвилю драбинястий віз рушив з місця, посунувся трохи по землі, а дальше відірвався від неї та почав літати. Піднявся на якихось 40-50 метрів вгору, зробив невелике колесо понад головами людей та й сів на землю.

– О!.о! о! дивіть! дивіть!.. летить! летить! – понеслося з усіх сторін. Здивуванням та радості не було кінця.

Тим часом літак знову обернено, пущено в рух мотор і він ще раз піднявся в повітря. Зробив вдруге коло в повітрі над головами глядачів і знову сів на землю. Його закотили до шатра, опустили полотно і видовище закінчене.

Ідучи додому, можна було бачити велике одушевлення у людей. Про ніщо не говорили, тільки про літак і доказували один одному, що людина таки може літати.

Та коли два роки пізніше під мурами нашого міста загули гармати Першої Світової війни, полети літаків стали щоденним додатком до всіх проявів важкої та жорстокої війни. Не раз бачили ми й повітряні бої, де літаки, наче великанські птиці, напирали один на одного та пострілами зі скорострілів старались знищити ворога. Не раз приходилось шукати криївки, коли прилетів ворожий літак з бомбами.

У Другій Світовій війні гуркіт більшої кількости літаків наводив на мешканців міст жах, бо часто за одну-дві хвилини з великих та гарних міст оставались тільки руїни та згарища, що покривали собою сотні, а то й тисячі вбитих людей.

Тепер літак став звичайним засобом транспорту і нам важко булоб уявити собі життя без нього.

На черзі – ракетні лети...

ЯКЩО ЗАПАЛИТИ ЛІХТАРИК НА МІСЯЦІ...

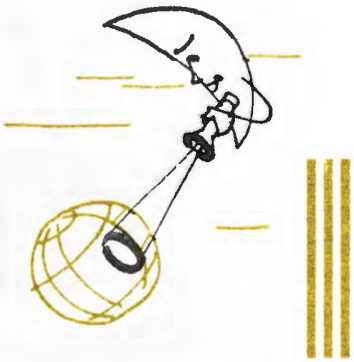

Якби світло кишенькового електричного ліхтарика вдалося спрямувати з поверхні Місяця на Землю, то його можна було б побачити в сучасний телескоп з діяметром труби у 100 сантиметрів.

МІСЯЦЬ...

Цікава астрономія

НА МІСЯЦІ МОЖНА ЖИТИ

Довкола нас безмежний Божий світ, коротко – космос. Друзі, пізнавати космос – означає пізнавати світ, у якому ми живем.

Багато учених припускають, що оспіваний у піснях супутник нашої плянети Землі – Місяць, це не що інше, як частина Землі, вирвана могутньою притягальною силою якоїсь велетенської космічної гості, найімовірніше метеору. Маса Місяця відповідає масі Тихого океану (звичайно, приблизно), і на цьому факті базується та теорія. Її прихильники гадають, що могутнє космічне тіло, пролетівши поблизу нашої плянети, силою тяжіння неначе б вирвало частину Землі.Але той космічний гість пролетів і зник, а Місяць далеко не відлетів від Землі – своєї матері, бо Земля також його притягала. Сили відцентрового і доцентрового тяжіння зрівноважились – і так Місяць став супутником Землі.

Отже, виходить, що Місячна поверхня складається з тих самих елементів, що й Земля. В глибу Місяця може все бути, а, наприклад, вода – є навіть у сполуках кам'янистих.

Тому американські науковці,фахівці з питань космосу, вважають (хоч і не всі), що астронавти зможуть жити на Місяці, дарма що там немає повітря, води, змін дня й ночі і т. д. Все необхідне для життя астронавти можуть добути шахтарськими методами з поверхні Місяця: воду, кисень, навіть тепло, і так жити без допомоги, присланої ракетами з Землі – тиждень і навіть довше. Місяць може бути вихідчою базою для летів астронавтів у ще дальші космічні глибини. Щоб ракета піднялася з Місяця, треба значно менше пального, ніж на Землі, бо Місяць менший і тому менша сила його притягання. Людина на Місяці також дуже легшає: стрибнути на десять-п'ятнадцять метрів там не означає ніякого рекорду.

На цій сторінці бачите зашифроване повідомлення, надіслане з американського космічного сателіта "Марінера 2" – одного з розвідчиків космічних просторів.

Лесь

ZSQSGIGGGGXRGZQOA DNQ XZARZAZVAKDDGZXXDRDADIZLA DSQSGIGGGGXRGZQO
A DNQ XZARZAZVAKDSSZXXDRDDDRXOS DSQSQIGGGGXRDDZOA DNQ XZARZXAVQK
ZVA XXDRDZDRANGDSSQSGSGGGGXRDSQOG DXQ XZARZXAVAKDZDZXXDRDLDRA Z
DSQSAQGGGGXRDSQOG DXQ XZARZXAZZKZZDZXXDLKADRA Z DSQSGIGGGGXRGXQO
G DXQ XZAIZXAVSKDZGZXXDRZXDRZ Z DSQSAQGGGGXRDAZOG DXQ XZAIZXZVAK
ACHOZDA LDDGZXXDRDXDRA Z DSQSGIGGGGXRDGSOG DXQ XZAIZXZVQKZSSZ
XXDRDDDRZ S ZSQSGIGGGGXRDGAOG DXQ XZAIZAZVQKZVA XXDRDZDRANGDSSQS
GIGGGGXRDQAOQ DXQ XZAIZXAZZKZZD XXDRDLZDZHA DSQSGIGGGGXRDQAOQ DX
Q XZAVZXZVQKZZD XXDLKADRKHQ ZSQSGIGGGGXRDKZOQ DXQ XZAVZAAVQKZZGZ
XXDRZXDRZ S ZSQSGIGGGGXRS ZOQ DXQ XZAIZAZVQKZDG XXDRDSDIZ A ZSQS
GIGXGGXRS ZOQ DXQ XZAIZAZVQQKSX XXDRDDDRZNS ZSQSGIGGGGXRSOAOQ DX
Q XZAVZAAZZQKVA XXDRDZDRANGDSSQSAQGGGGXRSOAOK DNQ XZAVZAAVQQKZZZ
XXDRDLDRA Z DSQSAQGGGGXRSNZOK DNQ XZAIZAZZSQQZSZXXDLKADRA Z DSQS
AQGGGGXRSNZOK DNQ XZAIZGAVQQKZG XXDRZXDRZ Z DSQSAQGGGGXRSLAOK DN
Q XZAIZAZZZQKDG XXDRDSDRZ Z DSQSAQGGGGXRSLAOK DNQ XZAIZAZZZQKSSZ
XXDRDZDRA S ZSQSGIGGGGXRSLAOK DNQ XZAIZAZZZQKVA XXDRDZDRANGDSSQS

ПЕТРО КІЗКО

БУДЬ!

Можна простір здобуть,
Можна зір досягнуть,
Можна тьму обернути у світло.
Тільки сміливим будь,
Самозреченим будь,
Будь із серцем, що полум'ям квітло б!
Будь хоробрим в житті,
Не згинайсь на путі,
Не заплач в мить найбільшого болю.
На крутому мості,
На хиткому мості, –
Не клени хоч яку свою долю.
Віру в світле плекай,
Віру в завтра черпай,
Бо найбільший тягар – серця змора.
Не вагання нехай,
Не відступство й одчай, –
Хай живе у тобі непокора!
Можна простір здобуть,
Можна зір досягнуть,
Можна тьму обернути у світло.
Тільки сміливим будь,
Самозреченим будь,
Будь із серцем, що полум'ям квітло б!

• • •

Не кайся рано встати, кайся довго спати.
Сила та розум, краса людини.
Праця чоловіка годує, а лінь марнує.
Не краса красить, а розум.
Око бачить далеко, а розум ще дальше.

• • •

Японські архітектори розробили оригінальний проект житлового району, який вони пропонують побудувати на штучному острові в Токійській затоці. Передбачено спорудити із скла та бетону башти-хмарочоси. Найбільша з них сягатиме триста метрів висоти над рівнем моря.

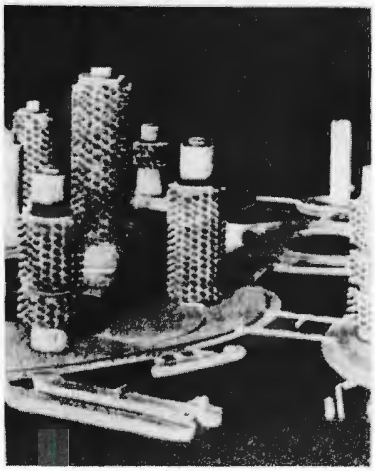

Вказівки Митрополита Кир Андрея для молоді

М. В. Дольницький
(„Шлях")

У 1928 році, ми — питомці Малої Семінарії ім. св. Йосафата у Львові, що її оснував Митрополит Шептицький, довідалися від нашого Ректора, о. Івана Бучка (який рік пізніше був висвячений в Римі на єпископа-помічника), що частина з нас піде на спеціяльну авдієнцію до палати Митрополита, на Святоюрській Горі.

Я зрадів невимовно, коли моє прізвище було включене в список питомців, бо не було більшої чести, більшого відзначення, як зустрінутися з нашим Митрополитом, нашим Опікуном й другом, та з ним мати розмову.

В означений день й в означену годину, ми — кільканадцять питомців — під проводом нашого інструктора, почали мандрувати вгору Сикстуської вулиці, через Єзуїтський парк, у сторону св. Юра, який був такий близький усім Українцям, а зокрема нам — учням середніх шкіл.

Ми, учні, знали кожний будинок широко-розгалуженого комплексу забудувань осідку Галицького Митрополита й Львівського Архиєпископа, Архикатедрального Храму Св. Юрія. Під час великих празників і свят, ми брали участь в торжественних Божественних Літургіях, у великих маніфестаціях на подвірі св. Юра, нераз забавлятися в городі й між старовинними мурами катедри, але ми ніколи не мали щастя переступити порогів Митрополичої Палати.

Очевидно ми знали Митрополита, бачили його безліч разів, знали його голос. Нераз ми слухали його проповідей в Архикатедральному Храмі св. Юра, зокрема під час травневих Молебнів, і він багато разів благословив нас, — але з віддалі. Тепер нам трапилася нагода бути не тільки близько нього, але подивляти його в Митрополичій Палаті.

Наші серця почали бити молотами, коли нас впущено до середини. Ми увійшли з великим зворушенням до коридору, яким мовчки вів нас священик, показавши рукою, до якої кімнати маємо зайти. І ми опинилися на другому поверсі, у скромно влаштованій кімнаті, з поличками повними книжок і зі старовинними портретами на стінах.

Нам прийшлося ждати тільки кілька хвилин. Несподівано й тихенько відкрилися двері поблизької кімнати і з них, на рухомому кріслі, зявилася постать Митрополита, голова якого була вся біла.

Хвилинку-дві ми гляділи на Митрополита з подивом, лякаючися порушити торжественну тишу. Та Великий Митрополит, глянувши на нас своїми ласкавими очима, усміхаючися, дав знак рукою й лагідно промовив: „приступіть ближче, мої діти".

Ми послушно ступили вперед, поцілувавши єпископський перстень й його руку. А він клав свою долоню на голову кожного з нас, і повтаряв: „будь благословенний, сину!" І тоді, з оживленими та пронизливими очима, скерованими на нас, він кликав до себе кожного по черзі і ставив питання: „А чим, хотів би ти бути, сину, як виростеш, станеш дорослим?"

Із радістю та ласкавою усмішкою, з рукою то на плечах то на наших головах, пронизливими очима і інколи торкаючися своєї білої Мойсеєвої бороди, Великий Митрополит приглядався до нас і слухав стривожених голосів майбутніх священиків, професорів, лікарів, політиків, журналістів, Похитуючи головою, він знову нас благословив. І коли прийшла моя черга, мені здавалося, що щось стискає моє горло: я не міг спочатку промовити ні слова. Та Великий Митрополит, знову повторив: „чим хотів би ти бути, сину?" І я — немов у трансі, пригадавши, що редагую шкільний часопис, вимовив — може надто голосно: „я хотів би бути журналістом!"

„Преса є поважною зброєю у боротьбі за людську душу — завважив Великий Митрополит. — Вона може вчити, але й нищити. Преса, яка пише правду — це благословення, а ця, що не пише правди — являється найбільшим злом на світі".

І коли останній з нас дав відповідь на поставлене нам преважне питання, Владика Митрополит, піднявши свій голос, ясно й твердо, промовив, кажучи: „Мої діти, добре запамятайте, що вам скажу. З Божої волі ваші мрії й бажання можуть, але не мусять здійснитися. Та чим ви не були б, коли станете дорослими, — завжди повинуйтеся вашим настоятелям та наставникам, бо хто не вміє слухати, не вмітиме проводити й кермувати. І щоб ви не робили в майбутньому, й це не важне, що це буде, робіть усе чесно, з запалом, вкладаючи у вашу працю цілу свою душу й ціле серце".

І так закінчилася наша авдієнція з Великим Митрополитом, Кир Андреєм...

Усі добрі засади вже є проголошені; треба лише здійснювати їх.

Основною чеснотою християнської віри є любов.

Слуга Божий
Митрополит Андрей

ТВОРЧА МОЛО

Чи не найбільш вдала річ — «Ярославна». Це вже цілком завершений твір. У «Ярославні» тонко відчуто і продумано кожну лінію, враховано можливості матеріалу. Образ підноситься до символічного звучання, стає виявом жіночої вірності і душевної краси. Велика радість і велика рідкість, коли декоративна робота набирає глибокого смислового звучання. Це водночас і переконливий доказ того, що від Галини Севрук можна і треба чекати нових високомистецьких творів.

Богдан ГОРИНЬ

Ґембатюк Божена — "АВТОПОРТРЕТ", олівець

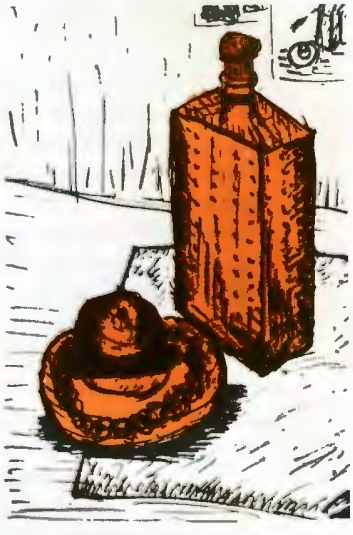

Маковецька Ірина — "МЕРТВА ПРИРОДА", чорнило

Ліворуч – майстерно виконане, в історичному дусі, зображення Ярославни, героїні наших княжих часів. Його автор – молода українка. А вгорі – автопортрет учениці Дитячої Образотворчої Студії в Торонто, в Канаді (авторці лише 9 років) і "Мертва природа" (авторці 11-ть рр.).

Це – перші успіхи і перші кроки до мистецьких успіхів на славу рідної української культури.

"В чужім пір'ю"

Коли в Зелено-святочну неділю у Вінніпегу велика частина української громади провела час на могилах героїв упавших в боротьбі за Рідний Край та в поминальних молитвах за своїх рідних, українська дітвора ніяк не виказала змучення цими майже цілоденними святкуваннями, але додатково ще вечором угостила нашу громаду незвичайно актуальною, добре підготованою та дуже успішною п'єсою М. Підгірянки на три дії, "В чужому пір'ю".

Українська дітвора та молодь зорганізована в Осередку СУМ ім. полк. УПА О. Гасина - Лицаря пописувалась перед громадно зібраною публікою не лише своїми мистецькими вмілостями, але підібранням актуальної тематики ця молодь неначебто апелювала і до старшого громадянства, вказуючи рівночасно на потребу і наслідки розв'язки проблеми "чужопір'їнности", що стає актуально-пекучою якраз тепер і серед старшого українського громадянства в діяспорі. ●

ПЕРШИЙ СУМІВСЬКИЙ ДІМ В АВСТРАЛІЇ

Осередок СУМ ім. Степана Бандери в Джілонґу (штат Вікторія в Австралії) побудував гарний Сумівський Дім, перший в Австралії. Він знаходиться біля новозбудованої української католицької церкви, в дуже гарній дільниці Бел Парк північного Джілонґу.

У суботу 1.5.1965 р. благословення Дому доконав о. Дмитро Качмар – радник Апостольського Екзархату на Австралію і нову Зеляндію. Синьо-жовту стрічку перетяв мґр. Омелян Коваль – голова ЦУ СУМ, в присутності друга А. Чубатого – голови КУ СУМ на Австралію, друга Франка Веприка – голови ОСУМ в Джілонґу, друга Юрія Венґльовського – голови ОСУМ ім. гет. І. Мазепи в Мельборні, проф. В. Олійника – почесного члена СУМ-у та великої кількости Сумівців і гостей з Джілонґу і Мельборну.

Привітальні листи наспіли від голови Союзу Українських Організацій Австралії (СУОА) інж. М. Болюха, Міністра Оппермана, Департаменту Еміґрації, Української Громади Вікторії (УГВ), Української Центральної Шкільної Ради (УЦШР) та інших Осередків СУМ-у в Австралії.

Програму склала і її вела юначка Софія Костюк. Виступали: сумівки і сумівці з Джілонґу в танцях і з деклямаціями; сумівська оркестра д-га М. Гайванюка і танцювальна група Української Братньої Школи ім. А. Шептицького з Мельборну під кер. інж. Ярослава Булки. До танців приґравала сумівська оркестра юнака Михайла Демкова з Мельборну.

Дуже гарну та високопатріотичну промову виголосив мґр. Омелян Коваль. Дві сумівки нагородили свого достойного гостя квітами і майстерно вирізаною сумівською емблемою.

Цей Перший Сумівський Дім в Австралії має вартість 7.000 фунтів та цілком задовольняє потреби місцевого Осередку і Рідної школи.

* * *

Багато сумівських домів є у США, у Канаді, в Англії, а тепер до них – до центрів українського національного виховання – долучився ще й Сумівський Дім у Австралії. Редакція "Крилатих" від імени тисяч своїх читачів вітає вас, дорогі Подруги і Друзі, з перемогою! Гартуйсь! Щасти, Боже, в чудовому Домі!

У школі

Івась пішов перший день до школи. Увечері мама питає його:

— Як тобі подобається у школі?

— Добре, але вчителька зовсім не подобається мені — відповів Івась.

— Чому ж ні? занепокоїлася мама.

— Бо вона нічого не знає і про все запитує нас! — сумно сказав хлопець.

Б. Лісовецький

Нотатки параґвайського мисливця 7

Веселим сміхом зустрічає мене дружина і навіть бабуся уважно, задоволено розглядає забитого звіря.

Постійно крутяться не тільки на "чакрі" й на "патрері", а й на дворі біля хат цілі зграйки жовтявих і чорних "Пірінчо" (щось подібне знов таки до українських сорок, тільки менше за них), особливо жовтявих.

26 вересня. ***Полювання на диких свинок – "пекарі".*** Цілих десять днів не полював: сапував кукурудзу й садив бавовну, але вчора приходить сусіда й оповідає, що в недуже далекому від нас лісі, кілометрів за п'ять від наших "чакр", бачили великий табунець малих параґвайських свиней – "пекарі" ("татета" по-місцевому). Вирішили податися сьогодня до того лісу й так само з псами і втрьох, як і на попереднє полювання. Не верхи, а возом ранком виїхали туди. Недовго довелося нам шукати тих свиней: мій "Негро" й один із псів "пуміста" – фахівці в цій справі, швидко знайшли вже слід і з другими нашими собаками "погнали" по ньому. Хутко чуємо їх голосне гавкання й поспішаємо на той голос. Бачимо: женуть вже трьох свинок, далі більше й більше, аж 17 нарахували ми, що зігнали вони до гурту! Та незабаром гурток той розділився: дев'ятеро пішло в один бік, а за ними більшість псів з "Негром", а восьмеро в другий і останні наші "помічники" за ними. Далі біжимо й ми навздогін за ними й ось бачимо, що свині раптово десь зникли, але пси скупчилися до одного місця й, оскаженіло гавкаючи, кидаються туди. Підбігаємо: величезне старе, повалене на землю дерево, а в нім страшенне дупло. Туди й загнали наші "мисливці" тих "татета". Придивляємося ближче: наші свинки збилися там докупи... Такої багатої й легкої здобичі ніколи ще не мав я на ловах.

Але як доставити звірів до оселі, де чекають нас віз і коні? Вкладаємо їх у мішки, які взяли з собою. Я лишаюся біля дупла, а сусіди, залишаючи на своєму шляху слід з поламаних гілляк і другі ознаки, щоб, повертаючись, знайти дорогу, – несуть частину запольованого до воза, знов повертаються й тоді ми вже всі троє тягнемо до нього рештки здобичі. Ділимо її вдома на рівні частини – по три "пекарі" на людину й, дуже задоволені, лягаємо відпочити, а жінки наші тим часом обробляють свиней.

27 вересня. Знов "Негро" і вся друга наша собачня не дають спати: цілісіньку нічку скажено заливаються на "патрері". Знов щось є! Але не виють злякано, а лише гавкають... Ну, то вже – не велика звірина. Втомлений біля свиней, не виходжу надвір!

На ранок собачий "концерт", а (за ним і пташиний) не вгаває й набирає нової сили. Бачу, де вони крутяться і йду з рушницею туди. Пси обсіли з усіх боків якесь страхіття й, як божевільні, кидаються до нього ввесь час, але не хапають. Що воно? Звичайний якийсь їжак? Ні, щось значно більше. При-

дивляюся – та це ж "колюча свиня", таки їжак, як кажуть на нього наші тутешні люди, "дикобраз". Наїжився, настовбурчив великі голки й люто повертається від одного собаки до другого. Пристрілив його для опудала в музей.

Між іншим наші колоністи оповідають про "дикобраза", що він, коли бороніться від ворога, кидає в нього ті свої голки, тому й собаки не наважуються вхопити його; а як той його "оборонний засіб" потрапить їм до тіла, то вони здихають. Мені самому не довелося перевірити це, і тому подаю його, не відповідаючи за правдоподібність.

29 вересня. Взялася моя дружина сьогодня обмазувати нашу хату. Власне не нашу, бо ж не маємо ні власної "чакри", ні хати, а сидимо, як сторожі, на "чакрі" людини, яка мешкає постійно в Буенос-Айресі. Наготовила глини й порається біля стіни при хатніх дверях. Коли це "Негро", що, якщо не йде на полювання зі мною, то неодмінно крутиться біля неї, люто загавкав, так, як гавкає завсігди на гадюку (ми вже так звикли до нього, що знаємо, як він на що гавкає: так на жабу, по-другому – на гадюку, знов інакше на корову й коня). Обертається дружина і на крок від себе бачить великого "гремлячого гада" ("каскавела"). Вхопила сапу й зарубала його. Дуже вартісний у нас цей пес "Негро": якби не він, ступила б дружина, не бачучи, крок назад, наступила б на нього, він, як завжди в таких випадках, укусив би її і, не дай, Боже, загинула б! Але доля врятувала її тим "Негро".

Я згадував раніше, що параґвайці довідуються про присутність цієї гадюки в траві чи в бур'яні по дзвону від її в'язових кісток, коли вона посувається. А ще її пізнають по тому, що в місці, де вона є, смердить трупом. Але моя дружина хоч і чула той сморід, не знала ще тоді, що то – ознака присутности "каскавела" й не звернула на те уваги. Це вже був "мисливський трофей" не мій, а її.

30 вересня. У мене цей день почався "гадючою пригодою": коло дроту на "чакрі" я натрапив на сіро – коральове "намисто": – скрутилася і лежить на землі "коралька". Забив і йду далі, коли це прожогом збоку від мене вибігають з бур'янів тутешні "мисливські ласощі" – високонога, бігаюча курочка, за нею друга. Обох "поклав" дробом. Пройшов кроків 50, коли це ще й третя, а за нею четверта. "Дістав" і цих. Сьогодня ми мали смачний обід.

ТО ВІН СТРІЛЯВ... ▶

1 жовтня. Сусідські діти зловили десь молоду мавпочку – макаку і принесли до мене. Щось сталося в неї з лапкою і тому вона не могла втікати від них. Дуже дешево купив її в них і прив'язав біля хати під піддашшям на тоненькому ланцюжку. Їсть помаранчі й кукурудзу, не дуже боїться нас. Кажуть, що згодом зовсім призвичаїться й буде, як свійська тваринка.

2 жовтня. В своєму лісі за "чакрою" випадково знайшов в густому чагарнику й гіллі гніздо з яйцями диких індиків. Колись ще; не так давно, була їх сила – силенна в тутешніх лісах, а тепер стає все менше й менше, і не часто потрапляють вже вони в руки мисливця.

7 жовтня. ***Полювання на диків.*** Місцевий священик повідомив мене, що минулої ночі в нього на "чакрі" трапився "грабунок": великий гурт диких свиней і то не тих малих "пекарі-татета", а справжніх великих диків, ("каваліна" по-місцевому) вийшов з лісу на його молоду кукурудзу й досить таки потоптав і понищив її.

Придивлявся він до їхнього сліду і думає, що тих "грабіжників" було аж до 50 свиней. Просить приїхати до нього й пополювати на них.

Йду до сусіди – "пуміста", уважно обмірковуємо з ним становище й приходимо до висновку, що навряд чи можна розраховувати там на вдалі лови: "пуміст" певен, що "каваліна" шукали не цьогорічного, ще невисокого, навіть ще зеленкуватого маїсу, а торішнього, вже знятого й гадали похарчуватися залишками його... "То ж гадаю, – додав сусіда, – що, не знайшовши там для себе поживи, свині навряд чи повернуться знов сюди, хіба що не знайдуть ніде такого порожнього маїсовика й по-необхідності будуть змушені задовольнитися молодим, цьогорічним полем".

Але спокуса дуже велика: такий здоровенний гурт цієї ваблячої мисливської принади! Та й панотцеві не хочеться відмовити. І тому, без певної надії на успіх, вирішуємо таки зробити на них сьогодня нічну "засідку". Їдемо за вісім кілометрів до нього, обдивляємося попсоване поле, вибираємо дерева й робимо на них таку ж споруду, як робили в мене на "чакрі" на кіз. Після того повертаємося до себе до хат, а ввечері вдруге женемо туди наших коней. Коли добре стемніло, ми вже на деревах, але поводимося трохи вільніше, як на "козячих ловах", бо ж дикі не такі обережні, як кози, підходять близько до дерева з мисливцем. Час від часу дозволяємо собі, навіть, обмінюватися, дуже стиха, кількома словами. Годинник на руці світився в темряві: дев'ята, дев'ята і пів, десята... Жодного звіря! Мав рацію мій сусіда – добре знає він місцеві умови й звички "каваліна"! Неголосно пропоную йому йти до хат, але він не поділяє тієї думки. Лишаємося далі.

Вже тридцять п'ять по десятій... Чуємо якесь хрускання сухого гілля на узліссі й не дуже голосне клацання зубами – неодмінну ознаку появи диків. Мисливці, призвичаєні до тутешніх умов, чують його на віддалі 100 метрів від дичини, тобто наша здобич не далі від нас, як на сто метрів. Клацання все наближається до наших засідок. Вже зовсім близько чутно його. Майже одноразово притуляємо наші "батерійки" до цівок і стріляємо у великого кабана й таку ж самицю "каваліна" та в двох її підсвинків, що посуваються до нас (фахівець – "пуміст" не помилився: як він і казав, весь гурт пішов сьогодня шукати десь кращої собі поживи, лише ці четверо не потрапили чогось з ними й вийшли знов сюди на зелений маїс!). А може це не з тих, а вже нові? В світлі ліхтариків бачимо, що обоє старі після пострілів одразу швидко пішли навтікача, а підсвинки лежать на землі. Сходимо до них і впевняємося, що ми обох забили: я одного, сусіда другого. Дотягли їх до священикової хати, але в темряві, в глупу ніч, не дуже то зручно буде нам везти їх до себе на конях. Прохаємо в панотця воза, запрягаємо в нього свої коні й мчимо додому.

"А знаєте, що я раджу?" – чую голос "пуміста". – "На мою думку весь гурт не пішов ще далеко й перебуває й сьогодня десь тут, у цьому лісі. Давайте використаємо це, закличемо й третього нашого компаньйона по ловах й завтра не дуже рано, щоб добре відпочити після цієї ночі, поїдемо зо всіми нашими псами на полювання до цього лісу. Чи ж добре загубити таку нагоду? Не часто трапляється такий великий табун диків, як цей". "Згода, їдемо завтра всі троє" – кажу я.

8 жовтня. ***Друге полювання на диків.*** Так і зробили – годині о 10 рано вже вирушили на священиковому, який повертаємо йому, і на моєму возах. Всі собаки прив'язані до них і весело біжать, не знаючи того, що, може, хтось з них може й не повернутися до хати: бо це – досить небезпечні лови: трапляється, що розлютовані "каваліна" кидаються під час них на псів і, якщо хтось з них не вспів втікти, він може й загинути. Тільки доїхали, зараз же, не заходячи до хати, пориваємося до лісу й уся собача зграя починає пильні розшуки свиней.

Це не йде так швидко, як з "пекарі", але врешті наші "вістуни" таки натрапляють на маленький гурток і женуть п'ятьох "каваліна". Всіма силами намагаємося не відстати від них і не загубити з очей, але ось бачимо, що дики, замість того, щоб втікати далі, повертаються назад і, як тількищо згадувалося про такі випадки, летять на псів. Тепер вже втікають наші "розвідчики", а ми, щоб і самим не потерпіти від них, всі троє влізаємо на невисокі дерева й коли свині наближаються до нас на малу віддаль, стріляємо. Забили пару здорових кабанів, що особливо люто гналися за собаками, а решта після піднятої нами стрілянини (бо ж ми й ще стріляли!), втекла, не пошкодивши на цей раз ні одного пса.

Вдвох тягнемо до священикової хати одного з кабанів, а один з нас лишається на той час вартувати другого. Повертаємося і всі троє беремося й за цього. Вже й він там. Священик щиро дякує нам: він має тепер надію, що, загубивши за ніч і день чотирьох з свого табунця, дики не повернуться вже більше на його "чакру", а подадуться десь у дальші ліси. В гарному настрої, сміючись, ми ще до заходу сонця вже в себе вдома й обговорюємо свої вдалі лови.

(далі буде)

МИРОСЛАВА ҐАЛАН

КІЛОК

(інсценізована гумореска)

(Всі співають): До вас, до вас, йдемо ми на пораду,
До вас несем мішок питань важких,
І віримо, що знайдемо параду,
Бо не знайшли її серед чужих.

Вже десять років ми блукаєм,
Із свічкою в руках шукаєм
Громаду, щоб допомогла
Такого вирвати "кілка"...

А з тим кілком – історія така:

Юначка 1: На лекції українознавства, професор гра-
(або Юнак) матику викладав.
Юначка 2: Ні, не граматику, а літературу!
Юначка 3: А мені здається, що культуру.
Юначка 4: Годі! Граматику, літературу чи культуру. Тиснув нас здорово до муру. Про все нас питав і повчав.
Юначка 1: Отож, одного дня на лекції одна із нас встає і таке на всю губу питання завдає:
Юначка 5: Пане професоре, як по-українськи вірно буде: муфувати чи муферувати; драйвувати чи драйверувати?
Юначка 1: Професор наш отетерів, поблід, почервонів. Та швидко він себе опанував і ось що відповів:
Юначка 3 (за Професора): Скажіть мені, юначки, як би виглядало,
Коли б соловей став гавкати, а курча – співало?..
Рохкала зозуля в лісі, "ку-ку" співав пес,
М'явкали гуси в лісі, а захрюкав – лис?..
Юначка 5: Ми всі гуртом закричали:
В с і: Того не буває!
Юначка 2: Звірина свого держиться –
Юначка 4: Мови не міняє!
Юначка 3: Правда ваша! –
Юначка 1: Професор каже: в світі тільки люди
Ломлять собі язики, рідні свої мови гудять.
Юначка 5: Свою мову, любі діти, треба шанувати,
Як говориш по-вкраїнськи,
То не треба чужих слів мішати!
Юначка 3: Нам і своїх вистачить!
Юначка 1: Така мова перевертна, любі мої друзі, –
Наче кілок, стоїть мені в вусі!
Юначка 2: А у нас таких кілків завелось багато,
Струже їх уся громада, і мама, і тато!
Юначка 1: От! – Прибігаю я до хати, про все й повідаю,
А тато мені на те –
Юначка 4: Знаю, дочко, знаю! –
Я казав тобі – вчитися, читати,
Говорити все до ладу, словом – "юзувати".
Юначка 3: Нагло мені заболіло, аж заперло духа,
Ага, думаю: кілки повлазили в вуха...
Юначка 5: Залізли кілки і нам глибоко у вуха!
Юначка 2: І від болю вже не раз аж заперло духа.
От, наприклад:
Юначка 1: Смітника уже нема, натомість є "ґарбіч".
Юначка 4: Їси собі хліб із маслом, кажуть, що то "сендвіч".
Юначка 3: Телефоном вже не дзвониш, а тільки "колуєш",
Юначка 1: Автом дають тобі "райта", а "гавза" – "пейнтуєш",
Юначка 4: "Пайпу" треба "фіксувати", "ланч" до "шапи" брати,
Юначка 2: І, як мама "полішує" – не "бадерувати".
Юначка 1: Потяг – невідоме слово,
Юначка 5: Натомість є "трейна".
Юначка 3: "Айсбакса" у "бейзменті",
Юначка 4: "Дец райт", – каже вуйна.
Юначка 5: Мама варить нам "гатдоґи" і "стейка бройлює",
Юначка 2: А тато десь у "стілмілі" тяженько воркує.

Всі співають: От таких то в нас кілків хоч збирай мішками!.. –
Ми один такий мішок поділили з вами.

Кінець

Нашим Драмгуртам у США, Англії, Канаді і Австралії подекуди варто виставити цю інсценізацію і для молоді, і для декого з дорослих!

НАРОДНЯ МУДРІСТЬ

ТУРЕЦЬКІ ПРИСЛІВ'Я

Лише перетворися на осла — охочих осідлати тебе знайдеться чимало.

У дурня серце на язиці, а розумний говорить мовою серця.

Він, як верблюд: жодного рівного місця.

Коли йдеш до сліпця — сам закрий одно око.

Якби на світі був лише один жебрак, його годували б цукром.

Минулого року збрехав, а сьогодні сам цьому повірив.

Осел, хоч і в золотій шапці, ослом залишиться.

Полювання на аліґаторів

Коли весною 1949 р. прибув я до Америки, доля кинула мене до штату Південна Кароліна. Я замешкав в доволі великому домі, який стояв над берегом ріки Купер. Ця ріка, хоч недовга, але в долішньому бігу дуже широка та глибока. Коло гирла цієї ріки лежить одно з найдавніших міст США – Чарлстон. Дім, в якому я мешкав, належав до однієї великої посілости. Ця посілість мала около 20 квадратових кілометрів поверхні, або 5.000 акрів. Були це в половині непроходимі ліси, а в половині підмоклі поля, на яких в часі невільництва управляли риж. Після скасування невільництва, ці рижові поля опустіли, заросли бур'янами, в яких доволі часто вигріваються на сонці аліґатори. Очевидно, є там також повно всякого іншого гаддя.

В цій околиці людей дуже мало. На цій плянтації мешкала тільки моя родина з 6 осіб.

Доволі часто доводилося мені бачити ніччю на ріці човни, на яких горіли вогники та чути було постріли. Мене це незвичайно цікавило і я старався довідатись, що воно таке. Вкінці довідався, що це було полювання на аліґаторів.

В ріці Купер, як і в інших ріках південних штатів США можна доволі часто зустрінути тих великих плазунів. Хоч вони подібні до африканських крокодилів, та далеко не такі небезпечні. Вони уникають людей і від них утікають. На берег виходять тільки там, де нема людей. Як тільки почують, що людина зближається до місця їх леговища, зараз утікають до води.

Коли аліґатор пливе водою, то його дуже важко запримітити. Пізнає його тільки той, хто добре знає спосіб пливання цього звіра, має добре око і коли аліґатор пливе не надто далеко від берега.

Аліґатор пливе так, що ціле його тіло находиться під поверхнею води, вистають тільки три малі точки, складені в трикутник: ніс і двоє очей. Носом він дихає, а очима зорить околицю. А що ніс та очі є темної барви, такої самої, як вода в ріці, то їх дуже важко помітити, тим більше, що вода в ріці не буває гладка, а все поморщена.

На аліґаторів полюють задля їх шкіри, яку використовують до виробу жіночих торбин тощо.

Найлегше уполювати аліґатора вночі при світлі.

Роблять це так: на доволі великий човен сідає кілька осіб, найменше троє, і ніччю, коли ріка спокійна, випливають в таку околицю, де сподіваються зустріти аліґаторів.

На переді човна, на відповіднім металевім підвищенні, розпалюють невеличку ватру, вживаючи до цього дрібно порубаного сухого та смольного дерева, яке горить яскравим полум'ям. Цей вогонь підсилює хтось із людей у човні, який звичайно лежить на дні цього човна. Другий чоловік сидить звичайно на самому заді човна та обережно, без зайвого руху, керує ним, куди треба. Посередині сидить один або два стрільці. Всі ці люди добре заховані та замасковані, щоби звір не міг їх бачити.

Звичайно вони випливають трохи вище призначеного на лови місця і, зложивши весла, пливуть помалу за течією. Саме тоді докладається палива і, зберігаючи тишу, слідкується за появою аліґатора.

Аліґатори мають таку дивну вдачу, що вони люблять підпливати до світла чи вогню. Коли не бачить небезпеки, то й голову піднесе високо понад воду. На таку хвилю чекають стрільці. В ту ж мить лунає звичайно стріл, або й два. Аліґатор, побившись трохи у воді, випливає на верх. Тоді його втягають в човен та відвозять в призначене місце. За деякий час човен з вогнем показується знову на плесі ріки і, якщо необачний аліґатор дасться приманити до човна, то і його зустрічає подібна доля – піде на рукавички і торбинки...

Вол. Мацьків

З ТАБОРОВОЇ ГАЗЕТИ

Відвідини в таборі :

Юначка : Мамо, Ти й на другу неділю приїдеш до мене ?

Мама : Так, якщо будеш чемна, то приїду.

Юначка : О! Я заявжди чемна. Під час нічної тиші я не вибігаю з шатра більше як чотири рази, а в їдальні я завжди перша.

Мама : Але твоя виховниця казала, що ти не вважаєш на гутірках.

Юначка : Я хоч не вважаю, то на всі її питання маю готову відповідь.

Мама : А що ж виховниця тебе питала ?

Юначка : Вона питала, чому вода в морі є солона ?

Мама : І що ж ти їй відповіла ?

Юначка : Тому що у морі ростуть оселедці !

— Не розумію, як це мамі вдалося так зберегти фіґуру. А я все гладшаю!

СУМІВСЬКИЙ ТЕАТР

"ПЕРВОМАЙСЬКА ІНТЕРМЕДІЯ"

на сцені в Австралії

"Первомайська інтермедія" М. Ковшуна, що її поставив Драматичний Гурток "Заграва" при Осередку СУМ в Мельборні, під мистецьким керівництвом інж. Я. Гевка, перейшла далеко межі аматорської вистави, які звичайно показують аматорські гуртки. Драмгурток "Заграва" здобув собі вже ім'я і симпатії мельборнської публіки двома попередніми, дуже вдалими виставами – "Ліс шумить" та "Епілог прийде" того ж автора. Більшість його членів – це учасники драматичного курсу, який влаштував був кілька років тому театр ім. Л. Курбаса.

"Первомайська інтермедія" – це досконала сатира на підсовєтські умовини. Автор змалював у ній два протилежні світи в родині братів Вареників. Брат Микола, інженер авіозаводу, кандидат у члени комуністичної партії, репрезентує світ кар'єровичів, які ради лакомства нещасного сприйняли московсько-большевицьку доктрину і попирають ворожу Україні владу. Два другі брати – Наум і Варлаам – це українське село, скуте в невільничім колгоспі, ожебрачене, визискуване, але не скорене. Це символ невмирущої української стихії, яка перетривала вже не одно лихоліття і, дасть Бог, переживе і це останнє, большевицьке. "Кожний колхозник нишком чогось жде. Село в глибині тамує біль, мовчить і... жде" – каже Наум.

Їх життєва філософія така: "Таке життя і з гречкосія зробить дипломата. Хочеш жити – думай одне, говори друге, а роби так, як черево та Одарка наказує. Грамами на трудодні не проживеш". Гарна сценка – сатиричний діялог Наума, який перебраний в братів костюм, подає свою біографію. "Я, Наум Петрович Вареник, бувший середняк, тепер колхозник, ударник. Трудоднів виробив з Одаркою 500. За крадені колоски не судився. Плян по здачі державі хліба, прядива, м'яса, птиці, молока виконав на сто. Лавреат сталінської премії за восьму дитину. Родичів за кордоном не маю".

Комічно-гумористичні сцени переплітаються з поважними. Брати задивлені в панораму Дніпра, захоплюються його красою, хоч уже і того старого лицаря запрягли до чужого воза. Наум задивлений на стару Хортицю на протилежнім березі, питає здивований: "Невже і на Січі совхоз? А колись там козаки-запорожці панували. Волю і рідний край боронили, захищали. І вже ніколи не буде на Хортиці козаків? І Січ не вернеться? Варлааме! Не журися. Мені здається, що Свята Покрова ще збере наших козаків... З Дунаю, з Соловків, із Сибіру, з Зеленого Клину... Зі всього світу збере. Приведе на острів і скаже: Будуйте нову церкву на святій землі..." Це головна ідея п'єси, яку автор майстерно вплів у гумористичні сцени їдкої сатири на підсовєтську дійсність (яку тут даремно дехто хоче "вибілювати").

Центральною постаттю п'єси є Наум Вареник, колхозник-ударник. Брати їдуть з колгоспу "Шлях Ілліча" за 300 клм. до брата, в місто, щоб роздобути харчів для колхозників, бо "грамами на трудодні не проживеш". Його майстерно відтворив сам режисер, якого гра побуджувала глядачів до гомерично-

СЛУШНА ВІДПОВІДЬ

Директор:

— Отже, хочете працювати в нашому підприємстві нічним вартівником?

— Так, пане директоре.

— Але, чи не надто старий ви на цю посаду?

— Але ж, пане директоре, вночі цього не буде видно.

СВІТОВА ДАМА

— Як мені відомо, дуже часто ви подорожуєте по світу.

— О, так, — відповідає впевнено дама.

— Напевно, вже добре вивчили географію? — продовжує співбесідник.

— Так, так, була вже там три рази.

го сміху. Брата Миколу, інженера авіозаводу, талановито виконав Д. Моравський. Дуже симпатичною постаттю є брат Варлаам, колись учитель, який покинув учителювання, бо не хотів калічити невинні душі дітей. "Школа повинна навчати дітей правди. А в совєтській системі правда скована кайданами диктатури. Страх замкнув людині душу". Але ця неписана правда є вічна. Його дуже вдало відтворив П. Сенів.

Дружину інж. Вареньова, Ліну Андріївну, грала Христя Сорока, яка добре опанувала жіночу "стратегію" командування чоловіком, з якого вона зуміє витиснути останній гріш і на нові туфлі, і на пухнатий берет "канареєчного" кольору. "Так, так, мій любий котику!" – філософує вона. "Ти інженер-конструктор на заводі. А на фабриці сімейного затишку конструктор і начальник – жіночка". Інші ролі виконували: матір Ліни – Люся Лапан, поет Громовський – Ю. Коцюмбас-мол., Кася, поетова дружина – Ксеня Митлюк, лікар Л. Веселий – В. Коцюмбас-сеніор, Роза Абрамівна – О. Коцюмбас, Іван Кнутов, парторг авіозаводу – О. Василько, Матвій Рубін – Я. Кулик. Дуже вдалого типа створив О. Василько, який своєю поставою і російською вимовою нагадував вродженого НКВД-иста.

Слід підкреслити велику відданість сцені Ксені Митлюк, яка, не зважаючи на хворобу, ледве тримаючись на ногах, не хотіла зрезиґнувати із свого виступу. Багато праці у підготовку декорацій вклав д. Пундяк, невтомний працівник СУМ-у. Адміністрацію вів П. Сорока, довголітній голова Осередку, великий ентузіяст сумівської ідеї. Світла – П. Сенів. Очевидно, що найбільша заслуга належить режисерові, інж. Я. Гевкові, який вложив багато жертвенної праці в підготовку вистави, а крім того своєю доброю грою тримав її на відповідному рівні.

Вистава відбулася з нагоди IX-го З'їзду Делеґатів Союзу Українських Орг-цій Австралії, СУОА. Так делеґати, як і мельборнська публіка провели дуже симпатично вечір, за що належить подяка усьому колективові драм-гуртка "Заграва".

Сказав колись Шіллер, що як підноситься куртина, то відкриваються людські серця. Це найкраще відчуваємо ми, українці, яким важко обійтися на чужині без доброго українського театру. Це наш духовий корм, Євшан-зілля, яке лучить нас із минулим, з нашими традиціями і з Рідним Краєм. Рідний театр відіграє велику виховну ролю у формуванні світогляду і характеру молодого покоління. Тому бажаємо нашому багатонадійному драмгурткові "Заграва" ще більших і кращих успіхів! Хочемо побачити ще багато подібних вистав п'єс різних наших драматургів.

Василь Литвин

• • •

Українці в Румунії

Український тижневик в Пряшеві (Чехо-Словаччина) »Нове життя« в числі 7. ц. р. подав вістку про українців у Румунії. В цій вістці читаємо:

»За останнім переписом населення живе в Румунії біля 120.000 українців. Вони мають 120 народніх українських шкіл. Одна школа припадає на тисячу українців. Крім цього нараховується в Румунії 25 середніх українських шкіл та українські школи в містах Сучаві і Серетї. Всі школи забезпечені українськими підручниками, а клюби і бібліотеки — українською художньою літературою. В Румунії виходить вже 14 років українська газета »Новий вік«. Діє там група українських письменників, українська секція державного видавництва, яка видає твори українських письменників.

о. П. Б.

Злет Юнацтва СУМА

На площі Форест Гілл Пікнік Ґров біля Шікаґа, відбувся Злет Юнацтва СУМА відділів Шікаґа і околиць.

Злет розпочато піднесенням українського і американського прапорів під звуки обох гимнів у виконанні духової оркестри СУМА ім. Павлушкова. Головну доповідь виголосив предтставник ЦК СУМА М. Яремко. В дальшій програмі злету слідували: Дефіляда Юнацтва СУМА перед Почесною Президією, Вільноручні вправи юнацтва всіх осередків під керівництвом п-ни Марійки Яцків, Спортові змагання копаного мяча і відбиванки між командами "Крила" і "Тигри" та дитячі ігри, якими керував булавний інж. С. Ґоляш. Командантом злету був П. Крутяк, бончужним Р. Михальцевич, писар І. Гікава.

ІСТОРІЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ДОЛЯРА

На початку американської державности, ще перед тим, як були випущені гроші США, в обігу були англійські колоніяльні шілінґи, французькі луїдори, еспанські дублони і інші чужинецькі гроші. Це спричинювало багато труднощів і сповільнювало міжнародню торгівлю. І тільки в 1785 році Конґрес ухвалив запровадити доляр, як одиницю американської валюти, і десяткову систему, як методу рахунку. Сім років пізніше, після прийняття Конституції, було офіційно встановлено монетну систему США і скарбниця почала карбувати монети в 1793 році в Філядельфії.

Перші монети були встановлені в квітні 1792 р., включаючи золоті доляри, що звалися тоді "Орли", півдоляри й чверть доляри, срібні півдоляри, чверть доляри, десятицентівки і п'ятицентівки.

Паперові гроші існували навіть ще перед підписанням Декларації Незалежности. Вони називались "Континентальною валютою". Але швидко дуже знецінились, бо це не була федеральна валюта, а тільки банкноти.

Перші федеральні паперові гроші з'явились тільки після Горожанської війни в деномінаціях 5, 10 і 20 долярів. В 1862 р. були випущені папірці, що їх назвали "зелені спини" за їх кольор. Вони з'явились у деномінаціях 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100, 500 і 1000 долярів.

Відомий усім символ доляра, правдоподібно, походив з мексиканського чи еспанського "P", що означало пезо або піястер. Теорія, що виникла із студій старих манускриптів, каже, що літера "С", написана поверх "П", розвинулась пізніше в той знак, яким ми позначаємо тепер "доляр": $

Мотто на грошах З'єднаних Держав "Ми віримо в Бога" походить з 1861 р., тобто від Горожанської війни. Священик М. Р. Ваткінсон, парох одного маленького містечка в Пенсільванії, був дуже стурбований сучасною людиною та вірою в Бога. Він написав секретареві фінансів США Салмону Чайсу, пропонуючи друкувати релігійне мотто на монетах.

І тільки 93 роки пізніше, в жовтні 1957 року, те саме мотто з'явилось і на паперових грошах. М. Ротберт з Камдену, обходячи з тацею парафіян у церкві під час Служби Божої, подумав, що чому тільки карбовані монети мають релігійне мотто, а добре було б, щоб і паперові гроші, які мають широку циркуляцію по всьому світі, мали такий самий напис і таким способом рознесли б по цілому світі вістку, що американці вірять у Бога.

Президент Айзенговер прийняв пропозицію, і в липні 1955 року він ухвалив закон Конґресу, висловлений такими словами: З нагоди прийняття нової фарби для друкування американської валюти на паперових грошах друкувати таке саме мотто "Ми віримо в Бога". Пропозицію було прийнято, і відтоді на всіх американських грошах, карбованих і паперових, друкуються ці слова.

A.C.N.S. (American Council for Nationalities Service)

НАД КАРТОЮ СВІТУ

Океанські розбійники

Не всі кити належать до лагідних тварин, що живляться планктоном, дрібними молюсками тощо. Кашалот — це лютий морський звір з величезною головою й міцними, наче слонові бивні, зубами. Їх стирчить на нижній щелепі хижака близько півсотні.

Кашалоти полюють на здобич. Дуже припали їм до смаку кальмари, найбільші серед безхребетних тварин молюски, що мають схоже на торпеду тіло завдовжки до вісімнадцяти метрів і десять «рук», озброєних присосками та кігтями.

Якось біля берегів Антарктиди китобої судна «Мирний» загарпунили сорокатонного кашалота. Коли його доставили на базу й розрізали, то побачили в шлунку живого кальмара. А щупальці, які важили не менше за два центнери, ще лишалися в пащі кита.

Кашалоти не раз топили рибальські шлюпки, іноді кидалися й на кораблі. Біля Командорських островів стався такий випадок: китобоєць загарпунив сімнадцятиметрового кита. Звір пірнув під воду і вдарив головою об корму. Сталевий вал зламався й разом із гвинтом пішов на дно. Кермо теж було зім'яте. А кашалот, якого згодом витягли, мав на голові тільки подряпину.

Десь через рік інший морський розбійник накоїв ще більшого лиха, двічі кидаючись на китобоєць «Слава-10». Спочатку він пошкодив корпус, а другим ударом обламав лопаті гребного гвинта й погнув вал завтовшки тридцять два сантиметри.

Гідрографи почали вишукувати засоби захисту невеликих експедиційних суден від нападу кашалотів. Виявилось, що зубатий розбишака не зносить високочастотних звуків і звичайний ехолот — надійна оборона від нього.

Я. ЛЮЛЬКО

...найбільший з відомих на Землі метеоритів відкопаний у місцевості Гобі, в Південно-Західній Африці. Він важить 60 тонн і складається із заліза з великою домішкою нікелю.

●

...однією з найважчих зірок, відомих людині у Всесвіті, є зірка Кейпера. Наперсток з її речовини важив би 100 тонн.

●

...щодоби на землю падає більше 200 000 метеоритів.

● Унікальний об'єкт атак нашої планети створив сімдесятишестиметровий астероїд, який упав на озері в Шотландії. На виготовлення атлясу Поульзен на затратив сім тисяч триста днів, п'ятсот томів ізмінено та багато терпіння.
За одну ніч бажаючі можуть шандно здійснити тут кругосвітню подорож.

Стіл

Довго ріс у лісі дуб,
Аж з'явився дроворуб.

Заки дуба він звалив,
то сокиру затупив.

Як везли́ конята дуба,
то порвалась шлия груба.

В трачці знов залізні пили
тяли дуба, аж ступились.

З трачки дошку сто́ляр взяв,
зараз майструвати став.

Міряв, тяв, ліпив, збивав
поки стіл ізмайструва́в.

Вся ця праця немала
для одніського стола.

Остап Далекий

В. ДУБИНА

НЕМИЛА ПРИГОДА

Боже мій, я у тривозі,
Бо хтось плаче на дорозі.

Бачу я як сльози ллються
У приятельки Марусі.

Я тепер своїй матусі
Ляльку показать боюся.

Що ж, непильна, я зробила:
Лялька впала, ніс розбила.

Як свою вгамую муку -
Поламала ляльці й руку.

Ой, яка ж я нещаслива
В коника відпала грива.

І ведмідь десь загубився,
Чи в калюжі утопився?

Дорогі діти!

Тут бачите українських дітей і молодь, організованих у Спілці Української Молоді у Бельгії. Це сумівська балетна група "Верховина" з Осередку у місті Льєжі – виступає просто на вулиці в місті Спа, показуючи бельгійцям красу українських танців.

Чи й ви вже вмієте читати, співати, танцювати, як ті діти? Чи маєте вишиті сорочечки і блюзочки? Може і комусь із вас доведеться виступати, як українським дітям, перед іншими людьми? – Готуйтесь до цього!

З відкриття і посвячення першого Сумівського Дому Осередку ім. Степана Бандери в Джілонґу (Австралія) – поблизу української католицької церкви візантійського стилю. Господарі вітають дорогого друга Омеляна Коваля – голову Центральної Управи СУМ з Европи.

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

ПЕРШИЙ ЛЕТЮЧИЙ МАНДРІВНИЙ ТАБІР ЮНАЦТВА СУМ США І КАНАДИ ПО ЄВРОПІ

Понад 10 000 км. літаком, 7.000 км. автобусом, 7 країв і столиць, візита у всіх українських Ієрархів та наших інституціях, зустріч на 4-ох сумівських таборах, знайомство із західньо-европейською культурою — ось білянс цієї цікавої подорожі.

1965
ЛИСТОПАД
Ч. 11
РІК III

КРИЛАТІ
THE WINGED ONES
Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES
revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS
revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN
ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ
Виходить щомісяця

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріяли та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.3. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

Це число оформили:
Петро Сидоренко, Ігор Стебельський, Л. Н. і сумівці — фотоаматори з різних країн світу.

З Злетів і Таборів СУМ

Вправи старших юначок на Злеті Юнацтва біля Чікаґо, США.

"Тихо над річкою"... — частина таборян з "Холодного Яру" біля Буфало, США: милуються красою вечірньої природи.

НА ПРЕСФОНД

З нагоди закінчення середньої освіти — на прийнятті юного сумівця М. Тавронського господарі й гості склали на "Крилаті" 18 дол. і на Визвольний Фонд 10 дол. Щире спасибі від Осередку СУМ у Рочестері і від Адміністрації!

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
ЛИСТОПАД
Ч. 11
РІК III

НЕ РИДАЙ, А ЗДОБУВАЙ!

Не ридай – каже поет, а ще гірше – не будь байдужий до всього, що діється навколо тебе, що діється в країні твого поселення і в країні, що дала тобі життя, бо там народились твої Батьки – на Україні.

Цьоголітні масові сумівські відпочинкові і виховні табори, Злети і Здвиги показали, що у вільному світі – ми зростаєм, ми здобуваєм: нових членів славної Спілки крилатих, нових упорядників, нових виховників, молодих педагогів для Шкіл Українознавства, фахівців у різних ділянках життя.

Йдімо в дальший наступ! Приєднуймо нових членів; читаймо рідну пресу; активно працюймо в гуртках при Осередках і Відділах; сумівська молодь має йти вивчати журналістику, мистецтво, право...

Творімо новий – переможний Листопад!

І. Ю.

В ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

І знов—который це вже раз?—
Зійшлися ми в одній родині,
Щоб помянуть той славний час,
Коли в офіру батьківщині
Себе принесли кращі з нас...

У бурях дикої війни
Валились трони і держави,
Народів славнії сини
Вже розбивали кайдани
В потоках крови, в блисках
слави.

І наші лицарі у бій
Ішли за волю України,
Замаяв прапор дорогий
В вогнях козацьких буйних
мрій,
В піснях червоної калини.

Але... ввесь світ повстав на нас,
Не дав загоїть навіть рани,
І хоч наш дух тоді не згас,
Та ніс уже лихий нам час
Нову неволю і кайдани

Устав і знов упав наш Львів,
Над ним навис туман кривавий,
Покрив собою і бійців,
Вкраїни рідної синів,
Що впали там—на полі слави.

І от що-рік, в ті самі дні,
Свої зміряємо ми сили...
Та не ридання вже — о, ні! —
Про перемогу лиш пісні
В нас викличуть святі могили...

Хай мертві сплять.. не ворушіть
Слізьми гіркими їх спокою,
В вогневій пісні розпаліть
Свої серця в цю славну мить
Жаданням помсти, чаром бою!

Прапор борців міцніш тримай
Хто любить волю, любі друзі,
І заповіт святий сповняй:
Не трать часу в даремній тузі
І не ридай, а здобувай!

Спиридон ЧЕРКАСЕНКО.

ВІДНОВЛЮЄМО ПЕРЕДПЛАТУ!

Уся сумівська преса та преса Організації Визвольного Фронту з цим місяцем розпочинає приймати передплату на 1966 рік!

Більше передплатників – кращі, цікавіші "Крилаті"!

Не запізнюймося в доброму ділі!

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ

І ОРГАНІЗОВАНЕ УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ

Кожна людина, як і більший чи менший гурт людей, прямує у своєму житті до певної мети. Нашим першим і найголовнішим бажанням є осягнути свою мету. Декому вдається її осягнути, а такі, яким не пощастило дійти до своєї мети, стають задумано над питанням: чому? І не раз лише після невдачі приходить ясність поставленого питання, що без повного усвідомлення поставленої перед собою мети – не може бути і мови при її досягнення.

Свідомість своїх завдань, рішуче і терпеливе переборення всіх труднощів може привести до успішного розв'язання поставленого перед собою завдання. Щоб осягнути поставлену перед собою мету, ми, українська молодь, мусимо бути свідомі того, що багато труднощів прийдеться нам поборювати на шляху нашого життя.

Живемо сьогодні в дуже важкому і відповідальному періоді життя як нашого народу на Україні і за кордоном, так і нас самих. Національно-духовий занепад вже подекуди позначається на нашій молоді. Утеча від нашого організованого життя серед молоді уважається явищем нормальним. Українські молодечі організації як СУМ, Пласт, УКЮ чи інші, що так багато вкладають праці для нашого ж таки виховання, стають для декого з нашої молоді осоружними. На щастя, таких ще покищо небагато, але вони є.

Кожна нація ставить перед своєю молоддю найбільше вимог, бо від молоді залежить майбутність народу. Від української молоді залежить майбутність української нації, і тому наша молодь повинна стояти на високому інтелектуальному і моральному рівні. Наша молодь повинна брати активну участь у організованому українському житті, якщо вона хоче не тільки скріпити силу і ріст свого народу, але й сама зберегти його духові і культурні надбання. Молодь – це цвіт нації, її надія, міць і сила. Молодь – це аванґард, а разом з тим і мотор нації, її передовий загін.

В історичній боротьбі народів молодь завжди була і є вирішальним чинником. Нарід, який має здорову, свідому завдань свого народу молодь, ніколи не буде упокорений.

Такою була і має бути українська молодь. Не диво, отже, що вороги українського народу так багато уваги приділяють українській молоді, одначе не для духового розвитку її, не для піклування про неї, – а тому, щоб відірвати її від рідного українського національно-релігійного ґрунту, прищепити їй чужі ідеали, а врешті-решт, примусити українську молодь, свідомо чи ні, – служити ворогам. Протиставитися цим ворожим впливам, зокрема комуністичним чи псевдо-позанаціональним (англієць чи француз є всюди лише собою), ми можемо активною нашою участю у молодечих організаціях, що мають бути для нас заправою до активної участи і праці у суспільно-громадському житті українського народу на майбутнє.

Нехай Крути, Базар, Холодний Яр та героїчна боротьба Української Повстанчої Армії стають джерелом нашого духового життя, дороговказом і заохотою до дальшої праці над собою, а тим самим і для добра всього українського народу!

Наша совість мусить бути неспокійна, коли згадаємо, що вже африканські народи мають власні самостійні держави, а Україна і досі – колонія!

Марійка Космина
Студентка. Канада.

Іван МАНИЛО

ЛАСТІВКА І ПАВУК

Де сонце злоторунить води,
Де хвиля котиться до рук,
Жив син облудної породи —
Павук...
Павук! Від цього Павука ще
Ніхто не знає вороття:
Він зловить Муху — і пропаще
Її життя.
Розставивши тенета всюди,
Поліз він хижо на ріллю,
І злісно мріяв: „Добре буде,
Коли ще й Ластівку зловлю.
Вона ширяє в високості,
Похмурости розбивши спліт...
Я потрощу їй крила й кості
І крівцю буду пить!"
А Ластівка собі літає,
Дарма, що ворог наставля,
Засновує і заплітає
Липкучу сітку іздаля...
Павук розставив навіть зайві
Тенета й мороком заплів...
А Ластівка — в небеснім сяйві
І не вертається з полів...

Немає Ластівки, немає...
Внизу — Мушва і Павуки...
І линуть дивні водограї
Повз кручі в море залюбки.

Не наставляй, Павуче, вуха,
Не заплітай мої степи:
Крилата Ластівка — не Муха,
І не тобі її схопить!!

На цій сторінці подаємо зіставлення матеріялів із двох часописів: статтю "Що діється в Україні" – із тижневика "Українське Слово", що виходить у Буенос Айрес, в Арґентіні – і огляд нових видань "Вийшли в світ" – із газети "Літературна Україна" ч. 56/1965 р., що виходить у поневоленому Києві.

Прочитайте уважно, подумайте серйозно, перевірте себе, що ви робите для кращого вивчення української мови, яку хоче задушити московський окупант на Україні і якому допомагають у цьому чорному ділі деякі українські зрадники!

Нищити живу мову живого народу – це один із актів ґеноциду, це залишок гітлеризму на нашій плянеті. Хто цьому потурає, або за кордоном не хоче бачити і проти цього боротись – той допомагає людоненависницькій Москві і взагалі комуністам!

ВИЙШЛИ В СВІТ

У ВИДАВНИЦТВІ «ДОНБАС»

С. Бугорков. Девушка у колодца. 112 стор. Ціна 14 коп.

И. Мельниченко. Запах молний. 168 стор. Ціна 30 коп.

А. Москаленко. Счастливых тебе возвращений. 192 стор. Ціна 23 коп.

Л. Сапронов. Слишком много воспоминаний. (За туманграницей). Повість. 152 стор. Ціна 23 коп.

В. Солоухин. Твой лучший друг. 104 стор. Ціна 10 коп.

У ВИДАВНИЦТВІ «КРИМ»

И. Батурин. Черное море. 296 стор. Ціна 50 коп.

Легенды Крыма. Збірник. 264 стор. Ціна 45 коп.

Н. Новиков. да о зем- стор.

...залла- ...ке. Вірші, 96 ...ціна 10 коп.

В. Отрошко. Самородки. Оповідання. 96 стор. Ціна 18 коп.

Н. Тужилин. Зерныш ко ржаного колоса. Повість. 168 стор. Ціна 45 коп.

А. Фатеев. Смелые казачата. Повість. 174 стор. Ціна 35 коп.

Я. Чапичев и В. Апшанский. Строка, оборванная пулей. Збірка віршів кримських поетів, які загинули на війні. 96 стор. Ціна 30 коп.

А. Чуксин. Орлиное племя. Повість. 224 стор. Ціна 45 коп.

У ВИДАВНИЦТВІ «ВЕСЕЛКА»

В. Прус. Сирітська доля. Для середнього шкільного віку. Переклад з польської М. Пригарн. 181 стор. Ціна 35 коп.

М. Сапожников. Розповіді про кібернетику. Для середнього шкільного віку. 80 стор. Ціна 21 коп.

М. Романів чина

ЩО ДІЄТЬСЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС КУЛЬТОБМІНУ?

(г) Тепер в Україні міністерство освіти та Інститут мовознавства реалізують кремлівську русифікаційну політику. Ця влада переконує українців у шляхетному впливі російської мови на розвиток української мови. Про це пише «Літературна Україна» і домагається очищення української мови від чужих слів. Крім того, серед нашої молоді йде вперта боротьба за культуру рідного слова.

Тим часом московські окупанти на швидку руч дають наказ підчиненим їм органам в Україні у працях над словником руководитись ось яким принципом: давати слова, спільні з російською мовою та уникати синонімів, притаманних лише українській мові. Через те, у Видавництві Київського університету вийшов збірник українською мовою, який є відбиткою російської мови, тобто зредагований зіпсутою українською мовою.

Словник Стефанцева, м. інш., став предметом атак «України» за такі мовні бур'яни, як столова, етаж, забастовка, зонтик, частушка, парикмахер, усіпівати, хворост, сахар і т. д. За мовну саламаху б'є Стефанцева й «Радянська Школа», бож його словник став посібником у школах і його видали великим тиражем — у той час, коли книжки з доброю українською мовою появляються дуже малим тиражем.

Що на це московський окупант? Окупант шаліє за те, що йому звертають увагу на шкідливу роботу. Він вивозить молодих українських патріотів на побудови північного Сибіру, Казахстану й Далекого Сходу. Там вони не побачать ні українських часописів, ні українських книжок. На місце депортованих прибувають в Україну московські апаратчики й техніки, які будуть допомагати «рідній компартії» переводити в життя постанову комуністичного конґресу щодо злиття націй і ґрунтовного вивчення мови Леніна. В руках будуть вони мати показник «розвою народної освіти, науки і культури» на українських землях.

Цей показник, оголошений цього року в Москві, виявляє, що в р. 1950 було в УССР 34.913 масових бібліотек, в р. 1963 — лише 30.799. Далі, в р. 1950 було клюбів 28.733, в в р. 1963 — 26.611. Музеїв у р. 1950 — 137, в р. 1963 — 130. Театрів було 81, є 60 і т. д. Але в системі русифікації найвиразнішою мовою говорять цифри книжкової й журнально - часописної продукції. Отож, в р. 1958 було видано в Україні 3.844; в р. 1962 — 3.825, в р. 1962 — 3825, в р. 1963 — 3321. Натомість кількість книжок російською мовою постійно зростає. І так в р. 1958 було 1963 назви, в р. 1960 4045, в р. 1962 — 4489, в р. 1963 — 4278. Звернім ще увагу на журнали. В р. 1958 було в Україні 214 журналів українською мовою, в р. 1963 « 130. В той сам час кількість російських журналів зросла з 294 (1958 рік) до 424 в р. 1963 І врешті — часописи. Часописів українською мовою було в р. 1958 ,2.715, в р. 1963 — 765. Російською мовою в р. 1958 — 614, в р. 1963 — 1.601.

Є це русифікація України — чи ні?

Отож, слід нашим еміґрантам у принагідній розмові з українцями пригадати, що приїжджають до нас шляхом «культ-обміну», що про це треба пам'ятати. Немає «відлиги» в Україні — є швидка московізація української культури, що веде до повного злиття з московською культурою!

ПАВЛО МАРЕНЕЦЬ

ЖИВИ, ЗРОСТАЙ ДЛЯ ПЕРЕМОГ!

Літературний монтаж для сцени в І дії за творами: Б. Антонича, О. Олеся, В. Самійленка, П. Степа, Л. Храпливої.

Оформлення сцени: літній сумівський табір. По середині шатро, збоку на щоглі національний прапор. Зліва – сосна, під нею лавка. Постановка може відбуватися на свіжому повітрі (зелений театр).

Дієві особи:

1. *Хлопець в сум. однострої, літ 17-18,*
2. *Петрусь - хлопець літ 12-ти звичайно одягнений,*
3. *Оля - дівчина літ 12-ти,*
4. *Старший виховник – поет, літ 40,*
5. *Хлопці й дівчата.*

(На лаві під сосною сидить хлопець в сумівському однострої. Біля шатра – вартовий – хлопець літ 10-ти. Завіса вгору. Поволі із-за куліс чутно пісню: спершу тихо, потім голосніше і знову тихо):

"Ой на горі та женці жнуть (2 рази),
А попід горою, яром долиною
козаки йдуть".

Приспів:

"Гей, долиною гей,
широкою козаки йдуть".

"Попереду Дорошенко (2 рази)
веде своє військо, військо запорізьке
хорошенько"...

Приспів:

"Гей, долиною гей,
хорошенько".

(Хлопець уважно слухає. Потім в задумі):

Таких було й буде ще багато,
Що завжди в них міцна в бою рука,
Що їх не ваблять лаври Герострата,
А чин ясний і слава Спартака!

(З правого боку входить Петрусь і Оля, граючись м'ячиком).

ПЕТРУСЬ: Чого ти так задумався та ще й зажурився?

ХЛОПЕЦЬ: Думаю, як то гетьман Мазепа з москалями бився?

ПЕТРУСЬ: А коли то він так бився? Сьогодні чи вчора?

ХЛОПЕЦЬ: Ні, це було 250 років тому назад.

ПЕТРУСЬ: І ти все ще тим журишся? А я, бачиш, нині ось побився з одним хлопцем, і не журюся.

ХЛОПЕЦЬ: Не велика з того буде тобі слава, Петре! Козаки, бач, боролися за нашу державу! Нашу волю боронили, що лиш сил, завзято, не лякалися за неї й життя віддати. А нам, сумівцям – дітям українським, слухати це мило. Це нам в школі учителька говорила.

ПЕТРУСЬ: Що ти кажеш? Ну, я знаєш, теж ходжу до школи, такого чуда-дива не чув ніколи?

ХЛОПЕЦЬ: Бо наша школа українська, а в ній українські діти вчаться свою далеку Батьківщину любити.

ОЛЯ *(що досі прислухалася до розмови)*: Що це таке Батьківщина?

ХЛОПЕЦЬ:

Батьківщина – це ріка, що серед поля,
Поза селом, ген попід лісом тихо плине,
Це в саді нашому дерева, зілля, квіти,
Це на ланах пшениця золотоколоса,
Це той, що віє з поля, пахучий, теплий вітер,
Це на левадах скошена трава в покосах,
Це наші всі пісні і молитви щоденні,
Це рідна мова, – скарб, якого ти не згубиш,
Це небо синє вдень, а серед ночі темне,
Це, моя Олю, все, що ти так щиро любиш.

ОЛЯ *(спершу зі смутком, а потім з деяким патосом):*

Я не знаю тебе, Україно моя,
Бо родилась я на чужині,
І твоєї краси ще не бачила я,
Хіба в мріях своїх чи у сні.

А так хочеться раз, хоч один,
Вдихнуть пахощі твоїх лісів,
Твоїх піль бачити буйні лани,
Чути шум верховинських вітрів.

І так хочеться знати, що ти,
Вже вільна, без кайданів і пут,
Ждеш на поворот своїх дітей,
Що їх доля загнала аж тут.

О, я вірю, настане той час,
Що воскресні прославляться дні,
Ти закличеш, Вкраїно, всіх нас,
І прийдемо служити тобі.

(Збоку, маршуючи, входять хлопці й дівчата і співають на мелодію: "Закувала зозуленька в саду на помості"):

Закувала зозуленька
В зеленому лузі,
Усміхнеться Україна
До нас, любі друзі.

До схід сонця, над потоком
Калина зацвіла,
Цвіт біленький, лист широкий,
Запашна і мила.

Тих згадаймо, що упали
Та за Україну,
Що хотіли підіймати
Червону калину.

Хоч калину пригинали –
Калина не гнеться,
Ще та наша Україна
До нас усміхнеться!

(Пауза. По хвилі 1-й з гурту):

1-Й З ГУРТУ: Ходім туди, де явори високі
Над воду гнуться з берегів,
Де комишами сичать осоки
Серед заквітчаних лугів.

2-Й З ГУРТУ: Ходім туди, де пишний дуб з вербою
Не розлучаються й на мить...
Де ясінь з ніжною журбою
Стрункій березі щось шумить.

3-Й З ГУРТУ: Ходім туди, де роси, як перлинки
Для хмар легких збира туман,
Де в'ються, стеляться барвінки
І обгортають рути стан.

4-Й З ГУРТУ: Ходім туди, де співи соловйові
Літають в сяєві ночей,
Де в'януть трави смарагдові,
З квіток не зводячи очей,

5-Й З ГУРТУ: Ходім туди, де ніч ясна і ніжна
Назустріч вечору іде,
Де вся земля, як рай, розкішна
Пашить, вирує і цвіте.

6-Й З ГУРТУ: Ходім звідсіль, біжім з цієї пустелі,
Тут тільки камені одні,
А там луги, поля веселі,
Ясні озера і гаї.

(Всі відходять. За хвилю збоку виходить ст. виховник, сідає на лавці).

СТ. ВИХОВНИК:
Ти звеш мене – й на голос любий твій
З гарячою любов'ю я полину,
Поки живуть думки в душі моїй –
Я заховаю в серці Україну,
Як мрію чистую з найкращих мрій.
І мрія та, як світище ясне,
Шляхом правдивим поведе мене.

В біді твоїй рідніша ти мені,
Тобі несу я сили всі, що маю,
І працю тиху, і мої пісні
На вівтар твій побожно я складаю.

Надхни ж мене! Нехай у мертвім сні
Я днів моїх даремно не загаю!
Що за життя тобі я заплатив...
Нехай я знаю, що не дурно жив.

(На сцену виходять хлопці, співаючи).

ХЛОПЦІ: Не сміє бути в нас страху,
Ні жадної тривоги,
Бо ми є лицарі грізні
Залізної остроги.

Не святкуватиме ніхто
Над нами перемог,
Бо ми всі лицарі грізні
Залізної остроги.

(Скінчивши пісню, хлопці обступили виховчика, який в задумі деклямує далі).

СТ. ВИХОВНИК:
І слава, і той успіх
повернуть нехай
Світлу ясність і силу мою,
Щоб я зміг ще боротись
За Рідний мій край,
Як колись, і співати в бою.

1-Й З ГУРТУ: Слава, слава, отамане,
Гей ти батьку наш!
Ми з тобою на ворога
Підемо всі враз!

В С І: Гей, всі враз!

2-Й З ГУРТУ: Коні твої осідлані,
Ми від рана ждем.
Вийди, батьку отамане,
І скажи: ми йдем!

В С І: Гей, всі враз!

3-Й З ГУРТУ: І, як хмара, як та туча,
Вдарим ворогів,
І повернемось у славі
До рідних ланів!

В С І: Гей, всі враз!

Кінець

Лірика

ЩИРЕ СЛОВО ПОЕТА

ГЕРАСЯ СОКОЛЕНКА

Друкуємо один вірш із рукопису і витинки – фоторепродукції – з українських видань, переданих нам ред. Л. Полтавою.

ГЕРАСЬ СОКОЛЕНКО – це майже невідомий, але надзвичайно талановитий поет-лірик, родом, здається, з Волині. Під час Другої світової війни, коли мав яких лише 20 рр. віку, він був у Сілезії, в Німеччині, і від 1944 року – доля поета не відома. Він досить багато друкувався у 1941 – 44 роках, так що для нас устиг залишити значну і цінну поетичну спадщину, як вірний співець знедоленої України та співець її визволення.

З його поезій про українських повстанців та з інших джерел можна припускати, що Герась Соколенко співпрацював з УПА. Можливо він загинув від рук гітлерівців, або московських комуністів... Але між нами його нема, і його чудові поезії ніде по війні не з'являлись.

Україна ніколи його не забуде, і ми тут не повинні забути – юнака – поета – патріота.

Ред.

Герась Соколенко

До кір причаленого вітри
З країв дуданно-далеких,
З снів далекої чатири
Кудись линули сонцем.

Весь край у розовій імлі.
В обіймах тиру дивне небо,
І мівчиний Дебуцин на скалі
Зве-розбійників до себе.

7.III.44.

Герась СОКОЛЕНКО

МАТЕРІ

Прилетить на коні уночі,
Щоб забрати останнього сина.
Забринять ніжнотонно мечі
І зітхне у сльозах Україна.

Ти заплачеш. Ти будеш просить,
Та ніхто не розважить у тузі.
Він піде, твій улюблений син,
У яру його ждатимуть друзі.

Опадатимуть зорі з небес
У провалля бездонне і синє,
І шпурлятиме міддю берез
Понад кручами вітер осінній.

І коли, жар огнистих ракет
Зацвіте над перонами станцій,
Ти узнаєш, що син твій, поет,
Взяв меча і пішов у повстанці.

Колискова пісня

Сонечко яснесеньке,
Сонечко теплесеньке
Спать пішло у гай.
Спи моє малесеньке,
Спи моє ріднесеньке —
Баю, баю, бай...

Нічка сипле зіроньки
І встає з-за гіроньки
Місяць золотий.
Я ввесь час не спатиму,
Тебе колихатиму
Сину мій малий.

Батько твій за горами
Б'ється з лютим ворогом,
Захищає край.
Ти ж не плач, малюсеньке,
Спи моє гарнюсеньке —
Баю, баю, бай.

Герась Соколенко.

НАШ ТАБІР

Спогад юначки

На одних сходинах Ю СУМ, десь у половині травня, нас повідомлено, що наш Відділ буде відбувати свій вишкільний табір на оселі "Київ" біля Детройту. З того часу я нетерпеливо чекала на відкриття табору. Довгоочікуваний день прийшов. 5-го липня рано наша мама збудила нас, і ми скоро зібралися. Перед 8-ою годиною ми були вже перед Народнім Домом в Лорейні, де зібралися всі, хто виїжджав до табору.

Вкоротці ми вирушили в дорогу. В Клівленді прилучилися до друзів і подруг, що теж їхали до табору. Врешті ми приїхали до "Вітморлейк", а за декілька хвилин вже були на оселі "Київ".

Їдучи до табору, мої думки не давали мені спокою, бо все думала, як виглядатиме наш табір. Прибувши до табору, побачила, що це не табір, а справжній курорт! Нас в більшости примістили в чистеньких кімнатах, де м'ягкі матраци і ліжка на пружинах.

Старші юначки примістилися у шатрі, яке стояло на горбку, з котрого видно цілий табір.

Ми мали чисту кухню, в котрій матері юначок із Детройту працювали від ранку до пізньої ночі. Вони приготовляли для нас смачні страви.

Нашу таборову команду очолював друг проф. О. Бойко та добрі виховники, що дбали про нас, як рідні батьки.

Під час відкриття табору, наш Командант сказав, що докладе усіх сил і труду, щоб ми всі успішно закінчили табір та одержали найкращі відзначення.

Я вірю, що наше юнацтво з Лорейн, Огайо, не посоромилося перед таборовою командою, ані перед своїм Відділом Ю СУМА.

Ми вернулися горді до Відділу, так, як ті вояки, що повертаються із поля битви з перемогою. А ті наші подруги і друзі, котрі не були учасниками цього табору, можуть лише жалувати, що вони втратили такі хвилюючі та життєрадісні хвилини таборового життя, не набули знань про Україну!

Мій заклик до всіх юначок і юнаків, учасників табору, пишіть до сумівської та загально-української преси про ваш побут і життя на таборах!

На нашому таборі лунала українська мова і пісня. Так росте і гартується молодь, що готується прийти на зміну старшим та працювати для визволення України. Чи ж це не радість для нас усіх?!

Маруся Головацька
ст. юначка
Лорейн, Огайо, США

Злет 1965 року: Юначки Відділу Ю СУМ з Нюарку, США, виконують вільноручні вправи "Червона калина" (керівник п-і Іванна Кононів).

ЛИСТОПАД

Рідко-рідко виходить з-за хмар сонце. Над обріями зависнуть важкі сірі тумани. Підкрадаються заморозки. Незабаром у повітрі закружляють білі пухкі сніжинки. Ось і снігурі, передвісники першого снігу, прилетіли. Розсілися, червоногруді, на ясени і лускають собі насіння. Дерева щедро встелили землю жовто-багряними килимами з листя. Все тут дуже доцільно: килим врятує від холоду маленькі пагінці рослин, щоб тепліше було їм спати під снігами. Озера, повиті тьмяними свинцевими барвами, втратили свою синь. Ще тихо-тихо шелестить під вітром високий очерет, згинається у низькому земному поклоні...

Гадаєте, листя дерев впало лише від холоду? Ні. Деревам стало просто недоцільно випаровувати вологу, вони забрали з листя усі необхідні споживні запаси й скинули його. А то, ще чого, буде великий снігопад, і зігнуться, зламаються гілки під тягарем снігу. До того ж килим з опалого листя зробить родючішим ґрунт.

У другій половині ночі на сході, у сузір'ї Лева можна спостерігати червонуватий Марс. Під ранок низько на сході, у сузір'ї Діви яскраво блищить Венера. Наприкінці листопада у сузір'ї Стрільця можна помітити Меркурій. Місяць у своєму русі 13 листопада проходить неподалік від Сатурна, 19-го — в районі Юпітера і 26-го листопада — недалеко від Марса.

Цього останнього місяця осені дерева дарують землі останнє листя. Саме за це й дав народ місяцеві ім'я — листопад.

Я. Я.

ТВОРЧА МОЛОД

НАДІЙНА ЗМІНА

Українознавча Школа в Детройт -Захід, США, на протязі свого 13-тилітнього існування вперше в цьому році випустила 11 учнів, що здобули іспит зрілости (матуру). З-поміж них було четверо юних сумівців Осередку ім. Київ. Цей приклад гідний для наслідування нашої молоді звертає увагу на себе тим, що ті сумівці, крім своїх щоденних шкільних занять, знаходили час, щоб здобути такі осяги в науці українознавства. Це ж вимагало багато праці та посвяти з їхнього боку. Не можна тут також поминути ролі їх батьків, які напевно багато причинились зі свого боку, освідомлюючи своїх дітей, якою преважливою справою є знання рідної мови та історії рідного народу. Це поглиблює і закріплює їхню любов до свого рідного, дає запоруку, що з них будуть провідні люди нашої спільноти, а СУМ зокрема. Всі вони народились далеко поза межами України, але це для них не робить перешкоди бути гідними синами та дочками свого народу.

Віра Куца, народилася 1947 р. в Ельванґені, Німеччина. Середню школу закінчила в Ґірлс Католік Сентрал, по вакаціях вступить на Вейн Стейт Університет. До СУМА належить 13 років, здала іспит старшого юнацтва і зараз є впорядницею роя "Троянди".

Юрій Вонсуль, народився 1946 р. в Міттенвальд, Німеччина. Середню освіту здобув в Університі оф Дітройт Гай скул. У 1963 році пройшов Вищі Освітні Курси в Вінніпеґу, Канада. Зараз продовжує студії у Генрі Форд Каледж. Здав другий іспит старшого юнацтва і є впорядником другого ступеня. Також є членом ТУСМ ім. Міхновського.

Марія Саладяк, народилася 1947 р. в Ґінсбурґу, Німеччина. Іспит зрілости здобула 26-го червня 1965 року в Кес Технікал Гай скул. Після закінчення університетських студій плянує бути учителькою. До СУМА належить вже 5 років і зараз є впорядницею роя "Ягідки". Здала іспит старшого юнацтва і належить до сумівської ділянки "Дружинників".

Марія Савчин, народилася 1948 р. в Ельванґені, Німеччина. Середню освіту здобуває в Ґірлс Кетолік Гай скул. Після закінчення університету мріє бути вчителькою мови та історії. Належить до юнацтва "Айстри", здала перший іспит виховниці.

Висловлюємо цим провідним сумівцям визнання за їхню працю та бажаємо дальших успіхів у науці, вони справді є гордістю нашого Осередку.

В. П.

Ь УКРАЇНИ

Малий Відділ – велика праця

У м. Палатайні, США, працює невеликий Відділ СУМ "Дрогобич", ч. 30 (булавний М. Гнитка, заступник П. Гасюк, виховник М. Которинський, активні в праці Орися Коцко, Я. Кикіш та ін.). Відділ недавно дефілював перед чудовим тризубом-велетнем – сумівською емблемою, а під час Злету Ю СУМА в Чікаґо – показав гарну інсценізацію, зібравши рясні оплески глядачів. Друзі і подруги поставили місток над струмком, відіграли сцену прощання козака з дівчиною – в супроводі хору, який співав "Козак від'їжджає"...

Поздоровляємо з успіхами!

Із сумівського таборування у Бельгії.

БРАЗІЛІЯ

У Прудентополі, стейт Парана, навчалося в 1964-65 шкільному році 116 юнаків і 138 юначок, всі діти українських поселенців, яких батьки родилися в Бразилії.

На світлині бачимо частину юначок зі своїм духовником о. В. Бурком, ЧСВВ і директоркою Інституту Катехиток Серця Ісусового, панною Надією Шульган.

Ці малі дівчатка і їхні Виховниці – Катехитки вітали в себе в 1965 р, Голову ЦК СУМ д. О. Коваля, даючи доказ великого українського патріотизму та щирої гостинности. Юначки показували свої вміння українських народних танців, пісень та деклямацій, чим справили на Гостя глибоке враження. Вони цікавились також працею і осягами української молоді в інших країнах світу та просили передати їхній палкий привіт з Бразілії всім читачам "Крилатих", що ми з приємністю і виконуємо.

Катехитки – це молоді українки, які посвятили себе на службу Богові і Українському Народові. Вони ведуть школи і гуртожитки для українських дітей. Досі зорганізували школи чи гуртожитки в 7 місцевостях Бразілії, один в Арґентіні і один в Параґваї. Їхня, повна посвяти, а навіть і героїзму, праця заслуговує на велике визнання і похвалу. Завдяки їхній праці біля 900 українських дітей знаходять релігійне і національне українське виховання. Вони можуть бути ідеальним прикладом самопосвяти також для сумівського юнацтва, а може і для молоді всього світу.

Ярополк Ласовський

МУЗИКА В ПІДСОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Кілька місяців тому на одній з нюйоркських радіовисилень передано оперу Миколи Лисенка „Тарас Бульба" у виконанні солістів, хору та оркестри Київського оперового театру.

Твір українського композитора — рідкість в американських радіопередачах, тож автор цих рядків, наставивши радіоприймач на відповідні хвилі, нетерпеливо очікував, коли з голосника почує один з наймогутніших творів Лисенка, оперу, яка лібреттом і музикою не поступається перед операми Верді чи Ваґнера. Додатковою принадою було те, що оперу „Тарас Бульба" мали виконувати великий хор, повна симфонічна оркестра, в маштабі, запляннованому геніяльним композитором.

Та, на жаль, почуте принесло глибоке розчарування. Солісти, без вийнятку російської школи співу, разили неприємним „тремольо" та московською вимовою. Тарас Бульба (бас А. Кикот) шепелявив. Оркестра, хоч і не фальшувала (і таке буває, наприклад, на платівці 21-ої симфонії Овсянніко-Куликовського), але протягом трьох з половиною годин гриміла безнастанним форте, неначе перевиконуючи норму.

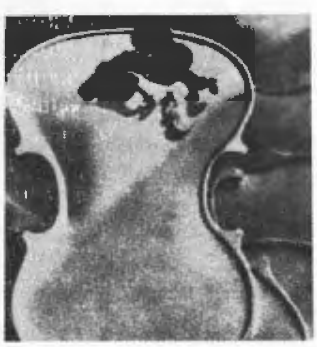

Найменша скрипка в Румунії довжиною шість сантиметрів два міліметри. Її зробив майстер Флореа Прокуп, який працює на фабриці музичних інструментів.

— Як ти можеш весь час сидіти на телевізійній антені?

— А я не звертаю уваги на якість передач...

Отже, столичний оперовий театр УССР, передовий ансамбль країни з майже півсотнею мільйонів населення, не спромігся на бодай пересічне виконання опери в українській мові, написаної на основі українського мелосу. Як же в тому театрі мусить звучати міжнародній репертуар, коли і свій, як не свій!

Наведений приклад не є окремим явищем в підсовєтській Україні. Наступ на українську культуру не обмежується літературою і малярством. На Україні дозволено — та й то з обмеженням! — лише народню і т. зв. популярну музику. Оця популярна музика, яка має всі благословення партії, і є тим хробаком, що точить дерево української музики, розплоджує численні балабайково-боянові гуртки. Ніколи так багато пісеньок „легкого стилю" не написано, не видруковано й не випущено в Україні на платівках, як тепер. Зате твори українських композиторів (за виїмком Данькевича та Майбороди, вірних соцреалістичних халтурників) здебільша лежать ненаграні,

Музика в Україні засмічена дрібноміщанськими романсами, плебейськими „гармошками", одами про трактористів та доярок. Платівки та ноти, призначені на експорт, дуже виразно на це вказують. Поважній українській музиці в тій навалі „шараваро-самоварщини" приділяється незначний відсоток.

Погляньмо тепер, як представлена Україна, а як Росія, на міжнародній естраді. З інструменталістів дослівно ніхто не представляє України в сучасному музичному світі. Зате Росія представлена скрипалями Ойстрахами (батьком і сином), Коґаном (всі три з Одеси), піяністами Ґілельсом, Ашкеназі, Святославом Ріхтером (цей останній якось невиразно натякнув, що він українець, але не перед міжнародньою пресою) та десятками меншого калібру солістів, яких Москва пропихає на всі можливі конкурси, турне та виступи.

Інструментальні ансамблі і симфонічні оркестри в Україні стоять на низькому, півпрофесійному або цілком аматорському рівні. Платівок з тих оркестр немає на міжнародньому ринку. Захід буквально засипають платівками

московської та ленінґрадської симфонічних оркестр, операми Большого Театру, російських камерних ансамблів, які виконують не лише твори російських композиторів, але й міжнародній репертуар.

Із співаків така багата на чудових вокалістів Україна має може п'ятьох-шістьох, трохи знаних на Заході. Та й то найкращі з них, Козловський і Гмиря, на платівках, призначених за кордон, подані як „совєтські мистці".

Доречі, американський фаховий рецензент, оцінюючи совєтську платівку, на якій четверо „російських" співаків виконують твори російських композиторів, відзначив Бориса Гмирю як одного з найкращих сучасних басів-баритонів, а рівночасно досить гостро скритикував решту співаків з Большого Театру. Але коли ми чуємо лише принагідно Гмирю чи Козловського, то російські співаки Вішневська, Петров, Рейзин, Лісіцин виступають у Мілянській Скалі та в Метрополітан Опері в Ню Йорку.

Щодо друкованих і награних творів українських композиторів, то навряд чи вони можуть гідно представити культурний доробок української нації за останнє півсторіччя.

Візьмімо, наприклад, опери „Богдан Хмельницький" Данькевича та „Милану" і „Тараса Шевченка" Майбороди. Поминаючи пропаґандивний зміст лібретт, музика цих опер ясно показує, чому вони дістали апробату від Москви. Мелодична структура побудована тут на зразках російських композиторів Чайковського чи Бородіна, тематичний матеріял не то „Реве та стогне", не то „Нє іскушай мєня без нужди". Гармонічна структура не вилазить поза сімдесяті роки минулого століття.

Клясичний репертуар українського оперового театру представлений „Запорожцем" та „Наталкою Полтавкою". Ці два твори, хоч дуже добре виконані, випущені на Захід в допотопному награнні, тоді як московські платівки звичайно награні за останніми методами „гай фіделіті", часто американськими спеціялістами. Таких шедеврів української музики, як „Ноктюрн" Лисенка, творів знищеного генія Барвінського, творів сеньйора українських композиторів С. Людкевича, взагалі не награно і пересічний слухач на Заході їх не знає.

Наступ на українську культуру веде Москва з щораз більшою силою в усіх її ділянках, а зокрема в ділянці музики, яка чи не найглибше розкриває душу і поривання кожного народу.

Оксана Лятуринська

Заспівай, боярине,
вдар по срібних струнах!
У душі — відвага,
в жилах — кров гаряча.
Сила плечі тяжить,
випинає груди,
угинає ступні
та на п'ядь у землю.
В задніпрянське поле
вийти б Святогором
пошукати чести,
а князеві слави.

Із збірки: »Гусла«

ЛИТВИНЕНКО СЕРГІЙ. Перебендя

НА ОСТРОВІ МІЄН 28

Кіт Арнольд і я підходимо до помаранчевої нейлонової хатки – це табір Дека Ґрін. Наліво від нас дві невисокі антени, а направо – одна височезна. Коло неї шатро, а з шатра несеться голосний, постійний гуркіт генератора. День і ніч – круглу добу – генератор жене електрику в радіосистему Дека, і радіомаяк, своїми постійними радіохвилями, дозволяє пілотам "бачити" свою географічну позицію на картограмі в літаку і як їхня позиція міняється щосекунди.

Велика антена станції Дека Ґрін висилає сталу, постійну радіохвилю. Дві малі антени збоку слухають рефлекторами і спрямовують хвилю до центральної станції на західньому кінці Емгеф Рінґнес острова; та станція зветься Дека Монітор. З протилежного боку Дека Монітор, із острова Борден – друга станція, яку називають Дека Ред, спрямовує свої хвилі до Дека Монітор. Дека Монітор відповідає обом станціям відповідними хвилями. Ці постійні радіохвилі, що ідуть одна другій назустріч, творять дві серії "хребтів" у формі парабол. Одна серія – зазначена як зелена, а друга – червона. Серія червоних парабол перетинає серію зелених парабол і творить чудодійну сітку радіохвиль для орієнтації. Пілот, який послуговується радіо-інструментами Дека, може залетіти на якебудь йому назначене на мапі місце, навіть на морській кризі, яка виглядає майже всюди однаково.

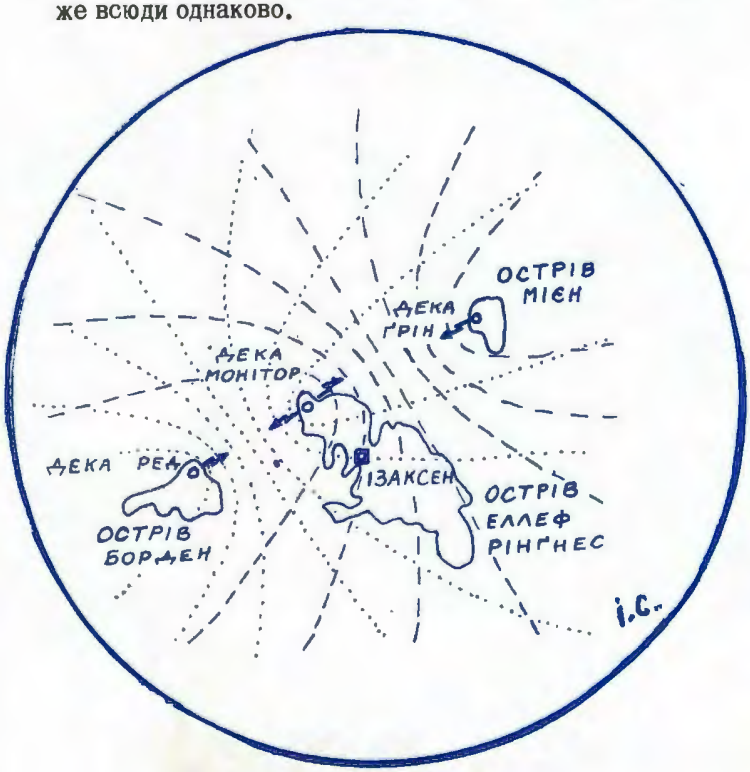

На рисунку бачимо, як працює система Дека.

Також і тут, за хаткою табору Дека Ґрін, морська крига простяглася монотонно аж до обрію. Кіт Арнольд і я обійшли хатку до входу з другого боку. Двері до хатки були відчинені, а з них виходили хвилі теплого повітря і приємні пахощі: в печі пікся хліб!..

У дверях нас привітав кремезний бльондин з довгим золотим волоссям і ясною, пухнастою бородою:

– Здорові були! Заходьте! Ми вас ждали. Розкажіть, просимо, як ішлося?.. Дозвольте, я візьму той наплечник... Агій! А то що таке тяжке там?

Ми не витримали і розсміялися, коли він, зі здивованими очима, побачив у наплечнику дванадцять пляшок пива!..

Наш білявий господар виявився дуже балакливим, і за хвилину ми вже знали його життєпис. Він сам із північних островів Шотляндії, так званих Оркней островів. Його предки, це вікінґи, які там поселилися ще давно, мабуть у п'ятому столітті. Наш шкот-вікінґ ще молодим хлопцем брав участь у експедиції Бирда на полудневий полюс в Антрактиді. Тепер він працює на цій північній станції Дека і почуває себе тут, мов удома.

З-за переділки вийшов щуплий, чорноволосий мужчина у білій майці і, чемно усміхнувшись, привітався з нами. Його малі чорні вуса виразно контрастувалися з його гладко оголеним лицем і шиєю. На боці шиї малий плястир закривав свіжо утяту шкіру після гоління... Довідуємося, що він англієць.

У другій кімнаті коло радіоапаратів працював молодий чоловік, який, вилучивши апарат, встав і привітався з нами. Він саме робив магнетичні виміри, шукаючи місце північного магнетичного бігуна. Це його праця тут під час літа і начебто відпочинок від студій права (юриспруденції) у Квінс університеті, в Кінґстон, у Канаді. Він щороку відвідує різні станції на півночі і занотовує місце і мандрівку північного магнетичного бігуна, місце якого постійно змінюється.

Але під час розмови наші очі все ще бігали по хатці, шукаючи заспокоєння – нарешті опинилися: у кутку, на підлозі, лежала купка пачечок газет і листів!.. Це, мабуть, наша пошта, яка до нас не долетіла на останньому літаку. Шкот помітив нашу нетерпеливість і зараз же перебрав на себе ролю Святого Миколая, що роздає добрим дітям подарунки. Для Арнольда було п'ять листів і багато газет; для мене також п'ять листів і дерев'яна коробка – це була перша пошта, яку ми одержали на півночі!

(далі буде)

НОТАТКИ ПАРАҐВАЙСЬКОГО МИСЛИВЦЯ

Б. Лісовецький

5

15 вересня. По дорозі до знайомого, за три кілометри від своєї хати, натрапив на великого, дикого чорного кота, що повільно переходив через шлях з "чакри", що ліворуч від нього, в досить великий ліс праворуч. Помітив мене на шляху й "накивав п'ятами", але не втік: я влучив у нього. Та, на жаль, це не той, що тягав пару разів моїх курей, бо ж далеченько від мене, є й ближчі.

16 вересня. Кілька разів помітив вже, як хтось іноді роздзьобує яйця, що несуть мої кури в гніздах над свинарником. Вирішив довідатися сьогодня, чия це "праця" і сів біля гнізд в "засідку". Дуже швидко зловив "розбишак": пара чубатих, рябих сорок, таких гарних, як на малюнку, сіла на сусідньому дереві й лише курка знесла яйце й, закудкудакавши, пішла з гнізда, як сороки зараз же злетіли з дерева і, зі своїм звичайним стрекотанням, швиденько подалися до гнізда. Тут і знайшов їх мій постріл. Збагачується моя колекція.

15 жовтня. Полювання на крокодила. Вже час братися до плянтування рижу, і тому ще вчора зранку вибралися з дому ми – всі троє сусідів – на наше спільне рижовисько (рижове поле), що розташоване досить далеко, яких кілометрів 12 від наших хат на низькому березі річки. Поїхали днів на три, аж поки зовсім не скінчимо того плянтування. Ночуємо в справжній параґвайській ранчі, там таки, на тубільний зразок варили собі й їжу. Вчора працювали цілісінький день: обладнували рівчаки для зрошення рижовиська, воду до яких діставали з загаченого невеличкого рукава ріки. Сьогодні вийшли сіяти риж і, попрацювавши години три, бачимо на нашому полі, ближче до річки, лежить якась товста колода. Що за диво? Скільки разів проходили тут вчора й можемо твердо запевнити, що її тут не було! Хочемо довідатися, що то, підходимо ближче й одразу, налякані, кидаємося назад: та то ж крокодил (якаре по тутешньому), та ще й який великий – більше, як два метри довжини. Простягся на сонці й вигрівається в його яскравих, гарячих проміннях.

Добре знаючи, що це тварина дуже небезпечна, прожогом летимо до ранчі по свою зброю. Повертаємося, а він лежить, як і лежав. Перший підходжу до нього досить близько я, щоб влучити йому в певне місце, бо ж я не певний, чи візьме куля мого вінчестера його товщенну шкіру – мені не доводилося ніколи ще мати справу з цим страхіттям. А він розплющує свої злющі очі, ліниво підводиться на незграбні лапи, витягає наперед огидну голову й широко роззявляє жахливу пащу – не знаю, чи бачить мене чи ні. Та мені цього тільки й треба: влучний постріл просто в неї, й потвора конвульсійно здригається на місці, витягається й здихає.

Підходимо до нього. "Пуміст" вітає мене: "Та ж ви вже досвідченіший за мене тутешній мисливець! Скільки років живу я в Параґваї, а ще не доводилося мені забити таку почвару, а ви в перший же рік свого життя тут вже відразу її дістали." Але треба подумати, як упораємося з ним: в нього така добра й цінна шкіра! Кличемо собі на допомогу двох тубільців, що допомагають нам тут на рижовиську, й за їхніми вказівками хутко стягаємо її з марюки. От вже ніяк не сподівався, їдучи сюди з дому, що мені пощастить роздобутися на таку здобич!

Вже обідня пора, починаємо готувати собі біля ранчі страву й довго слухаємо оповідання обох параґвайців про різні пригоди тутешніх людей з цими дивоглядами.

17 жовтня. Полювання на панцероносців. Два ґатунки їх є в Параґваї: менші білі й більші чорні. М'ясо білих дехто з тубільців вживає до їжі, але чорних не їдять, бо кажуть, що вони інколи живляться мертвяками. Пішов сьогодні до нашого прихатнього лісу з метою полювати на них. На ці лови тут звичайно ідуть з псами, тому я взяв з собою не лише "Негро", але й меншу його "братву". Не дуже довго ходили: бачу – пси вже женуть одного білого, а він втікає від них до своєї нори. Та псів кілька й вони оббігли його зо всіх боків і не дають змоги вскочити в нору. Я підбіг і за тутешнім звичаєм, не стріляючи в нього, зарубав мечетою. Гарний панцер маю для музею.

(далі буде)

ЖИТТЯ ПЕРЕМАГАЄ

Ці три фото я зробив на лісовій Чернігівщині. Мені здається, вони свідчать про велику силу природи, про нездоланність життя, що торжествує всупереч будь-яким перепонам.

Ось клен та липа, що обнялися під час бурі, вистояли й ростуть уже багато років у парі.

Наш фотоконкурс триває!

Присилайте цікаві світлини!

КІНОФІЛЬМ СВІТУ

Україна. У місті Запоріжжі інженери сконструювали велетень-трансформатор на 750 тисяч вольт, для пересилання електричного струму на дуже великі віддалі.

На аеро-виставці в Парижі сотні тисяч глядачів дивувались красі і розмірам "советського" чи "російського" літака, який бере відразу 750 осіб. А той літак сконструював український інженер у Києві.

Цій комасі — 70 мільйонів років! Її знайшов у шматку каменю-бурштину інженер із Дніпропетровська, і вона становить велетенську цінність для науки.

Українці за кордоном.

ДОВГОГРАЙНА ПЛАТІВКА „ГАЙДАМАКИ"

Філядельфія. — Випущена тут видавництвом „Кобзар Рекордс" довгограйна платівка „Гайдамаки" викликає широке зацікавлення любителів україн. мистецького слова. Головну частину ллатівки займають рецитації з „Гайдамаків" і в дальшому йдуть інші поеми й вірші Шевченка. Виконавцями рецитацій, награних на цю платівку, є відомі українські мистці слова і сцени: Марія Степова-Карп'як, Віра Левицька, Оксана Рудакевич, Ліза Шашаровська-Чепіль, Євген Левицький, Богдан Паздрій і Ярослав Пінот-Рудакевич.

Власниками видавництва є Теодор і Марія Свистуни.

У США, Канаді, Франції, Бельгії, Зах. Німеччини, Англії, Австралії при великому зборі людей — всюди з успіхом — відбулися заключні після таборування сумівські Свята, а подекуди Здвиги і Злети. Світова Спілка Української Молоді, всупереч труднощам — зростає в силі, як аванґард національної України і християнських ідей у світі.

Медалі НТШ. **Головна Рада Наукового Товариства ім. Т. Шевченка нагородила Шевченківськими медалями таких осіб: *ген. Д. Айзенгауера* за заслуги при схвалюванні закону в справі побудови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінґтоні, *проф. д-ра Л. Добрянського* за заслуги в побудові пам'ятника Шевченкові, *проф. Р. Смаль-Стоцького* за заслуги для української культури і науки у вільному світі.**

США. На Світовій Виставці, яка закінчилась у Нью-Йорку, і де декілька разів були популярні "Українські Дні" — показувано "телефон майбутнього": розмовляючи через такий телефон — бачите і того, з ким ведете розмову.

Італія. Славетна старовинна вежа у місті Піза хилиться далі. Інженери вже обмірковують плян, як її виправити (під вежею осідає земля, через текучі підземні води).

Европа. Коли б десь виникла крайня необхідність дуже швидко прокласти дорогу — то така дорога може "сама приїхати", бо вона намотана на спеціяльному самоходові.

Лесь

ДОЛЯ ОСТРОВА РОБІНЗОНА

Ви всі напевно читали надзвичайно цікаву книжку Даніеля Дефо «Робінзон Крузо». У книжці, як ви пригадуєте, автор захоплююче розповів про долю Робінзона Крузо, який опинився після аварії корабля на самотньому острові серед океану. Випадків, коли людина потрапляла після аварії корабля на самотній острів, — було в історії мореплавства чимало. Багато із тих потерпілих згодом, завдяки різним щасливим обставинам, поверталися із самотніх островів у свої країни, — переважно їх підбирали кораблі, що пропливали повз острови і помічали людей.

Письменник Даніель Дефо для своєї книжки про Робінзона Крузо використав один такий випадок і талановито його описав. Острів, на який потрапив Крузо, а потім зійшовся із П'ятницею, — справді існує: він лежить у Тихому океані, недалеко берегів країни Чілі. Офіційно його звуть островом Хуан - Фернандеса, але всі його називають «Островом Робінзона».

Про долю цього острова ось що повідомляє австрійський журнал «Універсум»:

Острів Робінзона — невеликий, він вулканічного походження. Раніше цей острів був покритий густою рослинністю, особливо багато було на ньому цінного «сандалового дерева»; різнокольорові квіти і високі трави покривали острів, що нагадував велетенську квітку. Завезені туди із американського берега дикі кози та кролики мали досхочу їсти й пити, бо на острові є струмки солодкої, питтєвої води.

Однак, час минав. Люди почали вирубувати цінне «сандалове дерево» і перевозити його на кораблях на землю. Кози і маси кріликів винищували трави, квіти і невисокі кущі. Велика спека і надзвичайної сили дощі та вітри теж руйнували острів. І нині він являє собою не що інше, як голу гористу землю, на якій нічого вже не росте, все вигоріло і життя зникло. Тепер там вже не зміг би вижити і найвитриваліший Робінзон Крузо!

Л.

Куниця лісова.

Вихохіль.

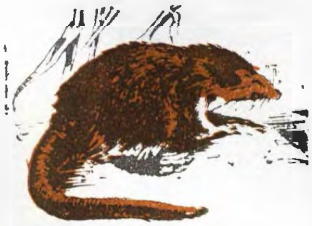

Ондатра.

Звірі на Україні

Андрій ПАШКО

ЇЖАЧОК

Їжачок,
Їжачок,
Скільки в тебе колючок?
Ненароком, мабуть, десь
Ними ти обтикавсь весь.
Ну, а зараз...
Що робити?
Ні погладить,
Ні помити,
Страшно навіть підійти,
Отакий колючий ти.
Засоромивсь їжачок,
Заховавсь між колючок.

КАЗКОВІ СИРЕНИ І ДІЙСНІСТЬ

Грецька міфологія розповідає про напівжінок — напівриб, які приваблювали мореплавців співами. Під час своєї подорожі Колумб, побачивши «сирен» біля острова Іспаньола, записав до щоденника: «Вони не такі прекрасні, як їх зображують».

Отже, казкові сирени існують. Це морські ссавці—дугонги і ламантіни. А їх «співи» — звуки, якими вони кличуть своїх малюків.

Дугонги — мешканці Червоного моря, Індійського і Тихого океанів. Зустрічаються вони і на півночі від Австралії, Мадагаскару і Філіпін. Ламантіни живуть в Атлантичному океані, поблизу узбережжя Африки і Південної Америки.

В наш час цих тварин дуже мало, тому що їх винищували заради м'яса.

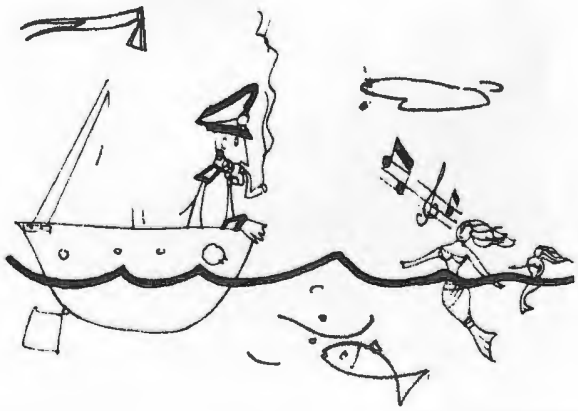

МАРШ МОЛОДИХ

Текст А. Кобовської. Муз. С. Вожаківського

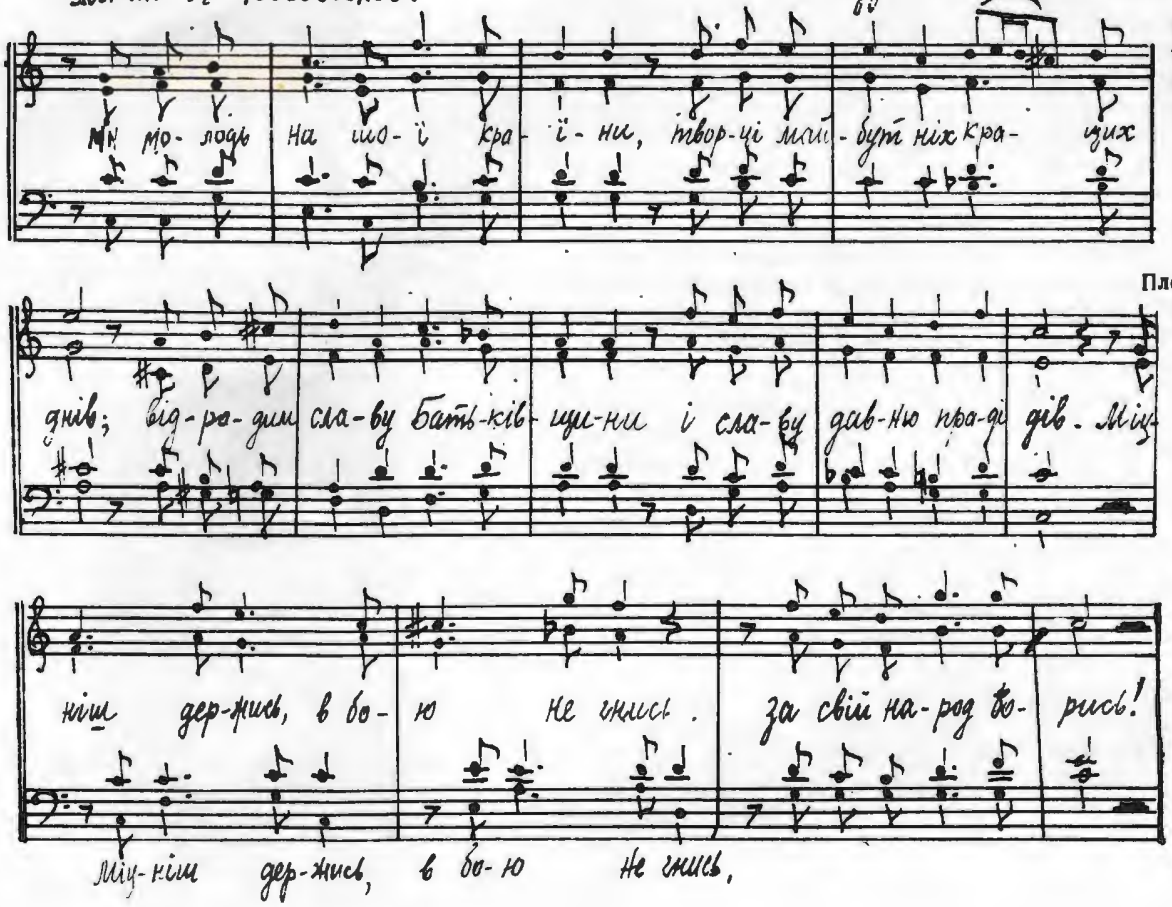

Ми — молодь нашої країни,
Творці майбутніх кращих днів,
Відродим славу Батьківщини
І славу давню прадідів.

Міцніш держись,
В бою не гнись,
За свій народ борись!

Плече-в-плече, як міць єдина,
Іде когорта молода.
Наш прапор „Бог і Україна"
І світить нам одна мета.

(Приспів)

У нас міцні зростають крила
І нам належить далина,
Свою нам долю доручила
Кохана, рідна сторона.

(Приспів)

ЛИСТОПАД

Пожовкле листя, сіре небо,
Осінній вітер, листопад,
Ох, скільки споминів далеких
До нас вертається назад!..

Був час і вітряний і зимний
І листя падало на шлях,
Та в душах нам світило сонце
І квіти нам цвіли в серцях.

О, незабутній Листопаде!
Пройдуть літа, пройдуть віки,
А ти стоятимеш над нами,
Як тінь Господньої руки.

Роман КУПЧИНСЬКИЙ.

Дорогі діти!

Вивчіть вірш "Листопад" напам'ять, а своїх батьків розпитайте, чому українці святкують Листопадове свято?

Оля Сидор

Лист із Франції

Переможець конкурсу про малюнок з помилками, молоденька Оля Сидор із м. Амневіль прислала нам листа, у якому, між іншим, пише (дуже гарно по-українському): "Я отримала картку і нагороду – книжку "Дитяча Енциклопедія Українознавства", за котру сердечно дякую, бо вона така цікава! Спішу прочитати і другим дати... Посилаю передплату на "Крилаті" три доляри і 1 дол. на Пресовий Фонд... Із сумівським привітом для всіх!"

Рости здорова, Батькам і Україні на втіху!

Хто на луках на веселих
Майорить, немов мателик?
Хай там сонце, хай там хмари —
Робить Клим собі гербарій.

Квіти, ніжні і колючі,
І пахучі й не пахучі,
Трави в лузі, мох під гаєм
Обережно він збирає.

Не нанизує на низку,
А в товсту вкладає книжку
І підписує сумлінно,
Як зовуться ті рослини.

І коли зима прилине,
Візьме книжку. В ту ж хвилину
Він побачить літо знову,
Тепле літо, малинове.

І коли його спитають:
„Що росте у вашім краю?" —
Клим покаже тепле літо, —
Він подасть гербарій дітям.

Леонід Полтава.

"Ведмедячий" жарт

Це сталося в Україні, на Чернігівщині, де є багато лісів.

Один хлопець віришив пожартувати – і налякати своїх товаришів.

Він узяв шкуру забитого ведмедя (у тих лісах трапляються ведмеді і тепер), вдягнув на себе і увечорі вийшов на вулицю містечка. Діти злякались бурмила і почали кричати. На крик дітей з будинку вибіг дідусь Наум з мисливською рушницею.

Він подумав, що ведмідь із лісу заблукав сюди і напав на дітей! – і пролунав постріл.

Добре, що шріт (дрібні кульки) влучив хлопцеві – "ведмедеві" у ногу. Він закричав і скинув шкуру!

За такий поганий "жарт" хлопець пролежав місяць у лікарні, пропустив школу і не перейшов до наступної кляси.

Л.

Ось де наша, українська молодь!

Літньо-відпочинковий табір «Тарасівка» в Англії цього року можна сміливо назвати Великим Здвигом сумівської молоді. Близько сімсот юначок і юнаків перебувало в ньому, а одної неділі разом із гістьми тут зібралося коло півтори тисячі учасників. **На фото: таборовики-тарасівці з своїми виховниками та викладачами.** Посередині — Достойний гість із Лондону, Апостольський Екзарх українців в Англії Кир **Авґустин Горняк.**

Учасники Першого Всеавстралійського Зїзду СУМ. Посередині Голова Центральної Управи СУМ, мґр. С. Коваль.

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

1965
ГРУДЕНЬ
Ч. 12
РІК III

КРИЛАТІ

THE WINGED ONES
Monthly magazine for Ukrainian Youth

LES AILES
revue ukrainienne de jeunes

LOS ALADOS
revista de la juventud ucraniana

DIE GEFLUGELTEN
ukrainische Jugendzeitschrift

ВИДАЄ ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редаґує Колеґія

Адреса Редакції:
"KRYLATI"
315 East 10th Street — New York 9, N.Y., U.S.A.

Адреса Адміністрації:
"KRYLATI"
72, Bld. Charlemagne — Bruxelles 4, Belgium

Редакція застерігає право скорочувати матеріяли та правити мову

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	$ 0.50	$ 5.-
Канада	$ 0.50	$ 5.-
Англія	0.2.3. ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	$ 0.20	$ 2.-

Printed in Belgium

Це число оформили: Мирон Левицький (фраґмент "Тріє Царі" на обкладинці), Петро Сидоренко, Р. А., І. Котич; світлини – д. Дмитра Мотрука та ін. сумівців із вільних країн світу.

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ!

Прощали друга Григорія Коваля

Родина, Микола і Єва Ковалі та їхні діти є членами Осередку СУМА ім. полк. Є. Коновальця в Янґставн, Огайо, Америка.

Родина Ковалів справили гостину у своєму домі, бо їхній син, Григорій, закінчив середню освіту і відходив на американську військову службу (доброволець).

При тій нагоді голова Осередку д. Ст. Василевич не забув про "Крилаті" та запропонував збірку на пресовий фонд, яка дала в сумі 14,5 долярів. Збіркою зайнялися старші Юначки: Марія Гевко і Мілля Сухар. – Видавництво щиро дякує усім жертводавцям, а д. Григорієві бажає щасливо закінчити службу і продовжувати далі навчання!

Вислів співчуття

Ще 24 червня 1965 р. в Янґставні, Огайо, США стався трагічний автомобілевий випадок, в якому передчасно перестало битись серце 20-річного Юнака Любомира Весоловського, члена новозаснованого хору (яким дириґує Його Батько Петро Весоловський) при Осередку СУМ, ім. полк. Є. Коновальця.

СУМ і члени Хору висловлюють родині П-ва Весоловських своє щире і глибоке співчуття, а дорогому Любомирові хай чужа земля буде легкою.

Між членами Хору проведено збірку на квіти, якою зайнялось сумівське молоде подружжя Анна і Роман Кравець. Збірку розділено: 20 дол. на квіти, а 11 дол. на пресовий Фонд "Крилатих".

Жертвували: П. Весоловський – 5 дол., С. Василевич – 3 дол., Р. Кравець – 2 дол., Д. Затворницький – 2 дол., М. Іванюк – 2 дол., В. Грицак – 2 дол., М. Хорос – 2 дол., О. Фойчер – 2 дол., М. Гаврилюк – 2 дол., Є. Гнатів – 2 дол., а інші – по одному долярові.

Щире співчуття і щира подяка від Видавництва.

Анна–Роман Кравець

З Хрестин – на "Крилаті"

З нагоди хрестин новонародженої Лесі Войтович, доньки Михайла і Софії Войтович – членів Організації Визвольного Фронту, – проведено збірку на Пресфонд "Крилатих".

Журнал "Крилаті", з нашого спостереження, є один з перших молодечо-виховних журналів, з яких українська молодь черпає духово-патріотичну наснагу, а Виховники СУМ можуть послужитися матеріялами на всякі оказії, для підготовки імпрез (українська пісня, деклямації і т. п.).

Тому для наших "Крилатих" на хрестинах маленької Лесі в Балтіморі, США, зібрано 20 долярів; збірку провели дд. І. Радь і В. Стасюк.

Спасибі усім Вам, здоров'я і щастя в Новому Році, а Лесі – на все життя!

З Чікаґо...

На прийняттю з нагоди першого св. Причастя Марусі, донечки п-ва Анни і Івана Троян з Чікаґо, проведено збірку на Пресфонд "Крилатих", яка принесла 17.00 дол. Збірку провів п. Іван Сапливий.

Складаємо Марусі та Батькам найкращі побажання, і гостям – щире Спасибіг!

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

КРИЛАТІ

1965
ГРУДЕНЬ
Ч. 12
РІК III

З Різдвом Христовим та Новим Роком!

"НОВА РАДІСТЬ СТАЛА"...

Ви напевно знаєте цю прегарну колядку. Сказано в ній, що настала радість, якої ще не було в світі. Бо й справді тоді, 1965 років тому, сталася небувала подія: Народився ІСУС ХРИСТОС – народилася, впарі з Ним, щира віра людини в остаточну перемогу правди, добра і справедливости в цьому світі.

Звізда ясна засіяла над Вертепом... Надія засяяла в наших серцях, велика, небувало велика надія. Син Божий воплотився в чоловіка, Богочоловік прийшов на Землю, проповідувати мир і справедливість – за які треба боротись.

Немає ні миру, ні справедливости там, де одних кривдять інші, де палять Євангелії, де зачиняють церкви, де знищують бібліотеки, де висилають молодь із рідної країни на чужі казахстанські степи, де пригнічують рідну мову й культуру, де навчають доносити комуністичній партії на свого батька і донощикам Павлікам Морозовим – новочасним юдам – ставлять пам'ятники...

Нема миру і справедливости в Україні і в інших країнах поневолених Москвою...

Але – "Син Божий Народився!" Жоден людоненависник не може Його знищити. Ми з Ним – Всемогутнім – живем і працюєм в ім'я повної перемоги над демонськими силами на Землі. І ми – велика сумівська родина, увесь наш народ – переможемо, бо вже

"НОВА РАДІСТЬ СТАЛА!"

ВИДАВНИЦТВО

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

Колядки

1.

Здибався місяць та з дрібним до́щем,
  славен єси, наш милий Боже на небеси!
А дощик каже: — „Нема над мене,
як я окроплю жито-пшеницю,
жито-пшеницю, усю ярницю".
А місяць каже: — „Нема над мене,
як я освічу гори-долини,
гори-долини — святую землю,
святую землю, добрії люди".

2.

Добрий вечір тобі, пане господарю.
  Радуйся,
  радуйся, земле, —
  Син Божий народився!
Пане-господарю, та застилай столи
та застилай столи, та клади калачі,
та клади калачі з ярої пшениці:
будуть до тебе із Києва гості,
з Києва гості: сам Ісус Христос,
сам Ісус Христос з усіма святими.
Що перший святитель — Святеє Рождество,
а другий святитель — то Діва Марія,
а третій святитель — то Іван Христитель.
  Бувай здоров, пане-господарю,
  сам із собою, з дітьми і жоною!

... Свят-Вечір ...

Прості звичайні два слова, але який криється в них великий і глибокий зміст...

Коли на небі засяє перша зірка — це знак, що почався Святий Вечір — свято миру, віри й любови. І здається, що нема ні однієї людини, у серці якої не відбувалася б переміна, не входила б туди тиха радість любови й покори маєстатичної тиші Різдвяної Ночі. Немає, мабуть, ні однієї людини, яка не забула б злидні й турботи щоденного життя, не простила б провини своїм ближнім, вдивляючись у сяєво різдвяної зірки на небі...

...Над засніженими селами й містечками простягає свої поли вечірний сумерк. Крізь замерзлі шиби вікон блимають вогники різдвяних свіч...

А в хаті, низькій і, може вбогій, скільки там радости й щастя!... На долівці — дідух, стіл застелений пахучим сіном і білою скатертю, на столі свята вечеря, на незастеленому сіні — миска з кутею...

— Мамо, а чому кутя на сіні має бути? — питаються малі діти матері.

— Бо ж і сам Ісус на сіні народився, — відповідає мати.

...Ось ціла родина навколішки шепче щирі молитви, а далі засідає до столу... Дідусь піднесеними дрижачими руками благословить її, цілу рідню і бажає веселих свят, радости й щастя... Проста хата, прості скромні страви, прості слова дідуся — а чи замінив би їх хтось за найкращі бенкети?... Легкий спів коляд, сріблистий сміх дітей — це чар, якого не заступить ніщо на світі...

І таємниця чару цього закорінилася навіки у серцях нашого народу. Це скарбниця його віри, твердиня душі і серця його, твердиня, якої не зрушить ніщо й ніхто, ні терпіння й злидні, ні переслідування й знущання.

Свят Вечір... стільки століть, стільки поколінь — а він залишився все ненарушений, неспотворений...

Приклад для багатьох

Тут бачимо групу Юних Сумівців засніженого міста Сент – Томас, у Канаді. На кожне Різдво сумівці ідуть по українських домах із колядою, вітають господарів із великим святом Різдва Христового, співають колядок, а заколядовані гроші передають на громадські потреби.

Вони самі зробили гарну традиційну звізду.

А не забудьмо одного: їх усього тринадцять! Маленький Відділ СУМ, та який активний!

Веселих Свят і щасливого Нового Року всім Вам!

РИПЛЯТЬ СНІЖКОМ

РИПЛЯТЬ СНІЖКОМ РІЗДВЯНІ СВЯТА,
НЕСУТЬ МЕНІ ПРО КРАЙ ЗГАДКИ,
ДЕ РУШНИКАМИ ВБРАНА ХАТА,
ДЕ ГРІЛИ СЕРЦЕ КОЛЯДКИ.

СКРИПЛЯТЬ ВРОЧИСТО ХАТНІ ДВЕРІ.
НА ПЕРШУ ЗІРКУ ЖДЕ КУТЯ.
ДВАНАДЦЯТЬ СТРАВ ДО СВЯТ - ВЕЧЕРІ
СВЯТКОВО НІЖАТЬ ПОЧУТТЯ.

А СКІЛЬКИ ЧУЛОСТИ Й ЛЮБОВИ
В ТУ ЧАРІВНУ МОРОЗНУ НІЧ,
ЯК МІСЯЦЬ НА СНІГУ СВЯТКОВІМ
ЗАПАЛЮЄ МІЛЬЙОНИ СВІЧ...!

БЕЗСМЕРТНІ РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ.
НЕ ВМРУТЬ ЩЕДРІВКИ Й КОЛЯДКИ,
ЯКІ З НАРОДОМ В РІДНІМ КРАЇ
ЖИЛИ І ЖИТИМУТЬ ВІКИ.

ЛЕВ ПИЛИПЕНКО

РІЗДВО В ЛЕҐЕНДАХ

ЧУДЕСНІ ЖНИВА

Почувши вістку про те, що Ірод наказав знайти й убити Боже Дитятко, Новонародженого Ісусика, Йосип і Марія втікають до Єгипту. За ними навздогін ідуть Іродові вояки, які мають виконати наказ свого володаря. На своєму шляху Свята Родина зустрічає господаря, сіючого зерно. Не хотіла Божа Мати, щоб господар говорив неправду й порадила йому сказати воякам, що він бачив їх тоді, коли сіяв.

Пішла Свята Родина в дальшу дорогу, а за нею в ту ж мить зерно, яке засівав господар, виростало у високі стебла й доспівало так, що його можна було жати. Надбігли Іродові вояки. Вислухавши оповідання господаря, вони вернулися, бо подумали, що Свята Родина проходила тут кілька місяців тому. Адже ж стільки часу потребує зерно, щоб вирости в доспіле збіжжя.

МУХА Й ПАВУК

Стомилася Свята Родина, втікаючи перед Іродовими вояками. Присіла, щоб відпочити та й усі троє заснули. А Іродові вояки вже недалеко. Ось-ось і схоплять їх. Та звідкілясь прилетіла муха, збудила Св. Йосипа і Свята Родина сховалася в печеру. Зараз же малий павук обснував вхід до печері своєю ніжною павутинною сіткою.

Вояки, побачивши павутиння на отворі печери, були переконані, що до неї ніхто не ввійшов, і пішли далі.

МАЛИЙ ЧУЖИНЕЦЬ

У безлюдному лісі, в маленькій хатині, мешкав бідний дроворуб зі своєю родиною. Ввечері перед Різдвом Христовим він сидів у родинному гурті біля вогню. Коли раптом чує, хтось стукає до дверей. Визирає і власним очам не вірить: перед ним на снігу стоїть боса дитина.

Взяв дроворуб дитину до хати, нагодував її і поклав спати. Пізно вночі всі пробудилися від звуків чарівної музики. Виглянувши через двері надвір, вони побачили на снігу ту ж саму дитину, але тепер уже вбрану в розкішну, княжу одежу. Голосним відгомоном відбивалися по густому лісі співи янголів. І тільки тепер дроворуб пізнав Боже Дитятко — Малого Ісуса.

— За те, що ви зробили для мене, за вашу доброту й гостинність, я посажу перед вашою хатою ялицю, яка завжди в Різдвяний День матиме овочі, — сказав Спаситель.

Сьогоднішня різдвяна ялинка, так пишно прикрашена й удекорована, — це сповнення колишнього пророцтва.

Переклад з англійського

Я. Козловського

Митрополит Василь ЛИПКІВСЬКИЙ

Цього року, відзначаючи роковини Великого Митрополита Української Греко-Католицької Церкви Кир Андрея Шептицького — з побожним почуттям згадуємо про мученика Митрополита Української Автокефальної Православної Церкви Василя Липківського, замученого московськими большевиками.

Christmas Greetings
MAZEPPA JOURNAL

JURNAL VOL. 63, NO. 7- TRIBUNE VOL. 87, NO. 7 MAZEPPA, MINNESOTA - FRIDAY, DECEMBER 25

Тут подаємо декілька репродукцій із американського часопису "Мазепа Джорнал", що виходить у містечку Мазепа, у США. Це містечко заснували самі американці і назвали його так на честь гетьмана України сл. п. Івана Мазепи, який із шведським королем Карлом XII боровся проти Московщини.

У м. Мазепа немає українців, там живуть американці ірляндського, німецького, англійського та ін. походження, – дружні до українського народу. Редакція газети помістила статтю д-ра Т. Луціва про Різдво в часи Мазепи на Україні, подає гарні інформації про наш край і його боротьбу.

Усім жителям м. Мазепи від усієї сумівської родини у світі: Веселих Свят і щасливого Нового Року!

Mazeppa homes decorated for holiday season

Mazeppa once again shines in the valley with the various types, both inside and outside, of Christmas lighting and decorations.

The week after Thanksgiving the street lighting consisting of strings of brightly colored lights and Christmas trees were put up.

As always nearly all the homes in town have lighted Christmas trees in the window, wreaths,

The Ukrainian Christmas Season

by Theodore Luciow

(Theodore Luciow is now employed in the Wabasso School System. Here is Mr. Luciow's account of a Ukrainian Christmas. He came to the U.S.A. some 25 years ago.)

This is how Ivan Mazeppa, Hetman of the Ukraine celebrated Christmas.

"I am dreaming of a white, free Christmas just like the ones I used to know in the far distant Ukraine where I lived as a child at my grandparents' home many years ago. Although we did not have as many pretty gifts as the American children have today, we enjoyed our Christmas immensely.

The Ukrainian Christmas is richly interwoven with Christian and ancient customs and ideas. Unfortunately, such Christmas holidays as I describe are not as free today as they used to be because of religious persecution by the Soviets..."

HOW IVAN MAZEPPA OBSERVED THE CHRISTMAS SEASON...

Сумівський Контрольний Пункт

Ми повинні організовувати всюди, де лише можна – Сумівські Контрольні Пункти (СКП). Такий Пункт – це група сумівців, складена в такому складі: голова СКП, секретар, писар і 2 члени. Їхнє завдання: вишукувати у пресі країни поселення (а також у книжках, енциклопедіях, у кінокартинах тощо) невірні відомості про Україну – і писати туди пояснення, подавати редакціям американських та інших видань правду про український народ, історію, культуру, сучасне поневолення. Коли справа дуже складна – передати її до НТШ або ВУАН.

Сумівський Контрольний Пункт, якому ми всі повинні допомагати матеріялами – це одна з важливих бойових позицій у боротьбі за вільну Українську Державу.

Уляна Сарахман

Дорогі Подруги і Друзі!

Дорогі Читачі!

Редакція і Адміністрація докладають зусиль, щоб Ваш журнал був ще кращим.

Що зробили для цього Ви?

– Чи вже послана передплата? (до Брюсселю, або ж до Нью-Йорку).

– Чи приєднали нових передплатників?

– Чи прислали своє коротке оповідання, цікаву замітку, добру невелику світлину, малюнок?

– Чи вивчили нову пісню або вірш із "Крилатих"?

– Чи Драмгурток поставив п'єсу?

– "Крилаті" – Ваші друзі! Поширюймо і зміцнюймо нашу дружбу!

Володимир МАЦЬКІВ

НАШІ ПОЧУВАННЯ

Вже древні грецькі філософи, які жили ще перед Народженням Христа, прийшли до переконання, що найбільшою мудрістю для людини є пізнати себе саму. Хоч від того часу проминуло вже більше чим 2.000 літ, наука давних мудреців нічого не втратила із своєї вартости. Пізнати самого себе – не так легко, хоч про ці справи написано вже чимало різних наукових творів.

Знаємо, що людина складається з тіла і душі. Наше тіло оглянути не важко, але пізнати власну душу – це вже складніша річ, бо вона не підпадає під наші змисли і змислами (зір, нюх, смак, дотик, слух) душі пізнати не можна.

Одначе, людська душа доволі часто проявляється різними способами. Одним з таких проявів нашої душі є наші почування.

Коли нас хтось хвалить, нам приємно і ми радіємо. Часом це видно по нашому усміхненому обличчі та по радісному погляді очей. Коли нас ганять, то нам неприємно, часто нам жаль і часто саме тоді до очей тиснуться сльози. Не рідко охоплює нас страх, а то й злість. Коли нам хтось про щось говорить, ми віримо йому, або й не віримо, деколи на щось надіємося, або чогось сподіваємося від когось, а вже найчастіше чуємо про любов. Усі ці душевні (психічні) об'яви – це, власне, і є наші почування.

Вони відіграють важливу ролю в нашому житті. Але на почутті любови опирається вся християнська релігія: "Люби Господа твого понад все, а ближнього свого, як себе". "Любіть один одного, – казав Христос, – бо по цьому пізнають вас, що ви Мої учні". Любов Бога приневолює численні ряди монахинь та монахів зріктися себе, зріктися світу, а стати на службу нашому Сотворителеві. На любові опирається все родинне життя, яке вимагає часто багато посвяти та зрозуміння. На цьому почуванні опирається також державне життя народів. Любов до своєї Батьківщини заставляє численних оборонців жертвувати для неї свої труди, свої терпіння, свою кров та своє життя.

Як з того бачимо, почування – це сила, яка може примусити нашу волю до великих діл. Кожна людина спроможна розвивати деякі почування, а інші приглушувати. Тому деколи чуємо і таку назву, як шляхетні почування. До них можемо зачислити: любов, віру в Бога, надію і под. Релігія називає ці почування чеснотами, якщо вони проявляються з відповідними діями.

Такі почування, як ненависть, злість і т. п. – шляхетними назвати ніяк не можна, і треба старатись їх придушувати та викорінювати.

Знаю з досвіду, що кожна молода людина хотіла б, щоб про неї всі і все добре говорили, добре думали, щоб її шанували і т. п. Але це все залежить не від інших, але від неї самої та від її вчинків. Тому кожна молода людина, яка вже навчилася самостійно думати і розуміє залежність людини від інших, повинна докласти всіх старань, щоб її вчинки були такими, які не настроювали б людей вороже до себе. А що вчинки людини та її наставлення до інших дуже часто залежні від почувань, тому треба розвивати в собі такі почування, які виявлятимуть її як повноварту, добре виховану людину, а гамувати такі, які могли б понижувати її.

Досить часто, оглядаючи в телевізії т. зв. "кавбойські" фільми, бачимо, як люди не вміють, чи не хочуть панувати над своїми почуваннями, та якенебудь менше розважне слово своїх співтоваришів уважають за образу, зачинаючи з місця шукати "сатисфакції" – стріляти, битися...

Бавмося, радіймо в ці дні великого християнського Свята! А згодом, на дозвіллі, задумаймось над порушеними у цій статті питаннями.

Володимир БІЛЯІВ

• • •

Склистий сніг, склистий сніг, мов сіль,
і не сіється він, а січе...
Давніх зим незагоєний біль
не зникає з моїх очей.

Не забути до скону тих зим —
не таких, як оця зима:
сніговії морозяний дим
степ увесь до небес підійма.

СУМ У БЕЛЬГІЇ

Пожертви на Пресфонд "Крилатих"

Отець Іван Ткачук (УПЦ), Нью-Йорк	– 10.00 дол.
Осередок СУМ у Сиракюзах	– 33.00 "
Батьківський Комітет, Нью-Йорк	– 10.00 "
Осередок СУМ, Бруклін	– 31.00 "
Осередок СУМ, Сиракюзи	– 13.00 "
Осередок СУМ, Рочестер	– 18.55 "
Осередок СУМ, Нью-Йорк	– 45.25 "
Осередок СУМ, Балтімора	– 20.00 "
Осередок СУМ, Янґставн	– 25.50 "
Василь Захарко, Мюлюза, Франція	– 35.00 ф. фр.
Осередок СУМ, Вінніпеґ, Канада	– 4.00 дол.
М. Андрухів, Монтреал, Канада	– 1.00 "
Зенон Горечний, Монтреал, Канада	– 2.00 "
Жіноча ланка СУМ, Монтреал, "	– 5.00 "
Осередок СУМ, Сошо, Франція	– 50.00 ф. фр.
Вол. Манько, Мец, Франція	– 5.00 ф. фр.
С. Шереґ, Бруклін	– 2.00 дол.
Осередок СУМ, Ютика	– 10.00 "
Мих. Яремій, Торонто	– 5.00 "
Т. Скубій, Туллі, Австралія	– 9/9 шіл.
Л. Свірлович, Воллонґ, Австралія	– 2/16/0 а. фр.
– збірка на весіллі	– 2/16/0 а. фр.
Марія Феник, Льєж, Бельгія, – збірка на весіллі	– 480.00 б. фр.
Григорій Чубик, Льєж, Бельгія	– 200.00 б. фр.
Осередок СУМ, Звартберґ, Бельгія	– 790.00 б. фр.
А. Демус, Спотвин, США	– 2.00 дол.
М. Хадоба	– 10.00 "

* * *

І бажаю, щоб ми згідно
і свідомо, і свобідно
йшли до спільної мети:
в своїй хаті жить по-свому,
не коритися нікому,
лад найкращий завести.

Щирій праці Бог поможе!
Дай вам Боже все, що гоже!

Іван Франко

Центральна Управа СУМ та Редакція "Крилатих" висловлюють сердечну подяку всім, що спричиняються до розбудови журналу! Перепрошуємо за спізнене оголошення, бо деякі пожертви наступили ще на початку року. Спасибіг Управам Осередків СУМ, яких багато між жертводавцями. Деякі пожертви зібрані з нагоди весіль, ім'янин і т. п. Бажаємо молодим парам багато подружнього щастя, а ювілянтам "многих літ", похресникам – щастя і здоров'я, а усім –

Веселих Свят і щасливого Нового Року!

ЩАСТИ, БОЖЕ, В 1966!

СУМ — Англія

Івасіко - прем'єр

Вона була чорна, як ніч у Петрівку. Великі чорні очі благально гляділи на лікаря і просили допомоги. Тіло її — набите, пружне, із закраскою темносинього кольору — кидалось у судорогах. Природа наділила її, як і всю її расу, великою короною буйного, крученого волосся.

Вона лежала на столі і очікувала смерти. І лише хірургічний скальпель міг врятувати життя їй і її потомкові, який не міг прийти на світ без допомоги лікаря.

Треба було робити цісарське різання чи як кажуть німці — «кайзершніт».

Мабуть щасливою була ця молода і гарна папуаска, бо лікар якраз з'явився у це глухе новогвінейське село.

Не гаючись, він сказав заварити воду, його дружина вже варила приладдя, при помочі яких на світ мав прийти новий член цієї культурної від природи раси — папуасів.

Чотирьох хлопців запалили факели і при світлі, далеко недостатньому в нормальних шпитальних умовинах — лікар почав операцію. Він був майже певний, що життя того, що фиркав ніжками в утробі матері вдасться врятувати, однак доля матері була майже припечатана. Лікар-хірург у складній ситуації бажав врятувати бодай одне життя. . .

І не пройшло багато часу, коли почувся крик новонародженого чорненького хлопця, що ще не бачив білого світу, шукав губами грудей матері. . .

Закінчивши працю, лікар із своєю дружиною мусили їхати в інші села, щоб нести медичну допомогу папуаському населенню. Вже більше десятка років вони, — лікар і його дружина, що опинилися в цій Богом забутій країні, — несуть допомогу потребуючим. І чорні папуаси знають, що вони приїхали до них десь здалека, з країни, про яку і не сниться, у якій є сніг. Вони знають, що лікар зветься по їхньому Івасіко.

І новонародженого, якого лікар цей вирятував , — вони назвали ім'ям лікаря, Івасіком.

Пройшли роки. Лікар і його дружина виїхали до Австралії на відпустку. Повернувшись з неї їм цікаво було знати, як росте хлопець, яка доля спіткала молоду матір.

За якийсь час вони дізнались, що малий Івасіко вже має п'ять років і з ще більшою радістю прийняли вістку, що оперована в складних умовинах мати — вижила і користується прекрасним здоров'ям...

Залишивши Нову Ґвінею, доктор Іван Сірко і його дружина, пані Індра — бо це вони були тими хоронителями папуасів — приїхали на сталий побут до Австралії. В один прекрасний день отримали вони дитячою рукою писаний лист. Це писав до них їхній син, Івасіко, та повідомляв їх, що він уже ходить до школи, а в листі і дописка вчителя була, що Івасіко добре вчиться...

— Доктор Сірко має «чорного сина», — пішла вістка поміж людей. Виявляється, що вдячна мама, за вирятування їй і її синові життя назвала свого новонародженого — сином доктора Івасіка.

А наш доктор вирішив поїхати і побачити того свого «сина». Він спершу післав йому подарунок, відписав на лист, а прибувши до села, в якому до школи ходить Івасіко, пішов в установу і записав Івасіка так, як думав буде краще.

У книзі народжень записано: Дня того і того народився хлопець, якому надано ім'я Іван Сірко...

Тому й не дивуйтеся, шановні читачі, коли за кільканадцять років прем'єром нової республіки, Нової Ґвінеї, стане «українець» з козацьким ім'ям — Іван Сірко...

Емі Ґрант

●

(Постскриптум: доктор Сірко і дружина його, пані Індра, авторка двох книг про життя папуасів, живуть тепер у Мельбурні).

"ВІЛЬНА ДУМКА"
(Австралія)

Як вам, мабуть, відомо, ще яких 100 років тому папуасів на Новій Ґвінеї привчав до цивілізованого життя видатний український учений – мандрівник Миклуха-Маклай.

Заокеанські сумівці у В. Британії

В другій половині липня, відбуваючи двомісячне турне по багатьох державах европейського континенту, до В. Британії завітала досить численна група американсько-канадських сумівців, т. зв. мандрівний чи літаючий табір, під проводом п. Євгена Гановського, коменданта. Крім нього, до команди цього табору належали: д-р Матей Гута — голова КУ СУМ Канади та головний виховник, д-р Микола Остафійчук — медичний опікун, його дружина — медсестра, пані Наталія Башук — виховниця і видатна діячка Організації Українських Жінок Канади, панна Марія Яцьків — бунчужна та панна Марія Процюк — писар.

Решта табору — це юначки і юнаки переважно старшого віку, серед яких було багато студенток і студентів високих і середніх шкіл, бандуристок, членів одного із заокеанських хорів тощо.

Мандрівний табір перебував на терені В. Британії всього кілька днів, відвідавши за цей час Сумівську Оселю »Тарасівку« і Ноттінґам, де оглянув Музей Визвольної Боротьби ім. С. Бандери і відбув зустріч із місцевим громадянством, позначену концертом та забавою, влаштованими на його честь.

Прибувши до Лондону, таборовики склали візиту Його Ексцеленції Кир Авґустинові Горнякові та завітали до Української Видавничої Спілки, а напередодні виїзду на континент прибули до Централі СУБ-у на вечір-зустріч із лондонськими українцями.

Дорогих гостей вітали голова Лондонського Осередку СУМ п. В. Капустинський, голова СУБ-у проф. Р. Лісовський та проф. В. Шаян, а інж. В. Олеськів представив лондонцям склад команди мандрівного табору, а гостям — присутніх на вечорі чільних діячів українських установ і організацій.

Від гостей промовляв комендант табору п. Євген Гановський, а коли офіційні промови, привітання й побажання скінчилися, в світлиці, де відбувалося прийняття, запанувала дуже дружня й сердечна атмосфера невимушености. Маючи добрі голоси, гості, для розваги, відспівали цілий ряд українських пісень, переважно патріотично-повстанського характеру, а між ними також і загальновідому »Марічку« та лемківську пісню »Тече вода каламутна«.

Лондонцям кинулася у вічі зразкова дисципліна, яка панувала серед таборовиків, чудовий вигляд сумівських одностроїв, як також той дуже відрадний позитив, що всі гості розмовляли добірною українською мовою як з іншими, так і між собою. Деяким лондонським юначкам і юнакам, які, зав'язавши ближчі знайомства з гістьми, зверталися до них по-англійському й чули відповіді в нашій мелозвучній українській мові, слід зробити з цього знаменного факту відповідні висновки та усвідомити собі, нарешті, те, що своєї рідної мови немає чого соромитися. Заокеанські сумівці дали їм відчути це надто виразно.

Підводячи підсумки, слід відмітити, що зустріч, хоч була дещо короткотривалою, лишила дуже приємні враження. Вона пройшла справді по-родинному й довела переконливо, що українці на еміґрації — це одна велика національна родина, яку не в силі розмежувати ніщо і ніхто.

М. Верес

ТВОРЧА МОЛОД

Літаюче-мандрівний табір

"ЛЕТЮЧИЙ ТАБІР"

Про їх приїзд була мова між українцями в Бельгії ще перед початком табору. Про них говорили увесь час і до їх прийняття готувалися. Але вони приїхали лише на закінчення, на останні два дні. Була саме субота, і табір готувався до свого святкового закінчення, до Крайового Здвигу, до ватри. Всюди рух, гамір, підготова... й очікування... Аж нарешті – приїхали, правда аж під вечір, але таки дотримали слова!.. Перед брамою зупинився автобус, і велика група веселих дівчат та хлопців влилася на подвір'я табору... Скільки їх? – 30 юначок і 15 юнаків, в більшості з Америки, разом зі своєю Командою... Перший "Летючий табір" СУМ!

Ах, які чудові їх однострої..., а скільки відзнак..., юначки в гарних беретках, всі мають підколінки, – наше юнацтво не може надивуватися.

Заповіджено збірку. Наш табір став у двох колонах, а перед нами по роях уставилися дорогі гості. Комендант табору Г. Ощипко вітає так зв. "Летючий табір" юнацтва США і Канади з прибуттям. Відбуваються звіти. На привіт відповідає д-р М. Гута, Голова СУМ в Канаді, та дякує за гостинність. Після короткого знайомства запрошуємо всіх на вечерю, де обслуговують наші впорядники.

Вечором наше юнацтво приготувало для своїх гостей цікаву ватру, яку розпалили на краю табору. Ватру підпалюють каман-

й табір з США і Канади

І ТАБІР" у Бельгії

іанти обох таборів, юначка й юнак - від гостей, та наші бунчужні. Іунає пісня: "Коли ввечір світять юрі...", надворі стемніло і довголишній спокій змагається з ріском сухого бадилля... Юнацтво та всі, хто живий у таборі, обступили ватру. Летять дружно гору палаючі іскорки, радіє вогонь із сухого дерева. На відкритті промовляють: командант, Голова ЦУ СУМ О. Коваль, о. д-р Б. Курилас, висловлюючи впевненія, що ця ватра символізує братерство і єдність української молоді на чужині, де вона не народилася б, де вона не проживала б.

З табором подорожують пані Іатанія Башук, голова Союзу Українок Канади, та д-р Остафійчук з дружиною, які оповідали нам про сумівські ватри в Канаді... "Але наша, мабуть, не гірша", – наваляємось ми...

Пісні, танці, скечі, жартівливі оломийки чергуються без кінця. Кожна сторона хоче краще виконати свою точку... Гості мають вироблений вже сумівський церемоніял для таких імпрез, як ватра, але наше юнацтво не дає себе дистансувати... Вони придумали ориґінальну сценку з життя УПА, для якої використали стару вежу-льтанку поблизу ватри. Ось її ереміг: Радіо-висильня УПА "Вільна Україна" передає останні новини подій з 1945 р. Згадує про візиту Гол. командира УПА ген. Чупринки в одному з куренів у Карпатах, про події на фронті, про бої УПА, про облави МВД... Після короткої перерви в "бункері" починається стрілянина. Це наступ військ "МВД". Йде підготова до оборони, лунають останні накази перед боєм... Відбувається сам бій... Доноситься переможна пісня "Гей лента, за лентою"...

Ще довго сиділо юнацтво при ватрі. Чути розмови, перериванi піснями, розлягався сміх... догорала ватра... гасли іскорки... А довкола стояла, як єдина сім'я – сумівська родина, тихо співаючи пісню "Ніч вже йде..."

На другий день, у неділю 25 липня, відбувся Крайовий Здвиг СУМ, а вечором товариська забава. Наші гості взяли організовану участь у Службі Божій, святочній збірці та програмі свята. Хоча коротка була їхня гостина, але спогадів та милих вражень залишилося дуже багато. Залишився також обмін досвідом у сумівській праці.

Ще кілька хвилин – і наші гості залишать нас, щоб продовжувати дальше свою мандрівку, відвідати інші сумівські табори... щоб кріпити віру та сіяти радість молодих душ. Перед ними – багато европейських країн, потім – повернення за океан... але в серці завжди з ними – їхня Україна, земля великого горя тепер і земля великого щастя у майбутньому.

Г. ОЩИПКО

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА!

Нова радість стала,
Яка не бувала,
Над вертепом зірка ясна
світу засіяла.

РІЗДВЯНИЙ СОНЕТ

Незмінний свідку пращурів моїх,
Золотооке Небо ! Ясний світе !
Тобі мої замислені привіти,
Акорди перші співів Різдв'яних.

Казки ієрогліфів золотих,
Незримих рук усім видимі квіти,
Як бачить вас і серцю не радіти,
Як не забуть усіх турбот земних.

Під дальній звук урочистого дзвону
Ви воскресили вбогий Вифлеєм
І схилену над яслами Мадонну.

Ви світете перед великим днем
Над бідною кривавою землею —
Нового світу новою зорею.

1922 **Максим Рильський**

знову першуном

UKRAINIAN YOUTH ASSOCIATION DANCING GROUP
"KRYLATI" BRADFORD BRANCH

Танцювальний ансамбль «Крилаті»

Танцювальний ансамбль «Крилаті» при Осередку СУМ-у ім. 30. Червня 1941 року в Брадфорді (Англія), який минулого року на Крайовому Здвизі Спілки Української Молоді здобув перше місце, а Крайова Управа Великобританії іменувала його своїм репрезентантом, на цьогорічному Здвизі, що відбувся в Лестері, знову здобув звання першуна.

10. липня ц. р. українці в Англії мали нагоду бачити (хоч дуже коротко) «Крилатих» на екранах своїх телевізорів. І, здається, що це перший раз в історії нашого поселення на цьому острові було виразно підкреслено нашу національність. Після виступу в телевізії Управа Осередку отримала ряд ґратуляційних листів з усієї Англії, а багато поважних англійських інституцій запрошують «Крилатих» до себе на виступ.

UKRAINIAN YOUTH ASSOCIATION DANCING GROUP
"KRYLATI" BRADFORD BRANCH

Цікаво знати, що...

...Павутина, протягнута навколо екватора Землі, важила б 660 грамів, від Землі до Місяця — 6

кілограмів, до Сонця — 2,5 тонни, до видимої з Землі частини Всесвіту — півтора мільярда більйонів тонн.

...Щороку синтезується близько 200 000 нових хімічних сполук. Це означає, що кожної півгодини з'являється нова, невідома до цього часу сполука.

...У повітрі з вологістю 30 процентів людина могла б витримувати температуру +100° C протягом 30 хвилин, +125° C — протягом 20 хвилин і навіть +200° C — три хвилини.

...Жінки розмовляють швидше, ніж чоловіки. Протягом 30 секунд жінка вимовляє 80 слів, а чоловік — 50. Якщо ж підрахувати кількість слів, сказаних, наприклад, за дві хвилини, то результати порівняння будуть ще разючішими: жінка вимовляє 214 слів, тим часом як чоловік — тільки 152.

Чи можна скоротити час?

Б. В. П'ясковський

Вже не за горами той день, коли людина з допомогою могутньої ракетної техніки здійснить стрибок у космос, дістане можливість безпосередньо побувати на Місяці, Марсі, Венері. Але як бути з тими світилами, що знаходяться від нас на величезній відстані? Адже навіть від найближчої до нас зірки — альфи Центавра світло, яке рухається з швидкістю 300 тисяч кілометрів за секунду, доходить до Землі лише через чотири роки. Атомна ракета, що розвиватиме швидкість до 100 кілометрів на секунду, таку відстань може подолати тільки за 12 тисяч років! А що ж тоді говорити про ті зоряні світи, від яких світло йде до нас протягом десятків і сотень тисяч років, не кажучи вже про галактики (великі скупчення зірок), що знаходяться на віддалі мільйонів світлових років.

Класична механіка Ньютона помилково вважала, що час і простір існують незалежно від матерії та руху. Теорія відносності подолала цю обмеженість. Вона довела, що властивості часу і простору залежать від густини мас, які взаємопритягаються, а також від їх руху. Математично було доведено, що в системах, які швидко рухаються, час значно скорочується. Щоб пояснити, чому і як відбувається це скорочення часу, розглянемо простий приклад.

Уявімо собі, що на далекій зірці стався спалах. Якби світло від нього поширювалося миттєво, то всі спостерігачі в різних частинах всесвіту побачили б цей спалах одночасно, скажімо, о 12 годині дня. Але теорія відносності говорить, що миттєвого поширення сигналів у природі не буває. Найбільша швидкість сигналів не може перевищити швидкості світла, тобто 300 тисяч кілометрів за секунду.

Відкриття цього факту мало дуже важливі наслідки. Оскільки світло поширюється із сталою швидкістю, то спостерігачі, які перебувають від спалаху на неоднаковій віддалі, повинні були б помітити його в різний час. Наприклад, до спостерігача, що стоїть на пероні, — світловий промінь від спалаху зірки мав би прийти швидше, ніж до спостерігача, який їхатиме в поїзді. В даному випадку світловий сигнал від зірки. А повинен «досягти» не тільки перона, а й поїзда, на якому їде спостерігач. При цьому втрачалась би одночасність подій. Справді, не можна було б сказати, коли ця подія (у нашому випадку спалах на зірці) сталася, бо різними спостерігачами вона сприймалася б у різний час. А якщо так, то не можна було б поставити годинник за єдиним світовим часом, оскільки в різні частини світу сигнал про спалах приходив би в різний час.

Але досвід показує, що кожна подія в природі має об'єктивний характер, тобто діє одночасно і незалежно від усіх спостерігачів, де б вони не були, незалежно від їх волі, бажання і способу виміру. На прикладі з поїздом ми бачили, що до спостерігача, який рухався в поїзді, сигнал повинен був пройти більшу відстань. Виходить, для того, щоб сигнал міг пройти більшу відстань за один і той же «земний» або будь-який інший час, взятий за одиницю виміру, необхідно, щоб у тілах, які рухаються (наприклад, у поїзді) час спливав прискореним темпом. А якщо сигнал за один і той же земний час може пройти вдвічі більшу відстань, то значить «власний» час на ракеті повинен проходити в два рази швидше. Звідси випливає висновок, що коли на Землі здійснюється щось за одну годину, то на ракеті воно триватиме всього лише 30 хвилин. Значить, час тут скоротиться в два рази. «Скорочення» або «продовження» часу можна пояснити тим, що час має відносний характер і його властивості залежать від особливостей руху.

Висновок про скорочення часу — це не тільки теоретичне положення. Наприклад, при зіткненні космічних променів з ядрами атмосферних газів утворюються нові частинки — так звані мю-мезони. Більшість частинок існують дуже недовго. Але завдяки тому, що мю-мезони мають величезну швидкість, тривалість їх існування збільшується приблизно в 50 разів. Аналогічні приклади продовження життя цих та інших елементарних частинок вчені спостерігають у прискорювачах.

Чому ж ми у повсякденній практиці не помічаємо скорочення часу в тілах, які рухаються? Тому, що при звичайних швидкостях воно дуже мізерне. Це явище стає помітним лише в тих випадках, якщо швидкість руху наближатиметься до швидкості світла. Так, коли ракета летітиме з швидкістю 299 900 кілометрів за секунду, то час на ній порівняно з земним скоротиться в 38 разів. Отже, подорож, розраховану на 38 років, на такій ракеті можна здійснити протягом одного року. Учасники такої космічної подорожі повернуться майже такими, як вони були перед вильотом. Але на Землі багатьох із своїх друзів і знайомих вони не застануть живими, а ті, що були юнаками і дівчатами, стануть людьми похилого віку: адже за земним часом мине 38 років.

Таким чином, чим більшою буде швидкість, тим скорочення часу буде значнішим.

Саме на цьому принципі і ґрунтується наукове розв'язання питання про можливість скорочення часу під час космічних польотів, тобто про здійснення подорожі «в майбутнє». Вся трудність полягає тільки в тому, щоб створити ракету зі швидкістю, яка наближається до швидкості руху світла.

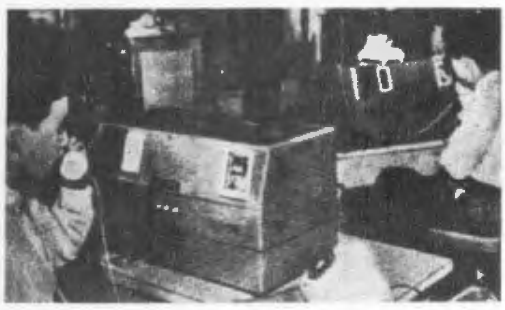

Одна з японських фірм випустила телефон з екраном. Варто натиснути кнопку, й на екрані з'явиться обличчя співрозмовника, звичайно, коли у нього на квартирі стоятиме такий же апарат.

ЦІЛЮЩЕ СРІБЛО

Коли військо Олександра Македонського йшло на Індію, серед легіонерів поширилися шлункові захворювання. Та хворіли чомусь тільки рядові воїни, а їхні командири — ні, хоч терпіли однакові злигодні, пили ту ж саму воду.

Пояснення знайдено пізніше: солдати користувалися олов'яним посудом, а воєначальники — срібним. Срібло ж убиває бактерії, й досить кількох мільярдних часток грама цього металу, щоб знешкодити літр води.

Г. Н.

Ігор Стебельський

НА ОСТРОВІ МІЄН 29

Не відчиняючи, я вже знав, що у дерев'яній скриньці містилося десять термометрів. Це якраз ті термометри, які мали на мене ждати ще в Резолют Бей. Справжні "драбуги!" Це ж ті термометри, через котрих мене літак покинув у Резолют, і аж тепер вони дійшли до мене! Ну, нічого. Вони мені й тепер дуже придадуться.

Відчиняю перші три листи, від родини. В першому повідомляють про результати іспитів, які були опубліковані в газеті, і про долю моїх товаришів. В листі включена вирізка з газети. Маю перше місце в клясі, але, на жаль, не досягнув середньої оцінки "А" з усіх моїх предметів. У другому листі тато, мама, мої сестрички і навіть малий братік пишуть про свої пляни на сумівське таборування цього літа. Трудно мені повірити, що в час, коли я читаю цього листа, вони вже пакуються або їдуть на літній табір... довго ішли ці листи і навколо – усе в снігах... З третього листа, писаного кілька днів пізніше, довідуюся, що мої родичі, а особливо мама, і малі братік і сестричка дуже перейнялися моєю пригодою в Резолют Бей, де мене тоді покинув літак. Розпитують мене, як далі пощастило, просять писати частіше й більше. Мене зворушує така увага родини.

Другі два листи – від моєї дівчини, Ганнусі. У першому вона описує своє рутинне міське життя та звіряється, що тужить за мною. З другого листа видно, як вона, мабуть, ще гірше ніж мої родичі, перейнялася моєю пригодою у Резолют Бей...

Мені стало сумно і турботно на душі. Чи я справді повинен був писати про всі ті пригоди на півночі, коли родичі і дівчина їх так сильно переживають? А що гірше, літаки привозять і вивозять пошту так рідко і нереґулярно, що листи ідуть цілий місяць! Але, з другого боку, тато дуже просив подавати точні описи і звідомлення. Сиджу так і борюся зі совістю, не знаючи, як вирішити: чи далі писати про свої пригоди, чи ні, аж несподівано відчуваю велику теплу долоню на своєму рамені.

– Будь ласка, вже вечеря готова, – промовив Шотляндець.

Моя думка вмить перескочила три тисячі миль назад, до дійсности на півночі. Я обернувся і глянув на стіл.

– Прошу сідати, – припрошував мене і Арнольда господар до двох величезних порцій свинячих котлет, пюре і зеленого гороху. – Не дивуйтеся, що тільки для вас подаємо страву – ми вже з'їли вечерю перед вашим приходом.

Кіт Арнольд і я гарно подякували нашим гостинним господарям і, аж тепер відчувши голод, взялись "молотити" дуже смачну вечерю.

Наші господарі виявилися справді гостинними людьми. Студент права з Квінс-університету відступив мені своє ліжко на ніч, а шотляндець – своє Арнольдові. Лишилось ще третє ліжко, в кімнаті з радіоапаратами, де звичайно спав англієць. Цієї ночі на ньому чергувалися наші господарі, ведучи нічну службу.

На другий день, коло другої години пополудні, ми попрощалися з нашими сусідами з Дека Ґрін і вирушили назад додому. Цей раз ми вибрали прямішу дорогу, щоб не робити зайвого кругу, який зробили по дорозі до табору Дека Ґрін.

Вертатися назад вже було куди легше. Наплечник тепер вже не був наладований бляшанками з пивом; на заміну він був до половини заповнений листами і газетами. До того ж і дорога була вже нам відома. В далечині крізь хмари виднілась заокруглена форма льодовика.

Ми сподіваємось, що на краю того льодовика нас вже буде чекати Дейвид Боджон із саньми, щоб нас підвезти до табору. Вчора вечором Арнольд з ним говорив по радіо і, повідомивши, що для нього багато пошти, – викликав у нього напевно досить охоти, щоб він чекав нас і півдня!..

Ми вже перейшли плоскатий шутровий терен побережжя і доходимо до низьких горбачків. Погода хоч і хмарна, але ясна; і у наших парках в русі – здається теплою. Коло однієї долинки ми зупинилися відпочити і потім випили трохи води, яка привітливо витікала з невеликої латки танучого снігу на схилі долини. Вода не була дуже холодна, а тому, що текда по землі, набрала солодкаво-приємного смаку якихось мінералів.

Ідемо далі на схід. Через півтори години знову зупиняємось на відпочинок. Там найшлась маленька низина, ще мокра від недавно стопленого снігу, з великою кількістю маленьких купок молодої трави. В час, коли Кіт Арнольд оглядав летунські знимки, для орієнтації, я зняв з нього світлину, на якій добре видно "буйну рослинність" нашого арктичного острова Мієн.

(далі буде)

НОТАТКИ ПАРАҐВАЙСЬКОГО МИСЛИВЦЯ

Б. Лісовецький

9

10 жовтня. Дуже багато тут прегарних попелястих, високоногих чайок з мальовничими чубчиками на голові. Вони роблять свої гнізда на мокрих місцях, просто на "патрерах", а, їдучи одного разу до селища, у великій калюжі – ковбані, я натрапив якось на якісь "загальні збори" їх: по воді плавало аж до трьох сотень їх. Є пара їхніх гнізд і в мене на "патрері" й, коли, йдучи на "чакру", проходиш біля тих їхніх "домівок", той птах, що сидить на яйцях, зривається з гнізда, до нього зараз же приєднується другий, що теж знаходиться завсігди тут десь дуже недалеко, й обоє починають з своїм звичайним пронизливим галасом низько кружляти наді мною. Щодня зустрічаючи їх, я постійно минав їх, але сьогодня вирішив додати й їх до своєї колекції опудал і зовсім легко, на дуже невеликій віддалі, хоч і "в льот", забив троє їх (літають вони, щоправда, не дуже швидко й тому влучити в них нема жодних труднощів. І нині всі три ті красені стоять у мене в хаті.

Йду далі й примічаю на дереві гніздо папуг, зелених, більших, "лоро ґаблядор" (балакаюча папуга) по тутешньому, бо вона досить швидко навчається повторювати людські слова, не розуміючи, звичайно, їхнього значення. Кажу "більших", бо тут є ще й другий ґатунок їх – "менші", теж зелені. Користуюся з того, що дерево не дуже високе, лізу на нього й дістаюся до гнізда, від якого пару хвилин тому відлетів кудись старий птах. Бачу в ньому пару гарненьких, молодих птахів, що ще не вміють добре літати. Мені щастить захопити "до полону" їх обох. Урочисто несу їх до хати, щоб приєднати до свого "звіринця" – козеняти й мавпочки, а над моєю головою пролітає зграйка з 20 "більших" – тих "злодіяк", що нищать і помаранчі, й кукурудзу, бо "менші" не так їм шкодять. Але це що! Під час достигання кукурудзи, якось восени, в березні місяці, мені довелося спостерігати над своєю "патрерою", досить високо в повітрі, зграю їх, в якій я нарахував більше, як 270 птахів, а я до того ще й не спромігся всіх перерахувати, бо вони вже зникли з поля мого зору. Ось скільки тут тих папуг!

Ще кілька слів про панцероносців ("пелюдо" по-місцевому). Багато їх є не лише в лісі, але й по "чакрах", де часто можна натрапити на їхні нори просто на ріллі. За словами місцевих мешканців, ця звірина підкопує часом кущі мандіоки й живиться нею. Вона дуже цікава для натурознавця, але далеко не по всіх зоопарках Европи я зустрічав її й тому гадаю, що, якби хтось тут взявся добувати її живою, вона знайшла б збуток до тих зоопарків.

Чи не забули ви передплатити „Крилаті"?

18 жовтня. Чи не на кожному кроці зустрінете тут малого гризуна, сантиметрів 15 довгого, подібного дещо до нашого ховрашка, "апереа" по-місцевому. Бігає він і по "патрері", і по "чакрах", і на дорозі, їдучи возом чи верхи на коні, трапляється вам їх по кілька відразу. Вони зовсім не лякаються вас і лише за два – три кроки при вашому наближенні вони повільно ховаються в пришляхову "басуру" (бур'ян). Дехто вживає їх і до їжі, але найбільше живляться ними тутешні свійські коти, а бува, що часом і собаки. Застрілив сьогодні і я їх аж четверо для колекції.

19 жовтня. Полювання на буревія (тапіра). Років двадцять тому цього цікавого звіря так багато було в тутешніх місцях, що він пасся, як корови на наших пасовиськах.

Довідуємося, що дехто з колоністів бачив пару чи більше "буревіїв" на не дуже далеких від наших "чакр" мочарях. Не можемо перебороти бажання пополювати й на цю дичину. Це найкраще робити вночі з "засідки", але вона повинна бути досить висока – аж до п'яти метрів. Пішли вдень на місця, що нам вказали, обрали для "засідки" два дерева і засіли там наніч.

Чекаємо довго, але недаремно: вже в самісіньку глупу ніч вийшла одна звірина з лісу (пізнаємо по світу її очей в темряві) й спокійно пасеться недалеко від нас. Робимо звичайні "маніпуляції" з батерійками й двома пострілами валимо буревія. Ну й звірюка ж: аж 120 кілограмів важить! А яка товста в неї шкіра, цілковито непроникла для води! Дуже багато мали ми з ним мороки, коли хотіли дотягти до хати: привели коняку й вимагали від неї, щоб тягла його, але марна праця! Ні за що не схотіла йти; довелося розрізати звіря на частини на тому місці, де він впав, і заносити кожну з них окремо до хати. М'ясо взяли до їжі й собі, й роздали сусідам, бо ж буревія тут всі їдять, але мені не сподобалася ця страва.

25 жовтня. Полювання на страуса. Сьогодня вранці на авті одного свого знайомого параґвайця вирушив через столицю держави Асунсіон на кілька днів до межуючої з Болівією й Бразілією провінції країни "Чако" по справах. Від нашого селища до Асунсіону трохи більше, як 310 кілометрів. По гарній дорозі авто швидко посувається вперед – робимо яких 50 кілометрів на годину. Краєвид одноманітний: степ, порослий густою травою, чергується з не дуже частими оселями, в яких ранчі, ранчі й ранчі. Зрідка проноситься повз машину якесь більше містечко з хатами, будиночками й будинками. Коло 100 кілометрів позаду: вже летимо вулицями міста Сан-Анасія. Не зупиняємося й тут – далі й далі. Знов вже немале місто: Сан-Хуан Баутіста. Поступово степ трохи міняє свій вигляд – набирає більше тропікальних рис. Сумно дивитися на шлях, і під гудіння мотору трохи "клюю носом". Аж ось знайомий, що сам сидить при кермі, злегка штовхає мене: "Дивіться, дивіться, це повинно вас цікавити!" Повертаю очі в

показаному напрямку й бачу невеликого південно-американського струся – Сірого Нанду (є ще й білі), що не швидко "смалить" не дуже далеко від "рути". Це – не велетень Африканських пустель, а все ж таки струсь. І загорається моє серце бажанням зараз же дістати його – для музею. Оцінюю приблизну віддаль його від авта й бачу, що вона коротша за рушничний постріл. Прохаю знайомого спинити на кілька хвилин машину. "Де там влучити в нього, – чую відповідь, – не потрапите!" Але спинив. Старанно націлююся, а струсь не почуває небезпеки й не переходить на свою славнозвісну ходу, що з нею годі змагатися й мисливцеві на коні – все так само повільно "трусить" по траві. Була-не-була: стріляю й о, яка моя радість! – бачу, що влучив! З'їхали з "рути" й прямо по траві до нього. Беру його в авто й радо слухаю поздоровлення знайомого з такою вдачею. Дуже добре, що я його здобув тут – в місцях мого поселення струсів нема.

31 жовтня. Друга зустріч з пумою. Не затримувався в Асунсіоні, хоч і яке це гарне, мальовниче місто: всі вулиці в дільниці, де міститься Німецька домівка, куди завіз мене мій знайомий, в гарних деревах "анану" (дикі помаранчі), великі, соковиті овочі рясно вкривають їх, і від того жовтожару аж жовтіє в очах; гарненькі будинки втопають в зелені красенів-садочків, повних якихось тропікальних, незнаних мені досі, чудових квітів; на вулицях електрика, бігають маленькі трамвайні вагончики, безліч автобусів і авт, багато кінотеатрів, добре обладнований аеропорт, старий, великий двірець, Храм Слави – Національний Пантеон Героїв, що полягли за волю своєї Батьківщини, пам'ять яких дуже шанує вся країна. Виблискує на сонці велична, повноводна ріка Параґвай...

Не пополював навіть на тих качок, що їх, як я вже згадував, тут так багато. Я вже в Чако, й самотній, розпитавши добре шлях до потрібної мені оселі, подорожую верхи до неї. Ранок... Кінь іде доброю ходою, а я, не відпочивши як слід за ніч, знов змагаюся з дрімотою. Коли це кінь раптово чогось зупиняється й ніякими засобами не можу примусити його йти далі: стоїть стовпом, пирскає й хропе на місці. Дивлюся на боки й холодію: за пару десятків кроків праворуч від мене сидить, зовсім недалеко від дороги, величезна пума, як її бачимо на поштовому значку з сусідньої Арґентіни, ще більша за ту,

що її вислідив був мій сусіда – "пуміст" у нас вдома! Хапаю пістолю й стріляю в неї. Звичайно "промазав". Але звір спокійно підводиться, відходить десятка два кроків далі, знов сідає й уважно дивиться на мене. Певна річ, що він не голодний і тому так незвичайно реаґує на мою присутність і постріл.

Але я вже опанував трохи свої нерви, розумію, що я зробив дурницю, не знявши з рамена рушниці, а стріляючи в пуму з пістолі. Виправляю свою помилку: моя куля з вінчестера летить знов до пуми. Так, "опанував нерви", але бачу, що ще не досить: знов "промазав". Та пумі напевно обридло вже підставляти своє гарне хутро під мої постріли: не виявляючи жодних злих намірів на мою адресу, на цей раз вона одразу зникає в чагарнику! Після того кінь цілковито заспокоюється, і я без жодних пригод продовжую свою дальшу подорож. Не таланить мені щось із пумами, не те, що з яґуаром.

1 листопада. Друге полювання на крокодила. Після зустрічі з пумою, спокійно приїхав вчора до потрібної мені оселі, але там довідався, що люди, до яких я мав справу, працюють на березі ріки досить далеченько від житла. Щоб не гаяти часу, їду зараз же туди й вже аж під вечір зустрічаюся з ними. Полагодив, що мені було потрібно, й можна вже повертатися назад, але коротенький вечір швидкими кроками переходить в весняну нічку й мені радять не виїздити в дорогу по незнайомій місцевості вночі, а радять переночувати з ними. Так і роблю. Розташовуємося в наметах по троє в кожному. Мої господарі швидко вже свистять носами, але мені після таких багатих на нові враження двох днів не спиться, і я довго перевертаюся з боку на бік. Серед ночі, коли мені дуже обридло вже це безсонне лежання, виходжу надвір! Чудово, світло. Ласкаві промені місяця бавляться із спокійними хвильками ріки, що ледь-ледь плюскають майже біля моїх ніг, бо ж намет наш зовсім близько від води. Але вмент я отетерів і не вірю своїм очам! Що це?

Ліворуч від входу, не кваплячись, підсувається до намета з води двохметровий крокодил!.. Миттю назад, хапаю рушницю й стріляю в марюку. Він дуже близько від мене та й місячне сяйво допомагає мені добре влучити в нього, і ось він вже коцюбиться переді мною з кулею в лівому оці.

ПТАХИ НА УКРАЇНІ

ВОЛОВЕ ОЧКО

Дуже кумедний вигляд у цієї пташки: наче до волоського горіха притулили шило-дзьобик і верткий хвостик. Маленька вона, але непосидюща. Невтомно нишпорить у кущах, що ростуть по берегах лісових ручаїв, добуваючи собі їжу — шкідливих комах. Ця пташка залишається в нас і на зиму. Стійко переносить холод, голод і цілий рік співає. Взимку її часто можна побачити в садках — старанно оглядає кущі: може, десь залишилось насіння чи ягідка.

Біля коріння дерев або серед гілок у берегових вимиках, у купі листя ця пташка лаштує гніздо — велике, кулеподібне, закрите.

Навесні самець будує для самички кілька тимчасових гнізд, з яких вона вибирає найкраще, добудовує і кладе п'ять-сім яєчок. Ця «житлоплоща» залишається дітям, а в одній з тимчасових осель живуть батьки.

ПЕРЕПЕЛ

Перепели починають прибувати до нас уже в першій половині квітня (на південь республіки), а в північні райони десь на початку травня. Ці птахи дуже добре літають, за один переліт долають Середземне море.

Оселяються на полях та луках. Розфранчені самці — шия в них прикрашена рудуватим пір'ячком — відразу починають женихатися. Але перепели дуже легковажні істоти і зовсім не дбають про свою сім'ю. Перепеличка сама вишукує серед густої трави ямку на гніздо, сама мостить його і висиджує від 8 до 14 жовто-коричневих у темні плями яєчок. Пташенята з'являються через три тижні. Вони дуже самостійні буквально з перших хвилин свого життя. Тільки обсохнуть і відразу починають самі собі здобувати їжу.

Перепели дуже корисні птахи, бо поїдають насіння бур'янів, різних комах.

І. КОЖИЧ

Постріл і мій лемент підіймають на ноги всіх по наметах і люди здивовано розглядають ту потвору. "Але нам таланить", – говорять обидва мої сусіди по намету: "Якби не те, що ви вийшли випадково надвір, хтось із нас трьох напевно загинув би на його жахливих зубах, а найменше вже – лишився б без ноги"... Маю й другу крокодилячу шкіру.

2 листопада. На ранок починаю свою зворотну подорож. Під час її бачу здаля прегарних жовтих і синіх "Ара" (ґатунок папуг), але не маю часу пополювати на них: поспішаю до пароплава, з яким маю потрапити знов до Асунсіону – додому ще так далеко!

10 листопада. Полювання на "коаті" й на "теріка". Тільки вчора повернувся до хати, а вже сьогодні (о, непосидяча ти, мисливська натуро!) знов у далекому лісі, разом із "Пумістом" і з цілою зграєю наших псів. Ще не дуже довго проблукали по ньому, як собаки напали на якийсь слід й дуже хутко багнимо вже двох "коаті" (ґатунок кота, але звірина, більша за нього, з довгим носом і довгим хвостом). Вдалими пострілами "взяли" обох: я одного, "Пуміста" другого. Уважно роздивився я його жовтувате хутро й вже йдемо далі. Коли це пси обсіли високе дерево, підстрибують і заливаються на всі голоси. "Теріка", – уривчасто кидає мені "Пуміст" і показує щось на ньому, чого я й не помітив спочатку. Придивляюся: жовта звірина теж котячої породи і знов більша за нього. Але які в неї дивні продовгасті смуги на шкірі!.. І сьогодні повертаюся до хати з двома "трофеями", дуже цікавими для природознавця.

15 листопада. Полювання на "Карпінчо". На чакрі вже досить багато праці: сапуємо кукурудзу й мандіоку, але сьогодні вибрався якось на наше рижовисько. Ледве підійшов до річки, як бачу якогось попелястого звіря, що вийшов із води і почав спокійно пастися на нашому рижі. Стріляю й несу здобич до ранчі. Це "Карпінчо", – каже мені параґваєць і оповідає мені, що тубільці вживають його товщ, як ліки, тільки я не міг розібрати, від якої хвороби. Буде в мене в колекції опудал і цей "Карпінчо".

* * *

На цьому кінчаю свого щоденника, в якому записав мисливські пригоди, що трапилися мені тут за ці три місяці.

Звичайно, в Параґваї є ще багато других звірів, про яких я нічого не згадую, бо мені за цей час не довелося зустрінутися з ними й завести мисливське "знайомство". Є тут пантера й леопард, є нагадуючий дечим нашого тхора "Коппіно". Крім згаданих "Макако" й ревака, є ще два ґатунки мавп, є єнот і трапляється ґатунок вовка, якого сіро-червоне хутро дуже ціниться в торгівлі. Є різні ґатунки кажанів, є черепахи.

З птахів, крім згаданих у щоденнику, по горах, на величезній річці Парані зустрічаються ще фламінґо й дикі гуси. Є в Параґваї ще великий гірський орел і кондор, в пампасах, крім сірого, ще й білий струсь Нанду. На рижовиськах зустрінете аж три ґатунки диких качок: великі чорні й маленькі, з лебединої породи.

Закінчуючи, скажу, що особливість параґвайських ловів є та, що їх можна провадити не тільки у великих, далеких лісах, а і в так би мовити "прихатніх", на "патрерах" і на "чакрах", на тварин і птахів, м'ясо яких вживають для їжі (диків, маленьких диких свинок – Пекарі, диких кіз, мара, буревія (по мокрих місцях), різних диких курочок і голубів, і на цілковито "екзотичних", так би мовити "декоративних" мавп, панцероносців, дикобраза, більших і менших зелених папуг, тукана, комахоїда...

Взагалі, Параґвай – країна, що має для мисливця і природознавця дуже великі й цікаві можливості.

Кінець.

Від усіх читачів "Крилатих" – Редакція і Видавництво – щиро дякують д-рові історичних наук Борисові Лісовецькому за дуже цікаві "Нотатки параґвайського мисливця", друк яких закінчуємо з цим числом. Згодом ми опублікуємо ще один цікавий твір д-ра Б. Лісовецького.

"За рідні права" – так зветься історична повість Антона Вартового з часів гетьмана Богдана Хмельницького, яку ми почнемо друкувати з ч. 1 за 1966 рік.

Чи відомо вам, що

...у Нью-Йорку проживає понад 8 мільйонів чоловік.

...Нью-Йорк є першим у світі містом по кількості негритянського населення.

...Нью-Йорк є першим у світі містом по кількості жидівського населення. Тут його живе більше, ніж в цілому Ізраїлю.

...у Нью-Йорку живуть представники майже всіх національностей земної кулі.

...у Нью-Йорку — найдовші вулиці у світі, а центральна артерія міста Бродвей має 30 кілометрів довжини.

...у нью-йоркському Емпаєр Стейт Білдінґ працює 25.000 службовців. Крім того, цей будинок відвідує щодня пересічно 50.000 туристів і комерсантів.

КНИГИ-МОРСЬКА ГЛИБИНА

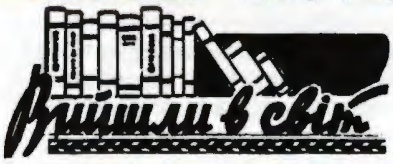

»Історія Української Культури«.

У Видавництві Івана Тиктора (Вінніпеґ, Канада) вийшов перший том »Історії Української Культури«. Книга має 480 сторін, охоплює українську мітологію, побут і літературу.

"Літаючі самоцвіти"

У В-ві "Ластівка" в Австралії вийшла збірка оповідань та леґенд із життя папуасів на Новій Ґвінеї чеської письменниці Божени Сібо "Літаючі самоцвіти" (ілюстрована, переклад на українську мову зладив член НТШ, інж. Ярослав Булка, відомий діяч-просвітянин). Нижче друкуємо для зразка уривок із цієї цікавої книжки на 64 сторінки:

На побережжі моря, в малій тубільній хатині, жила убога родина тубільців. Вони були такі бідні, що не мали ні стола, ні крісла, ба навіть жодного ліжка, ні печі. Їжу варили на вогнищі перед хатою в закурених бляшанках, а спали на матах на долівці.

А проте та убога родина була задоволена, тому що Бог обдарував їх здоров'ям та двома діточками, що були такі милі, як тільки можуть бути малі папуасенятка.

Обидва хлопці виросли у своєї матері просто на спині, тому що в усій Новій Ґвінеї всі матері всюди носять своїх дітей з собою за плечима. Хлопці мали гарні імена. Старший називався Таці, а молодший Їріс. Хлопець Таці був на цілі два роки старший за Їріса, і тому мусів доглядати малого брата. Їхня мати раннім ранком ходила працювати до лісу у своєму городі, щоб усі мали що їсти. Батько працював на кокосовій плянтації, та кожен день збирав білим панам кокосові горіхи. Отже батько й мати цілий день працювали, тому хлоп'ята були залишені самі на себе. Таці кожного дня водив свого брата на морський берег, де разом збирали крихкі мушлі, слимаки, жабки, малі рибки, раки, камінці, — словом все, що може ощасливлювати дитячі серця.

Таці був вельми чемний, працьовитий та ласкавий хлопець. Він радо помагав у всьому своєму братикові. Обидва хлопчики росли, як з води, бож вічне сонце огрівало їхні тіла, а солоне повітря з моря благодійно діяло на їхнє здоров'я. Таці вже почав лазити по високих пальмах, але ж і малий Їріс ставав самостійним та почав видумувати різні забави і часто такі, що з ними старший брат ніяк не погоджувався.

"ПІД ПРАПОРОМ БАНДЕРИ"

Накладом Української Видавничої Спілки у Лондоні (Англія), яка видає солідний журнал "Визвольний Шлях", вийшла ця надзвичайно цінна документальна книжка – спогади німецького письменника **Артура Фурмана.** Автор перебував на московському засланні, де були повстання проти режиму, організовані українцями. Нижче даємо уривок з цього вартісного твору і дуже радимо його прочитати! Наклад 2500 примірників, обкладинка проф. Р. Лісовського.

Протягом довгих хвилин я чипів біля нашого апарату, схвильований до краю, поки встановив контакт із нашим штабом. Друзі вже думали занести наші прізвища в пом'яник, бувши переконаними, що наш відділ знищений. З цього часу все пішло якнайкраще: я подав штабові зв'язковий звіт і дістав докладні вказівки. Ми повинні були перечекати велику ворожу офензиву, що саме проходила районами, в яких ми сиділи, опісля мусіли приготуватися до н а ш о г о наступу, в південних районах західніх областей. Різдво було для нас, хоч у підземній криївці, справжнім святом народження Божої правди...

Наприкінці січня 1945 року ми дістали наказ вийти з криївок і через деякий час ми добилися до північних районів Карпат. Українське населення приймало нас із сльозами радости й гостило, як рідних синів.

"Мандрівка по Україні"

Це великого формату, багато ілюстрована книжка для молоді, яку написав проф. Маркіян Терлецький, а видав Союз Українців у В. Брітанії, – є одним із найкращих дотепер посібників для Шкіл Українознавства. Написана свіжо і доступно, із світлинами з України майже на кожній сторінці (70). Книжка дає багато відомостів про нашу Батьківщину, включно з даними про міста і їх населення та гарною мапою України.

Хто не бував в Україні, той відвідає її, читаючи цей твір.

А для дітей –

"Пригоди Котика Мурчика –

про які розповідає М. Погідний-Угорчак (Видавництво Юліяна Середяка в Арґентіні, кольорові ілюстрації П. Холодного – мол., 36 сторінок). Які саме пригоди? – прочитайте і довідайтесь. Книжка коштує лише 1 дол. і є у всіх маґазинах у великих містах. (ОПДЛ).

Лесь

і ДОБРИЙ, ЩИРИЙ ДРУГ

ДИТЯЧЕ ВІКОНЦЕ

РІЗДВЯНА НІЧ

Нічка над сірим полем нависла,
Нічка свята,
Зірка на небі ясно заблисла,
Стопромініста і золота.

Ангели Бога в яслах вітають
В хатці малій,
Гори і море славу співають,
Радість лунає ген по землі.

Моляться тихо сині Карпати
Шумом лісів,
Шепче Словута: „Гей, Дністре-
[брате,
Що то за пісня, що то за спів?"

Стіл вкритий сіном, скатерть
[біленька,
„Дід" у куті,
Свічку дитина світить маленька:
„Кличу вас, предків душі святі!"

Ті, що померли й тії, що впали,
Просим, прийдіть!
Сядьте до стóлу так, як бувало,
Ваша тарілка жде вас, стоїть.

Ви, що в Сибірі і в Казахстані
На чужині,
В нашу громаду злиньте, кохані,
Серцем, що криє надію на дні.

В кáторзі лютій, в білій завії
В лісі, в степах,
Рідну хатину побачите в мрії,
Рідного сіна вчуєте пах.

Хай об'єднає всіх ця хвилина —
Мертвих, живих,
Будьмо родина щира, єдина,
Вірою дужих, духом міцних.

Хай приголубить братчик
[сестричку,
Батька синок —
Гляньте, в Ісуса усміх на личку,
Ангели Божі виводять танок.

Боже Дитятко ручку підносить,
Ручку дрібну,
Може в цей вечір в дарі
[приносить
Нашій Вітчизні долю ясну.

В. Переяславець

Усім вам, дорогі малі читачі "Дитячого Віконця", та вашим Батькам — редакція бажає Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року!

Ми віримо, що всі ви дістанете гарні подарунки, бо хто читає рідну пресу — до того не прийде чортик Шалапут із різкою, але прийде добрий Святий Миколай із подарунком.

КОЛЯДА

Коляду колядували,
Черевички істоптали.
Повернулись босяком,
Та — з повнісіньким мішком.
Пряники медові,
Ще й шоколядові.
Бублики кругленькі,
Ковбаски смачненькі.
Коржики гречані,
Пампушки рум'яні.
Помаранчі та сливки
І макові ниріжки!
А в добавок, на потіху —
І цукерки, і горіхи.
Як усе оце зібрати,
То гора — на цілу хату!
Тож нічого, що ходили
Й черевички геть побили.
Ми й грошей наколядуєм,
Черевички покупуєм!

Петро Кізко

Ніч гостинців

Гей, хто вночі, як діти сплять
І зорі тихо мерехтять,
У сонну хату тихо йде,
І де дитинка чемна спить,
Їй нагороди не скупить,
Дарунок гарний покладе?

У нього тиха, знай, ходá
Біліє вус і борода,
А шата — золото, срібло́
І янголи ідуть за ним
Юрбою, кроком нечутним
У кожне місто і село.

Везуть санки, а на санках —
Гостинці гарні-гарні, ах,
Щоб розказати, слів нема!
Хто добрим, чемним рік прожив,
Той нагороди заслужив, —
Хто ж ні — не надійся, дарма!

До цього в ніч гостинців, знай,
Святий не прийде Миколай,
І не згадá його, та де!
А тільки чортик Шалапут
Йому в дарунку спорий прут
Край ліжка крáдьки покладе!

Роляник

З життя одного Відділу СУМ

26-ий Відділ Юнацтва СУМ ім. "Хуст" у Сиракюзах, США, відзначив 10-ліття свого Відділу організованим приступленням до св. причастя, жертвуючи в намірення Українського Народу на рідних землях свої молитви.

Після Богослуження всі організовано увійшли на залю Укр. Нар. Дому, де відбувся святочний апель. Денний наказ прочитала юначка подруга Ганя Полівчак, а святочним апелем проводив Булавний, друг Павло Ткач. Він виголосив доповідь. Опісля відбулось спільне снідання, котре започаткував молитвою о. декан В. Середович. Під час снідання промовляли гол. Осередку д. В. Жмур, визначний український діяч і разом інструктор сумівського танцювального гуртка п. І. Пігуляк і о. декан В. Середович.